ORIBASII SARDIANI SYNOPSEOS AD EUSTATHIUM FILIUM LIB...

Oribasius, Giovanni Battista Rasario

BIBLIOTECA NAZIONALE VITT. EMANUELE
13
24 G
10
12-26-B-20

ORIBASII SARDIANI SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM LIB. NOVEM:

QVIBVS tota medicina in compendium redacta continetur.

IOANNE *Baptiſta Raſario Nouarienſi medico interprete.*

PARISIIS.

In officina Audoëni Parui, ad Lilij inſigne, via Iacobęa.

1554.

COSMO MEDICI ILLVSTRISS. ET EXCELlentiſs. Duci Florentiæ, Ioannes Baptiſta Raſarius Nouarienſis medicus S. P. D.

CVM mihi ab ineunte ætate pſuaſiſſem Coſme Medice Dux maxime, nihil ingenij exercitatione, ſtudiíſque literarum eſſe præſtantius, nihílque eſſe homini magis proprium, quàm pro virili parte omnibus prodeſſe: ita ſemper in literis ſum verſatus, vt quoad eius fieri à me poſſet, publicæ omniũ vtilitati conſulerem. Itaque & libellos aliquot admodum adoleſcens de Græcis Latinos feci, & Gręcas literas multos annos in academia Ticinenſi publicè docui: quo etiam munere in hac vrbe clariſsima nunc fungor. Cúmque arderẽ incredibili deſiderio, vt aliquod mearum vigiliarum munus in tuo nomine appareret, vt quoniã tuo, maiorúmque tuorum beneficio lite-

ræ, ſcientiæque omnes, quæ iamdiu exu-
les in tenebris iacebãt, reſtitutæ, atque in
Italiæ luce collocatæ, & ad ſummum gra
dum euectæ fuerunt, aliquã tibi ego quo-
que grati animi mei ſignificationem da-
rem: vt id poſſem efficere, mihi ſuppedi-
tauit Nicolaus Sammichelius, Nouoco-
menſis, vir præſtantiſsimus, & ſingulari
medicinæ, multarũq; artium, ac ſcientia-
rum cognitione ornatiſsimus. Is enim cũ
ſciret ea, quæ fuſã latius antiquiores me-
dici perſequuti eſſent, omnia ab Oriba-
ſio vnum in volumen eruditè, diligen-
térque fuiſſe redacta, vt vno quaſi aſpectu
quilibet totã medicinam intueatur, mihi
perſuaſit, vt eum librũ latinitate donarẽ.
Quod vt maturius facerem, codicem ſuũ
peruetuſtũ, quem olim ex Græcia depor-
tauerat, mihi accommodauit. Cùmque is
liber ad eundem, qui auctor ipſius con-
fectionis fuiſſet, quaſi iure quodam eſſet
deferendus, ipſe princeps admonere me
cœpit, atque hortari, ne tibi id, quod ſci-
ret me iamdiu animo exoptauiſſe, deberẽ
diutius: quin etiam mihi vrgendam eſſe
hanc occaſionem, neque vllam reperiri
meliorem poſſe confirmauit. Quod cum
vir ſumma virtute, & humanitate Petrus

Carneſeccus tui obſeruantiſsimus ex me cognouiſſet, ita approbauit, & conſilium hoc cõmendauit, & vt in eo omnino perſtarem, ampliſsimis verbis admonuit, vt licet ego non eſſe mihi properandum ſtatuiſſem, quanquam hoc valde cupiebam, tamen eruditiſsimorum hominũ, & quibus me chariſsimum eſſe ſentirem hortatu, ac ſuaſu factus ſim prõptior. Nã præter rationes, quas ipſi afferebant, videbam ego multas cauſas eſſe, quã ob rem Oribaſius medicus tibi eſſet dedicãdus. Etenim præterquam quod tanta ſit nominis tui celebritas, atque fama, tantáque fuerit vſque à puero de te concepta opinio, re poſtea confirmata, & facta in dies maior, vt non modò tua feliciſsima Reſp. te vehementer diligat, atque obſeruet, ſed etiam, vt omnes mortales te maximopere admirentur, cum omnes vno ore ſummã prudentiam tuam, & in iſta Rep. adminiſtranda æquitatem commendent, mores tuos optimos celebrent, temperantiam in te ita ſuſpiciant, vt licet in vrbe pulcherrima, & omni genere deliciarum affluenti ſumma cum poteſtate ſis, ita tamen ſemper vixeris, vt nõ modò crimine, ſed etiã ſuſpitione omnino carueris: & te quaſi

numen quoddam in hac mundi ſede ad vſus hominum bonorũ, & præſertim eorum qui in literis tẽpus operámque ſuam ponunt, diuinitus collocatũ venerentur: quædam etiam non mediocris inter medicũ & Medicem intercedit ſimilitudo. Nã vt medicus corporis morbos profligat, vt animi ſedes ac domicilium conſeruetur: ita Medices animos ſanauit, vt ſe vnà cum corporibus tueri & conſeruare diutius poſsint. Atq; (vt de te Dux maxime, tuiſque maioribus ſimul verba faciam) id cognominis Dei optimi maximi voluntate vobis fuiſſe impoſitum videtur. Cùm enim totam ferè Italiam barbaries quædam occupaſſet, vt literæ omnes iacerent, ſcientiæ contemptui ducerentur, & vix vllum eſſet earum veſtigiũ; militaris deniq; diſciplina ita eſſet deſpecta, vt Itali omnium ignauiſsimi haberentur, ita vos omnia reſtituiſtis, omnia inſtauraſtis, omnia denique à morte ad vitam reuocaſtis, vt quemadmodum reſolutos, attonitos, & eos, quorum mens caligine quadam oppreſſa, munere ſuo non fungitur medici curant, & hominum ſalutem cuſtodiunt: ita vos languidos & prope iacentes erexiſtis, enerues, robu-

ſtos reddidiſtis, ſtupidos excitaſtis, tenebras ex animis hominum expuliſtis, & à barbarie, quæ erat rerum omnium pernicies, liberaſtis, vt veſtra virtute, veſtróque beneficio omnia priſtino nitori, & decori fuerint reſtituta. Quas in res tu nũc etiam ſic incumbis, vt non modò ab optimis, ſummíſque principibus originẽ ducere, & à Ioanne Medice clariſsimo fortiſsimóque imperatore genitus eſſe videaris, ſed ſicut virtutem, ita etiam gloriã eorum omnium lõge ſuperes: quod quidem res quamplurimæ à te præclariſsimè geſtæ, innumera, ſanctiſsimáque inſtituta tua, & ingenium omni liberali doctrina politiſsimum, & perpetuum ſtudium in homines eruditos perſpicuè declarant. Quæ omnia propter ſingularẽ meam erga te obſeruantiam nunc libẽtiſsimè explicarem, niſi imparem factis orationem futuram planè ſcirem: & Oribaſius me admoneret, ſe ideo compendium hoc cõſcripſiſſe, ne liber in ingens volumen excreſceret: & tu denique maximarum rerum, & iſtius optimæ Reip. adminiſtratione, & rei militaris negotiis ſis impeditus, vt multa huiuſmodi legere nõ poſsis. Quãobrem te maiorẽ in modũ rogo, vt

Oribaſium in fidem, amicitiámque tuam ſic recipias, vt quamuis Iulianum eruditiſsimum Imperatorem, cui charus fuit, amiſerit, nunc tamen hac multo meliore patroni cõmutatione gratuletur: & quæſo, vt hanc animi in te mei propenſionem ita accipias, vt ab homine qui te plurimum colit, & obſeruat, profectam putes: nec huius opuſculi exiguitatem, ſed animum, quo nomini tuo conſecratur, æſtimes, atque perpẽdas. Cura, vt valeas. Venetiis Calen. Decemb. M. D. L I I I.

Primo libro continentur ea, quæ ad bonam valetudinem tuendã pertinent, déq; exercitationibus & euacuationibus, quæ viris, mulieribúſque conueniunt: & de aëre, ſudoribus, balneis naturalibus, & arte paratis, cataplaſmatis, dropacibus, ſinapiſmis, & iјs, quæ ruborem inducunt agitur. Eius verò capita ſunt hæc.

Præfatio ad filium.
De frictione præparante Caput I.
De exercitationibus Cap. II.
De generibus exercitationum Cap. III.
De frictione Cap. IIII.
De vociferatione Cap. V.
De rebus venereis Cap. VI.
De venæ ſectione Cap. VII.
De iterata ſanguinis miſsiõe Cap. VIII.
Quãtũ ſanguinis mittendũ ſit Cap. IX.
Quæ vena ſit ſecanda Cap. X.
De tempore venæ ſecandæ Cap. XI.
De arteriarum ſectione Cap. XII.
De cucurbitulis Cap. XIII.
De ſcarificatione Cap. XIIII.
De hirudinibus Cap. XV.
De purgatione Cap. XVI.
Quæ per inferiores partes purgent quibus vtamur Caput XVII.
De vomitibus Cap. XVIII.
De clyſteribus Cap. XIX.
De glandibus Cap. XX.
De iis, quibus caput purgat Cap. XXI.
Quæ menſtruas purgationes ducunt Caput XXII.
Sudores mouentia Cap. XXIII.
De aëre Cap. XXIIII.
De fomentis Cap. XXV.

De cataplaſmate Cap. XXVI.
De lotionibus Cap. XXVII.
De balneis induſtria paratis
Caput XXVIII.
De balneis per ſe naſcentibus
Caput XXIX.
De dropacibus Cap. XXX.
De ſinapiſmo Cap. XXXI.
De inſeſſu in ſolio ex oleo
Caput XXXII.
De ingreſſu in hydrelæum
Caput XXXIII.
De remediis metaſyncriticis
Caput XXXIIII.
Quæ ruborem inducunt Cap. XXXV.

ORIBASII SARDIANI COMPENDII AD EVSTAthium filium, Liber Primus. *Ioanne Baptiſta Raſario Nouarienſi medico interprete.*

CVM Diuus Iulianus Imperator nobis olim iniunxiſſet, vt quæcunque medici præſtantiſsimi conſcripſiſſent, quæ ad tuendam valetudinem pertinerent, vnum in volumen redigeremus: nos ea ſeptuaginta libris prompto animo comprehendimus. Nunc verò cū tu Euſtathi fili ſuauiſsime, ea etiam in cōpendium redigi cuperes, id quoq; impigrè confeci: ſiquidem videbā hoc non ſolum tibi, cū iter faceres, ſed alijs etiam, qui non oſcitanter medicinę operam dant, maximè accōmodatum fore. Quicunque enim in latis medicinæ ſpatijs vagati, ſtudioſè & diligenter ſe in ea exercuerunt, hoc cōpendium habebunt, quod facilè eis ſuppeditabit ea, quę fuerint agenda: quandoquidem qui hæc, quę à me breuiter ſummatímque dicuntur, perlegent, ad memoriam reuocabunt

omnia, quæ ad cuiuſque rei cognitionem pertinent: & fiet, vt eorũ quæ in vſu medicinæ verſantur, ſatis magna eis ſuppetat copia, neque onus pergraue ſecum ferant. Ea autem morborum remedia ſolùm deſcribentur, quæ in prõptu ſunt, & parari facilè poſſunt: & quæcunque medicamentis & victus ratione, quod facto opus eſt, præſtare conſueuerunt. De parte verò medicinæ, quæ manu medetur, quod ea in itineribus tractari difficulter poſsit, mentionẽ nullam faciam. Ad eam enim plerunque opus eſt machinis atque inſtrumentis, quæ neutiquam facilè ſuppetunt, quemadmodum in fracturis perſæpe, & articulorum luxationibus contingit. Ex quibus, quæ ſolũ manu curari queunt, ab iis, qui pueros corporis exercitationem docent, quíque athletarum curam gerunt, optimè reſtituuntur. Hæc igitur, & alia omnia, quæ manuum opera curantur, melius ab exercitoribus obeuntur. Quocirca hæc demãdantes eiuſmodi hominibus, eorum, quæ nos vrgent, quæque diutius conſultandi tempus non concedunt, curationes, quæ medicamentis & ratione victus abſoluuntur, percenſebimus.

De frictione præparante. Cap. II.

ANTE exercitationes corpus mediocriter calefacere frictione ex linteis oportet: mox oleo manibus nudis fricare, donec corpus probè calefiat, & molliatur: & rubor floridus appareat, & in molem extollatur.

De exercitationibus. Cap. III.

EXERCITATIO eſt vehemẽs motus. terminus vehementiæ eſt anhelitus ad frequentiorem alteratio. Porro laborioſę exercitationes membra organica præparant, & robuſtiora ad actiones, et ad validiſsimam alimenti attractionẽ promptiſſimámq; alterationẽ, & meliorem appetitum propter calorem excitatum reddunt: meatus purgant, & vehemẽti ſpiritus impetu excrementa expellunt. Cùm igitur digeſtionem in corpus adiuuent, neq; crudorum, neque incoctorum ciborum, aut ſuccorum in ventriculo, atque inteſtinis multitudo ſit, oportet. Periculum enim eſſet, ne antequam per concoctionem vtiles facti eſſent, in omnes animantis partes raperentur: ex quo perſpicuum eſt, exercitationes debere cibũ pręcedere. Opportuni tẽporis nota, vrinæ color eſt, quę

enim aquæ ſpeciem prę fert, crudum adhuc eſſe eum ſuccum indicat, qui à vētriculo ſubmittitur: quæ vero rufa, bilioſaque eſt, iamdudum concoctum eſſe: quæ mediocriter pallet, nuper factæ concoctionis ſignum eſt. Ac tunc quidem adeunda eſt exercitatio, eiectis tamen prius excrementis, quæ in vęſica, & ventre cōtinentur.

De generibus ęxercitationis. Cap. III.

OMNIVM exercitationū commune illud eſt, vt animanti caloris incrementum ex ipſis excitetur. Ex ſingulis porro exercitationibus alia valens eſt, in qua reſpiratio eſt violenta ſine velocitate, quæ muſculis, & neruis robur parat. Eiuſmodi ſunt, fodere, & onere maximo ſublato, aut manere eodem in loco, aut paululum procedere. Decliues etiā inambulationes huius generis ſunt: & ſi quis per funē manibus apprehēſum ſcandat: & alia quamplurima his ſimilia. Alię verò citra robur, & violentiā peraguntur, cuiuſmodi ſunt curſus, & vmbratilis armorū exercitatio, & cum duo ſummis manibus concertant inter ſe. Quæ verò per follem & paruam pilam fit exercitatio, eſt compoſita ex ro-

buſta & citata. Quæcunque autem exercitationes robuſtæ ſunt, ijs omnibus vt vehementibus vti poſſumus, motus celeritate adiecta. Præterea ex ipſis exercitationibus aliæ magis lumbos, quàm manus, vel crura exercent: aliæ ſpinam, aut thoracem ſolum, aut pulmonem. Vſque eo exercendum eſt, dum corpus intumeſcat, & floridum fiat: motúſq; & prompti & æquabiles, & concinni edantur: inter quæ ſudorē calidum commixtum intueberis. Ac tum primum inhibēda exercitatio eſt, cum aliquod horum fuerit immutatum: veluti ſi contractior corporis moles videbitur, illico deſiſtendum eſt. eodémq; modo ſi floridus color euaneſcat, eſt ceſſandum. In motibus quoq; ſi quid remitti videatur, ſtatim eſt deſinendum. Itéq; in ſudoribus, ſi qua mutatio aut in copia, aut in qualitate contingat, vt ſi vel minor, vel frigidior edatur, erit itidē quieſcendum, tū corpus oleo perfundendū, & deinde vtendū apotherapia. Poſtremò autē apotherapeutica frictione vtendum, vt exercitores facere conſueuerunt.

De propria frictione. *Cap.* IIII.

EX frictionibus vehemēs denſandi, le-

nis rareſaciendi vim habet, quocirca corpora, quæ ſupra modum laxata ſunt, vehementer ſunt fricanda: quæ conſtricta ſunt, leniter. quæ mediocriter ſe habent, in ijs nec vehementi, nec leni frictione, ſed quoad eius fieri poteſt, vtroque extremo declinato, vtendum eſſe perſpicuum eſt. Nimia frictio extenuat, quę verò quantitate media eſt, nutrit. Atque hę tres differentiæ frictionum, quæ à qualitate ducũtur, tribus quę ex quãtitate exiſtunt, coniunctę, coniugationes nouem conficiunt.

De vociferatione. Cap. v.

IN vociferationibus ſuauis & lenis vox, nihil ad bonam valetudinem confert. at ſonus vocum grauiorum vtilis eſt. quocirca in eo exerceri conuenit. ita enim plurimus aër per inſpirationem attractus in corpus, thoracem, atq; ventriculum extendit, & totius corporis meatus dilatat, atque diducit. Quamobrem in lectionibus humores exuberantes excernuntur: ac in elatioribus quidem lectionibus per ſudores, in ſubmiſsioribus verò, per occultum totius corporis perſpiratum. Illa enim attenuatione efficitur, vt multa excrementa, ſcreatus, ſputa, mucus, &

cus, & pituita expellantur, & conſumantur. nam quibus calore opus eſt propter frigiditatem, quódnam afferri accommodatius auxilium poteſt, quàm id quod actio reſpirationis præſtat? Ergò ſæpe legendum eſt, vt toto corpore laxato, carnéque raritate perfuſa, arteriam, cæteróſque ſpiritus tranſitus ſtudioſè raros efficientes per grauiores vocis terminationes modulemur. Vocis actione neque temerè, neque inconſultò vtendum eſt, neque etiam cum prauorum, corruptorúmque humorum adfuerit copia. Quin etiam vox exercenda nō eſt, cum magnæ & euidentes ſtomachi cruditates apparent: ne corrupti vapores largius per corpus diſtribuantur.

De venereis ex Rufo. Cap. VI.

EX rebus venereis hæc commoda ſunt: quod ſuperuacaneum eſt inaniunt, corpus agile reddunt, ad incrementum promouent, & magis virile efficiunt: animo verò id præſtatur à venere, vt impeditam rationis vim explicet, irámque vehementem ſedet. ideo fit, vt venus melan cholicis, ſi quid aliud, accommodatiſſimum ſit remedium. Eadem integros

ſenſus reddit eorum, quicunque alio in-
ſaniæ genere laborant. ſummè facit etiam
ad morbos, qui ex pituita naſcuntur. A-
lij ab inedia ad cibum facilè ſumendum
redierunt, alij à continuis pollutionibus,
quæ in ſomnis fiebant, ſunt liberati.
Naturæ autem veneri idoneæ, ſunt ca-
lidæ, & humidæ. præ cæteris verò, quæ
proniores ad venerem ſunt. minimè om-
nium ad venerem facit victus exſiccans,
& refrigerans, atque ætas ſenilis, tem-
pus autumnale. Ergo victus ratio humi-
da & calida inſtituenda eſt, labores, &
cibi moderati ſint, quemadmodum la-
bores moderati, ita etiam concubitus
moderati conueniunt: nam & ad rem i-
pſam incitant, & conſuetudine facilita-
tem quandam præbent. Libido, ſi quid
aliud, alimenti exuberantiam exigit: ex
quo ſit, vt qui cibi valde nutriunt, ij ſint
accommodati. atque ex piſcibus, Poly-
podes apti ſunt: excitare enim venerem
mirum in modum exiſtimantur. quicun-
que etiam molles carnes habent, huius
ſunt generis. Ex oleribus orminum, ery-
ſimum; eruca, & rapa: hæcq; vt medica-
menta apta ſunt. Ex leguminibus pro-
ſunt fabæ, cicer, eruilia, phaſeli, & piſi:

à quibus corpus cum flatu impletur, tum verò etiam copioſè alitur. Ruta autem quia flatus diſcutit, ac propellit, ideo cõmiſcendi corporis libidinẽ obtundit. Vuas ego magnopere cõmendo. nam & humectãt, & ſpiritu replent ſanguinem, qui impetu fertur in venerem. Qui ad venerẽ eſt acceſſurus, recentes ſatietates, cruditates, ebrietates, & famem caueat: coire enim cum excrementis, malum eſt. Qui venereis vti voluerit, optimè vtetur à cibo, qui ad ſatietatẽ non ſit ingeſtus. nam hoc & ad vires confert, & refrigerationes quę ſubſequi ſolent, minus contingunt. noxium eſt poſt labores concũbere. Cauendus etiam concubitus eſt à laſsitudine, & poſt vomitus, qui præceſſerint, itémque purgationes, & alui fluxus recẽtes, ſiquidem diuturnos quandoq; venus exiccat. Ita vehementes quoque cupiditates non laudo, immò vero tum continendum magis cenſeo, ac præſertim iis, quos morbus aliquis infeſtat.

De venæ ſectione ex Galeni ſententia. Cap. VII.

VENAE ſectio non ſolum cum plenitudo eſt, eáque ſiue ad robur, ſiue ad va-

ſorum, quibus ſucci continentur, amplitudinem pertineat, ſed etiam ſi plenitudo nulla ſit, magnopere prodeſt initio inflãmationis, quæ vel ex dolore, vel ex plaga, vel ex partium corporis imbecillitate oriatur. Si magnus morbus expectetur, ſanguis omnino mittẽdus erit, etiã ſi plenitudinis ſigna non adſint, habita tamẽ ratione ætatis, anni tẽporis, & viriũ. Vtrum'ne ad venæ ſectionem omnino progrediendum eſt, in vtroque plenitudinis genere, cum hęc ipſa appareant in aliquo, qui adhuc conſueta munia obeat? An minimè neceſſe eſt, cum nullus magnus morbus imminere videatur, an ſtatuendum hoc omnino eſt, vt in omnibus magnis morbis neceſſe ſit venę ſectionẽ cõfeſtim adhiberi? Qui verò nihil eiuſmodi paſsi ſũt, omniúmq; corporis partiũ conſtructionẽ vitio caretem ſint ſortiti, duplici via euacuantur: ſanguinis quidem miſsione, ſi in victu ſint intemperãtes: ſine venæ ſectione autem, ſi temperatè vitam degãt. Nam & multa frictione, balneiſq; & ambulationibus, atq; alijs motionibus, & item vnctionibus, in quibus digerendi vis ineſt, ſtatim exhaurire plenitudinẽ poteris: niſi fortè craſsi, melãcholicique ſanguinis

abundantia tibi adeſſe videatur. quandoquidē tunc venæ eſt facienda ſectio. Vbi autem crudi ſucci exuperant, antequam morbus incipiat, euacuabis, ſed cautè: vbi verò febris iam accedit, non item. Si qui autem facilè in morbos incidant, nec tamen vllum ſymptoma appareat, eis initio Veris ſecanda vena eſt. Omnibus etiam, quos ſingulis annis morbi, qui ex plenitudine oriūtur, in æſtate exercere ſolent, ineunte Vere mittēdus eſt ſanguis. Idem quoq; faciendum eſt in ijs, qui eiuſmodi morbis verno tēpore corripiuntur. Id verò facere antequam æſtas incipiat, & ſub finem veris expediet.

De iterata ſanguinis miſsione. *Cap.* VIII.

IN quibus multa euacuatione opus eſt, vires autem infirmæ ſunt, in ijs partiri euacuationem præſtat, vt cum parum ſanguinis detraxerimus, iterum, ſique lubet, etiam tertiò eūdem mittamus, quemadmodum in ijs fit, in quibus crudorum humorum ineſt copia. Cæterum vbi ferueſcentis ſanguinis copia redundat, acutiſsimam febrim accendens, euacuatio cōfertim facienda eſt, conandúmque eſt inanire, vſque ad animi defectio-

nem, virium robore diligenter inſpecto. quemadmodum ſcio quibuſdam ſex ſubinde heminas ſanguinis fuiſſe detractas. Quamobrem etiam de nocte venam interdum incidere ne verearis. animum verò diligenter adhibere oportet ad detractionem, pulſus tangendo dum ſanguis adhuc fluit, ne fortè pro animi defectione, mortem afferre te neſcias.

Quantum ſanguinis mittendum ſit. Cap. IX.

MORBI magnitudo & virium robur, primi ſcopi ſunt mittendi ſanguinis. hi aucti maiorem euacuationem eſſe faciendam indicant: non aucti, tantum eſſe diminuendum de ſanguinis miſsione, quanto illi minores ſint redditi. Deinde, expendendum eſt, qualis ſit hominis natura. Quibus enim venæ amplæ ſunt, quíque mediocriter ſunt graciles, nec candidi, neque tenera carne, eos copioſius euacuabis: qui verò contra affecti ſint, parcius. nam & parum ſanguinis habent, & facilè exoluuntur. Eadé etiam ratione pueris vena incidenda non eſt vſque ad decimumquartum ætatis annum.

Poſt verò ſi copiam ſanguinis congeſſerint, tempúſque anni vernum ſit, regióq; tẽperata, ac puer ſit natura ſanguinea, ſanguinem minues. id quod multo etiã magis facies, ſi grauioris morbi periculum immineat. Primum autẽ detrahes vſque ad heminã, ad ſummũ: quod ſi vires firmæ eſſe tibi videbuntur, dimidium adiicies iterata miſsione. Iam ſeptuagenarios quoque, cũ vires robuſtę ſint, euacuabis. Mentem verò adhibere oportet ad ſanguinis mutationem, tum in colore, tum etiam in conſiſtentia, ac præſertim vbi inflammationis cauſa vena ſecetur.

Quæ vena ſit ſecanda. Cap. x.

REVVLSIONIS cauſa venam ſecato è directo partiũ ad quas ſanguis fluit vt affecto liene vena quæ eſt prope annularem digitum ſiniſtræ manus: vel interna cubiti, ſecanda eſt. In lateris dolore eam quæ recta ad locum affectum pertinet, incides. Oculorum præterea dolores vehementes mirum in modum ſedantur, ſi vena humeraria in cubito è directo ſecetur. ſunt hi tres modi ſanguinis ex cubiti vena mittendi, interior, exterior medius. Interior autem vtilis eſt iis, quorum

partes, quæ infra collum ſunt, patiuntur: exterior verò ijs, quibus facies & caput laborant: medius denique ad inferiores & ſuperiores partes eſt accommodatus. Si in venæ ſectione error cômittatur, in media vena neruus ſubiectus incidetur: eámque, niſi magna neceſsitas vrgeat, ſecare cauẽdum eſt. humerariam venam omnino ſine periculo ſecabis. Et tamen ex hac quoque nonnulli diuturnos dolores acceperunt: ſed nemini eorũ qui ita fuerũt affecti, ſemel vena fuit percuſſa, ſed bis et ter ab ijs qui eam ſecabant, poſteaquam aberrauiſſent: maxima verò inciſione ſemel facta, nemo inflammationẽ, nec dolorem ſenſit. idcirco citra timorem incidenda eſt. magna vero cura adhibẽda eſt in ſecãda media, infernam verò ne ſecemus dãda opera eſt. Porro vt partes memoratę ſecta cubiti vena iuuantur, ita quæ his ſunt inferiores, hoc eſt coxa, veſica, & vterus, curãtur ſectione earum quæ prope malleolos & poplitem ſitæ ſunt. Renes ab vtraque parte venarum ſubleuantur. In principiis autem inflammationum vena ſecanda eſt ad reuellendum, in inueteratis, pręcipuè mittendus eſt ſanguis ex ipſis affectis particulis. Si ab ijs non queas, à pro-

pinquis mittito. In quibus autem corporibus nulla adhuc particula affecta eſt, euacuationémque vere ineunte ante molimur, vena omnis æquè eſt ad incidendũ accommodata.

De tempore venæ ſecandæ. *Cap.* XI.

IN quacunque diei noctíſque hora animum attendendo, ad ſingularum acceſſionũ in febricitantibus declinationẽ, venam ſecabis. In ijs verò qui febrẽ non habent, hócq; indigent auxilio, magnitudo affectionis, ad quã venæ ſectione opus eſt, ſpectari debet. cùm nihil horum aut vrgeat, aut prohibeat, præſtat mane venam ſecare interiecto vnius horæ ſpatio, ex quo quiſpiã eſt experrectus. Alios lauari melius eſt, alios etiã prius deambulauiſſe: alios verò, poſtquã nonnullas res conſuetas confeciſſent. Vbi verò ſimpliciter euacuare volumus, eodem etiam die iteranda erit ſectio: at in quibus reuellere, ſi duobus deinceps diebus fiat, optimè fiet.

De arteriarum ſectione. *Cap.* XII.

ARTERIAS, quæ in temporibus ſunt, medici ſecant, cum humores calidi, & flatuoſi in oculos confluunt. Eas verò quæ poſt aures ſunt, in vertigini obnoxiis, atque iis præſertim, quos diuturni

capitis morbi calidi,& flatuoſi exerceant. Iam verò & in aliis quoque diuturnis capitis morbis arterias, quæ poſt aures ſunt incidũt. alij verò incidere arterias verentur, quia ſanguinis fluxus difficulter ſupprimitur,& quia cum ſectio ad cicatricem venit,aneuryſma efficitur.

De cucurbitulis. *Cap.* XIII.

CVCVRBITVLARVM vſus neque in principiis morborũ adhibetur, neque cum ſucci omnes æquabiliter exuperant in corpore :ſed cum antea euacuatum totum corpus fuerit, neque quicquã ad partem præterea fluat, opúſque ſit mouere,excutere,& ad partes extimas trahere. Ne verò prope mammas affigantur cucurbitulę,cauendum eſt. illapſę enim cucurbitulis nonnũquam mammę, & inturgeſcentes, magna admodum difficultate auelluntur. quo quidem caſu cucurbitulas ſpongiis ex calida aqua circundare oportet: ſi quidem ita remittentur. ſin minus, cucurbitulas perforare conſilium eſt.

De ſcarificatione ex Apolonij commentariis. *Cap.* XIIII.

VENAM in anno ſæpe incidere, non

eſſe accommodatum puto : quoniam vnà cum multo ſanguine ſpiritus quoque vitalis effunditur. quo crebrius exhauſto tota corporis compages refrigeratur, & omnes naturales actiones peius obeuntur. quocirca mea ſententia eſt ab ignobiliſsimis partibus, vt pote à cruribus ſanguinem mitti. Præſtantiſsimum hoc auxilium eſt tum ad tuendam ſanitatem, tum ad recuperandam, cum aduerſa fuerit. Oculis quoque diutina fluxione oppreſsis, ac cæteris affectionibus capitis, itémque thoracis, & anginæ, prodeſt ſcarificatio. Conſtipationes autem, quæ aliqua in parte ſint, locali ſcarificatione ſunt diſſoluendæ.

De hirudinibus ex Antyllo. *Cap.* XV.

HIRVDINES captæ vnum diem ſeruandæ, atque exiguo ſanguine alendæ ſunt. vbi vti volueris, partem, cui applicandæ ſunt, nitro fricabis, & ſanguine illines, aut fouebis, hirudinéſque in aquam puram, & tepidam iniiciendæ ſunt, deinde ſumendæ, tum ſpongia excipiendæ, & ſtrigmentis purgandæ, ac denique admouendæ. In-

tumeſcentes autem trahere non deſinent: donec ſale aut cinere ora ipſarum perſpergantur. cum exciderint, ſpongiis fouendus eſt locus. Si ſanguinis fluxus perſeueret, gallam vſtam, aut ſpongiam nouã pice liquida illitam, & chartam vſtam aceto madefactam applicato.

De purgatione. *Cap.* XVI.

SANA corpora difficulter purgãtur. nam & vertigine vexantur, ac torquẽtur, fitque moleſta purgatio: & celerius præterea exoluuntur. Qui igitur adhuc valent, caſuri tamẽ in morbũ ſunt, niſi prius purgentur, euacuandi ſunt ineunte vere: in comitialibus verò, quíque ægrè ſpiritũ ducunt, pituitoſos humores ſubducendo: in doloribus verò articulorum, ſi cũ multo calore ſint, amaram bilim: ſi cum tumoribus frigidis, pituitam. Prius tamen craſsi & glutinoſi humores attenuandi, ſecandíque ſunt, & meatus etiã, per quos humores à purgantibus medicamẽtis traiiciantur, ac ducantur, aperiendi: ſi optimã in rebus omnibus ſit ſucceſſura purgatio. Ergo in principio ſeroſos, tenuéſque humores vacuabis: craſſorum atque tenaciũ quales ſuapte natura ſunt pituita, & atra

bilis,concoctionem expectabis. In iis autem,qui iam ægrotant, ſi diuturnus morbus eſt futurus,ſemper eſt expectanda cõcoctio:at in acutis,cum materia turget, etiam in initio potes medicamentum præbere, idque magna cum animaduerſione, cum humores in motu ſunt,præcipites feruntur,ac fluunt. Quicunque autem in aliquam partem decubuerunt,ij neque vllo alio auxilio mouẽdi,neque medicamẽto purgandi ſunt prius,quàm fuerint cõcocti . quo etiam tempore criſis efficitur. Cum verò medicamenta purgantia ventriculi os lædant,excogitatum eſt,odorata eiſdem admiſcere:vt ne ſola,néve ſyncera ipſorum vis ventriculi os attingat.

Quæ per infernas partes purgent,quibus vtamur. Cap. XVII.

ELEBORVS niger bilem & pituitam per aluum ducit ſcamonea admiſta. ſi purgare mitius velis, ſatis erit elebori radices ſiccas ad drachmas duas incidere, vinóque dulci, aut oxymelite perſpergere: deinde in lentibus, aut ptiſſana coquere, vel cum iure gallinæ ſorbendũ dare: ſcamoneæ verò tres oboli poſſunt eleboro admiſceri. præſtat autem iucunditatis gra

ticem vinum dulce perfundito, ſub molli cinere coquito vſque dum probè concaluerit: idq́ue potui dato iis, quibus nõ vehementi purgatione opus eſt, & quibus liuida exanthemata per cutim efflorefcũt.

Aloe non acriter purgat, ſtomacho accommodatiſsima eſt. ſatis eſt dare drachmas duas cum aqua mulſa, pituitam, & bilem ducit. Sumi etiam commodè poteſt quotidie à cœna, pertranſit enim, neque cibos corrumpit. Prçterea neque ſitim, neque famem inducit. Tritam aloen ſucco braſsicæ excipe, & catapotia ad ciceris, aut fabæ magnitudinem confice: ex iis duo, et tria ſumito, vt euacuãdi neceſsitas ſit. Potes etiam cum reſina catapotia conficere, & cum melle coƈto. recƈte quoque ſcamoneam admiſcebis.

Epithymum atram bilem, pituitámque educit. dato eius triti & cribrati drachmas binas cum vino dulci, aut plus eo, cũ melle, ſalem admiſcendo. confert flatuoſis, & hypochondriacis affeƈtionibus, & cruditatibus, & quibus iecur grauatur, quíue difficulter ſpirant.

Agaricum pituitam & bilem purgat, & non acute. dantur drachmæ duæ ex aqua mulſa, vel oxymelite.

Euphorbium aquoſa, &ellioſa copioſè educit. eſtque eorum, quæ norim, acutiſsimum, atque ardentiſsimum. Hoc quidem hydropibus, colicíſque, & iis, qui ventres frigidiores habent, conuenit, ſed cæteros vehementer perturbat, ſitímque affert. odoratum aliquod ſemẽ miſcendum ei eſt. bibendum ex melicrato ad três obolos.

Cnicus pituitam & bilem, ſed non vehementer, purgat. ſeminis triti ſuccus excolandus eſt, & iure gallinaceo admiſto ſorbẽdus. Quidam aniſo, melli, amygdalíſque commiſcent, & catapotia ad arquatos conficiunt. huius quatuor drachmæ ſufficiunt.

Scamonea nulla parte ſuperatur ab iis, quæ agitant & commouent, neque in acrimonia, neque in viribus. ſtomachi dolorẽ affert, graueolens, inſuauis, & valde ſiticuloſa eſt. Ex quo fit, vt aliqui non incõmode aloen ei miſceant, & ita præbeant: alij verò addant thymi comam, & ſalem: alij ſemina odorata. pituitam & bilem vehemẽter educit. datur eius puræ drachma vna ad ſummum. Si vomitus inſtent, apiũ aceto intingendum, ac mandendum eſt. itemq́; oliua alba ſale condita, atque etiam ſalis granus in ore eſt tenendus, quę quidem

dem omnia vomitum prohibent. Præterea confert coriandrum odorari, & pulegium, & calamintham. Sed præſtat in lecto paululum in quiete contineri ventrē, & ſummos pedes ſouendo. veluti etiam confeſtim deambulare, & copioſos vomitus, & ventriculi morſus, et vertigines excitat. Cùm verò ad priſtinum ſtatum redierint, tum deambulatio imperanda eſt, vt ſubinde ſenſim ſe ſubmoueāt. id quod magis quàm celer greſſus, irritat. Purgatione ceſſante, vtilius erit in lecto recumbere, & ita vigiles quieſcere, magis enim confluet: tunc verò etiam paulatim ſorbeant modicum aquæ calidæ cum aceto: nam & morſus abſterget, & excretiones proritabit. Qui verò nō purgantur, aquā mulſam ſorbeant, aut nitrum aqua liquefactum. Sed melius etiam erit, glandem ex ſale & nitro confectam ano indere.

De vomitibus. *Cap.* XVIII.

QVONIAM eos, qui violenter vomunt multa incommoda ſequi conſueuerunt, operæ precium erit; modos, quibus facilè quis vomat, exponere. Vomitus enim pituitam euacuat, caput leuat, et quādoque eū, qui auidius cibum ingeſsit, cru-

ditatibus vexari, eúmque qui nimio vino ſe ingurgitauit, lædi non ſinit. Quæ autē ad ciendum vomitum adhibentur, ſunto neque acerba, neque arida, ſed partim dul ciora, & liquidiora, partim acriora. Inter hæc probantur raphanus, eruca, vetus ſalſamentum, origanum viride, cæpe parum, & porri. Conferunt etiam ptiſſanæ è leguminibus melle adiecto: itémque lomenta fabarum, & pingues carnes. Non tamen oportet horum ſuccos tantummodo ſumere, ſed totam molem deuorare. Neque etiam diutius eſt in iis manducandis immorandum, ſi quis velit euomere. Sint autem omnia coquendo emollita. inter vina, dulciora anteferenda ſunt. hæc enim magis fluitant. potus eſto tępidior. Amygdalas etiam melle intinctas par eſt edere, túmque placentam guſtare, peponis, ac cucumeris ſemen maceratum, & læuigatum cum melle offere. Ad hoc facit etiam cucumeris radix trita ex melle. Qui volunt vehementius euomere, narciſsi bulbum aqua coquunt, eáque vinum miſcent. Ciet etiam vomitum irinum vnguētum, ſi quis illitis eo digitis irritet. Valet etiam ad vomitum excitandum, non ceſſare, neque quicquam intermittere: à

vomitu tum os abluere, tum verò etiam faciem debemus poſca diluta abſtergere. hoc enim & dentibus prodeſt, & caput alleuat.

De clyſteribus. *Cap.* XIX

CLYSTERES qui iniiciuntur, vel mites, vel acres ſunt: educendarum fecum cauſa in febribus continuis, & malignis, & in iis, qui ob longam imbecillitatem vires reficiunt, & excrementa difficulter eiiciunt, & in quibus flatus excitantur, calidiorem aquam imponemus, cum tepida ipſa inflet: idque vna expreſſione clyſteris faciendum eſt. Fœnograeci verò decoctum muliebribus corporibus, & delicatis iniiciemus: maluæ itidem, & iis præſertim, in quibus ſiccitas ineſt. In quibus verò morſus ſint, ſeminis lini decoctum conueniet. Furfuris cremor, tragique, & item panis, & alicæ afferunt etiam aliquid alimenti. & quandoque vſus poſtulat, vt vnà cum ſtercoris euacuatione, aliquid quod alendi vim habeat, adiungamus. Inteſtinorum etiam vlceribus, quæ in ſuperficie ſint, hæc prodeſt iniectio. ad quæ accommodata etiam erit ptiſſana adipe ſuillo addito. Betæ ſuccus & decoctũ ad vertigines, & palpitationes

inteſtinorum iniecta valent. Stercus etiã diſſoluunt. Ac continuis morſiunculis occurrunt. Portulacæ ſuccus vtilis eſt in feruoribus: cæteriſque quæ conſequuntur. Et iis, quibus propter duri ſtercoris excretionem extrema recti inteſtini parte læſa eryſipelatis affectio oborta eſt. Sed in eiuſmodi, & ouum, & oleum in quacunque inflammatione cõmiſcetur. Conuenit hoc etiam iis, in quibus tormina à flatibus excitantur. Magis verò flatus diſcutit decoctum rutæ, vel cumini, vel anethi, vel baccarum lauri. Iis quoque in quibus frigus febrim excitauit, prodeſt. Lac quandoque iniicitur, cum inteſtina vlcerata, aut inflammata ſunt, itémque renes, & veſica & vterus. Roboris addendi gratia ſumendum etiam eſt mel, & anſerinus, vel caprinus adeps. Hydrelæo vtemur in diſtenſionibus, & ſtercoris retentione, atque etiam bitumine, cum hæ ex refrigeratione obueniunt. Butyrum iis indimus, in quibus propter inflãmationẽ inteſtini recti excrementa continentur, & ſordida vlcera circa inteſtinum ſunt. Maluæ ſuccus & decoctũ vſui ſunt ad diutina tormina, & inflammationes quibus inteſtina vexantur, cum anus

quoque morbo ſimul afflictatur. Mulſa iniicitur, cũ partes inteſtinorũ illęſę permanẽt, et ſtercus difficulter molleſcit. Vino aũt & oleo, vel ptiſſanę ſucco, aut mal uæ vtimur in iis, qui opiũ ſumpſerũt. Vinum autem cũ roſaceo, & alba ouorũ, aut ſapã, aut roſaceum incoctũ initio adhibemus iis, qui à teneſmo infeſtãtur: mulſam verò, aut lentis decoctũ cũ melle, aut pariter erui, aut ptiſſanę ſuccũ cum roſaceo, in abſceſsibus colũ inteſtinum diſcindentibus. Menſura eorũ, quæ iniiciũtur ad ſummum, tres heminę ſunt: ad minus, vna: mediocris iniectio duabus heminis perficitur. Sæpe autem & bis, & ter iniicimus: ac præcipuè in iis, in quibus exulceratio, & inflammatio in recto inteſtino adiacens ſtercus cohibet. Cæterum acribus clyſteribus vtimur in iſchiadicis, & erecta ceruice ſpirantibus, in quibus ſpiritus à ſtomacho non efflatur. Clyſter qui ſanguinis ducendi vim habeat, conſtat ex garo ſiluri, muria, & aqua marina. Paratur etiam hoc modo: Mellis heminæ dimidium, aquæ heminæ duæ, muriæ oleæ tres, olei quarta heminæ pars, componantur: nonnulli bina oua adiungunt. Iis verò qui fungos mortiferos comede-

runt,nitrum,abſinthium, & raphani ſuccus,& rutæ decoctum iniicitur. Ad lumbricos, qui aſcarides dicuntur, faciunt muria, vel centaurij decoctum, vel abſinthij, vel lupinorum, vel aloes, vel cedria cum alicuius decocto. Mihi verò vſu compertum eſt, auriculæ muris ſuccum triduo potui datum ſępenumero quod opus erat, confeciſſe, datur ſextarij quarta pars. In reſolutione inteſtini recti clyſter ex muria imponendus eſt. Quos helminthæ lumbrici infeſtant, iis decoctum lupinorum, aut eorum cremor, aut rhus, aut muria debet imponi. Cupiditatibus autem nimiis deſidendi, quas tineſmus excitat, parum muriæ adhibendum. Si verò ſanguis ſincerus propter inteſtinorum exulcerationem fluat,herbæ ſanguinalis, aut plantaginis ſuccum, aut myrti baccarum nigrarum vino incoctarum dabimus. His poſtea admiſcemus thus, vel acaciam, vel hypociſtidem, vel malicorium, vel alumen. Vlceribus inteſtini non fluentibus, lac caprinum indimus, aut etiam bubulum: aut lycij drachmas duas, aut terræ Samiæ drachmas quatuor. Fluentibus autem, & præhumidis vlceribus, chartæ combuſtæ, aut len-

tiſci cinerem: aut medicamentum ex charta conſtans cum aqua, aut decoctum adſtringentium.

De glandibus. Cap. XX.

GLANDIBVS ſæpe vtimur ſtercoris educendi gratia, atque etiam in iis, in quibus quod clyſteri iniectum eſt non excernitur. Conficimus glandes ex ſale toſto, melle, & nitro. Et thymum cocto melle excipitur. Fiunt etiam ex reſina terebinthina, & nitro. Quandoque grani cnidij parum addimus. Morſus autem excitat. Idcirco partes oleo ſunt vngendę. Pyrethro itidẽ vtimur, oleo perfuſo: conuenítque paralyticis, & flatibus ex frigore obortis. Centaurium verò cum pice & cerato accommodatum eſt ad pudendi remiſsionem. Infantibus grumus ſalis inditur. Ficus etiam cum nitro, atque cumino conficitur.

De iis, quibus caput purgatur. Cap. XXI.

HVMORES, qui in capite ſunt, ſputis euacuamus, ſi parũ euacuare velimus. Idq́ue facimus piperis & maſtiches admiſtione. Si verò copioſius euacuare propoſitum ſit, pyrethrum, aut vuam taminiam mandere iubemus. Præterea anemonæ vtriuſque radix manſa pituitam euocat.

Itémque cortex radicis capparis. Igitur ſeroſum excremẽtũ his remediis expellitur. Craſſum verò & pituitoſum educit ſinapi cum oxymelite gargarizatum, aut ſapa, aut origanum, aut hyſſopum coctum. Ego verò ſapam ſinapi cum oxymelite admiſceo. Si verò cerebrum muco purgãdum ſit, acribus eum remediis, quorum nonnulla mouent ſternutamentum, euocabimus. Per nares igitur purgat anagallidis vtriuſque ſuccus, omniſq; anemonę, & betæ. Naribus etiam infunditur foliorũ cucumeris ſylueſtris ſuccus vel per ſe, vel cum betæ ſucco, aut decocto. Sternutamentum autem crudis humoribus, qui in thoracis, pulmonis, & capitis partibus continentur, minimè cõuenit. os itail linetur. Sinapi cũ betæ ſucco palatum, columellámque vngito, & proderit. Idémque per nares purgat, & facilè ſuppetit. Sæpe etiam melanthio ad nares illiniendas vſus ſum, quãdoque acri aceto pridie macerãs, poſtera verò die aceto iterũ lęuigans, & naribus infundens. Quandoque verò cum oleo veteri idem melanthium contero, & eodem modo vtor. Ita etiam Archigenes eo vſus eſt, ad narium obſtructa foramina. Id verò, quod aceto

paratur, ad arquatos adhibebat Crito.

Quæ menſtrua ducant. Cap. XXII.

QVÆCVNQVE vrinam cient, eadem menſtrua ducunt, braſsicæ radicis decoctum epotum, perſicæ radix, ruta, chryſanthæmon, dictamnum, & erucę ſemen. Mouent etiam menſtrua, quæ ori vuluæ admouentur, vt ruta cum melle trita, aut anethi radix excalfacta, aut ſpodium cum melle, aut porri ſuccus, aut allium contuſum adhibitum, aut myrrha læuigata, & ex vino, aut leporis coagulũ.

Sudores mouentia. Cap. XXIII.

EX ſudorem prouocantibus eſt chamæmelum ſiccum tritũ, oleo perfuſum cute valẽter perfricata, ſeſeli, pyrethrũ, cachry, aniſum oleo ſimiliter perfuſa, nitrum toſtum, & tenuiſsimum cum oleo. Salis flos oleo commiſtus, ſuccus cyrenaicus aqua reſolutus ad corpus confricandum.

De aere. Cap. XXIIII.

OPTIMVS aer eſt, qui puriſsimus eſt. Talis erit, qui neque è ſtagnorum, neque paludum euaporatione, neque ex barathro quopiam pernicioſam auram expirãte, turbetur. Ita quicũque ex cloaca magnam ciuitatem expurgante inficitur, malus eſt. Itémque is qui nebuloſus eſt, non

eſt bonus. Sicut etiam quicunque in caua regione magnis vndique montibus includitur, neque auram vllam ſuſcipit.

De fomentis. XXV.

CVTIM rarefacere, eámque facilè perſpirabilem reddere, ſanguinémque in inflãmationibus attennuare, & digerere fomenta conſueuerunt. Sed ſi totum corpus excrementis abundet, plus materię ad partem calefactam trahetur, quàm diſcutiatur. Quamobrem ante fomentorum vſum totum corpus euacuandum eſt. Humida igitur fomenta inflammationibus, quas ſucci bilioſiores pepererunt, conueniũt: arida verò iis, quę ex tenui, aqueóque ſanguine oriuntur: nõ mordacia mordacibus ſuccis accõmodata ſunt: mordacia, quia attenuant, craſsis, & glutinoſis. Præcordia autem irrigationibus, aut fomentis calefacere, non ſemper eſt tutũ: ſed in illis ſolum ægrotis eſt faciendum, in quibus nullum excrementum in toto corpore abundat: cæteris omnibus ſummũ malum eſt. In principiis igitur, cum adhuc materia ad affectũ locũ confluit, præſtat repellere. Si verò latio materiæ repellentibus remediis cohibeatur, denſitáſque partibus affectis inducta craſsiora conti-

neat,tunc iam tempus eſt laxandi,vt contenta vacuentur. Præſertim verò vbi ad iecur, aut ventriculum decubuerint ſuperflua, adſtringentibus vtendum eſt. Principales enim hæ partes ſunt. Immò verò vbi etiam tempus fuerit ea quæ impacta fuerint, diſcutiendi, tunc quoque hæ partes adſtringendæ ſunt:vt abſinthiũ oleo coquentes irrigemus, aut etiam melino,aut lentiſcino, aut maſtichino. Ad eundem modum cataplaſmata compoſita ex laxante, & attenuante,& ex amara, atque adſtringẽte facultate vim habeant. Si colum, aut alia inteſtina, aut muſculi præcordiorum, aut abdomen fuerint affecta,adſtringentia miſcenda non ſunt, ſicut etiá neque cum veſica,aut vulua affectæ ſunt,miſceri debent: cùm, vt dictum eſt,nihil amplius defluat, neque plenitudo, aut excrementum in toto corpore redundet. Sic etiam cucurbitulis, euacuato prius toto corpore, non in principiis affectionum,vtemur.

De cataplaſmate ex fermento. *Cap.* XXVI.

HOC cataplaſma, ad diffundendũ, liquandúmq; cõpacta valentiſsimum eſt. Surculos extrahit,& durities iuuat,& plãtarũ pedũ contuſiones. Fermentum verò

eſt oleo ſubigendum quantum ſatis ſit, eóque vtendum. Si augere vim volueris, nitri parum adiungito. Si verò aceto fermentum diſſoluas, & coquendo ſpiſſaueris, erit ad ſplenis, hepatíſque tumores duros accommodatiſsimum. Si thymum, & pulegium, & abſinthium ei admiſcueris, optimum medicamentum confeceris.

Aliud ex ficubus.

FICVS pingues vnà cũ ſeminibus ita exquiſitè contundito, vt nulla pars nõ cõtuſa relinquatur, iiſque vnguẽti irini parũ addito, facit hoc ad duritias neruorum, & ad articulos contractos, aut plus iuſto laxatos, & ad ſcirrhos, pręſertímque lienis, et iecinoris. Si verò nitri parum addas, abſceſſus rumpet, aculeóſque extrahet. Si verò ficubus ita paratis miſcueris pulegij, aut origani, aut thymi, aut abſinthij comã minutiſsimè tritam, hydropicis cõueniet. Præterea ficus probè coctæ, vt diſſolui queant, & contritæ, iterum ea coquantur aqua, in qua prius fuerant coctæ, deinde hordeaceam, aut frumentaceam farinam miſce, & iterum coque ad conſiſtẽtiam, valebit hoc ad tubercula, quæ nõ facilè matureſcunt. Si iniicere pinguedinẽ velis, butyrum miſce. Si rutæ folia trita

læuigata miſceantur, ad dolores inteſtinorum, quos flatus excitarint, faciet. Cuminum quoque oleo admiſto non ſecus facit.

De lotionibus. *Cap.* XXVII.

AQVA frigida lauari ita quidem cõmendo, vt non iis, qui nullo victus delectu degunt, ex vſu eſſe aſſeram, ſed iis ſolis, qui eodem accurato laboribúſque, ac cibis, vt conuenit, vtuntur. Multis autem quibus maiore interdum refrigeratione opus eſt, ſatis eſt æſtiuo tempore, cum iuuenes ſunt, carnoſi, & frictionibus prius calefacti, in frigida natare. Sint autẽ neque venereis, neque alia ratione laſsi: neque cruditatem ſentiant, neque per vomitum, aut per aluum inaniti, neque vigiliis fatigati: periculoſum enim eſt, ſi aliter quiſpiam ſe lauet. Calidum balneum & optimum, & tutiſsimum eſt: laſsitudines ſoluit, humorum plenitudinem digerit, & excalfacit, mitigátque, ac mollit. Flatus, vbicũque decubuerint, diffundit: ſomnum conciliat, carne replet, & facilè omnibus & viris, & fœminis, & pueris, & ſenib⁹, & priuatis adminiſtrari poteſt.

De balneis, quæ induſtria parantur.
Cap. XXVIII.

BALNEA induſtria noſtra calefacientia paramus, aut refrigerationis ſedãdæ, aut laſsitudinis ſoluendæ, aut conuulſionis mitigandæ, aut doloris leniendi, & reficiendi gratia. Calidæ autem aquæ fiunt pulegio incocto, aut origano, aut hyſſopo, aut thymo, aut ſatureia, aut foliis lauri, aut pyrethri radice, atque his ſimilibus. Oleum etiam iniicimus. Balnea quoque digerentia facimus, cum totum corpus attenuare volumus. Adiicitur autem vis digerendi balneis aut ſale impoſito, aut ipſa marina iniecta, aut nitro. Mel quoque admiſtum addit aquæ vim digerendi. Itémque cinis ſarmentorum, & baccarum iuniperi decoctum. Molliẽdi gratia vtimur balneis in inflammationibus, ac duritie. Ac in iis, quos inflammatio male habet, maluæ decoctum iniicimus, itémque ſeminis lini, & fœni Græci. In fluidis autem inflammationibus, plantago, aut polygonum incoquitur, aut malicorium, aut roſæ, aut rubi cima. In iis, quibus imminet conuulſio, vtimur iis quæ inflammationibus non fluidis cõueniunt. Maximè verò iis prodeſt oleum cũ aqua, in quibus malua, & fœnũ Græcum cocta ſint. Ad duritiem ſine inflam-

matione vtimur iis, quæ ad digerendum adhibentur. Balnea enim tum refrigerãt, tum adſtringunt, cum materias habent, in quibus adſtringendi & refrigerandi vis ineſt.

De balneis ſuapte natura naſcentibus.
Cap. XXIX.

BALNEORVM ſponte naſcentiũ alia nitri, alia ſalis, alia aluminis, alia ſulphuris, alia bituminis, alia ęris, alia ferri vim obtinent. Alia ex iis cõpoſita ſunt. Atque omnium quidem aquarum ſponte ſcaturientium ea vis eſt, vt prorſus calefaciant, & exſiccent humidioribúſque ac frigidioribus maximè conueniant. In primis verò nitroſæ ac ſalſæ capiti, ac thoraci fluxione infeſtato, itémque ſtomacho prǫhumido, atque hydropicis adiumento ſunt. Aluminoſæ autem ad ſanguinis reiectionem ſiſtendam, ad ſtomachum, qui ad vomitum procliuis ſit, ad mulieres, quæ inordinatè purgantur, & quæ frequenter abortum faciunt, ſunt accõmodatæ. Sulphureæ verò neruos molliunt, atque reſoluunt, ac dolores ſedant: ventriculum tamen relaxant, & peruertunt. Bituminoſæ caput replent, ac ſenſuum inſtrumentis nocent. Atque etiam

calefaciunt iugiter, & progreſſu temporis emolliunt. Quę æris naturam referũt, ori, tonſillis, vuæ, & oculis excellenter proſunt. Ferreæ denique ventriculum, & ſplenem iuuant. In aquam verò immerſio facienda eſt ſenſim, vt virtus corpori laxato occurrens interius penetret.

De dropacibus. *Cap.* XXX.

DROPAX diuturnis morbis maximè conuenit. Calefaciendi gratia adiicitur piper, pyrethrum, roris marini ſemen, bitumen. Si opus exſiccandi ſit, ſal, ſulphur viuum, cinis ſarmentorum. Si aperire, limneſtis, euphorbium.

De ſinapiſmo. *Cap.* XXXI.

SINAPISMVS qui dropace vehementior eſt, diutinis morbis eſt accommodatus. Eo vtendum eſt in ſegnioribus affectionibus, & immoderatis circa carnem partibus, & quarum vi etiam adhibita ſenſus obtuſus eſt. Terminus autem actionis medicamẽti eſto, vt ægrotus vehementer doleat: caróque nigrior reddatur, & fiat altior quàm ea quæ adiacet, & poſtquam ablatum fuerit, puſtulæ mitius erumpant. Ad morbos autem, & partes facilè ſentientes, mitius vtendum eſt ſinapi, vt eius vſus menſura ſit, vt caro fiat

paulò

paulò rubicũdior. Cõficiendi modus eſt huiuſmodi. Caricas in aqua tepida pridie macerare oportet, poſtridie verò eius diei vehementer expreſſas, probè contundere: deinde acre ſinapi, quale eſt Syriacum & Aegyptium, capere, ac per ſe conterere, aquam in qua caricæ fuerint infuſæ paulatim affundendo: tum in maſſas redigere, alteram ex caricis, ex ſinapi alteram, poſtremò miſcere. Si vehemẽti ſinapiſmo vti velimus, duas ſinapi partes, vni caricarum addemus, ſi mediocri, pares portiones adhibebim⁹: ſin mitius, tertiã partem ſinapi, duas caricarum commiſcebimus. Poſt torporẽ ſinapi, & balnei vſum, ſi vehemens ſit dolor, & rubor, & puſtulæ eruperint, lana roſaceo & aqua intincta adhibẽda eſt: aqua verò ſit maluæ decoctum, aut fœni Græci ſuccus. Poſtea verò cerato roſaceo cum ceruſſa vtemur. Hoc etiam ſciendum eſt, ſi in aceto ſinapi maceretur, minus efficax cataplaſma fieri. Caprarum fimus cum aceto compactus efficacior ſinapi eſt. Præcipuè autem & mirum in modum iſchiadicis conuenit.

De inſeſſu in ſolium ex oleo.
Cap. XXXII.

IN SESSVS in ſoliũ ex oleo febri-

bus diuturnis ex frigore, itémque laſſatis, & quibus vrina ſuppreſſa eſt, conueniunt. Quinta autem olei pars igni calefacienda eſt, reliquum verò in balnei ſolio. Oleum enim in balneis non ſatis calidum efficitur.

De ingreſſu in hydrelæum.
Cap. XXXIII.

SI imbecilli ſint, qui in hydrelæum ſe demittunt, endromide amicti ingrediantur. Oleum autem cum aqua diligenter miſcendum eſt, neque minus, quàm ſexta pars, eſſe debet.

De remediis metaſyncriticis.
Cap. XXXIIII.

IN omnibus diuturnis morbis, cùm cætera auxilia nihil profecerint, omnes ferè ea remedia, quæ methodici nominãt metaſyncritica, hoc eſt, quæ ex intimis partibus humores euocant, adhibere conſueuerunt. Ego verò vbi intẽperies quædam humida & frigida in affectis particulis ineſt, iis medicaméta ex ſinapi, thapſiáque, & his ſimilibus adhibeo. Ad ſiccas verò & calidas, non vtor. Cæterum qui affectiones cognoſcere non poſſunt,

ſæpe quod conuenit, perficiunt: quòd pleroſque homines eiuſmodi frigidæ, atque humidæ affectiones, ob malam ac vitiatam victus rationem infeſtent.

Quæ ruborem inducant. *Cap.* XXXV.

NASTVRTII ſemen ruborem, excitat, & calefacit æquè, ac ſinapi. Helenij radix æquè ac fimus columbarũ ſylueſtrium: quo admodum frequenter vtimur. Eo etiam cum naſturtij ſemine contuſo pro ſinapi vtor in iſchiade, hemicrania, vertigine, diuturnis doloribus capitis, laterum, humerorum, tendinum, & lumborum. Iam verò facit & ad renum vitia, & ad colicas affectiones, itémq; podagram, & articulorũ dolores, cùm nondum callum obduxerint.

FINIS PRIMI LIBRI.

SECVNDI LIBRI
ARGVMENTVM.

IN ſecundo agitur de materia, quam naturam, vim, actionémque habeat: & quęnam quibuſque affectibus conueniat. Deinde ſimplicia medicamenta expenduntur, déque eorum menſura, mixtione, & coctione, itémque de ponderibus, & menſuris. déque emplaſtris, quæ πλατύσματα dicuntur, verba fiunt. Eius verò hæc ſunt capita.

Quæ media ſint inter calefaciētia, & refrigerantia Caput I.

Quæ calefaciunt Cap. II.

Quæ calefaciunt primo ordine Caput III.

Quæ calefaciunt ſecundo ordine Caput IIII.

Quæ tertio ordine calefaciunt. Caput V.

Quæ calefaciunt quarto ordine Caput VI.

Quæ moderatè refrigerent Caput VII.

Quæ primo gradu refrigerent Caput VIII.

Quæ ſecundi gradus ſint refrig.
Caput IX.
Quæ tertij ſint ordinis refrigerantium.
Caput X.
Quæ ſint quartī ordinis refrig.
Caput XI.
Quæ modicè exſiccent.
Caput XII.
Quæ ſimpliciter exſiccent
Caput XIII.
Quæ primo ordine exſiccent
Caput XIIII.
Quæ ſecundo ordine ſiccent.
Caput XV.
Quæ tertio ordine exſiccent
Caput XVI.
Quæ ſiccent quarto ordine
Caput XVII.
Media inter ſiccantia, & humectantia
Caput XVIII.
Quæ primo ordine humectent
Caput XIX.
Quæ ſecundo ordine humectent
Caput XX.
Quę aquoſam frigiditatem habeant
Caput XXI.
Quæ tenuium ſint partium
Caput XXII.

Quæ craſsis è partibus conſtent
Caput XXIII.
Corroborantia. Cap. XXIIII.
Quæ ſuppurent. Cap. XXV.
Quæ concoquant Cap. XXVI.
Mollientia Cap. XXVII.
Quæ indurent Cap. XXVIII.
Quæ humiditatem ex ore trahant
Caput XXIX.
Quæ per nares ducant Cap. XXX.
Quæ ab oculis ducant Cap. XXXI.
Quæ per aures purgent
Caput XXXII.
Quæ aperiant, & purgent
Caput XXXIII.
Quæ abſtergant Cap. XXXIIII.
Quæ vrinam moueant
Caput XXXV.
Quæ per vrinam è ſplene educant
Caput XXXVI.
Quæ ex hepate educant
Caput XXXVII.
Quæ ex renibus ducunt
Caput XXXVIII.
Quibus educantur ea, quæ in thorace inſunt Cap. XXXIX.
Renes purgantia Cap. XL.
Cutem rarefacientia Cap. XLI.

Ora vaſorum aperientia. Cap. XLII.
Quæ cutim condenſent. Cap. XLIII.
Quæ corrodant. Cap. XLIIII.
Quæ reprimunt. Cap. XLV.
Quæ ad cicatricem perducant. Caput XLVI.
Superficiem exulcerantia. Cap. XLVII.
Adurentia. Cap. XLVIII.
Attrahentia. Cap. XLIX.
Diſcutientia. Cap. L.
Adſtringentia. Cap. LI.
Quæ lac gignant. Cap. LII.
Ad menſtrua ſuppreſſa. Cap. LIII.
Quæ ſemen generent, ac prouocent. Caput LIIII.
Quæ ſemen cohibeant. Cap. LV.
De ſimplicium medicamentorũ electione. Cap. LVI.
Qui ceræ modus cum oleo ſit. Caput LVII.
De ponderibus & menſuris. Caput. LVIII.
Medicamentum renes à calculo ſeruans. Caput LIX.
De latis emplaſtris. Cap. LX.
De coctione medicamentorum. Caput LXI.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER SECVNDVS.

Quæ media ſint inter calefacientia & refrigerantia, Cap. *Primum.*

ADIANTVM, aſparagus, myacanthinus, muſcus, qui etiam ſplanchnon dicitur, glycyrrhizę ſuccus, oleum dulciſsimum, cera, faba, lycium, lotus ſiue trifolium, citrij cortex, filicis radix, pinei nuclei, lentiſcus, lens, terra chia, & ſamia, cadmia, argēti ſpuma.

Quæ calefaciant. Cap. II.

VITICIS folia, & ſemen moderatè, vrticæ fructus, & folia, amydala dulcia, anagallis vtraque, attractilis, cnicus agreſtis, aphace, rubi fructus maturus, radix glycyrrhizæ, oleæ fructus maturus, fermentum, eryngium, reſinę omnes, cicerbita arida, iunci odorati flos, palmæ fructus, cochlearum aduſtarum cinis, braſsica canina multum, ranunculi radix, & tota herba, pulegium, lauri folia, ac magis

etiam bacca, dictamnum, falſodictamnũ, ſaluia, eryſimum, lanę vſtæ, zinziber, thapſia, cardamomum, liquores, capilli vſti, bryoniæ radix, ariſtolochia, aſphodeli radix, daucus, chamędaphne, dracunculi radix, oleum raphaninum, cicer, viſcum, caucalis, liguſticum, ferulæ ſemen, ſagapenum, ſatyrium, apium, ſium, ſinon, ſtyrax, idnon, piper, hypericon, ſal, ſulphur, ſanguis, fel, vrina, ſaliua, caro viperarum, adeps, ſalſorum piſcium muria.

Quę calefaciant primo ordine Cap. III.

ALOE, camæmelum, arum, abſinthium, agaricum, ladanũ, lini ſemen, malabathri folium, ſpica nardi, nardum celticum, vinum nouum, ſerum, caſeus, ficus ſiccæ.

Quę calefaciant ſecundo ord. Cap. IIII.

AMVRCA, anethum, ſed viride minus, artemiſia, balſamum, elaphoboſcō, calamus aromaticus, crocus, libanotus, chia maſtiche, mel, vinum, pix, meliſſophylum, marrubium, propolis, cucumeris agreſtis ſuccus, ſcandix, ſcilla, cardui radix, myrrha, terebinthi cortex, & folia, & item fructus, fœnum græcum, chamæleontis vtriuſq; radix, chāępitys, ocymũ.

Quę tertio ordine calefaciant. Cap. V.

ABROTONVM, ac præſertim vſtum, lolium, populi nigræ flores, & reſina, acorum, amomum, ammi, anethum vſtum, aniſum, iuniperus, aſari radix, ſabina, eleborus vterque, epithymum, menta, ſaturcia, arũdinis vallaris cortex vſtus. caroum, caſia, cedrus vtraque, cnici ſemen, conyzæ, cuminum, thuris fuligo, fœniculum, melanthium, ſulphur, mei radix, moly, ruta, raphanum, rhododaphne, vinum vetus, omne origanum, opopanax, petroſelinũ, ſampſuchus, ſmyrnium hyſſopum, chamædrys, galbanum.

Quæ calefaciant quarto ordine. *Cap.* VI.

ADARCE, ampelopraſum, euphorbium, oleum cedrinum, coſtus, cepa, lepidium, ſinapi, allium, ſtruthij radix, tithymallorum ſucci, & quæcunque adurendi vi prædita ſunt.

Quæ moderatè refrigerent. *Cap.* VII.

GRAMEN mediocriter, auricula muris citra adſtrictionem, pira illita mediocriter, balauſtium, rubi folia, germina, acerbus fructus, & flores. Auena mediocriter, muſcus marinus, glaucium mediocriter, conyon vehementer, lichen petris adnaſcens, omne papauer, pomi

frondes, & fructus, oleæ frondes, & fructus immaturus, oleum myrteum, ſeſaminum, balaninum, helxine, quæ & perdicium nominatur, moderatè, panicū, violæ folia, & ſucci, & cortices. Dulcibus exceptis, perſici fructus, caro citrij, fungi ſatis, omphacij ſuccus, amylum quod ex frumento fit moderatè, roſaceum moderatè, ſordes ex paleſtra, cicerbita non ſicca, tribulus vterque, palmæ ramorum ſuccus, ſamia terra moderatè, terra cimolia, naxię cotis ſcobs, plumbago, ceruſſa, ſandyx, moderatè, caſeus recens.

Quæ primo gradu refrigerent. Cap. VIII.

ACACIA non lota, atriplex ſine adſtrictione, acini vuæ, milium, hordeum platanus, rhamnus, ſeris.

Quæ ſecundi gradus ſint. Cap. IX.

ACACIA lota, plantago, beta, galla immatura, cucurbita, rhois cucumis, pepo, ſolanum hortenſe, lens paluſtris, alga viridis è mari euulſa, pſyllij ſemen.

Quæ tertij ſunt ordinis refrigerantiū. Cap. X.

SEMPERVIVA vtraque, portulaca, mandragora, citrij pars arida, herba ſanguinalis, potamogiton, altercum, eiúſque flos, & ſemen album.

Quæ ſint quarti ordinis. Cap. XI.

SVCCVS papaueris, & cicuta.

Quæ modicæ exſiccent. Cap. XII.

VRTICAE ſemen, & folia, amurca, anagallis vtraque, plantago, auena, oleum dulce, inſulſum, lotum. Erica, fermētum, quod etiam ex alto trahit, ac diſcutit, lupinus amarus, cauda equina, iſatis vehementer. Salicis flos, & folia cum adſtrictione quadam: nōnulli ex eis ſuccum exprimunt, habéntque pro ſiccante medicamento ad multa vtili. Nullum enim eſt ad plures vſus accommodatius medicamentum, quàm quod citra mordacitatem exiccat, & adſtringit, iuglandis putamen vſtum, quod eſt etiam tenuium partium, centauriũ minus vehementer, ceraſi gummi, lilium, faba foris appoſita. Cupreſsi omnia, cyperi radix, nuclei pinei in aqua macerati, nymphææ radix. Malicorium valde, quinquefolij radix: polypodium, myrrha, ſarcocolla, ſtæbe, tragacantha, terra omnis, cadmia, aſiæ petræ flos marceſcentes carnes arefacit. Pompholyx cōtinenter lota, calx extincta, & lota, ſtrenuè. Ouorum candidum, & putamen, & eorundem etiam vitelli.

Quæ ſimpliciter exſiccent. Cap. XIII.

VITICIS folia, & ſemen. Radix graminis mediocriter, adiantum, ſemper viuum vtrunque, populi flores, ex reſina, acte vtraque, amaranthus, quæ etiam pota fluxiones ſiſtit. Brioniæ radix, populi nigræ folia ſicca: pira illita, mediocriter exſiccant, ariſtolochiæ, aſparagus, aſpalathus, aſphodeli radix, eiúſque potius exuſtæ cinis, balauſtium valde, roborũ fructus immaturi, bulbus illitus, peoniæ radix, lauri folia magnopere, & multò etiã magis baccæ, quercus, & fagi partes omnes. Oleum cyprinum, laurinum, tędinum, panicum illitum, iringiũ, cinis corticis ſalicis vehementer deſiccat. Canabis fructus, cardamomum, caucalis, daucus, lixiuium, & magis etiam ex cinere ficulno. Chrethmum, lilij folia, & radix, lichen qui in petris naſcitur: fuligo omnis, lotus, omphacium, polypodium, amylũ, ſal, nitrum, gypſus, cadmiæ omnes. Omniáque metallica, lapideáque & terreſtria, teſta clibanorum, coagulũ, & omne ſtercus: anſerum tamẽ inutile eſt propter nimiam acrimoniam. Sordes, caro viperarũ, capita murenularum ſalſarũ aduſta, cornu ceruorum & caprarum vſtum, caſtoreum, oſſa vſta vehementer exſiccant. Ca-

pilli, ſepiæ teſta, cancrorum cinis, garum abunde. Itémque muria.

Quæ primo ordine exſiccent. Cap. XIIII.

CHAMAEMELVM, iuniperi baccæ, carum, hordei polenta, crocus, thus, fœniculum, rhododaphne, muſtum, cucumeris, peponis ſemen, & radix ſicca, fœnum Græcum.

Quæ ſecundo ordine deſiccent. Cap. XV.

LOLIVM, amaracus, bitumen, anethum, balſamum, acinus vuæ, gingidium, elaphoboſcum, calamus aromaticus, thuris cortex & ſemen, maſtiche, mel, citrij cortex & ſemen, & arboris ipſius folia. Mei radix, ſpica nardi, nardum celticum, vinum, eruum, opopanax, pix, myrrha, lentiſcus, terebinthi fructus & folia, lentes, alga viridis, malabathri folium, galbanum.

Quæ tertio ordine exſiccent. Cap. XVI.

ABROTONVM, & præcipuè vſtum. Acacia, acorus, aloë, ammy, anethum vſtum, aniſi ſemen, iuniperus, aſarum, abſinthium, eleborus, epithymum, thymbra, calamintha, arundinis vallaris cortex vſtus, caſia, cedri, conyza, thuris fuligo, nigella, citrij ſemen, vinum vetus, valde acetum, origanum,

quinquefolij radix, petroſelinum, ſmyrnium, ruta hortenſis, marrubium, rhus, ſampſuchus, ſeriphium, hyſſopum, chamædris. Chamæleontes vtrique, & eorum radix, chamæpitys.

Quæ quarto ordine ſiccent. Cap. XVII.

AMPELOPRASSVM, cedrinum oleum, ſinapi, ruta agreſtis, allium.

Quæ media ſint inter ſiccantia & humectantia. Cap. XVIII.

GRAMINIS radix illita, oleum dulciſsimum.

Quæ primo ordine humectent. Cap. XIX.

AVRICVLA muris, bugloſſum, glicyrrhizæ ſuccus, lactuca modicè, violæ folia, modicè, mali perſicæ fructus, fungi, roſaceum, ſatyrium, ſtratiotes fluuiatilis, & qui in ſtagnis naſcitur.

Quæ ſecundo ordine humectent. Cap. XX.

PORTVLACAE fructus, & herba, atriplex, blitum, cucurbita, mali armeniacæ fiuctus, cucumis, pepo, lenticula paluſtris.

Quæ aquoſam frigiditatem habeant. Cap. XXI.

ACACIA, portulaca, plantago, rubi folia, cucurbita, cotyledon, cicuta, picea arbor, malua hortenſis, mala præcocia,

papauer, cucumis, qui edẽdo eſt. Sõchus, iuncus odoratus, tribulus, lenticula paluſtris, pſyllij ſemen, plumbum.

Quæ tenuium ſint partium. Cap. XXII.

ABROTONVM vſtum, vitex, ſcandix, populi nigræ flores, vrticæ fructus, & folia, acorus, amomum, aſari radix, brionia, chamæmelum, aparinæ. Ariſtolochia, plantago ſicca, aſphodeli radix, eiúſque vſtæ cinis potius, balſamum, ſabina, ſinapi, rubi radix, oleum vetus, glycyrrhizæ radix, dictamnũ, dracunculi radix, cicinum, elaphoboſcũ, euphorbium, fermentum, ſalicis ſuccus, calamintha, calamus aromaticus, cannæ vallaris cortex vſtus, caſia, carpeſium, milium, cedrinum oleum, gummi prunorum, maſtiche, nigella, ſuccus cyrenaicus, opobalſamum, ruta, pix, piſtaciorum fructus, propolis, terebinthina, oleum roſaceum, ſagapenũ, ſampſuchus, ſeſelis, cucumeris ſemen, ficus ſiccæ moderatè. Iunci odorati flos, cinis, calx, hyſſopum, ſal, ſalis flos, nitrũ, alcyonium, mileſium, arſenicum vſtum, gypſum vſtum, ſulphur, cadmia, pumex vſtus, lixiuium, aſiæ petræ flos, meláteria, myſi, flos æris, chryſocolla, ſandix, fucus,

cus, adeps leonis, & pardi, & hyenę valde. Caſtoreũ, ſæpiæ teſta, lanæ combuſtæ.

Quæ craſsis partibus conſtent. Cap. XXIII.

PLANTAGINIS radix, balauſtium, acinus vuæ; zinziber, cæpæ, cucumis, ſquamæ omnes, ſory, alumen.

Corroborantia. Cap. XXIIII.

CASIA, ſtœchas, galla acerba, palmę fructus, abſinthium.

Quæ ſuppurent. Cap. XXV.

AQVA temperata ſuperfuſa: hydrelæum, oleum temperatum, farina triticea, panis triticeus, alica, adeps ſuillus, & vitulinus, butyrum, thus, pix, reſina.

Quæ concoquant. Cap. XXVI.

AMOMVM, vua paſſa, cera, ladanum, colla, thus, pix Ægyptia, maſtiche, oleum roſaceum, myrrha, ſtyrax, galbanum, alica, butyrum, œſypus, adeps ſuillus.

Mollientia. Cap. XXVII.

SEVVM caprinum, adeps gallinaceus, anſerinus, taurinus, hircinus, medulla cerui, vituli, ammoniacum, ſtirax, galbanum, oleum ſicyonium, oleum liliaceum, chamæmelum, radix, althęæ cucumeris agreſtis radix, folia maluę ſylue-

ſtris, maluæ caules maſtiche, terebinthina, colophonia, opopanax, lutum, butyrum.

Quæ indurent. *Cap.* XXVIII.

SEMPERVIVVM, portulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, ſolanum. Indurantur autem partes aut propter ſiccitatem, & tunc eas humectare oportet: aut propter plenitudinem, & tunc euacuatione opus eſt: aut propter concretionem, & tunc concretæ partes calefaciendæ ſunt: & concretio moderatè diſſoluenda, & ijs, quæ dicta ſunt, mollienda. Nã quæ vehementer ſiccant, concretionem maiorem faciunt.

Quæ humiditatem ex ore trahant. *Cap.* XXIX.

PYRETHRVM, lapatium, capparis, ficus pingues, tæda, mel, myrica, abſinthium, origanum, raphanus, vua ſine acinis, itémque vua taminia, canchry, ſinapi, eleborus albus, elaterium, thymum, ſal, omphaciũ, aniſum, piper, coccus gnidius, lauri baccæ, balſamum, anemone, ammoniacum, fex ſicca combuſta.

Quæ per nares ducant. *Cap.* XXX.

ELATERIVM, piper, betę ſuccus, cortex radicis cyclaminis, thlaſpi, coccus

gnidius,anagallis,anemone,veratrum album, omphacium, marrubium, hederæ tenellæ folium.

Quæ ab oculis ducant. *Cap.* XXXI.

MEL, hyſſopum,oleum vetuſtũ, anagallis,oleum laurinum,nardum,caſia,coſtus, ſuccus papaueris, ſagapenum, daucus,fœniculum, malum punicum, amygdala, marrubium,veratrum album,anemone,ruta,caſtoreum, lapis hæmatites,adeps anſeris, fel, myrrha, chalcitis, ſulphur, alumen ſciſsile, ſepiæ teſta, cortex thuris,ſcilla,ammoniacum,hepatis caprini ſanies, vuæ acerbæ ſuccus.

Quæ per aures purgent. *Cap.* XXXII.

MEL, piper,fel bubulum, aut taurinũ, mercurialis,betæ & radicũ capparis ſuccus,granum gnidium,fructuum ficus ſylueſtris ſuccus,bdelium,caſia,veratrum album,galbanum,omphacium.

Quæ aperiant & purgent. *Cap.* XXXIII.

POPVLI nigræ folia ſicca, & radicis cortex. Agaricum,vrticæ ſemen,amygdala amara,ipſaque arbor. Adiãtum, radix ari,pulegiũ,dracontiũ,daucus, gentianæ radix, valde: cicer, eupatorium citra caliditatem. Thymum, caricæ pingues, calamintha, caſia, pruni arboris

gummi, nigella, ruta, pepones, ſpondylij fructus, & radix, ſtœchas, chamædrys: & alia omnia, in quibus amara qualitas excellit, & præterea attenuandi facultas ineſt.

Quæ abſtergant. Cap. XXXIIII.

STERCVS caprinum vſtum, & non vſtum, teſtę omnium teſtaceorum, ſepiæ teſta: herinacei vtriuſque vſti cinis. Serum lactis, mel, radix bryoniæ, amygdala eſculenta, itémque arbor. Anagallides, anemonæ omnes: ariſtolochia, plãtaginis folia, & ex quibus ſicca magis faciunt. Arum, aſparagus, myachantinus, ſtaphis, aſphodeli radix, atriplicis fructus, abſinthij ſuccus, bulbus impoſitus, eleborus vterque: parietaria, quæ & perdicium dicitur; ſalicis ſuccus, cannę vallaris radix cum cortice facit ſine acrimonia, centaurium minus, & eius etiam ſuccus, braſsica, eruum, hordeum moderatè. Lilij folia & radix trita mediocriter, fabæ caro mediocriter, lampſana in cataplaſmate impoſita; lichen in petris naſcens, violæ albæ partes omnes, meum, platani cortex, & radix moderatè. Marrubium illitum, propolis mediocriter: vlmi folia, magis verò faciunt cortex, &

radix: ptiſſana, terebinthina magis quàm maſtiche, ſagapenum moderatè, cucumeres, peponis partes omnes, cucumeris agreſtis radix. Myrrha, beta, tithymali, phu, chamæpitys, alcyonia omnia, terra Chia, & Samia moderatè, & Cretenſis cadmia, pumex vſtus, & non vſtus, argenti ſpuma moderatè, ſmiris abundè facit. Teſta clibanorum, cornu ceruinum, & caprinum vſtum.

Quæ vrinam moueant. *Cap.* XXXV.

APIVM, petroſelinum, fœniculum, daucus, ſmyrnium, aniſi ſemen, ameum, aſarum, acorus, aſparagus, oxymirſinum, bdelium, bryonia, cicer, thymum, calamus aromaticus, carum, carpeſia, caucalis, coſtus, cuminus, cyperi radix, liguſticum, meum, ſpica nardi, & nardum celticum, ruta, polium, ſeſelis, cucumis qui editur, melopepo, ſcandix, allium, paſtinaca, iunci odorati flos, terebinthi fructus, abſinthiũ, ſabina, ſanguinẽ per vrinã ducit rubiæ radix. Vrinas craſſas & multas, & quandoque etiam ſanguinolentas mouet capnium, bilioſas & multas educit orobus: qui ſumptus copioſior, ſanguinem per vrinam educit. Cardui radix magnam copiam educit graueolentium

vrinarum, ſi quis vino incoquat, & decoctum bibat. Fœtidos vrinę odores abſterget aqua mulſa, oxymel, vinum tenue, & dilutum.

Quæ p vrinā à ſplene educāt. *Cap.* XXXVI.

TITHYMALI vallaris ſemen, cuminum, thymũ, radix vitis ſylueſtris, capparis radix, allium, cytiſus, dracontium, ariſtolochiæ radix, origanum, polium, colocynthis agreſtis, bryonia, cyclamen, portulaca, potus vini, in quo ſcorpius marinus ſuffocatus ſit.

Quæ ex hepate educant. *Cap.* XXXVII.

VITICIS ſemen, dauci folia, fœniculum, balſamũ, capnium, aniſum, dactylorum oſſa, lauri folia, abſinthium, ſmyrnium, anagallides, menta, œnãthe, ſilphij ſuccus. Eringium, aqua in qua hordeum maduerit, agaricum, aſarum.

Quæ ex renibus ducunt. *Cap.* XXXVIII.

APII ſemen, piper, paſtinaca, marrubium, cnicus, radicũ bryoniæ cortex, gramen, oua ſepiæ, ſulphur, cicer album.

Quibus educantur ea, quæ in thorace ſunt. *Cap.* XXXIX.

QVÆCVNQVE adaperiendi vim habẽt, accõmodata ad id ſunt, nuclei pinei recentes, nuclei piceę butyrum, caſtoreum

ſuper carbonibus ſuffumigatum, & per inſpirationem attractum. Id enim humidam, frigidámque intemperiem, quę pulmonem, ac cerebrum infeſtet, maximè iuuat. Spica nardi, capitis & thoracis fluxiones exſiccat. Porrò ex pulmone educunt catapotia attrahentia, quæ dantur. Vrticæ ſemen, dauci, & lini: Papauer nigrum, thymum, raphani ſuccus, ſinapi, aniſum, ſiſamum, eryſimum, ſcilla, eruum, cucumeris ſemen, piper, ruta, polium, arū, dracontium, coſtus, nardum, ſulphur, myrrha, baccarum lauri interna pars. Cortex radicū capparis, amygdala amara, glicyrrhiza, caſtoreum, abrotonum. Stirax, bdelium, ſilphium, hyſſopum, vua ſine acinis, omphacium, ariſtolochia, galbanum, marrubium, eringij radix. *

Renes purgantia. *Cap.* XL.

INCIDENTIA omnia renes expurgant, vt plantaginis ſiccæ radices, & fructus, aſparagus, myacanthinus, glycirrhiza, cicer, amygdala.

Cutem rarefacientia. *Cap.* XLI.

CHAMAEMELVM, anethum, althæa, cucumeris erratici radix, oleum vetus, abrotonum vſtum.

Ora vaſorum aperientia. *Cap.* XLII.

ACRIA omnia, anemonæ omnes, allium, cæpa, fel taurinum, irini, & amaracini feces.

Quæ cutim condenſent. *Cap.* XLIII.

AQVA frigida, ſemperuiua, portulaca, tribulus viridis, pſylium, lenticula paluſtris, & vno verbo, quæcunque non exſiccando refrigerant.

Quæ putrefaciunt. *Cap.* XLIIII.

CEDRIA, auri pigmentum, ſandaracha, chryſocolla, pityocampe, veratrum nigrum.

Quæ reprimunt. *Cap.* XLV.

ELATERIVM, cucumeris ſylueſtris radix, ochra, mandragora, aſiæ petræ flos, teſtacea omnia combuſta quę in carne eminent, mediocriter reprimunt. Echini vſti, lapis hæmatites ſiccus tritus & in puluerem redactus. Viola, & faba, ſquama æris, & chryſocolla.

Quæ ad cicatricem perducant. *Cap.* XLVI.

ALVMEN, galla immatura, æs vſtum, & præſertim lotum. Malicorium aridum, plumbi recrementum, lithargyrus, plumbum vſtum, ceryces, teſtacea omnia, purpura, vitrum, pumex, ſpecularius lapis, gypſum vſtũ, ceruſſa, pōpholix ſpodium, chryſocolla, ſtibium vſtum, di-

phryges,ſarcocolla. Hęc omnia ſi vlceribus inſperſeris, ea ad cicatricẽ rectè perducent. Mordendo autem cicatricem inducunt atramẽtum ſutorium vſtum, cadmia, ſquama æris, & ferri, ſtomomatis, ærugo, calx vſta, & lota.

Superficiem exulcerantia. *Cap.* XLVII.

RVBI canini folia, betæ radix, allium, pulegium, hyſſopum, origanum, ſepiæ teſta, aſphodeli radix, lini ſemen, quæque ſalſa, acria, & amara ſunt.

Adurentia. *Cap.* XLVIII.

CANTHARIS, diphryges, fex vſta, anemone puniceum habens florem, allium, cinis ficulnus, nitrum toſtum, æs vſtum, alumen, buccinarum teſta vſta, capita menularum, arſenicum, canchry, vua taminia, granũ gnidium, pyrethri radix, calces vehementer: non extincta vehementer vrit, extincta cruſtam inducit, ſinapi.

Attrahentia. *Cap.* XLIX.

ANEMONAE omnes, vtraque anagallis, dictamum, cicer, thapſia, cyclaminus, narciſsi radix, propolis valde trahit, fermentum, ſtercus omne, ſagapenum, ſuccus cyrenaicus, & medicus, ſilphii ſuccus, & radix. Sparti fructus, &

virgarum ſuccus valde, terebinthina magis, q̃ aliæ reſinæ, ſulphur, ſtercus boum, & præcipuè eorum, qui eruum comedũt, calamintha cataplaſmatis more impoſita, coſtus, viſcum valde trahit.

Diſcutientia. Cap. I.

ABROTONVM vſtum, agaricus, adiantus, ægilops, vrticæ ſemen, & folia abundè. Sambucus, ebulus, aniſi ſemen, ariſtolochiæ radix, atriplex, bulbus, herba ſabina, muſcus, qui & ſplanchnon dicitur, daucus, ibiſcus, althæa, oleum dulce, vetus, raphaninum, thapſia, cannę vallaris cortex vſtus abundè diſcutit. Braſſica, lilij folia, & radix, hederę folia, ladanum, mercurialis, malua agreſtis, maſtiche Chia, mali perſicæ germina, & folia, rhododaphne, prima ficus, opobalſamũ, ſuccus cyrenaicus vehementiſsimè. Paliuri radix, & folia, ruta, marrubium, terebinthina, oleum roſaceum, ſordes ex ſtatuis, ſordes ex gymnaſio, ſampſuchus, cucumeris agreſtis radix, myrrha, ex caricis, pingues magis, quàm quæ ex caprificu exiſtunt, beta diſcutit, & non calefacit, vehementius facit alba, galbanum, ſal vſtum, ſalis flos, nitrum, omnia alcyo-

nia,terra Samia, faba,caſeus tener, ex lacte acido moderatè,carnes viperarum,vehementer, adeps leoninus magis, quàm cæteri, oſſa combuſta, echini vtriuſque cinis.

Adſtringentia. Cap. LI.

OLEASTER, roſæ, lentiſcus, pirus agreſtis, apiũ,ſemperuiuum,papauer, cytiſus,aloë,vrtica,acini,pira,crocus, althæa,terebinthus,glans,altercum, hedera,nymphæa,palmæ, oui vitellus, paliurus,caudæ æquinæ radix, & herba, ſanguis concretus,cyperus,œnanthe,braſsica cocta, coagulum leporis,ſpongia vſta, rhamnus. Sunt etiam alia pleráque adſtringentia,quæ nota ſunt omnibus.

Quæ lac generent. Cap. LII.

ERVCA,fœniculum, anethum, cum viridia ſunt. Smyrnium, itémq; apium, ſiſamũ,cucumeris ſemen,canchry, ſmyrna,polypodium,glaux,cerebrum, bryoniæ radix,crithmon,cuminum.

Ad menſtrua ſuppreſſa. Cap. LIII.

IN potu accepta valet ſabina,meũ,iris, ruta,calamintha,pulegium,dictamũ, aſarum, coſtus,caſia, ariſtolochia,vnicuique miſcetur aut tritici decoctum, aut aqua,

in qua fœniculum coctum ſit, aut ptiſſanæ ſuccus. Cataplaſma autem fit ex fœniculo, nigella, ſmyrna, hordei macerati ſucco, portulaca, adipe anſeris, vlmi folijs, cera, ſulphure, & felle taurino: apponuntur etiam adeps ceruinus recens, itémque adeps anſeris, fex vſta, ſal, oleum, cyperus, aphronitrum, ſtyrax, abſinthium, arthemiſia, ſampſuchus, veratrum nigrum, granum gnidium, mercurialis, cuminum, fœnum Grçcum, vua paſſa ſine acinis, citria.

Quæ ſemẽ generent, ac prouocẽt. Cap. LIIII.

EDVLIA ſemen gignunt ea, quæ magis nutriunt, quęque flatum excitant: medicamenta verò, quæ flatuoſa, quæque calida ſunt. Ita fit, vt bulbi, cicer, fabæ, ac ficus inter edulia multum ſeminis gignãt: ſcincus & ſatyrium, inter medicamenta: edulium verò ſimul & medicamentum eruca, & lini ſemen.

Quæ ſemen cohibeant. Cap. LV.

QVAECVNQVE edulia, atque medicamenta refrigerare poſſunt, itémq; quæ craſſum humorem gignunt, quæque condenſant, ea ſemen inhibent omnia. Eiuſmodi ſunt lactucæ, betæ, atriplex, cucurbita, mora, melopepones, cucumeres.

Quæ verò initio ſiccant, ea ne ſemẽ quidem gigni permittunt, licet ſuapte natura calida ſint, qualis eſt ruta. Si verò nõ calefacient, multo magis cohibebunt, vt facit nymphæa.

De ſimplicium medicamentorum electione.
Cap. LVI.

AGARICVM præſtantius eſt, quod pectines rectos habet.

Acaciam eligito modicè fuluam, & odoratam.

Aloen pinguem capito, non lapidoſam, ſplendidam, ſubflauam, friabilem, hepatis colore præditam, facilè liqueſcentem, amaritudinis intenſæ, nigram, & valde duram reiicito.

Ammoniacum thymiama eligendũ eſt, quod ligneum non eſt, & granis thus refert, purum, denſum, nihil ſordium habens, caſtorei odorem præ ſe ferens, guſtúque amarum.

Amomũ præſtantius eſt, quod recẽs, albúmq; aut ſubrufum, non cõpactum, aut ſpiſſum, ſed ſolutum, & diffuſum, ſemine plenũ, vt racemulis, valde graue, & odoratum, non carioſum, acre ad guſtũ, colorẽ ſimplex, non varium. Adulteratur à quibuſdam amomide, ei perſimili, admiſta.

Semper enim reprobatis fragmẽtis ramos ab vna radice prodeuntes eligito.

Aſpalathus bonus eſt, qui grauis eſt, quíque poſt detractum corticem, ſubrufus, & guſtui amarus eſt.

Bitumen præſtantius eſt, quod ad modũ purpuræ ſplendet, intenti, ac grauis odoris. Nigrum malum eſt, ſiquidem pice admixta adulteratur.

Abſinthium præſtat cæteris id quod in Ponto, & Cappadocia naſcitur: eius ſuccus amurca cocta, & commixta vitiatur.

Bdelium probatiſsimum eſt, quod guſtui eſt amarum, colore glutinis, pingue in profundo, & quod molliri facilè poteſt, lignorum & ſordium expers. Suaueolens in ſuffitu, & vngui aromatico ſimile.

Eleborus niger præſtantior eſt adultus, quíque tenuem medullam habet, acer guſtui, & ignitus: talis eſt, qui in Helicone, Parnaſo, & Anticyris naſcitur.

Euphorbium eligendum eſt pellucidum & acre.

Viſcũ optimũ eſt quod in Helicone naſcitur, cuius interior pars marrubij colorem refert, exterior ſubflaua.

Gluten piſcium probatur albũ, ſubcraſ-

ſum, non ſcabrum, celerrimè liqueſcens.

Calamus aromaticus præſtantiſsimus eſt fuluus. Denſis geniculis, & qui fractus in multa fruſta diſsiliat: fiſtula plena telis aranearum, ſubcandidus, in mandendo viſcidus, adſtringens, & ſubacris.

Cardamomũ optimum eſt quod ex Armenia aduehitur: elige quod difficiliter frangitur, plenúmque eſt, & concluſum.

Caſsiam elige rufam, boni coloris, corallum referentem, anguſtam, admodum longam, & craſſam, fiſtulis plenam, in guſtu mordacem, & adſtringentem, cum aromatico feruore quodam, vinum redolentẽ. Purpurea verò & craſſa, quę gizera dicitur, roſam odore referens, eſt ad medicinæ vſum accommodatiſsima.

Cera optima eſt rufa, ſubpinguis, odorata, pura, pontica.

Ladanũ optimũ eſt odoratũ, ſubuiride, qđ facilè mollit, pingue, ſine arenulis, aut reſinosũ, tale eſt quod in Cypro naſcitur.

Colla, quam xilocollam nonnulli appellant, optima eſt Rhodia, éſtque alba, pellucida: nigra verò deterior eſt.

Gũmi excellit cęteris id, quod vermiculatum, vitreum, pellucidum, non lignoſum eſt: deinde verò album, reſinoſum

verò & ſordidum, inutile eſt.

Coſtus præſtantior eſt Arabicus, qui & albus, & leuis eſt, quiq; plurimo, & ſuaui odore pręſtat. Secundũ locum tenet Indicus, qui buxei coloris eſt, naréſque odore percutit. Optimus autẽ eſt recẽs albus, ex omni parte plenus, denſus, ſiccus, minimè carioſus, qui edendo non ſit, guſtuíque mordax, & igneus appareat. Hunc nonnulli corrumpunt helenij radicem miſcẽtes: ſed id facilè cognoſcitur: nam helenium non feruefacit guſtum, neque intentam habet odoris bonitatem, neque mordacem.

Crocus Corycius optimus eſt, recens, ac boni coloris, parum candoris in capreolo habens, procerus, integer, non friabilis, non pinguis, plenus, manus tamen attritu facilè tingens, non carioſus, validi odoris & acris: nam qui eiuſmodi non eſt, aut vetus eſt, aut maceratus. Vt autem facilè teri poſsit, in ſole erit continendus, aut in fictili nouo vertendus.

Crocomagma fit ex crocino vnguento aromatibus expreſsis, & confectis. Pręſtantius eſt odoratum, quod dimidium ex myrrha conſtat, graue, nigrum, non lignoſum, colorem croci in attritu referẽs,

ſub-

ſubamarum, dentes ac linguam vehementer inficiens.

Cyperus optima eſt grauiſsima, & denſa, & ſolida, & difficulter friabilis, odorata cum acrimonia quadam.

Viola optima eſt lutea.

Thus primas fert maſculum, rotundum, non ſectum, album, & quod ſectum intus pingue eſt. Adulteratur reſina, aut gummi, ſed facilè deprehenditur. Nam gummi in ſuffitu flammam non excitat, reſina verò in fumum abit.

Thuris cortex præſtãtior eſt is, qui craſſus eſt, pinguis, boni odoris, recens, leuis non ſcaber, aut membranoſus. Vitiatur admiſto pinus, aut nucis eius cortice. Index eſt ignis, nam alij ſuffiti fumum edunt, thuris verò cortex ardet cum odoris ſuauitate.

Malabathri foliũ probatur quod recens eſt, ſubalbidum, quod halitu odoris ſenſum tentat, & in ſuauitate odoris perſtat, nardo ſimilis ad guſtum, nullo ſalis ſapore admiſto.

Medulla primas tenet ceruina, ſecũdas vitulina, tertias taurina, bona eſt quę ęſtate ad autũnũ vergente colligitur. Aliis enim temporibus ſanguinem admixtum habet.

Paratur ad reponendũ recens ſubacta, & aqua affuſa: deinde per linteum traiicitur, tum denuo lauatur, vſque dum aqua pura reddatur, poſtea in duplici vaſe liquatur ſordibus fluitantibus penna ſublatis. Poſtquam concreuerit, in fictili nouo reponitur, deraſa prius diligenter fece, ſi quæ poſt liquefactionem, excolationémque ſubſederit.

Melilotus optimus eſt Atticus, quíque in Cyzico naſcitur croci colore & odore.

Papaueris ſuccus optimus eſt denſus & grauis, & halitu odoris ſomnũ inducens, guſtu amarus, qui in aqua facilè liqueſcit, leuis, albus, non aſper neque conglobatus, neque dum liqueſcit conglomeratus, non durus & qui ſoli expoſitus, nõ diffunditur, & quo ad lucernam admoto non atra flamma luceat: adulteratur lactucæ agreſtis ſucco admiſto.

Spica nardi melior eſt recens, leuis, comata, colore flauo, admodum odorata, cyperi odorem referens, ſpicam habens breuẽ, guſtu amaram, linguam exſiccans, odoris bonitate diu permanente. Hæc etiam diluta aqua venditur. Id quod cognoſcitur ex ſpicæ candore, & ſqualore, amiſſa lanugine.

Omphacium eligito ſubflauũ, friabile, egregiè adſtringens, linguámque mordẽs.
Onyx præſtat is, qui è rubro mari affertur albeſcens & pinguis.

Panacis radices præſtantiores ſunt ſiccæ, albæ, extentæ, non corroſæ, feruidæ guſtui, & aromaticæ. Liquor verò probatur is, qui guſtu eſt amariſsimus, intrinſecus albus, extrinſecus croceus, qui leuorem habet, pinguiſque ac friabilis eſt, quique celeriter diluitur, & grauem ex ſe odorem mittit.

Piper probatur quod grauius eſt, plenũ non admodum rugoſum, recens, & non furfuraceum.

Paucedani ſuccus præſtantior eſt is, qui graui odore, & colore rufo præditus eſt, guſtúque calefacit.

Polio montano vtimur.

Reſina terebinthina probatur quæ dilucidiore eſt colore, odoratáque: minus verò illa, quæ vitro eſt ſimilis.

Myrrha primas fert ea, quæ Troglodi-tica nominatur: eligito recentem myrrhã, fragilem, leuem, ex omni parte ſibi ipſi concolorem, & quæ confracta intus habeat candidas diuiſiones humanorum vnguium figura, quæ minutis glebis ſit,

amara, odorata, acris. Quę verò ponderoſa eſt, & picei coloris, ea eſt inutilis.

Stacte myrrha bona eſt, quæ odorata eſt, leuorem habet, & cui oleum non ſit admixtum.

Styrax præſtat qui flauus eſt & pinguis, & reſinoſus, grumos habens ſubalbidos, cuius ſuauis odor diu perdurat, dumque mollitur melleum humorem ex ſe remittit: crematur ſtyrax, & igni torretur, & ad fuliginem thuris modo vaporatur.

Tragacantha, eſt lachryma ſectæ radici inhærens, in qua bonitate antecedit quæ pellucida eſt, leuorémque habet, ac tenuis eſt, pura, & ſubalbida.

Hyoſciamo vtendum eſt eo, qui albis ſit floribus. Et ſemine itidem albo: ſi is non adſit, flauo vtendum, nigrúmque vt inutilem repudiare.

Galbanũ excellit, quod thuri ſimile eſt, cartilaginoſum, purum, minimè lignoſum, et quod ferulę, ſeminíſq; aliquid admixtum habeat, odore graui, neque admodum humidum, neque etiam ſiccum.

Chalcanthũ hoc eſt attramentũ ſutoriũ, eligendũ eſt, quod leuorẽ habet, & colore ceruleo æqualéq; eſt, & cruſtas habet ſquamarũ modo, nõ lapidoſũ, & boni coloris.

Auripigmentum optimum eſt habendũ, quod cruſtaceum eſt,& aureo colore.

Terra ampelitis cæteris anteferenda eſt nigra, exiguíſque picearum carbonibus ſimilis & ſplendeſcens.

Diphryges anteferendum aliјs eſt,quod guſtui æris ſaporē reddit,linguámq; abũde adſtringit,& exiccat.

Sulphur probatiſsimũ eſt, quod ignem nõ eſt expertũ,quódq; in eo genere ſplēdet,ac pellucidũ eſt, & minimè calculoſum. In eo autem quod ignē expertũ fuerit,primas tenet viride, & pinguiſsimum.

Indicus lapis probatiſsimus eſt, qui ceruleā ſpeciē,&leuorē habet,éſtq;ſuccoſ9.

Cadmia optima eſt quæ botryitis, hoc eſt acinoſa nominatur, mediocriter ponderoſa, quæq́; extremitatē acinis ſimilem habet,colore ſpodij,fracta cinerem intus habet atque rubiginē. Secundo loco cenſetur, quæ foris eſt cerulei coloris, intus verò maculis onychitæ lapidi ſimilibus.

Pumex probatur qui leuiſsimus eſt, ac fiſtuloſus,ſciſsilíſq;,nec lapidoſus, quíq; friabilis eſt, & candidus.

Lithargyrus, hoc eſt argenti ſpuma, probatur magis ea, quæ chryſitis, quaſi aurea nominatur, quæque ſplendet.

Lapis Aſius anteferendus eſt cæteris, qui colore pumicis eſt, fiſtuloſus & leuis, itémque friabilis, quíquæ diſcriminationes luteas in profundo habeat.

Lapis hæmatites probatiſsimus eſt, qui friabilis, rubeus, & in ſe ipſo durus, & æqualis eſt: quíque nihil habet admixtũ.

Gagates lapis probatur, qui celerrimè accenditur, & dum vritur, bituminis odor ſentitur.

Magnes probatiſsimus eſt, qui facilè ferrum trahit, & colore ad ceruleum vergẽte, & denſus.

Melanteria cæteris præſtat, quæ ſulphureo colore eſt. leuorem habet, æqualis, pura, & in aquæ cõtactu ſtatim nigreſcit. Vim in vrẽdo habet eandem, quam miſy.

Rubrica ſinopica optima eſt, quæ eſt dẽſa, & grauis, iocinoris colore, nõ calculoſa, ſibi ipſi tota concolor, & quæ cum diluitur, copioſè diffunditur.

Miſy eligendum eſt Cyprium, quod auri ſpeciem refert, durum, cúmq; frangitur, aureas ſcintillas emittit, & ſtellarum more ſplendeſcit. Vritur eo modo. quo chalcitis, niſi quod ex eo pſoricum non conficitur.

Plumbago probatiſsima eſt, quæ argẽ-

ti ſpumæ ſpeciem præ ſe fert, flaua, modicè ſplendens, & in attritu rufa apparet.

Nitrũ probatur quod leue eſt, roſaceo colore, aut albo, & foraminibus plenum.

Spuma nitri optima eſt leuiſsima, & grumoſa, & friabilis. Eodem quo ſal comburitur modo.

Pompholyx optima eſt Cypria, hæc aceto macerata æris halitum ex ſe emittit.

Sandaracha præferenda cæteris eſt ea, quæ admodum rufa eſt, florida, pura, colore cinnabaris, habétq; ſulphuris halitũ.

Stimmi præſtantiſsimum eſt quod radiat, fulgétque cum frangitur.

Alumen probatiſsimũ eſt ſciſsile, recẽs, admodum candidum, nec calculoſum.

Sori anteferendũ eſt Ægyptiũ, quódq; in frangendo nigrius apparet.

Fex præſtat cæteris, quæ ex vino eſt.

Aes vſtum probatur quod rubrum eſt, & in attritu cinnabaris colorem præfert: lauatur vt cadmia, ter in die aqua affuſum.

Qui ceræ modus cum oleo ſit.
Cap. LVII.

SI vnguenta, quæ à leuanda laſsitudine, acopa dicuntur, conficere volueris,

oleum ceræ quadruplum iniicies. Si verò liquidum ceratum, vt in fracturis fit, duplum. Si medicamentum emplaſtri modo conficere velimus, tantundem vtriuſque miſcebimus, ſi aër nos ambiens ſit moderatus: ſin autem cera vetus, aut arida, aérque frigidus fuerit, paulò plus olei adhibendum eſt: ſicut etiã ſi cera fuerit pinguis, aérq; calidior, paulò minus olei debet eſſe. Hæc verò paulò minor portio, eſt duodecima pars medij inter vtramlibet partem exceſſus. Etenim & vndecim, & tredecim olei vnciis, ceræ libram admiſcebimus.

De ponderibus, & menſuris. Cap. LVIII.

AMPHORA Italica habet ſextarios XLVIII.

Sextarius continet librã vnã, vncias octo.
Sextarius mellis libras duas continet.
Chus ſextarios ſex continet.
Sextarius heminas duas habet.
Cyathus drachmas duodecim.
Mina vncias octo continet.
Vncia ſcrupulos viginti quatuor.
Olca ſcrupulos tres habet
Obolus ſcrupulum medium.
Oxibaphum quartam heminæ partem.
Cheme magna drachmas tres continet.

Ex libro de compoſitione medicamentorũ κατὰ τόπους renes calculo obnoxios ſeruans medicamentum.

Cap. LIX.

VVARVM paſſarum vnc. I. adiãti drach. IIII. ſeminis apij drachmæ dimidium, lithoſpermatis drach. II. amygdalarum amararum drach. II. damaſonij drach. I. phu tantundem, ſucci plantaginis puri drach. I. ſeminis peponis repurgati, & ſeminis cucumeris ſingulorum drach. I. lemniæ ſphragitidos drach. med. thuris inſecti grana VIII. ſubigantur in minutiſsimas partes redacta, & in grana redigantur: tum cum oxyſaccharo fermententur: fiántque grana magnitudinis ciceris. Ex iíſque ſingulis menſibus per octo dies grana quinq; quotidie ex mixto oxyſaccharo ſumantur. Cæteris verò mẽſis diebus, præter eos octo deinceps inſequentes, hoc facito quod ſequitur. Cicerum ius in quo vuæ paſſæ abſque acinis, itémque anethum, menta, fœniculi radicum parum, ſaccharũ, & amygdala ſubacta incocta ſint, per colum traiectum bibe: ipſóque per interualla vtitor.

Loca in quibus viperæ comperiuntur, ſunt Phanus, Typanges, Achlada, Xero-

caſtellum Alonitzin . In horum montanis ſtationibus præſtantiores, & laudabiles viperæ degunt.

De latis emplaſtris, quæ κοπ]ὰ, *hoc eſt, contuſa dicuntur.* Cap. LX.

IN emplaſtris, quæ à latitudine platyſmata vocantur, ſi medicaméti vim moderatam eſſe velis ad cicatricem inducendam vlceribus, quæ difficulter ſaneſcunt, quartam metallicorum partem ceræ admiſcebis: ſi vehementius medicamentum conficere propoſueris, tertiam: ita tamé, cera in ſole, aut ad igné, aut aqua calida molliatur, atq; ita metallica admiſceãtur.

Ex Antylli cõmentariis de coctione medicamentorũ, quæ ad emplaſtra conficienda adhibentur. Cap. LXI.

IN coquendis medicamentis argenti ſpuma cum oleo decoquetur: eã verò læuigatam rurſus ex oleo conterere oportet, vt conſpiſſeſcat, deinde ita leni igni continuò agitatam coquere. Primùm auté intumeſcit, bulláſque emittit, vbi verò iam ferè ſatis cocta fuerit, coloré feci ſimiliorem recipiet . Coctionis terminus eſt, cùm tumor ſe remittit, & nõ ĩquinat.

Molybdæna eodem modo, quo ſpuma argenti coquitur, eius coctionis modus

eſt, vt non modò digitos non inquinet, ſed etiam vt colorem ex igneo in fuluũ, & admodum floridum commutet.

Aes non in ipſo protinus initio ad coquendũ imponitur, ſed ſemicocto iam emplaſtro. Modus coctionis, niſi admodum paucum iniectum ſit, erit cũ color ipſius exuperet, et fuluum emplaſtrum faciat.

Sory, & diphryges, ipſa quoque medio coctionis tẽpore iniiciuntur. Diphryges autẽ, veluti etiam ſquama, coquitur vſq; dum eius color vincat reliqua. Sory verò non habet peculiarem coquendi terminum: ſed is omnibus communis eſt, vt emplaſtrum non inquinans reddatur.

Chalcitis ſicut æs coquitur, coquendi finem metimur, ſi emplaſtrum magis fuluum, magíſque phœniceum euaſerit.

Aëris flos eo modo, quo æs, coquit, eius termin⁹ eſt is, qui coctioni communis eſt.

Attramentũ ſutorium medio coctionis tẽpore iniicitur, coctum emplaſtri colorem vehemẽtiorem efficit, ac niſi reliqua obſtiterint, emplaſtrum nigrum reddet.

Miſy ad finem coctionis inditur, neq; vllũ habet coquendi finem ſibi definitũ.

Arſenicum, & ſandaracha, in fine coctionis imponuntur.

Plumbum vſtum in media coctione adhibetur.

Ceruſſa in alba emplaſtra ad finem inditur: ſic enim & colorem ſuum conſeruat & magis exalbeſcit. In nigra verò emplaſtra in initio, ſiquidem cocta ceruſſa fit nigrior.

Aerugo in emplaſtris viridibus poſt coctionem iniicitur. In quibus verò ne in ollam quidē coniicitur, cætera ad ipſam ex aceto detritā, in mortarióque manentem affunduntur. In melinis emplaſtris, cum ſemicocta confectio eſt, imponitur. Hæc enim mediocriter cocta melinū colorem efficit: in iis verò, quæ geminā faciem, duplicémque colorem præſé ferūt, quę διπρόσωπα, & δίχρωμα nominantur, in ipſo ſtatim initio ærugo ponitur. In quibuſdam enim coquendo melinum colorem primum inducit, qui duplicis coloris ſpeciem præfert, poſtremò autē fuluum colorem reddit.

Alumen plerunque poſt coctionē additur, proprium coctionis modum nullum habet.

Rubrica ad finem iniicitur.

Cadmia, & pompholyx in principio imponuntur.

Sal, & nitrum in medio coctionis iniiciuntnr.

Sulphur in fine adiicitur, ipſius coctio nigra facit emplaſtra.

Terra omnis, itémq; lapides, atque etiã pumex, ad finem plerunque iniiciuntur.

Oleum ſi in initio reſinæ alicui, aut pici liquidæ fuerit iniectum, facit, vt emplaſtrum non cohæreat. Quam ob rem cum illa coctione coaluerint, & conſtiterint, oleum indetur, reliquæ pinguedines ſalis expertes, in medio coctionis tempore imponendæ ſunt.

Ex vnguentis, irinum coquitur, cyprinum verò & roſaceum minus, cætera nequaquam coctionem ferũt, idcirco ad finem coctionis ſunt immittenda.

Cera per ſe ipſa non coquitur, aduritur enim ſola, ſed nec etiam cum reſina liquida, nec cum pice liquida, neq; enim coit: verùm addiicitur aut oleo puro, aut oleoſo, quod cum aliquo metallico coctũ ſit, aut reſinę, aut pici prius coctæ. Ac cera quidem prius iniicitur, quàm cætera, quæ inijcienda ſunt, coeant atque cohæreant.

Reſina arida poſt ceram inditur, liquida verò ipſa per ſe ante alia omnia co-

quitur, niſi ei⁹ perexigua ſumatur portio.

Pix ante alia iniicitur. Finis coctionis eius picis, quæ liquida eſt, habetur cum coit, & ſpiſſatur, aridæ verò, præſertim ſi cum aceto coquitur, cum non amplius bullas emittit, neque intumeſcit.

Bitumen in principio impoſitum coquitur. Id verò non eſt in leuorem redigendum, habet enim aſperitates ficuum granis ſimiles: in craſsiores ergo partes eſt frangendum, & aceto incoquendum, ſic, vt non agitetur, donec non amplius bullas mittat.

Propolim præmollire oportet, & coquere: à coctione enim neutiquam diffunditur.

Ammoniacũ circa mediã coctionẽ imponitur. Si verò ad cruenta vulnera emplaſtrum paratur, aceto, aut vino erit macerandum, ſi molle fuerit emplaſtrum, qualia ſunt, quæ ad anum parantur, cum aqua erit læuigandum, atque ita cæteris iam coctis infundendum.

Opopanax multo poſt ammoniacũ iniicitur: omnino autem paucam coctionẽ requirit, id quoq; ex vino, aut aceto prius eſt læuigandum.

Galbanum coctionẽ neutiquã fert, ſed

vt ne inquinet digitos, emplaſtrũ ab igne auferendum eſt, ipſũmque emollitum infundendum.

Sagapenũ in mortario tunditur, & cùm teneriuſculum factum eſt, cũ emplaſtro, quod ab igne ſublatum ſit, emollitur.

Aloë poſt coctionem inſpergitur.

Succus papaueris pridie ĩ modica aqua maceratur, & in mortario teritur, atque ita ei emplaſtrum affunditur.

Thapſia poſtremo loco iniicitur.

Bdelium læuigatum emplaſtrō ab igne iam ſublato inſpergitur. Sin autē pingue ſit, vt læuigari non queat, ipſum æquè, ac ſagapenum contuſum, ac in emplaſtri formam redactum, ſimul cum emplaſtro molliemus.

Thus, & manna coctione iam perfecta inſperguntur.

Myrrha cũ modico mellis læuigata, aut cũ aceto, & aqua, ſi modo humida emplaſtrũ admittat, abſoluta coctione iniicitur.

Semina, radices, & herbæ coctionē non ferunt, ergo læuigatis, & in mortario adhuc ſubſiſtentibus liquefacta reliqua affunduntur.

FINIS SECVNDI LIBRI.

QVID TERTIO LIBRO CONTINEATVR.

HOC libro habetur, quæ vnguenta, emplaſtra, malagmata, cataplaſmata, paſtilli, ſicca colyria, liquidáque probata ſint. Itémque de agglutinantibus, ſmegmatis, dropacibúſque, inunctionibus, antidotis, purgationibus, & ſuffitibus diſſeritur.

Capita huius libri.

Baſilicum emplaſtrum.
Enneapharmacum.
Ex cadmia.
Attalicum album.
Phœnicinum Galeni.
Viride, quod lite appellatur.
Dichromon.
Pentatheton.
Ex hyoſciamo.
Myrteum.
Album ad ambuſta.
Copton platyſma.
Aphrum
Ceranion Poletis.
Ex dictamno.
Ex lini ſemine.

Ex

Ex verbenaca. Elephantinum.
Ex anthemide. Halmyron.
Ex ſalicibus Magni.
E buccinis. Ad alopecias.
Adamantini ad idem.
Ex ſalicibus Critonis.
Ad cancros vlceratos.
Ad vlcera phagedænica Adamantini.
Ad cancros depaſcentes,& erodentes.
Ad inteſtina prolapſa.
Ad herniam Adamantini.
Aliud ad idem.
Ad ramicem inguinis Adamantini.
Ad idem. Aliud.
Ad aquoſos ramices.
Ad meliceridas Adamantini.
Corax ad nomas.
Ad ramicem gutturis.
Ad ſedis inflammationes.
Ad tentiginem ciendam.
Ad fracturas oſsium.
Ad teneros,& qui ex vlceribus nimis grauiter conflictantur.
Ad phagedænas Galeni.
Adamantini ad phagedænas,
Aliud ad omnia vlcera maligna.
Aliud. Ad vlcera carcinodе.
Ad vlcera perhumida.

Ad idem.
Ad vlcera maligna fluentia.
Ad vlcera chironia.
Ad eadem.
Ad putrida & depaſcentia.
Ad vermes in vlceribus.
Ad cauitates fiſtuloſas, inueteratáſque.
Ad vlcera flaccida.
Ad vlcera, quibꝰ ægrè cicatrix inducitur.
Ad vlcera vetuſta.
Ad maculas & cicatrices exterendas.
Ad vngues ſcabioſos.
Dia halon.
Ad cancrum vlceratum.
Cerata & perfuſiones ad parotidas, & phymata.
Ad bubonocœlem.
Ceratum ex quatuor rebus.
Azanites.
Hypochondriaca anethine.
Ad eryſipelata, quod illinitur.
Perfuſio capitis.
Alia ad percuſsiones & plagas.
Ad cardiacos. Ad podagricos.
Ceratium quod χειρ dicitur.
Perfuſio capitis alia.
Ad vlcera ſerpentia,
Ad ſaniem.

Vnctio ad neruorum affectiones.
Amythaonis ad præcordiorũ affectiones.
Ex ſeminibus. Ex ptiſſana.
Aliud.
Malagma ex fœno Græco.
Epithema ſtomacho aptum.
Malagma tonſoris.
Ex micis ad omnem duritiem.
Ex palmulis.
Epithema ad ſtomachicos.
Aliud quod βασιλικὸν dicitur.
Cyphoides. Ex œnanthe.
Ex Galeni lib. ceratum ad oris ſtomachi inflammationem.
Malagma ad lienem.
Malagma ex baccis lauri.
Malagma Apollophanis.
Ad Iſchiadicos.
Clidion Philomeni Mnaſæi.
Epithema infrigidans Galeni.
Cataplaſma ex fermento.
Cataplaſma ex pane.
Cataplaſma ex furfure.
Cataplaſma ex ficubus.
Acopon decamœron.
Pentamœron.
Acopon vnguentum ex caſtoreo.
Aliud ſimplex.

Ad eos,qui ob ſenectutẽ refrigerati ſunt.
Ad pallorem,& liuores.
Ad penem erigendum vnguentum Rufi.
Iſchiadicum. Ex hedera.
Iſchiadicum vnguentum.
Iſchiadicum Antonij archiatri.
Metaſyncriticum.
Paſtillus Andronis.
Paſtillus Muſæ.
Paſtillus Heræ.
Alius eiuſdem.
Paſtillus ex charta ad nomas.
Paſtillus ad vitiligines.
Paſtillus croceus.
Paſtillus ad lichenas.
Paſtillus ad tormina.
Paſtillus Paſionis.
Paſtillus podagricus,Procli.
Paſtillus ex electro.
Paſtillus ex acacia.
Paſtillus ad hemicraniam.
Siccum medicamentum ad cicatricem inducendam.
Aliud ad idem.
Cephalicum.
Aliud cruſtas inducens
Aliud patefaciens citra dolorem.
Rhodiacum.

Ex charta.
Ad nomas.
Adurens.
Anthera Philumeni.
Collyrium libyanum.
Pſilotrum Apollinaris.
Cnicus flauus, Baſsi.
Ex erica. Vranium.
Achariſton.
Ex thure. Cygnus.
Libyanum ad puſtulas, & alia permulta.
Ex cornu ceruino.
Nilium Demoſthenis.
Collyrium madicum.
Spodiacum.
Nardinum.
Collyrium aromaticum,
Chiacum.
Siccum ad angulos oculorum ſcabioſos.
Diacenteton.
πάγχρηστος Eraſiſtrati.
Collyrium ad pura, & impura vlcera.
Aliud ad pura vlcera.
Dionis collyrium.
Collyrium πιπισμένον appellatum.
Collyrium ad carbunculos.
Collyrium ad tabem.
Collyrium ad ſuffuſiones.

Archigenis ad oculorum claritatem.
Demoſthenis ad veteres affectiones.
Cleonis gluten.
Siccum palpebras pulchras efficiens.
Aridum ad lippitudinem aridam.
Liquida compoſitio.
Alia ad callos.
Collyrium ad aſpectus claritatem.
Ad cicatrices oculorum.
Gluten ad pilos.
Ad crithas, chalaziáque.
Ad ægilopas.
Cataplaſma ad vehementes dolores oculorum.
Vnguentum ad vehementes dolores.
Dia rhodon Diagoræ.
Croceum quod puerile inſcribitur.
Aſclepiadæ pacianum.
Ad oculorum caligationem.
Smegma, quod Aſclepias nominatur.
Smegma caput exſiccans.
Sapo repellendi vim habens.
Dropax Gallus.
Alius ſimplex.
Pſilotrum.
Ad corrugationem.
Smegma ſplendorem afferens.
Stomaticum Philagrij.

Anthera.
Dia moron Galeni.
Dia beſaſa. Ad anginam.
Ad columellam laxatam.
Aliud.
Ad dentes conſeruandos Galeni.
Ad dentes tremulos.
Philagrij ad oris eroſiones.
Antidotum ad colicos.
Antidotum Philonis.
Trigonos.
Catapotium Dioſcoridæ ad exuſtos.
Ad quartanarios Galeni.
Ad eos, qui à cane rabioſo morſi ſunt Galeni.
Ad eos, qui ex fungorum vſu ſuffocati ſunt Galeni.
Ad comitiales ex Scilla.
Paſtillus ad vocem firmandam.
Alius.
Medicamentum ex fructibus pomaceis.
Antidotum Quinti.
Dioſpoliticon.
Ex tribus piperis generibus.
Ex calamintha.
Ex ſucco cydoniorum.
Antidotum Zenophili.
Galeni hiera picra.

Quæ ſubducunt ventrem.
Grana ſalubria.
Purgans, quod κοπιάριον appellatur.
Paſtillus purgans.
Grana purgantia.
Medicamentum ad colicos.
Symbiotarium.
Medicamentum purgans ad eos, qui elephantia detinentur.
Ius veteris galli.
Inunctio ſedis ad flatus emittendos.
Hiera Rufi.
Lyci purgans medicamentum.
Aliud purgans eos, quos elephantiaſis exercet.
Inunctio purgans.
Suffitus.
Alius.
Alius.
Hiera ſimplex Rufi.
Xeromyron compoſitio Arabica.
Suffitus ad ſomnum conciliandum.
Suffitus ex cupreſſo, quod cyphi lunæ dicitur.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER TERTIVS.

De emplaſtrorum, & trochiſcorum compoſitionibus.

BASILICON, quod etiam tetrapharmacum dicitur, habet pares portiones ceræ, picis, reſinę frictæ, ſeui taurini. Si celeriter concoquere, carnémque inducere volueris, vnam thuris partem ad duodecim baſilici partes admiſceto.

Enneapharmacon valet ad ſuppurandum, egregiè facit ad vacuas diſtétiones, & ad eas etiam, quæ in thorace ſunt, & ad fiſtulas, quas etiam emollit. Eſt item ad vteri duritias aptum, atque vlcera, quæ in eo ſunt ſolutum ſanat. Habet autem ceræ, medullæ ceruinæ, adipis anſerini, taurini, butyri, terebinthinæ, mellis, olei roſacei, cicini paria pondera. Nonnulli autem roſacei loco liliaceum ponunt, hoc

purgat, ad cicatricem perducit, carnem creat.

Ex cadmia ad cicatricem inducendam, habet cadmiæ vſtæ, & vino præparatæ, chalcitidis vſtæ, ſingulorum vnciam vnā. Olei myrtei, ceræ, reſinæ, colophoniæ ſingulorum libram vnam, vini Italici, quod ſatis eſt. Chalcitis, & cadmia ex vino terantur, vt liquidi cerati conſiſtentiam habeant, ceram verò, ac reſinam eliquans in ollam teſtaceam immittito, metallica cum vino imponantur, omnibúſq; in mortario læuigatis vtitor. Ad inueterata vtere hoc puro emollito. Ad recentia, cum cerato roſaceo.

Attalicum album, quod facit ad vlcera ſenum, & eorum, qui mollem cutim habent, & eorum, qui vlceribus humidis infeſtantur, ſanátque vlcera crurū, & egregiè valet ad abraſa genuum, & in quibus membrana oſſa tegēs, nuda eſt: habet ſpumæ argenti pondo denarium centum, ceruſſæ pondo denarium centum, ceræ albæ pondo denarium quinquaginta, terebinthinæ pondo denarium vigintiquinque, thuris vncias tres, aluminis ſciſsilis pōdo ſcrup. ſex, piperis pōdo denariorū triū, olei veteris heminas duas, aquæ he-

minas duas, metallica in ſole coquito donec non amplius digitos inquinent, reſinã & cerã diligenter in vnum cõponito, thus primũ indito, ſecundo loco alumẽ, vltimo piper. Aliqui pro pipere cyperũ iniiciũt.

Phœnicinũ Galeni habet adipis ſuilli veteris, ſalíſq; expertis libras duas, ſpumæ argenti libras tres, olei antiquiſsimi libras tres, chalcitidis vncias 4. chalcitidem tritam, ac conſutam tenuiſsimo cribro cribratam in mortarium coniice, & diligẽter tere donec ſubtiliſsima reddatur, deinde argenti ſpumam tenuiſsimo itidẽ cribro cribratam, & in tenuiſsimum pollinẽ redactam infunde, & in mortario diligenter vnà cõtunde, oleúmq; in ſole admiſceto, vt liquidum medicamentũ permaneat: poſtremò loco adeps caprinus pondo librarum duarũ adiicitur, qui ipſe quoq; eſt diligenter contundendus. Ita omnia in cacabo coques, & rudicula ex palma agitabis. Cortex viridis externus ipſius virgę palmeæ auferẽdus eſt, vt ſuum humorem impertiri medicamento queat. Vnus autem palmæ ramus tibi ad coctionem ſatis erit, vt craſsiore eius parte pro ſpatha vtaris. Ramulos autem, qui craſſæ particulæ adhærent, quíq; vtrinq; exoriuntur,

reſecabis, & corticem detrahes, & in minutas partes conciſos in medicamentum coniicies, vt eorũ ſuccum eidem imperti-ant. Spatha autem ſtatim ab initio vti par eſt, tenues verò palmæ particulas iniicere oportet, cum videbis medicamentum cerato ſimilem habere conſiſtentiam: nam ſi ab initio eas immittas, earum ſuccus coquendo conſumetur, quem nos propter eius aſtringendi vim, manere copioſe, volumus. Quinetiam ipſius ſpathæ pars quę à medicamento exſiccata fuerit, præcidẽda eſt, id quod bis & ter erit faciendum, ſi eam arefactam videbis. Perſpicuum autẽ eſt, palmæ ramum, & recẽs, & eodem die præciſum eſſe debere, vt ſucci plenus ſit. Medicamentum verò tum demum erit coctum, cum non inquinabit. Hoc vteris ad cruenta vulnera, quæq́ue ad cicatricem difficiliter perducuntur, & ad ſinus oleo dilutum. Conuenit omnibus partibus inflammatis, podagris, articulorum doloribus, niſi quo tempore dolores vehementes ſunt. Aptum eſt bubonibus, tuberculis, ambuſtis, pernionibus, oſsium fracturis, & omnibus denique fluidis affectionibus. In hoc medicamento diſſoluendo hunc modum ſeruabis, vt medica-

mentum paululum olei menſuram excedat, ac pręſertim æſtiuo tempore, vt ſi medicamenti ſint vnciæ decem, olei nouem apponantur.

Viride, quod lite appellatur, roſaceo dilutum vlcus cauum, & apertũ ſanat. Conſtat ex ceræ, reſinæq́ue frictę, ſingulorum libra vna, æruginis libris duabus, olei heminis duabus, hoc delicatis adhibendum eſt.

Dichromon, id eſt, duplicis coloris eſt, in quo ſunt, æris vſti, aluminis ſciſsilis, ammoniaci thymiamatis ſingulorum vncia vna, ceræ, colophoniæ, adipis taurini, aut ſuilli ſingulorum vncia vna. Sicca ex aceto læuigentur.

Pentatheton habet ceræ, adipis taurini, reſinæ frictæ, picis, calcis pares portiones. Vſus tempore olei ſicyonij quadrantem, ceræ vncias tres, olei vnciam medicamenti quadranti adiicito, ex vino, & aceto cõtundito, atque vtitor.

Ex hyoſciamo, quod pſitaciõ dicitur, habet reſinæ frictæ, cerę, adipis ſuilli liquoris hyoſciami pares portiones.

Myrteum habet ſpumæ argenti vnc. ſex, ceræ vnciam vnã, olei myrtei vncias duas, vini quod ſatis eſt.

Album ad ambuſta habet ſpumę argẽti, ceruſſæ, ſulphuris viui, ſingulorum vncias ſex, ceræ vncias quatuor, olei myrtini quod ſatis eſt. Aliud. Spumæ argenti vncia, plumbi combuſti combuſti vncia, cerę vnciæ duæ, olei myrtini vncia.

Copton platyſma habet æruginis vnciã, ſquamæ æris vnciam, terebinthinæ vncias duas, ceræ vncias quinque. Cera & reſina in pila terantur, & in vnum redigantur, deinde ærugo adiiciatur, vt emplaſtrum fiat, quod in tantam latitudinem extendatur, quanta ſatis ſit ad vlcus comprehendendum, ſingulis autem diebus ſoluatur.

Aphrum ſanguinem ſupprimẽs facit ad inſignes diuiſiones, præſertim quæ in capite ſunt, ad fiſtulas, ſinus, fracturas. Item hepaticis, & lienoſis conuenit, abſque inflammatione glutinat. Chartilaginibus etiam, ac neruis, oſsibúſque præciſis mirabiliter prodeſt: valet quoq; ad vlcera profunda, & ſinus: nam inſigniter glutinat. Iã verò in abſceſsibus cũ eiecta eſt ſanies, imponitur. Eſt etiam ad ſupprimendum ſanguinem præſtantiſsimum, & præſertim in ijs, qui ſanguinẽ reiectant. Duobus autem linteis eſt inſpergendum, alterum pe-

ctori, & coſtis imponendum, alterum dorſo: nam præter omnium opinionem ſanguinem ſiſtit. Eſt præterea ad canum morſus accommodatum, & inflãmationes omnino ſedat: & ea quæ vulneribus adhibentur, vincit omnia. Hiberno tempore diebus ſeptem ſoluitur, æſtiuo quinque: ſi neceſsitas vrgeat, tribus. Habet autem ceræ, picis, bituminis, pityinæ liquidæ ſingulorum * vnciam vnam, mannæ vncias ſex, ceruſſæ vncias quatuor, attramenti ſutorij tantumdem, opopanacis, vncias duas, roſacei libras duas, alij ſelibram, aceti heminas duas. Ceram, bitumen, oleum, acetum in ollam coniicito, ac parũ liquato, deinde picem, ac reſinam in minutiſsimas particulas diligenter conciſas adiicito, vbi ſemicoctum fuerit, ollam tollito, & aliquandiu refrigerato, & atramentum ſutoriũ percolatũ, læuigatúmq; ex duabus aceti heminis paulatim, ne efferueſcat, inſpergito. Hoc infuſo, iterum leniter coquito, agitando. Cum non amplius inquinat, ab igne amoueto, opopanacẽ in aceto, quod reliquũ fuerit, ita pridie maceratum, vt diſſoluatur, infundito: deinde ceruſſam mannámq; vnà pariter probè tritas inſpergito, & paululum

Gal. habet librã.

tepefaciens quouſq; in vnum coeant, obſerua ne opopanax, & manna comburantur, in mortarium funde, & refregerari ſinito, ac rurſus ſubactum reponito.

Geranion Poletis facit ad neruos craſſorum humorum plenos, ac laxatos, & in quibus periculũ reſolutionis imminet & ad fluxiones, quę ad articulos feruntur, in quibus tumor etiam oritur; & ad partes quæ prolapſæ ſunt, & ad recenti cicatrice contractos articulos, & incuruatos, quíque ſi vi moueantur, ſtrepunt, vt ſinguli ſonum edant. Valet etiam, cum in cubitis, aut genibus, aut aliqua alia particula lentus humor; aut flatus continetur. Sanat ganglia, & omnes concretiones, & ſteatomata, & atheromata. Accommodatum etiam eſt ad aneuryſmata, ad ſtrumas, & panos. Omnia præterea indurata emollit, rumpit, exterget, attenuat, & glutinat, ac relaxata corroborat. Eius compoſitio eſt hæc, ramenti æreæ ſtatuæ ſordidæ, & æruginoſæ, quale in ijs quæ inunguntur, reperitur, vnciæ viginti quatuor, cerę tantũdem, ſandicis libra, ſandarachæ libra, terebinthinæ libra. Si ramentũ durius ſit, tũc tantũdem terebinthinæ imponito. Gruis pennas omnes

hoc

hoc modo crematas addito. In ollam fictilem nouam pennas omnes pone, os & totam ollam argilla illine, eámque in fornacem coniice donec ignita argilla ſit: tũc extrahe, atque aperi, pennæ aduſtæ, & in vnum redactę comperientur: eas ad ſtrigmenti formam terito, deinde ceram, ac reſinam ſuper carbonibus liquato, tum ſandaracham & ſandicem contritum affundito, & donec probè mixta hæc fuerint, agitato. Poſtea ramentum in mortarium coniectum diligenter conterito, vt omnia affuſa cum cera miſceantur, & medicamentum ad emplaſtri formam redigatur.

Quod ex dictãno conficitur, habet dictamni partes 28. chamæmeli partes duodecim, ſphagni partes quinque: pentaphylli partes quatuor, cyperi partes ſeptem, ariſtolochiæ partes trigintaquinq;, ireos partes ſeptem, polij partes duodecim, centaurij partes 12. gentianę tantumdem, libanotidos partes ſex, gagatis partes ſeptem, ſpumæ argenti partes 150. olei veteris partes octo & quadraginta, ceræ partes duodecim, reſinæ ſiccæ partes triginta duas, colophoniæ partes quinquaginta, terebinthinæ partes quatuordecim,

terræ ampelitidis partes vigintiquatuor, aut pityine ſiccæ partes duodecim, ammo niaci thymiamatis partes 35. ſquamæ ęris partes triginta octo, æris combuſti partes duas de viginti, propoleos partes duodecim, diphrygis partes octo, *amyli partes duodecim, ceruſſæ tantumdẽ, aloes partes ſexdecim, chalciteos partes decem, atramenti ſutorij partes 24. thuris albi partes duodecim, myrrhæ partes ſeptẽ. Oleũ prius leni igni calefacere oportet, deinde argenti ſpumã in ſubtiliſsimum pollinẽ redactam iniicere, paulatim agitando donec colorem mutet, & aliquantulũ conſiſtat. Deinde picem, terrámq; ampelitidem addere. Cúmq; denſari inceperit, cera iniicienda eſt, deinde reſina & colophonia, tum ammoniacum contritũ: ad hæc ſquama æris, atq; æs, tum rubricam, & diphryges: tum chalcitidẽ, atramentũ ſutorium, & ceruſſàm, deinde libanotida & myrrhã, & aloen, deinde totam terebinthinam & thus. Hæcq; omnia vt par eſt, mixta ab igne detrahes, & ita herbas læuigatas iniice ſpatha agitando, vltimo verò loco chamæmelum infundito. Vtere hoc medicamento ad neruos vulneratos, ad vlcera ve tuſta, ad venenatorum animalium ictus,

* *Alias rubrica.*

& morſus, ad ſcorpionum morſus, ad condylomata, & ganglia, ad ſtrumas, & lenticulas, parotidas, & phymata, & fiſtulas, & ad chironia, & maligna vlcera omnia, & ad oſſa. Itémque euellit ſpicula, & tela. Carnem & cicatricem inducit, inflammationes diſcutit. Facit & ad omnia thoracis vitia, & ad præcordiorum affectiones & duritias, vel ſcirrhos, & ad aquā inter cutem: & ad articulos contractos, & ad oſsium fracturas: & ad vlcera curatu difficilia, & depaſcentia: & ad neruos præciſos, & ad contuſiones: & putredines, & abſceſſus, & perniones, & carbones, & ad quæcunque emollienda ſunt. Itémque fluxiones oculorum, fronti admotum ſiſtit. Roſaceo autem dilutum ad aures purulentas, ad ea quæ in pudendis, & ano ſunt, valet. Prodeſt etiam in ſuffitu vuluis, quas frigus oblæſit: & ijs quæ difficiliter partum edunt. Nam ita fœtum viuum educes, neque vlla ex parte lædes, itémque ſecundas, quæ vocantur, ſi vſu veniat. Auxiliatur etiam morbis, qui ex circuitu redeunt, ſi ante acceſsionem fronti adhibeatur. Im verò ſi in domo ſuffitus ex eo fiat, & viperas, & omnia quę venenum iaculantur extrudet.

Ex lini ſemine Poletis facit ad thoracis affectiones, emollit, ac digerit, ac neruoſarum partiũ inflãmationes mitigat: facit ad podagricas exacerbationes, & contractos articulos relaxat. Lini ſeminis pars vna, ceræ partes quatuor, colophoniæ tantundem, farinæ hordeaceæ partes duæ, reſinæ cupreſsi tãtũdem, thlaſpeos pars vna, chamæmeli, pilularũ viridium cupreſsi clauſarum cuiuſq; pars vna, olei veteris partes duæ. Ceram & colophoniam ad carbones liquato, oleúmq; mouendo adijcito. His diligenter miſtis ollam ab igni auferto. Cupreſsi pilulas tritas imponito animum adhibendo, ne medicamentũ efferueſcat, & intumeſcat, & ollam egrediatur, deinde farinam, tum lini ſemen, poſtea thlaſpin, poſtremo chamæmelum adiungito, ad ignémque iterum ponito, commiſceto donec probè coeant. His in vnum redactis reſinam cupreſsi ad finem iniice: cúmque hęc eliquata fuerit, medicamentũ in mortarium aqua ſemiplenum verſa, deinde emolli, atque vtitor.

Ex verbenaca, vel ex ſacra herba, quod ad Poletẽ refertur, facit ad capitis dolorẽ veterem & recentẽ, ad hemicraniã, ſi fronti & tẽporibus applicetur. Valet etiam ad

dentium dolores, & oculorũ fluxiones. Itémq; ad vrinæ difficultatẽ pubi impoſitum. Eſt etiam accommodatum iјs, qui à ſcorpione icti ſunt, & deniq; neruoſarum partium inflammationibus. Habet autem ſacræ herbę, aut verbenacę partes nouem, reſinæ colophonię partes vigintiquatuor, ceræ partes quatuor, olei partes duas.

Emplaſtrum elephantinũ, ſiue ex dorycnio, quod Poletes cõfecit, valet ad articulos cõtractos, ad callos fracturarũ (emollit enim, & ſoluit vitioſas agnationes) itẽque ſtrumas amotu difficiles, atque ad ea quæ induruerũt, & quæ ægrè maturãtur, queq́; contumacia ſunt. Nã diffundit, emollit, digerit, ac diſcutit vehementer: quod ſi eboris portionẽ medicamento illinas, itaq; decẽ dies illitam dimiſeris, ita mollẽ effeceris, vt perfodi queat. Si verò plures dies ita continueris, molle videbis æquè, ac lorũ. Medicamentũ fit ex his. Dorycniј recẽtis viridis, aut in vmbra areſacti partes decẽ, radicis mãdragorę vel viridis, vel ſiccæ, partes duæ, radicis panacis partes ſex, reſinæ colophoniæ partes 20. reſinæ liquidę pineę partes 4. opopanacis partes duæ, terebinthinæ partes 12. bdeliј partes viginti, ceræ partes duodecim, aceti

albi hemina, aut plus eo, ſi medicamentũ capax ſit. Dorycniũ ſi viride ſit, totũ cum radicibus euulſum in mortariũ cõiiciendum eſt, & vehemẽter cõtundendũ aceto paulatim inſtillato. Idẽ faciendũ eſt, cum mandragoræ radix imponitur. Panacis autem radicem in fruſta ſecans, & conterẽs per ſe iniicies, deinde bdelium. Quod cum in mortario prius cõfregeris, acetum inſtillando, admotis viribus cõtunde, vſquedũ emplaſtri formã acquirat. Deinde apparatas herbas miſce, poſtremóque opopanacem ex aceto læuigatum infunde, medicamento confecto vtitor.

Emplaſtrum ex Anthemide. Anthemida verno tẽpore florẽtem, & coloratã legere oportet, ex eáq; ſuccũ exprimere, & in ſole exſiccare: deinde ſumere reſinæ colophoniȩ partes duas & quadraginta, pineȩ partes octo, ceræ tantumdem, olei partes quatuor: tum ſuccum herbæ diſſolutum paulatim compones, ab igni auferes, in mortarium coniicies, diligenter permiſcébis, vt in vnum conducantur. Vtere ad vulnerá cruenta, carnis fracturas, vlcera maligna, vetuſta, quæque labra prȩtumida habent, grauéque olent, & difficiliter ad cicatricem perducuntur, ad be-

ſtiarum virus eiaculantiũ morſus, ad vnguium pterygia, ad neruos craſſo humore imbutos, iíque ſiue in articulis ſint diuturni & dolorem excitãtes, ſiue etiam ex inflammatione ægrè moueantur, & dolore afficiant: ad fiſtulas, ad ſtrumas, ad oſsium denudationes. Ad ganglia, ad dothienas, ad ſteatomata, ad nomas, ad ſinus, ad coli inteſtini flatus, ad partes, in quibus frigus dolorem excitauit, ad ambuſta, ad præcordia, viſcera, & ſtomachum, ad vitia thoracis, & item alia, ad abſceſſus. Importunum & copioſum ſanguinis è naribus fluxum ſiſtit. In quo caſu ſtomacho applicandum medicamentum eſt: præſtat tamen fronti etiam adhibere. Fluxiones, quæ ad oculos feruntur, eius ſpleniũ frõti appoſitum cohibet. Roſaceo verò dilutum imponitur vlceribus, quæ in genitalibus depaſcendo ſerpunt. *

Halmyron verò dicitur, in quo lapis eſt quidam denſus, grauis, leuis, totus ſalſus, vnius tantum coloris, quem *Indicum vocant. Hic aduſtus, & ignitus, ac refrigeratus albus apparet. Hunc diligenter teras, & per cribrum traiicias, & oui album admiſceas, vlceráque puerorum quæ aperta non ſunt,

*Alius lib. habet Medicum.

vnges. Quinetiam vlcera ſerpentia ſiſtes, atque exſiccabis, & ex eo optimũ medicamentũ parabis. Reſinę colophoniæ partes viginti quatuor, liquidæ partes ſex, ceræ partes quinq;, olei partes tres, lapidis partes ſex. Hoc medicamentũ habet vim purgandi, exſiccandi, per halitũ digerendi, attenuandi, diffundendi, glutinandi, cicatricem inducẽdi. Valet ad eos qui dolore cõficiuntur, & quibus ventriculus propter eius imbecillitatem, grauitatem affert. Facit etiam ad nuper perforata, & ad vetera vlcera, & ad ſtrumas, & denique ex roſaceo ad aures purulentas.

Ex ſalicibus, quod Magnus inuenit, ſine mordicatione exſiccans ad omnes diſtillationes facit. Salicis ſolia virentia terito, vini veteris quantum ad infuſionem ſatis ſit, addito, & ad lentum ignem diu coquito. Deinde in pilam iterum reiicito, & ſimul contundito diligenter. Et linteo denſo hæc ita contrita excipito & cõprimito, vt ſuccus exprimatur, poſtea ſumito colophoniæ vncias vigintiquatuor, olei vncias duas, ſucci expreſſi librã, colophoniámque prius cum oleo percolatã placido igni decoques, quouſque in aquã coniecta, & manibus ſubacta, non inqui-

net. Tũ verò ceræ vncias vigintiquatuor admiſceto, eáque liquefacta, olláq; ab igni amota, ſalicis ſuccus paulatim admodum iniiciatur. Deinde igni admoueatur, et placide coquatur, vt ne cõburatur. Cum medicamentum ita in vaſe cõmiſtum fuerit, mortarium eodem ſucco perfunde, & in ipſum coniice medicamentum, idque manibus ſubigito, & emollito; atque vtitor.

E'buccinis quod valet ad digerendũ per halitum non mordendo, habet ſpumę argenti drachmas x v i. cineris buccinarum vnc. x v i i. ceruſſæ vnc. x x. olei antiqui heminam. Terebinthinę drach. x i i i. thuris drach. x x. aquæ cyathos. i i i i.

Ad alopeciam, euphorbij & thapſiæ vtriuſque partes duas, ſulphuris viui partes quatuor, elebori albi, aut nigri partem vnam: his ceræ partes quindecim admiſceto, et oleo laurino antiquo eliquato. Erit hoc medicamentum præſtantiſsimũ ad inueteratas, & curatu difficiles alopecias. Si thapſia tibi non ſuppetat, tantundem ponito aut ſeminis naſturtij, aut erucæ. Síque laurinum non adſit, liquidam picem adiicito.

Admamantij ad alopecias. Alliorum cinere ex melle vngito.

Ex ſalicibus præclarum, & ad multos vſus accommodatum medicamentum, non ſecus quàm quæ ſupra ſunt allata, Crito ſic recenſuit. Medicamentum ex ſalicibus facit ad vlcera cruenta, articulos ſolutos, & ad fiſtulas impoſitum, ad flaccidas carnes, præſertim quæ in extremis ſunt partibus: & ad eryſipelata, aliáſque pleraſque affectiones ſine vſtionibus. Habet autem myſios, chalcitidis, æruginis, ceruſſæ, gallarum non tritarum, aluminis ſciſſi, & rotundi, melanteriæ ſingulorum vncias ſex, ceræ, reſinæ, pityinæ, picis, bituminis, foliorum ſalicis ſingulorum vncias duas, olei heminam vnam & vncias quatuor, atramenti ſutorii vncias ſex, malicorij vncias tres, aceti ſextarios ſex. Folia ſalicis triduum aceto madefacta coque quouſque acetum in ſextarios duos redigatur: deinde æruginis, ceruſſæ, melanteriæ, atque aliis prius tritis folia, quæ ipſa quoque diligenter læuigata ſint: deinde ſicca læuigata addito, & in vnum redigito: poſtea liquefacta ſuperfundito, et componito, atque vtitor.

Ad cancros vlceratos medicamentum mitiſsimum ex his fiet. Argenti ſpumę, ceræ, adipis ſuilli ſingulorum libram cape,

vitellos ouorum toſtorum decem : olei cyathos octo. Argenti ſpumam ex aqua, quæ ſatis ſit, contere, ſimul etiam aliquid olei affundens, ouorúmque vitellos ſimul tere: adipémque expurgatum cum cera eliquato, & contritæ argenti ſpumę adiicito, ac reliquum oleum indito. Huius medicamenti vſus eſt, vt ſi cum linamento adhibeatur, cum roſaceo, aut lentiſcino, aut irino, vt conuenire videbitur, imponendum ſit. Si verò vlcus doloris expers ſit, myrrhæ, ireos, ariſtolochiæ ſingularum drachmę tres commiſceantur. Atque ita etiam non vlceratis conueniet.

Adamantij medicamentum ad vlcera phagedænica. Althæa viridis, vel ſicca ſeuo hircino excepta vtere. Si verò mirum in modum humida ſint vlcera, linamenta ſicca prius impone, & ſeuum cum althæa adhibe. Ad hoc etiam vtere iis, quę trigeſimo quinto capite deſcribuntur.

Ad cãcros in quibus multa, ac depaſcens eroſio ſit, hoc auxiliũ mirabiliter facit, qđ habet vini boni potẽtis ſextarios*viginti, rhois excoriariæ, libr. vnam, rotularum cupreſsi tantundem, gallarum immaturarum non contuſarum vncias ſex, caſsiæ

Alter codex habet vnum ſextarium.

optimæ tantundem. Contuſa macerantur quatriduum, & coquuntur ad tertias, aut quartas, rudicula cupreſsi agitando. Híſque valde expreſsis, et abiectis, reliqua ad mellis ſpiſsitudinẽ coquũtur, & in vas vitreum effunduntur. Vſus eius medicamenti eſt, vt eo puro vtaris ad depaſcentes cancros: quod ſi ſpiſsius ſit, vino poteris liquidum reddere, id quod maximè vſu venit in pudendi muliebris ſinu. Dolores etiam ſedat lacte dilutum. Quod alias quoque nomas, mirabiliter ſanat.

Ad inteſtina prolapſa facit hoc, quod habet cupreſsi pilularum paruarum, & tenerarum, malicorij, ſingulorum vncias rres, vini nigri, quod ſatis eſt. Coque vinum affundendo, donec omnino diſſoluãtur. Deinde in mortariũ coniice, & ſubige diligenter, & adipe ſuillo veteri excipe, vt emplaſtri ſpiſsitudinem habeat. Tum ſuper linteo extende, ac prius inteſtinum reducito. Foris autem pharmaco mollem ſpongiam applica. Solues autem medicamentum tertio aut quarto quoque die.

Adamantii ad herniam, cum inteſtinum in ſcrotum deſcendit. Habet gallarum, halıcacabi, radicis vrticæ portiones pares. Vino adſtringente prius coque,

deinde læuiga, donec fiat cerati craſsities. Peritonæo applica. Solue ſeptimo die à curatione. Prius tamen delapſum inteſtinum ad priſtinum locum retrahito.

Aliud ad idem. Vuæ paſſæ acinis eiectis libram, cumini ad ſtrigmentum redacti, vncias ſex, nitri vncias tres. Læuigatis vtitor. Si verò propter adſtrictionis moleſtiam opus ſit, cerato ſicyonio, locum maſtiche trita perſpergendo, vteris.

Adamantini medicamentum ad ramicē inguinis, habet gallarum vnciam, lapidis pyritis vncias tres, pyrethri vncias duas, nitri vnciam, terebinthinæ vnciam, ſilphij tantundem, ſandarachæ drachmas duas, ceræ vncias tres, axungiæ veteris vncias duas, aluminis liquidi vnciam. Sicca vino quod mare expertum non ſit, & ſapa læuigato, & liquata adiicito.

Ad ramicem inguinis, & aquoſum. Bdelium ſaliua ieiunus macera, donec habeat emplaſtri conſiſtentiam, atque vtere.

Aliud. Folia, ramulos, & pilulas, cupreſsi recentes, ac teneras læuigabis, & ad emplaſtri ſimilitudinem alligato. Quidam cum ex vino prius coxerint, idem faciunt.

Hoc enim corporibus nimio humore languentibus magnopere confert. Exſiccat enim, & corroborat.

Ad aquoſos ramices. Carnium paſſularum, ammeos, terebinthinæ, ſingulorum drach. VIII. nitri rubei drach. X. mellis optimi vnc. II. arida per ſe minutiſsimè contundito, & cribrato, paſſuláſque diligenter ſubactas miſceto, & ſimul conficito. Tum mel cum terebinthina parce decoctum infundito, & ad emplaſtri formam redigito. Sicca demum læuigata melli adiicito, emollitóque, & vtere. Porrò coxendicem vitta deuincies. Æger verò quieſcat, & abſtineat à balneo. Alternis diebus vinculũ ſolues, & loco ſpõgia foto nouum medicamentũ adhibebis.

Adamantini ad meliceridas, & quæ ſimilia ſunt. Ceræ vnciæ II. terebinthinæ vnciæ II. ſquamæ æris vnciæ II. ſulphuris ignem non experti vncia, radicis ſiccę canabis agreſtis denarium pondo XXXV. olei veteris vncia. Radices ex oleo coque.

Corax ad nomas valẽs habet thuris vnc. duas, ęruginis vnc. IIII. terebĩthinæ vnc. VIII. atramẽti ſutorij vnc. XVI. cerę vnc. VIII. gallarum vnc. II. ſeui taurini vnciã, mellis vnc. II. aceti quantum ſatis eſt.

Ad ramicem gutturis, ex ſale, facit etiam ad eos, in quibus per halitum digerere oportet. Habet autem ſalis communis toſti drach. I. cineris porrorum drach. ceruſſæ vnciam, olei tantundem. Coquito donec manus non inficiat.

Ad ſedis inflammationes facit hoc, quod habet, oui vitellum toſtum, opij obolum, croci tantundem, mellis quod ſatis eſt.

Emplaſtrum ad tentiginem ciendã, habet eupatorij vncias octo, ſeminis erucæ, pyrethri, vtriuſque vncias quatuor, canchryos vncias tres, pudendi ceruini vncias duas, caudæ ſcinci vncias duas, euphorbij vnciam vnam, terebinthinæ tantundem, cæræ vncias quatuor, oua paſſerum tragloditarum numero tria, ſtelliones, oleo laurino, aut irino adhuc viui madeſcant, & ex aceto in vaſe ex fimo, & cocto, diebus quadraginta ſeruentur.

Ad fracturas oſsiũ, picis brutiæ libram vnam, ſpumæ argenti libram vnam, vncias quatuor, thuris vncias octo, terebinthinæ vncias octo, ſeui taurini libram vnam, vncias quatuor, galbani vnciam vnam opopanacis tantundem, ceræ vncias quatuor, olei veteris libram vnã, aceti vncias quinque componito.

Ad teneros,et qui ex vlceribus nimis gra uiter conflictantur, adhibe ceræ, vnc. I. ceruſſę,vnc. I I. thuris vnciam, ſalis ammo niaci vncias quatuor, ſquamæ Cypriæ vn cias duas duas, aluminis ſciſsilis, ęruginis, mali corij, calcis viuę, ſingulorũ vnciam. Alij pro ærugine, habent ſulphuris duplum,& ſquamæ dimidium.

Ad phagedænas ex quarto extremo de compoſitione medicamentorum per genera, habet ceruſſæ vncias octo, ſulphuris ignem non experti vncias I I. ſquamę, thuris, æruginis, ſingulorum vnciam, malicorij vnc. I I. ſalis ammoniaci vnciam, aluminis vncias I I. calcis viuæ vnciam, ceræ libram, roſacei vnciam. Ceram, & roſaceum eliquans refrigera, cætera læuigato. Cum vti velis linteum latum, quã tum vlcus eſt, capito, medicamentũmque imponito,& ſuperdabis ſpõgiam ex aqua frigida,& medicamentũ tertio, aut quarto die commutabis.

Adamantini ad phagedænas,& antiqua vlcera, quęq; difficiliter ad cicatricẽ purducũtur. Bulborum ſcillę vnius, quod ma ximè tenerum eſt, in olei ſextarium conijce,& coque donec ad tertiam partem redigatur: oleo vtere, vlcus penna inungens,

gens, nec linamentum indens. Idem purgat, carnem, cicatricémque inducit. Qui verò maiore auxilio indigeat, cũ hoc medicamento vnctus fuerit, apponat paſtinacæ folia trita ex melle. Erit autem præſtantior ad hanc rem paſtinaca erratica, ſi ea non ſuppetat, ſatiua capiatur.

Aliud ad omnia vlcera maligna, & phagedænica, quod habet, ſucci Cyrenaici, vngulæ aſini cõbuſtæ, cancrorũ fluuiatilium combuſtorũ ſingulorũ vnciã, plũbi vſti, lentiſci, cadmiæ thuris ſingulorũ vnciã mediam. Vngulã aũt ex lacte aſinino læuigabis, cancros ex aqua, plumbum verò, & cadmiam oxyrrhodino ſeparatim. His læuigatis adde ſuccum, & thus, cum modico oleo myrtino, omniáque ſimul commiſce, & conficito ad modum agglutinamẽti, & linteo inſperſum impone, & vbi exſiccatum erit, ſæpe mutabis, cum ſolùm à ſanie inquinetur.

Ad vlcera maligna, difficiliter ad cicatricem peruenientia, putreſcentia, & flaccida. Lemnium ſigillũ huiuſmodi vlcera valde adiuuat præparatum ad luti conſiſtentiam: ſi verò vlcus ſordidum, & valde flaccidum fuerit, & in conſpectu ſit, ſigillũ aceto acerrimo aſperges, ſi minus, vi-

no, aut aqua, aut poſca, aut oxymelite, aut mulſa.

Ad vlcera carcinode, & maligna, & ad inflammationes pudẽdi, teſtium, ani, mãmarum, itẽmq; ad rhagadas, rugas, & ardores ſedis, & teſtium. In mortario plumbeo, & piſtillo plumbeo tere ad ſtrigmenti craſsitudinem, cum roſaceo, aut omphacino oleo ſemperuiuæ ſuccum aut vmblici veneris, aut lactucæ, aut pſyllij, aut vuæ acerbæ, & inunge. Centaurium minus recens illitum cicatricem inducit vlceribus, quæ ad eam ægrè perueniunt, & quæ maligna ſunt, ſanat.

Ad vlcera perhumida. Cupreſsi folia, & rami, & fructus noui, & teneri, ad emplaſtri modũ appoſita, vel per ſe, vel vino madida, vlcerum flaccidorum, & putreſcentium cicatrices ſine dolore, & tuto depaſcuntur. Vtere etiam remedio, quod ſupra vigeſimo quinto, & ſexto loco deſcripſimus.

Ad idem. Cyperi radices maximè accommodatæ ſunt ad vlcera, quæ propter nimium humorem, ad cicatricem ægrè perueniũt: cucurbitæ ſiccæ combuſtæ cinis vlceribus non inflammatis, at humidis, & putreſcentibus conuenit, præſer-

tim verò iis, quæ in præputio pudendi ſunt. Radicis anethi cinis idem facit.

Ad vlcera maligna fluentia, & putreſcentia, plantaginem viridem adhibe, aut ſiccam contuſam appone. Iſatis ſatiua efficax eſt contra huiuſmodi vlcera putreſcentia & depaſcentia: ſi verò vehementior iſatis videatur, quàm ferre queat habitus ęgrotantis, eiuſdem foliis aut panē, aut hordeaceam, aut triticeam farinam, & polentam adiiciemus.

Ad vlcera chironia, ſquamæ æris denarios. x. aluminis ſciſsilis denarios. II. ceræ quātum ſatis eſt. cerā calefac, & emolli, ſicca ſubtiliſsimè trita cōmiſce, in linteum coniice, loco admoue. Vel alumen ſciſsile combuſtum, & tritum inſpergito.

Ad eadem. Hyſſopi vnc. III. vuarū paſſarum drach. IIII. nitri vnc. I. læuigato, & apponito, vlcus melle prius inungito.

Ad putrida, & depaſcentia. Chalcitis, auripigmentum, calx vel per ſe, vel ſimul admota, faciunt. Aut marrubium coctum ex vino adhibe. Aut eruum tritū ex melle imponito. Aut oliuæ folijs teneris coctis in vino, & contritis ſimiliter vtitor, aqua autem marina calida perfundito.

Ad vermes, qui in vlceribus putreſcẽtibus naſcuntur, valet calaminthæ ſuccus, aut ipſa calamintha viridis læuigata, & adhibita.

Ad inueteratas, fiſtuloſas, & in qub⁹ caro difficulter creſcit, vlcerũ cauitates, quę ex diſtillationibus fiunt. Oſtreorum oſſa combure, læuiga, inſperge. Item paucedani radix ſicca contrita ad ſtrigmẽti formam, hæc enim, expurgat carnem, & cicatricem inducit.

Ad vlcera flaccida. Lanæ cõbuſtæ tritæ admotæ. Marceſcentes porrò carnes in vlceribus ſtatim abſumit platani cortex vſtus, & tritus inſperſus. Quæ verò propter humoris copiam flaccida, & ſordida ſunt, ea etiam curat.

Ad vlcera, quę ægrè ad cicatricem perueniunt. Aloë ſanat vlcera, quæ difficiliter ad cicatricẽ perducũtur, præſertim verò in ſede, & pudendo, & eorũ etiã inflãmationem præcipuè ſedat aqua diluta.

Ad vlcera vetuſta facit cera ĩ ſole emollita, cui ſquamæ æris ad ſtrigmentum redactæ quamplurimum potes, aut chryſocollam addas: linteo autem imponẽdum medicamentum eſt, & non ſæpe auferendum.

Ad maculas, & cicatrices exterendas, gallas immaturas, melanteriam, itémque malicorium contuſa, vt ſuccum emittant, impone, & ampelopraſorum ſuccum viridé adhibe, donec teneri cerati craſsitudiné habeat. Facies aut alia corporis pars nitro perfricanda, & abſtergenda eſt, maculæ etiam exteruntur betæ decocto, aut nitro toſto, aut ſmegmate, quòd ex eruo cõficitur: ſi verò nigror ex hoc appareat, florémque æris quiſpiam admiſceat, aut per ſe inſpergat, ſatis erit. Tolles porrò maculas, & cicatrices cutim nitro confricando ad hunc modum. Maculas illine reſina per dies quinque, ſexto die ſoluas, acubus maculas denſis puncturis punge, vt locum æquè vellices, ſanguinémque fluenté abſterge: cúmque horæ dimidiũ ita permiſeris, ſpongia locum munda, ac medicamentum in quamcunque maculá inde, tertio die iterũ ſolues, & deligaturis expedies. Sed propter medicamenti vſum nigror quidá, qui nõ diuturnus erit, exorietur: ac viginti dierũ ſpacio neque vlcus cicatrix vlla, neque nigror apparebit, medicamenti autem compoſitio fit ad hunc modum. Ceræ, nitri, aphronitri, calcis viuæ, lixiuij, thuris pares portiones, conte-

re,& melle excipe, quod ſit duplũ vnius prædictorũ,quódque cũ cera ſit liquatũ.

Ad vngues ſcabioſos,viſci quercini vncias duas,farinæ fœnigræci, ſucci thapſiæ vtriuſq; vnc.duas, cantharidũ vnciá vná, ſandarachæ vnc.duas,aceti quod ſatis ſit.

Dia halon,hoc eſt ex ſale, facit ad abſceſſus,ſtrumas,& ea omnia,ad quę ferro opus eſt.Salis ammoniaci, plumbaginis, olei, lixiuij ſarmentorum ſtillaticij,ſingulorum vncia, ſtercoris columbini vnciæ tres,ſalem in mortariũ coniice, itémque lixiuium, & tamdiu læuiga, quandiu ſal diſſoluatur , deinde plumbaginem, oleum, & ſtercus adiice, & omnia probe ſimul contere, donec ſordium fiat ſpiſsitudo, & in ollam coniice, ac lento igni concoque, vt non inquinet,& erue,atque vtitor.

Ad cancrum vlceratum, ſpumæ argẽti,ceræ, adipis ſuilli ſingulorum vnciam, vitellos ouorum toſtorũ decem,olei cyathos octo ſume.Argenti ſpumam ex aqua quæ ſatis ſit, tere aliquid olei affundens, tum vitellos ſimul contunde, adipẽ exemptis fibris cum cera eliquato, ſpumæ autem argenti læuigatæ reliquum olei addito . Vſus ciꝰ eſt, ſi apponas, vt ex roſaceo

cum linamento laneo imponas, aut cum peſſo laneo, vt conuenire videatur: ſi verò vlcꝰ doloris expers ſit, addito myrrhę, ireos, ariſtolochiæ ſingulorũ drach. III. quod etiam non vlcerato cancro conueniet. In quibus verò multa, ac depaſcens eroſio eſt, admirabile eſt, quantum adiumenti afferat hoc, quod habet, vini, quod Adrianũ dicitur, ſextarios viginti, rhois coriarij, pilularum cypreſsi ſingulorum libram vnam, gallarum acerbarum non contuſarum vncias ſex, caſsiæ optimæ tãtundem: pilulę confractæ madeſcãt quatriduo, & coquantur ad tertias, aut quartas rudicula ex cupreſſo verſando, deinde expreſſæ auferantur, ſuccus coquitur vſque adeo dum fiat tam craſſum, quàm mel, & in vitreo vaſe ſeruatur. Hoc ad depaſcentia vlcera, puro vtimur: quod ſi craſsius ſit, vino erit humectandum, & præſertim in muliebris pudendi ſinu. Iam verò lacte dilutum dolores mitigat, cæteróſque depaſcentes morbos mirabiliter ſanat.

Cerata, & perfuſiones, ad parotidas, phymata omnia, & dothienas, olei, ceræ, ſaponis, ſtactæ, nitri, ſingulorũ libra, ceram cum oleo liquabis: ſapo verò cum

ſtacte in mortario læuigetur, deinde nitrum in mortarium coniiciatur: quæque in mortario ſint, in cacabum coniicito, & idem adiungito.

Ad bubonocœlem. Taurocollæ, malicorij vtriuſque libra, thuris, ſucci hypocyſtidos vtriuſque vncia, excipe paſſo.

Ceratum διὰ τεσσάρων ex quatuor rebus, habet ceræ, adipis taurini, frictæ axũgiæ pares portiones.

Azanites ceratũ habet ceræ, pineæ, adipis ſuilli ſingulorũ libram, picis, œſypi, medullę ceruinæ ſingulorum vncias tres.

Hypochondriaca anethine, olei vnciæ duæ, marinæ lib. vna, anethi vnc. ſex, ſcillæ vncia vna, adipis recentis tantundem, ceræ libra. In ardẽtibus verò febribus, & fracturis, aqua fluuiatilis pro ſalſa, & etiã
* anchuſa ponitur.

Ad eryſipelata quod illinitur. Ceruſſæ vnciæ duæ, ſulphuris viui drach. duæ, opij drach. quatuor, aceti quantũ ſufficit.

Perfuſio capitis, vnguenti irini vnc. VIII. opobalſami vnc. II. ſtactes vnc. II. cedriæ laconicæ vnc. II.

Alia ad percuſsiones, & plagas, vt inflammatio non ſubſequatur. Olei partes IIII. aceti pars vna, anethi ligna alliga,

vt verſes, dum coquitur in calido cinere, quoad acetũ coctũ ſit: deinde cerã adde, vt ad ſtrigmenti craſsitudinẽ redigatur.

Ad cardiacos. Ceram cum œnanthino eliquato, rhus ſyriacum addito, ac totum perungito.

Ad podagricos. Oleum vetuſtiſsimum coque vſque dum emplaſtri conſiſtentiã acquirat, & aſpergẽs nitrum ſubtiliſsimè tritum, & commiſcẽs, ac ſuper linteo extendens vtere.

Ceratium, quod manus appellatur. Ceræ vnc. v. adipis taurini vnc. I I I I. butyri vnc. I I I. œſypi vnc. I I. terebinthinæ vnc. I. colliquato.

Perfuſio capitis, qua vtimur. Irini vnc. v. nardi vnc. I I I I. opobalſami vnc. I I. laurini vnc. I I.

Ad vlcera ſerpentia, & eryſipelata, mẽtæ, ſulphuris, ceruſſæ, acacię pares portiones, paſſo excipe: ſi vſus poſtularit, aceto: ídque ſæpe ego paraui.

Ad ſaniem. Spumæ argenti vnc. x x. calcis viuæ vnc. x x. aceti hemina, ea ex aceto diligẽter læuigabis, oleíque lib. addes, excipies, atque vteris.

Vnctio ad neruorum affectus, olei fœnigræci vnciæ duæ, ceræ vnciæ quatuor,

terebinthinæ vnciæ tres, ſpumæ argenti vnciæ tres, adipis ſuilli vncia vna, frictæ, vnciæ ſex.

Amythaonis ad hypochondriorum affectiones, omnem duritiam ſoluit, facit etiam ad articulos, qui ægrè mouentur. Guttæ ammoniaci vnc. 36. ceræ tantumdem, terebinthinæ, bdelij, chalbanæ ſingul. vnc. v I I, thuris myrrhę, olei cyprini ſingulorum vnc. 4. myrrha, thus, & bdeliũ in vino madeſcunt, ammoniacum aceto diſſoluitur: omnia verò piſtillo, cyprino oleo perfuſo, vſq; ad perfectã diſſolutionem contunduntur.

Quod ex ſeminibus fit ad omnia interna valens medicamentum habet ammoniaci vnc. v I I. fœni græci, panacis, iridis, nitri, adipis taurini ſingulorum vnc. x x v. mellis vnc. x x. aceti heminã vnam, cyprini olei parum.

Quod ex ptiſſana conficitur, habet, fœnigræci, ſeminis lini, ptiſſanæ ſingulorũ vnc. I. meliloti, radicis althęæ ſingul vnc. I I. Hęc coquito, quouſque ſuccum reddiderint, cuius tranſcolati ſumito libras duas, olei antiqui lib. 3. & ſimul decoque donec oleum tantum remanſerit, deinde oleo adde taurini adipis vnc. v I. frictæ

vnc.v i.ceræ lib.i. galbani vnc.i. confice ad ignem ex lignis.

Ceræ vnc.v i. adipis taurini noui, vnc. i i i. roſacei vnc, x i i. ſucci ſeminis lini quantum capi à cerato poſsit, quæ eliquari poſſunt, liquentur, miſceantur, ac manu verſentur, & ſuccus paulatim adhibeatur, quem ſuccum ita cõficies. Lini ſemen diligẽter laua, & ad lini ſeminis ſextarium, tres aquæ ſextarios cape, bis coque, & ita vtere. Facit ad eos, qui febri ardenti iactantur, itémque ad eos, qui ſiti enecti ſunt, & ad iecoris, lieníſque inflammationes.

Malagma ex fœno Græco. ceræ vnc.i i. terebinthinæ vnc. v i. œſypi vnc. i i i i. farinæ fœni Græci vnc.i i i i. aliquando etiam frictæ reſinæ vncia additur.

Epithema ſtomacho multiplicis vſus. Ceræ drachma, nardi drachma, aloes, maſtiches, abſinthij, ſingulorũ vnciæ.i i i i. caſiæ, ſtyracis, iunci ſingulorũ vnciæ tres.

Malagma tõſoris, quod facit ad ſpleneticos, hepaticos, & iſchiadicos, habet picis ſiccæ vnc. i i i i. ceræ, pineæ, ammoniaci, baccarum lauri, adipis taurini ſingulorum vnc.i i. nitri rubri vnc.i. farinæ fœni Græci ſextarios i i i, chamæleon-

tis nigri radicis ſubtiliſsimè tritę ſextariũ.

Ex micis ad omnem duritiem. Succi fœni græci, ſeminis lini, althæę ſingulorum drach. vna, ſpumæ argenti drach. I. micarum panis drachmę tres, frictę vncia vna, * drach. duæ, olei libra vna, iridis, ęruginis ariſtolochiæ rotundæ ſingulorum vnciæ duæ, meliloti, mannę, floris ſalis, ſingulorum vnciæ tres.

Ex palmulis, quod διὰ φοινίκων appellatur, habet fœni græci, ſeminis lini vtriuſque lib. I. meliloti vnc. I I I. palmularum lib. I I. vini odorati ſextarios I I. aquę lib. I. panis puri lib. I I. ſpumæ argenti, lib. I I. ceruſſæ lib. I I. olei lib. v. ceræ lib. I. colophoniæ lib. I I. terebinthinæ libr. I. coque donec non inquinet.

Epithema ad ſtomachicos, hepaticos & ad hypochondriorum inflammationes, et ad omnes neruorum affectus. ceræ drach. c. ammoniaci drach. c. melilotorũ drach. x I I. croci drach. x I I. myrrhæ drach. x I I. olei ciprini lib. I.

Aliud, quod βασίλικον dicitur, valens ad prædictas affectiones, & ad omnem neruorum affectionem per conſenſum. Ceræ minas tres, ammoniaci minas duas, reſinæ frictæ minam vnam, ſertulæ campanæ

minæ dimidium,propoleos, myrrhæ,ſtyracis,nardi celtici, cyperi indicę,iridis illiricæ, cardamomi, panacis, ſingulorum drachmas viginti. caſsiæ,maſtiches, opobalſami, amomi, ſingulorum drachmas x v i.vini Italici odorati quãtum ſatis eſt, nardini aſiani aromatici libr. i. ſicca vino macerentur, & medicamentum pro more apparetur.

Cyphoides ad hepaticos & omnia thoracis vitia. Vuæ paſſæ carnis drach. x x v. croci drach. i. alij obolos tres, caſsię obolos tres, nardi tantundem, iunci drach. i. myrrhæ drach. i i i. terebinthinæ drach. i i i i. alij drach. x v i. ramentorum aſpalathi obolos x i i. mellis drach. x v i. vini quod ſatis eſt. Hoc medicamentum poteſt etiam per ſuffitum adhiberi.

Ex œnanthe epithema valde efficax ad cibi faſtidium, ſtomachi æſtum, & diſſolutionem. Oenãthes ſiccæ, gallarum, acacię, roſarum ſiccarum, omphacij, aluminis rotundi, aloes, ſingulorum vncia vna. Olei myrtini, ceræ, picis, ſingulorũ vncia vna. rhois ſyriaci vnciæ quatuor. Arida vino aminæo aſpergantur.

Ex Galeni commentariis ceratum ad oris ſtomachi inflammationem, habet ceræ

Ponticæ,aut Tyrrhenicæ,aut cuiuſuis alterius lotæ hyeme drachmas 1 x. æſtate verò drachmas 7. nardini vnguenti vnciā vnam. Liquefiat cera in duplici vaſe, deInde eraſum ceratū miſce aloes & maſtiches diligenter tritorū drachmæ vni: ſi maiore adſtrictione opus ſit, vt tanta ſit imbecillitas,vt continere cibū non queat, omphacij drachma addatur. Omphacium autem primum miſceatur, deinde alia: quandoque etiam abſinthij ſuccum admiſcebis,& quandoq; vtrunque: vt etiā hipocyſtidis,aut œnanthes,aut rhois ſuccum. Sed & nardini cerati copia ſemper augenda eſt, ad proportionem numeri aliorum medicamentorum.

Malagma ad lienē valde efficax. Farinæ myrobalani vnc. 3. nitri vnc. 4. ceræ vnc. ſex. Terebinthinæ vnc. octo. Aceti quantum ſufficit. Idq́ue ſplenem eliquat.

Malagma ex baccis lauri ad ſplenicos, hydropicos,diſſoluit omnem duritiem,et oēs abſceſſus,qui in profundo ſunt,abſorbet. Cerę,reſinę pinus,picis aridę,nitri rubri,baccarum lauri, ammoniaci thymiamatis,adipis vitulini ſubacti ſingul. lib. 1. quę liquanda ſunt,liquantur, ſiccáque eis adiiciuntur,& ſimul contunduntur.

Malagma Apollophanis habet cære, ammoniaci thymiamatis, bdelij, iridis illyricæ ſingul. drach. octo, reſinę terebinthinæ, mannæ, thuris ſingulorũ drachmã ynam, ex irino contunduntur.

Ad iſchiadicos. Seminis rutæ ſylueſtris, ſilphij, baccarũ lauri, ſpumæ nitri, abrotoni, colocynthidis medullæ, naſturtij, ammeos ſingulorum drach. IIII. Rutæ viridis minæ octauam partem, ceræ tantundem, picis tantundem, terebinthinæ tantundem, galbani drach. VI. opopanaçis drach. 4. Hoc medicamentum magnã calefaciendi vim habet, & humores qui in profundis corporis partibus nobis moleſtiam afferunt, poteſt elicere.

Ex Philomeni Mnaſæi cõmentarijs, Clidion, gallæ immaturę, hypociſtidos, aluminis rotundi, acaciæ, rhu obſoniorum, malicorij ſicci, apij ſeminis, ſingulorum vncia. Viſci quercini libras quatuor, ammoniaci drachmas quatuor. Picis ſiccæ drach. duæ. Ceræ drach. quatuor. Olei lentiſcini, aut myrtini vnc. 4. Gallæ coquendæ ſunt in vini cyathis nouẽ vſque ad tertias, deinde frangere, & cum alijs ex vino conterere oportet. Ammoniacum aceto lęuigãdũ eſt ad mellis ſpiſſitudinẽ,

viſcum ex modico oleo eſt molliendum: deinde pix, vnà cum cera eliquentur, & cum reliquo oleo cæteris omnibus affundãtur, & lęuigẽtur: ac poſtremò ĩ pila tũdantur, donec in vnum omnia cõueniant.

Ex Galeni cõmentarijs epithema infrigidans. Expreſſo humore alicuius infrigidantis, qualis eſt lactuca, aut ſolanũ, aut oxalis, cum portulaca miſcemus, deinde contundentes exprimimus: vaſéque in aqua gelida, aut niue conſtituto, farinæ tenuis modicum addimus, & ſubigentes iniicimus. Hoc verò ſępius iterandum eſt, donec ægrotus refrigerationem ſentiat.

De cataplaſmatibus.

CATAPLASMA ex fermento, quod cõpacta diffundere, & eliquare maximè poteſt, nã & dothienas, & ſuppuratiões tardius ad mutatiões perueniẽtes iuuat, ſurculos educit, ſcirrhis auxiliatur, plantarum pedum contuſionibus ſubuenit: multis modis conficitur. Nam vel fermentum cum oleo emollitur, quod ſatis eſt ad dothienas, & tardiores ſuppurationes diſſoluendas, aut tenuis pars nitri toſti cum eo miſcetur, vbi acriore epithemate opus eſt, vt in vehementioribus ſcirrhis, vel quandoque fermentum diffundimus.

fundimus, & rurſus componimus, & coquimus parum olei, aut irini vnguenti admiſcentes. Eſt etiam alia præparatio. Fermẽtum aceto diſſoluitur, vt ſucci craſſitudo ſit, id quod ad ſcirrhos hepatis & ſplenis eſt accõmodatum, vel abſinthij comã, aut iridem, aut abrotonũ, aut thymum, aut pulegiũ admiſcemus. Nam hęc omnia cũ fermento ſatis ſunt ad tumores duros iecoris & lienis diſcutiendos.

De cataplaſmate, quod ex pane fit.

CATAPLASMA ex pane efficaciſsimũ eſt. Nã omnibus fermè inflãmationibus cõuenit. Modi aũt eius cõficiendi ſunt admodũ multi: vel enim frigida aqua madefactus panis & ſubactus cũ roſaceo illinitur, & inflãmationibus, quę ad eryſipelatis naturã tẽdunt, planè cõuenit, vel ex aqua calida madeſcit, ac cũ oleo emollit, deinde ita calidus adhibet, vt durioribus, & nõ adurẽtibus inflãmationibus proſit: vel pro oleo butyrũ addes, atq; ita multo ad eaſdẽ affectiones accõmodatius reddes. Atq; ita etiã paratur. Panis multa aqua diſſoluitur, vt ſucci ſpiſsitudinẽ acquirat, eiq; oleum, aut butyrum miſcetur, deinde ad cõſiſtentiã coquitur. hoc autem eſt omnium eorum, quæ quidem ego no-

uerim, ad inflãmationes vulnerum, & ad ſuppurationem perducendum ea, ad quæ ſuppuratione opus eſt præſtantiſsimum. Vbi verò neruus, aut nerueum aliquid contuſum eſt, ibi ego etiam picis liquidæ parum miſcens noui eſſe accommodatum cataplaſma. Id verò eſt etiam podagricis inflammationibus idoneum. Alius efficiendi modus. Heſterni panis medullam manibus cõterimus, ad farinæ ſimilitudinem, inde melli in olla calefacto admiſcenda eſt, & coquenda ad mediocrem conſiſtentiã, oleíq; mediocrem portionẽ affundes. Hoc prçcordiorum inflãmationibus conuenit. Sed melius etiam fiet, ſi parum aquæ melli admiſcueris, ita enim in coquendo melius diffunditur. Iam verò quod ex triticea farina cataplaſma cõponitur, eaſdem ferè vires habet, & eiſdẽ etiam apparatur modis.

De cataplaſmate ex furfuribus.

FVRFVRES ita parabis. Par eſt furfures in tenuiſsimas partes in mortario cõtundendo redigi, & cribro traiici, atq; itidem contundi: iiſque vti cum ad omniũ partium corporis tumores duros, tum verò præcipuè ad eos, qui in iecinore, atque liene ſunt fixi. Furfures ex oxymelite, vel

etiam ammoniaco ſunt parandi, & calidi applicandi. Sed præſtiterit etiam, ſi viciſſim imponantur, ne calor vnquã deficiat. Si verò quandoq; teſticulus inflãmatione tentaretur, hoc eſſet accommodatiſs. Sed ſine aceto fieri deberet. Faciet quoque id cataplaſma ad dothienas, & cætera dura tubercula. Sed furfures aceto imbuti, & viciſſim impoſiti, mirum in modum valent contra ictus animalium venena iaculantium.

De cataplaſmate ex ficubus.

MVLTIPLEX eſt huius cataplaſmatis compoſitio, & ad multa valet. Ficus igitur diligenter contunduntur, vt nulla pars neque ficuum, neque ſeminis, quoad eius fieri poteſt, non contuſa relinquatur. Iis ita confectis, ſuauitatis gratia, parum irini vnguenti admiſcetur. Facit ad duritias neruorum, ad articulos contractos, & præter modum laxatos: & ad ſcirrhos, ac præſertim hepatis & ſplenis. Si verò nitri parum adiunxeris, ſinus rumpet, & cuſpides euellet. Si verò ita ficus contundas, & pulegij aut origani, aut thymi comam, aut abſinthij, in tenuiſſimas redactam partes miſcueris, fiet

cataplaſma hydropicis idoneum: quod præcordiis omnibus, & lumbis, & dorſo imponitur.

Alius conficiendi modus. Coquantur ficus donec facilè & valde diffundantur: deinde cum modico eius aquę, in qua fuerint coctæ, læuigentur: tum hordeacea farina, aut triticea, aut panis eis miſceatur, & diligenter ſubigantur, & rurſus coquantur ad cataplaſmatis conſiſtentiam. Conueniet hoc phymatis, quæ non facilè matureſcunt, & parotidibus, quas ad ſuppurationem perducere oportet, & furunculis. Pinguedinem autem, ſi quis velit admiſcere, butyrum erit imponendum, ſed ſi rutæ etiam folia ſubtiliter trita miſceantur, fiet medicamentum ad dolores inteſtinorum à flatu excitatos valens, pinguedo autem tunc addatur, aut oleum in quo cuminum, aut ruta coquatur.

De Acopis.

ACOPVM decamæron habet ſpicæ nardi, folij, euphorbij, piperis, coſti, adarces ſingulorum vnciam vnam, maſtiches, opobalſami vnciam vnam, nardini vnguẽti libram vnam, ceræ vncias tres.

Pentamæron habet, ſtyracis vncias duas, maſtiches vncias duas, ceræ albæ vncias

tres, opobalſami vncias quatuor, vnguenti nardini vncias quinque.

Acopon vnguentum ex caſtoreo ad paralyſes, & diuturnas affectiones, habet œſypi vncias tres, terebinthinę tantundem, medullæ cerui vncias quatuor, ammoniaci, galbani, caſtorei, piperis albi, euphorbij adarces, nitri ſpumę, opopanacis ſingulorum vnciā vnā, olei ſtyracini vnciā vnā, olei irini vncias nouem, olei veteris vncias quatuor, ceræ libras duas, confice.

Aliud ſimplex. Butyrum, reſina, & colophonia, cera alba noua pari pondere capiantur, & eliquentur.

Ad habitus ex ſenectute refrigeratos, qui ſe lauat ad ignē ſe hoc abſtergeat: calaminthę, ſampſuchi, hyſſopi, baccarū lauri, & eius, ex qua coronamēta fiunt, roriſmarini, lapidis pyritę, ſalis, fecis vſtæ, nitri, pumicis, ſingulorum ratam portionem cape, itémque parum ſinapi, & vuæ taminiæ, & gnidij grani. A balneo verò vtatur acopo huiuſmodi, quod habet, nardini, amaracini, & comageni ſingulorum minæ quartam partem, cucumeris agreſtis radicis, & bryoniæ, vtriuſque minæ dimidium, canchryos, pyrethri, euphorbij, zinziberis, alcionij ſicci, coſti ſingulorum

drach. 4. piperis longi, foliorum ſiccorũ rhododaphnes, ſing. drach. duas, ſulphuris viui vnam, liquoris thapſiæ vnam, omnibus valde cõtritis vnguenta affunduntur, hoc diu perfricandus homo eſt, ac nõ nulli etiam languidi, & ſoluti hoc præſidio refecti ſunt.

Ad pallorem, & liuores, valet oleum, in quo brioniæ radix diu ſit incocta, id quod etiam corpus rugarum expers efficit. Liuores autem tollit hoc, quod habet, ſalis læuigati libras VI. pulmonis hircini vſti drach. VI. ſtruthij drach. octo, adhibe fouens decocto raphanorum aut abſinthio.

Ex Rufi commentarijs vnguentum valde efficax ad penem erigendum.

MYRRHAE, ſulphuris, cnici interioris, ſingulorum drach. vna, melanthij drach. duæ, pyrhetri oboli duo, piperis nigri grana triginta, cnidij grana pura viginti, contundito, & cum drachma vna ſcillæ conterito: cúmque rectè fuerint trita, ceræ parum cum modico cicini olei, atque mellis eliquato, perfundito, & terito, mellis autem, & olei menſura ſit vtriuſque hemina, nonnulli etiã hoc vnguẽto anum illinunt. Poſt concubitũ verò lo-

cus eſt linteo diligenter abſtergendus.

Iſchiadicum. Olei cyprini, axungiæ, olei veteris ſingulorum vncia, ceræ vnc. 7. ſulphuris viui drach. 15. adarces drach. x. nitri drach. x i i. piperis drach. x v i. pyrethri drach. x. rutæ teneræ, origani ſingul. drach x v i. baccarum lauri drach. x i i. euphorbij tantundem, quæ liquari poſſunt, cum ſiccis miſceantur.

Ex hedera. Facit ad laſsitudines, & omnẽ neruorum, aut muſculorum affectionem ex conſenſu ortam. fœni græci lib. i. baccas lauri numero c. cupreſsi pilulas numero x x. herbæ ſabinæ libra vna, roris marini drach. i. olei veteris lib. i. ceræ lib. i. terebinthinæ vnc. v i. pineæ vnc. i. ſucci hederæ vnc. i i i i. aquæ ſextar. i i i. herbæ in aqua madeſcant triduum: deinde oleum infundito, & coque quantum ſatis eſt, tum diſſolutis iis, quæ liquari poſſunt, addito, & ſuccum hederæ ſtatim læuigato, & refrigerato, eliquatiſque in mortarium coniectis vtitor.

Iſchiadicum vnguentum efficax. Euphorbij drach. v. piperis drach. v i. adarces drach. i i i. caſtorei drach. i. ſampſuchi drach. i i. ſucci panacis drach. v i. ſtruthij drach. i i i. olei cyprini drach. i i i i.

olei irini drach. III. olei ſicini, laurini, ſingulorum drach. III. ceræ, œſypi, reſinæ liquidæ, ſingulorum drachmæ duæ, confice.

Iſchiadicum Antonij archiatri. Olei veteris ſextarios v. pilulas cucumeris agreſtis numero quinque, coque in oleo donec frigantur, ceræ vnc. VI. pirethri vnc. I. ſulphuris viui vnc. III. terebinthinæ vnc. VI. euphorbij vnc. II. vuæ taminiæ vnc. I. cāchryos vnc. I. thapſiæ vnc. I. dictamni vnc. II. adarces vnc. I.

Metaſyncriticum. Opopanacis, ammoniaci, terebinthinæ, caſtorei, œſypi, euphorbij, galbani, adarces ſingulorum vnc. duæ, piperis albi, medullæ ceruinæ ſingulorum vncia, laurini, ſtyracini, vtriuſque vncię quatuor, irini vncias ſex, cerę olei veteris, amaricini ſingulorum vncia. Opopanax in mortario lęuigādus eſt donec ſtrigmenti craſsitudo fiat, cera verò et oleum liquanda ſunt, deinde ammoniacum contuſum adhibendum, tum reliqua eliquata, deinde olla ab igne ſublata, arida iniice, & in mortarium depoſita ſimul omnia læuigabis, & recondes.

De paſtillis qui τροχίσκοι *dicuntur.*

ANDRONIS paſtillus. Atramenti ſutorij, myrrhę, mali corij ſingulorum drach. II. thuris, aluminis ſciſsilis, ſingulorum drach. quatuor, ariſtolochię drach. octo, ex vino auſtero coactis, & aceto diſſolutis vtere.

Muſæ, aluminis ſciſsilis, aloes, myrrhæ ſingulorum drach. ſex, croci, crocomagmatis ęris combuſti, atramenti ſutorij, capitulorũ punici mali, ſingulorum drach. ſex, vino mulſo excipe.

Heræ ad ſugillata, lichenas, maculas, carnem excreſcentẽ, fiſtulas, & alia permulta. Sinapios, æruginis raſæ, thuris maſculi, aluminis ſciſsilis æquales portiones, aceti quod ſatis eſt.

Heræ, ad nomas omnes, & præſertim eas, quæ in pudendis, & ore paſcendo ſerpunt, croci drach. 8. aluminis drach. c. myrrhæ drach. octo, diſſolue oxymelite, & linteo duplici madefacto vtitor.

Paſtillus ex charta ad nomas. Chartæ combuſtæ drach. XXXII. calcis, auri pigmenti, ſandarachæ ſingulorũ vncia vna, ſucco plantaginis excipito.

Paſtillus ad vitiligines, alphos, leucas, lepras, lichenáſq;: elebori albi, piperis lõgi, cãchryos, alcyonij, ſulphuris viui, ſanda-

rachæ, calami aromatici, adarcę, pares portiones tritæ & cribratę in aceto diſſoluũtur, & paſtilli fiunt, partes autem infectæ confricandæ ſunt in balneo, & vngendæ, ac deinde in ſole diu continendæ.

Paſtillus croce⁹ cõſtat ex myrrhę drach. i. caſtorei drach. x. croci drach. ſex, ſucci papaueris, ſeminis apij, hyſſopi, ſtyracis ſingulorum drach. i. ſeminis hyoſciami drach. ſex, aqua excipe, & paſtillos trium obolorum confice.

Paſtillus ad lichenas. Chalcitios, miſyos, ſulphuris viui, attramenti ſutorij, thuris ſingulorum drach. quatuor, ficus foliorũ viridium vncias ſex, vino excipe.

Paſtillus ad tormina, & ad ſanguinis ſcreatum, & fluxum muliebrem, ſucci hypociſtidis, terræ ſamiæ, gallæ omphacitidis, acaciæ ſiccæ ſingulorum drach. octo, excipe aqua pluuia. Ad tormina vtimur diluto ſucco orizæ, aut lentis, aut alio eiuſ modi, in ſanguinis verò ſcreatu adhibetur huius medicamenti drachma vna ex aquę frigidæ cyatho. Ad fluxum muliebrẽ diluitur ſucco aliquo, aut hapſus lanæ imbuitur & ſucco ſolani, aut plantaginis, aut polygoni, aut alterius ſimilis diluitur.

Paſtill⁹ Paſiõis habet ſquamę ęris, drach.

XII. æris cõbuſti, ſalis ammoniaci, aluminis rotũdi, ęruginis raſæ, thuris ſingulorũ drach. octo, æs, & alia in ſole terito, poſteriore loco thus, paſtillos confice, cúmque vſus poſtulabit, aceto diſſolue, & inunge.

Paſtillus podagricus Procli, hic podagrã, iſchiada, & omnes penitus articulorũ dolores omnéſque labores annuo ſpatio potui datus curat, omnéſq; ſenſus magis vegetos reddit. Placide per vrinas purgat, & totũ corpus efficit valentius. Sanat etiam epilepſiam, tumoréſque duros iecinoris, ac lienis tollit. Habet autem chamædryos vnc. IX. centaurij albi, & fructum ferentis vnc. octo. ariſtolochiæ montanæ vnc. ſeptem, gentianæ non cõtuſę vnc. ſex. hyperici vnc. v. petroſelini vnc. tres. Phu, tantundem, agarici vnc. I. mellis heminas duas. contunde ac cribra ſingula per ſe, & miſce, ac cum melle emolli. Et deinde contere, ac paſtillos cõficito drach. vnius. Vſus autem, & eius potus eſto ei qui bene concoxit circa horam tertiam ante cibum poſtquam aluus deiecerit. Diluitur autem aquæ calidæ cyathis duobus. íſque qui ſumpſit, inãbulet, aut geſtetur. Initiũ verò ſumendi huius medicamenti ne ſit ęſtas, ſed aliquo alio tẽpore initiũ ſumatur.

Interuallum inter ſumptum medicamentum,&balneum,aut cibum,eſto horarum trium. Ei verò qui non concoxit, omnino cauendus eſt hic potus. Compleatúrque anni dierum numerus, victúſque ratio ita inſtituatur, vt cibi boni ſucci, & faciles ad còncoquendum ſumantur, neque ad ſatietatem cibus ingeratur. Atque ego quidem illos, quos articulorum dolores exercent, vt braſsica veſcantur, admoneo. Craſſos enim gigni humores vetat. Vinum mediocre ijs bibendum eſt, & moderatè mixtum, cum poſt cibum potui datur.

Ex electro paſtillus facit ad ſanguinem ſpuentes, tuſſes diutinas, tabidos, cruenta extuſsientes, cœliacos, dyſentericos, & flatibus plenos. Valet etiã ad aures. Pſyllij mundi drach. x l. iridis illyricæ, ramentorum electri, croci ſingulorum *lib. I. opij drachmas x v. Pſyllium in aquam calidam cõiectum macerari ſinito. Cúmque viſcoſa ac glutinoſa effecta ſit aqua, liquorem è pſyllio exprimito, ac medicamentum parato. Paſtillos conficito, ac dato obolos tres dormitum euntibus. Aquæ verò ſextarij tres ſunto.

Gal. drac. x x x.

Paſtillus ex acacia faciẽs podagricis, ar-

ticulorũ doloribus,inflammationibus,& iis omnibus vitiis, quæ pruritus affert, in principio adhibitus,habet acaciæ nigrę & flauę vtriuſque vncias quatuor.Collę artificum pellucidę(ſed pręſtat capere collã piſcium) vnc.quatuor. Ammoniaci thymiamatis vnc. duas. Aloes,glaucij ſingulorum vnc.duas. Thuris maſculi, veratri albi & nigri vtriuſque vnc.1.coacta aceto ſcyllino in paſtillos redige. Cum vſus poſtulat, eodem aceto dilue,& illine,ſinitóque ſiccari, & in balneũ mittito,cum exierit, dato.

Paſtillus ad hemicraniam. Seminis naſturtij drach. quatuor. Foliorum rutę viridium drachmas quatuor.opij drachmas quatuor.Ex aceto confice.

Siccum medicamentum ad cicatricẽ inducendam, quod facit etiam ad vlcera maligna,& nomas. Corticis pini drach. ſex. Cornu ceruini vſti drach. quatuor, æruginis raſæ drach.vna. Tritis vtere.

Aliud ad cicatricẽ inducendã:oſtreorum combuſtorũ drach. duæ. Mannæ drach. vna. Cadmię obol. quatuor. Læuigatis vtitor & ad nomas etiam adhibeto.

Cephalicum ad caput accõmodatũ, aufert ſquamas,educit oſſa,eáque digerit, &

cauas partes carne implet. Iridis drachmę quatuor, panacis drach. quatuor, ariſtolochiæ drach. duæ, thuris drach. duæ, mãnæ tantundem, omnia conterito, & cribrato, vtitor vel per ſe, vel ex melle.

Aliud cruſtas inducens, & vellicans, & abſcindens cataplaſmatis modo adhibitum, ſpecillóque ignito contritum. Valet etiam ad excreſcentia cõprimenda; chalcitios crudæ drach. octo, cadmiæ drach. quatuor, aceto acerrimo excipiuntur, ſiccantur, & læuigantur.

Putrefaciens abſque dolore, auri pigmẽti, chalciteos, ſãdarachę ſingulorũ drach. quatuor, calcis drach. octo.

Rhodiacum ad carnem ſupercreſcentem continendam. Gallę immaturæ drach. nouem, ſquamæ æris drach. v. attramenti ſutorij drach. tres. aluminis ſciſsilis drach. quatuor. gallas ad dimidias adurito; & vino extinguito.

Ex charta. chartę combuſtæ vnc. ſex. auri pigmenti, ſandarachæ, calcis ſingulorũ vncia, & drach. quatuor. Si paſtillos velis conficere, ſucco plantaginis, aut vino auſtero excipito.

Ad nomas. Chalciteos, miſyos, ſquamæ, gallarum, pares portiones.

Adurens ſine mordicatione ſtatim alteras. Calcis viuæ vnc. vna. fecis vini drach. vna. nitri vnciam mediã aceto læuiga, coque in ſtillatitia ficulnea donec bis, aut ter ferueat. Antequam verò coquatur, habeat paſſi craſsitudinem. Si verò ad emplaſtri formam velis redigere, excipe viſco, quod ad vaporem aquæ dulcis calidæ ſit ſolutum.

Anthera ex Philumeni ſcriptis ad vlcera oris. Sandarachæ, iridis ſingulorũ drach. quatuor, cyperi drach octo, myrrhæ, croci, aluminis ſciſsilis ſingulorum drach. vna, florum roſarum drach. vna.

De collyrijs.

LIBYANVM collyriũ habet, ſtimmeos vſti & loti drach. duodecim, cadmiæ combuſtæ, & lotæ tantundem, ceruſſæ combuſtæ & lotæ drach. ſexdecim, amyli tantundem, ſpodij drach. octo, aſteris ſamij drach. octo, plumbi vſti, & loti tantundem, myrrhæ tantundem, opij toſti drach. octo, gummi drach. vnam. alba ouorum recens natorum viginti, & aquam pluuiam ad excipiendum.

Pſilothrum Appolinaris, ceruſſę drach. XXIIII. cadmię drach. octo. ęris. cõbuſti drach. duodecim myrrhę drach. duæ.

Aloes drach.octo. Croci tantundé. Acaciæ drach.quatuor. Tragacanthæ drach. vndecim. Amyli drach. ſex. Opij drach. duodecim. Gummi drach. x. aquæ pluuiæ quantum ſatis eſt.

Cnicus flauus Baſsi. Ad diſtillationes, doloris vexationes, exulcerationéſque ouo aut aqua dilutus. Cadmiæ vſtæ & lotæ drach. xxxii. ceruſſæ lotæ drach. ſexdecim. Spodij tantundem. Opij toſti drach. octo. Acaciæ fuluæ, Amyli, gummi tragacanthæ, ſingulorum drach. quatuor. Aquæ pluuialis quantum ſatis ſit.

Ex Erica, habet ericæ ſeminis, myrrhæ, opij ſingulorum drachmas triginta octo. Attramenti ſutorij combuſti drach. vnam. Gummi drach. ſex. Acaciæ drach. ſex. cadmiæ tantundem. Aquæ pluuiæ quantum ſatis eſt.

Vranium collyrium ad vlcera, puſtulas, ruptiones, inuſtiones, prolapſus, ſtaphylomata, ſugillata, corroſiones, nomas, carbunculos, & omnes magnas affectiones, præſertim verò ad ruborem & glaucedinem oculorum valens. In principiis magis dilutum infunditur. Cum autem fluxio tenuis, mordax & feruida fuerit,

fuerit, cum lacte vtitor: cum verò repurgare, ac craſſam fluxionē velis diſſoluere, cum aqua. Terræ ſamiæ vſtæ & lotæ vnc. tres. ſpodij loti vnc. vna. cadmiæ lotæ vnc. duæ. ſtibij loti, vnc. duæ. ſquamæ æris lotæ vnc. quatuor, opij drach. ſex. gummi vnc. quatuor, confice ex aqua pluuia. *

Collyrium Achariſton, facit ad maximas humorum fluxiones, & præcipuè in agreſtium corporibus, cadmię drach. ſex. Acaciæ drach. octo. æris vſti & loti tantundem, opij drachmas quatuor. Seminis ericæ tantundem, myrrhæ drach. quatuor. Gummi drach. ſex. Aqua excipito, vſus eſt cum lacte muliebri, temperatura ſit media. Cum verò non fluxio, ſed affectio circa oculos ſit, ab hoc collyrio abſtinebimus.

Collyrium ex thure ad fluxiones, & chemoſes, habet cadmiæ vſtæ & lotæ, drach. octo. thuris drach. octo. ceruſſæ lotæ drach. x L. opij drach. ſex. aqua itidem excipito.

Collyriũ cygnus. Ad vlcera omnis generis, fluxiones, doloris vexationes, oculos ſugillatos. Habet ſpodij loti drach. quatuor, terræ ſamiæ, amyli, acaciæ, opij

ſingulorum drach.quatuor, tragacanthæ drach.vnam, excipe aqua pluuia, vſus eſt ex ouo.

Libyanũ collyriũ ad puſtulas,inuſtiones,ruptiones,cælomata, ſugillata, chemoſes,ſtaphylomata, magnos dolores & & affectiones oculorũ: cicatrices etiã tollit,habet aũt cadmiæ vſtæ & lotæ,drach. ſedecim, cerũſſæ drachmas tres, myrrhæ drach.duodecim, ſtibij vſti & loti drach. duodecim,bdelij vſti & loti drach. duodecim,aquæ verò quãtum ſatis ſit, & ad excipiendũ alba ouorũ. x x. In alio exẽplari additũ erat,opij drach.x i.

Collyrium ex cornu ceruino vlcera, puſtuláſque ac cicatrices exterit. Cornu ceruini vſti drach.quatuor, thuris tantũdem,plumbi vſti & loti drach. duæ, opij drach.vna,Gummi drach.duæ,aqua pluuia excipiantur.

Collyrium Nilium Demoſthenis ex roſis. Roſarum tenerarũ drach. quatuor, croci drach.duæ,papaueris obolus, nardi obolus,gummi drach.duæ,aqua excipiũtur. Valet hoc ad chemoſes, & prolapſus oculorum,& puſtulas,& vlcera etiã ſordida:ad vehementes dolores, & aſperitates palpebrarum.

Madicũ collyriũ habet glaucij drach. quatuor, ſarcocollæ tãtundẽ, croci drach. vnam, tragacanthæ tantundem, cætera in aqua lęuigato ita, vt rectè madefacta ſint, & cum tragacantha conterito, & emolliens vtere. Sæpe autem ſubungens hoc ſpiſsiore vtitor.

Spodiacũ faciens ad inflãmationes & defluxus, habet thuris, ſtibij ſingulorum drach. c. cadmiæ, ceruſsæ ſingulorum drach. viginti quatuor, terræ ſamiæ, aſteris ſing. drach. tres, papaueris drach. I I I. Gummi drach. x v. ſubige cum ſucco foliorum oliuæ, quem quidem ſuccum ita conficies: oliuę folia, quæ magis tenera ſint, abluta in mortario contundito, aquę modicum affundens, exprimitóque, ac puro linteo excolato.

Nardinũ collyriũ habet cadmiæ drach. decem & octo, æris combuſti drach. ſex, ſtibij drach. x x. nardi Syriaci drach. quatuor, acaciæ drach. x. Gummi drach. x x. croci drach. vnam, ex aqua pluuia ſubigito.

Collyria quædam ſunt, quæ non condenſant, craſſóſque humores reddũt, ſed diffundunt, atq; diſcutiunt, quale eſt aromaticum, & chiacum. Aromaticum au-

tem cōponitur ad hunc modū. Pompholygis drach. tres.æris vſti drachmæ duæ, myrrhæ drach.tres.vino Chio, aut phalerno vtere.

Chiacū ita cōficitur.Spodij drach.tres, æris cōbuſti drach.tres.croci drach. vna. myrrhę drach.quatuor.meconij tantundē, piperis albi grana octo. Gūmi drach. vna. Confice ex vino Chio,marina non permiſto,aut aminæo.

Siccū ad oculorum angulos ſcabioſos. Habet chalcitidis drach. octo. cadmiæ drach.v. trita in vas fictile ponuntur, & vaſculū opertū in acetum temperatū coniicitur,vt exterius quidē madefiat, interi⁹ verò nihil humoris confluat. Ita ſeptem dies dimittito,deinde exſiccato.

Collyriū diacentetū. Cadmiæ drach. quatuor,æruginis drach.vna. miſyos toſti obol.tres.piperis toſti,drach.tres. Gūmi drach. vna. Facit ad viſus hebetudines, ad incipientes ſuffuſiones, attenuátque.Eſto autem calidum.

Eraſiſtrati πάνχρηστος id eſt,omnino vtilis,liquida cōpoſitio atque admirabilis faciens ad oculorum inflammationes, ad ophthalmias incipientes, & ad palpebras male affectas,& fermè ad omnē ophthal-

miam. Ea etiã vſus eſt ad pudenda contuſa, & aures purulentas, ad tonſillas, ad vuã, & ad reliqua vlcera corporis, quæ alioqui non ſaneſcunt, & ad nigrores, qui in vlceribus ſunt, & ad morbos in narib' orientes, & quibus etiã os infeſtatur. Habet autem æris cõbuſti drach. duas. myrrhæ drach. vnã. Miſyos toſti, drach. vnã. piperis obolos * duodecim. croci obol. tres. vino Chio læuigẽtur donec medicamentũ miſceatur. Deinde miſcetur paſsi hemina, & iterũ cõteruntur, tum in æreũ vas cõiecta lẽto igni coquuntur, quouſq; medicamentum ad viſci formam redigatur, poſtremò in æneam pixida reijcitur, & ita ad vſus ante dictos adſeruatur. Al. II.

Collyrium ad pura & impura vlcera, & depaſcentia, atque ad eminentias, itémq; ad veteres affectiones, & aſperitates palpebrarum, & ſycoſes, & inuerſiones palpebrarum, ad clauos, ad ſtaphylomata, omnẽ defluxũ, & graues dolores, & ſcabiem palpebrarum, accommodatum. Facit ad recentia, & craſſa mala, ad carbunculos, ad puris collectionem. Ipſum enim enim pus conſumit, &, vno verbo, ad omnia vitia oculorum valet. ſpodij drach. tres, atramenti ſutorij drach. duæ, croci

drach.vna,myrrhę oboli quatuor,meco-
nij tantundem,piperis albi grana duode-
cim,gummi drach.vna,vini Chij auſteri,
quantum ſatis eſt.

Aliud ad pura vlcera,quæ carne implé-
da,& ad cicatricē perducēda ſunt. Cleo-
nis autem collyrium appellatur, quo etiā
nos vtimur,& vehementer laudamur.Nā
& vlcera profundiſsima replet celerrimè,
& tenuibus,& oculorum obtutum penè
fugientibus cicatricibus relictis,ad cica-
tricem perducit,vlceráque abſque inflam
matione conſeruat. Habet ſpodij drach.
vnam, bdelij combuſti cum ſulphure vi-
uo, & loto,drachmas quatuor, ſquamæ
lotæ obolos tres,gummi drachmas, duas,
aqua læuigans & cogens, vtere cum lacte
aut albo oui.

Dionis collyrium habet ſpodij drach.
quatuor,corticis thuris obolum, myrrhæ
tantūdem,ſquamæ æris,acaciæ, nardi in-
dici, meconij toſti, ſingulorum obolum,
gummi drach.quatuor, excipe aqua plu-
uiatili,& vtere ex ouo.

Collyrium, quod πεπισμένον dicitur,
præſtantiſsimum eſt ad cicatrices,ad car-
nem excreſcentem, & ad aſperitates pal-
pebrarum purgandas,ad earum inuerſio-

nes,lithiaſes, chalazia, & ſcirrhoſas affe-ctiones,ad vngues oculorum, ad enchanthides,ſcabiem palpebrarum, & mēbranarum craſsitiem,& ad multos,craſſóſq; defluxus tollendos,& ad aquoſas,copioſáſque fluxiones cohibendas.Nam & abſumit,& perpurgat tuto,attenuat, & conſumit vehementer mordens, oculum clarum conſeruat, ad aſpectum iucundiſsimum,& blādiſsimum. Habet hoc æris & cōbuſti, & loti obol.I I I I. croci drach. I.myrrhæ obol.tres, vini Chij quantum eſt ſatis: ſi verò ſpodij drach.I I I I. adijcias,erit ad omnem fluxionē omnémque lippitudinem accommodatiſsimum.

Collyrium ad carbunculos aptū,quod ἀνίκητον nominatur. Spodij loti drach. quatuor,meconiij drach.I. ſucci ex hyoſciamo expreſsi drach.I. acaciæ tantundē, nardi obol.I I.æris rubri obol.I I. fuliginis thuris obol.I I I I.gummi drach. ſex, ſucci è cicuta expreſsi drach.vna.Eſt etiā perutile ad carbones hoc, quod habet opij,acaciæ,hyoſciami, aut miſyos, & ſeminis myricæ pares portiones, contere, vino craſſo dilue, & carbunculos oculorum,atque alias etiam partes inunge.

Collyrium ad tabē,ammoniaci drach.

I.crocomagmatis drach.IIII.croci drach. II.æruginis drach.I. aqua excipiantur.

Collyriũ ad ſuffuſiones, fœniculi viridis ſuccum cum melle miſce pari portione, ac ſimul coque, donec mellis habeat conſiſtentiã, hoc autem vngues etiam oculorum tollit, nos verò ſubſequenti collyrio præcipuè vtimur, quod in pleriſq; id effecit, quod opus erat, habet caucalidis ſucci, chamædryos, ceronopidos ſingularũ pares portiones, contere, & collyria cõfice. Quãdoq; aũt othones ſucci partẽ vnã miſcui, quã ſanè othonẽ aliqui magnũ chelidoniũ vocãt, vt Dioſcorides auctor eſt. Paruũ aũt Chelidoniũ, quod etiã agreſte triticũ nominãt, vitandũ eſt, quippe quod acres vires habet, & cutim exulcerat, vt etiam Galenus memorauit, mitius autem eſt primum ad ſuffuſiones.

Archigenis ad oculorum claritatem maximè valens. Aſelli piſcis pinguedinem, quæ in ventre eſt, cape pondo vnc. tres, ſcamoneæ vnciam mediam, his leuigatis cedriæ vncia vna admiſcetur. Vngendus eſt locus aut in balneo, aut in ſole, fomẽti loco.

Demoſthenis collyrium ad veteres affectiones. Lycij drach. tres, æris cõbuſti

drach. vndecim, cadmiæ drach. duodecim,opij drach.ſex, croci drach. duodecim,acaciæ tantundem,aqua excipe.

Cleonis gluté fluxioné cohibens, terræ Samiæ pars vna, myrrhæ pars vna, mannæ pars vna,excipe albo oui, deinde linteo impoſitũ téporib9,& frõti applica.

Siccum palpebras pulchras faciés,pueris maxime accõmodatum. ſtibij drach. ſexdecim,plumbi vſti drach. octo, ſquamæ æris,croci,florum roſarum,myrrhæ, nardi indici, thuris maſculi, piperis albi ſingulorum drach.I. palmularum nuclei numero.x x x.omnia in vas fictile cõiicito, diligenter torrefacito, inde in mortarium reiice,ac contere,& opobalſami cochlearia duo adde, & ſimul contritis, & arefactis vtere.

Aridum ad aridam lippitudinem, ſycoſin,putredines, & carnes excreſcentes, habet,cadmiæ drach.I. chalcitidis drach. octo. piperis grana x v. nardi celtici drach.I. cadmiam, & chalcitida ex vino contunde, cúmque miſta fuerint, nardũ, & piper adde,& omnibus in pulueré redactis vtitor.

Liquida cõpoſitio ad ſycoſas eruptiones, & omnes carnis exuperantias, & ad

enchantidas, habet miſyos toſti drach. ſex, attramẽti ſutorij drach. quatuor, mellis Attici cyathos. x.

Alia ad callos, & omnem eminentiam, Aeris cõbuſti, miſyos combuſti, myrrhæ, croci, vuæ acerbæ ſingulorũ drach. I. vini Chii cyathi octo, mellis Attici vncia vna.

Collyriũ ad viſus claritatẽ, & glaucedinẽ, fellis perdicis pars vna; mellis attici partes três, ſucci centaurij pars vna.

Ad oculorum cicatrices. fel leporis cũ melle contere, & inunge.

Glutẽ ad pilos, ceræ, picis, glutinis, quo lapides inter ſe componuntur, ſingulorũ drachma, ſimul eliquata reponito: vſus tempore ſpecilli acumine medicametum cape, & eo diſſoluto pilos agglutina.

Ad crithas, & chalazia, ſagapenum cũ aceto contere, & vtere.

Ad ægilopas, thuris drach. octo, myrrhæ tantũdẽ, ladani drach. IIII. ceræ drach. octo, aluminis ſciſsilis drach. quatuor, nitri ſpumæ tantundem, coaguli leporis, drach. IIII. cõtunduntur omnia, & cum irini vnguenti ſedimento molliuntur.

Cataplaſma ad vehementes oculorũ dolores, habet roſarum ſiccarũ drach. quatuor, opij drach. I. croci tantundem,

dulci decocto meliloti excipiuntur.

Vnguentum ad vehementes dolores, aloes, lycij, roſarum viridium, croci, opij, myrrhæ, ſingulorum pares portiones, vino coactas in paſtillos coge, in vmbra exſicca, cum vſus poſtularit, paſſo dilue, oculos, frontem, tempora perunge.

Dia rhodon Diagoræ, quod magnũ appellatur. Valet hoc ad dolores vehementes, phlyctænas, aduſtiones, prolapſus, & ſugillata in oculis, & item ad defluxus, veteres lippitudines , & affectiones curatu difficiles , continet autem roſarum virentiũ reſectis vnguibus, drach. LXXII. cadmiæ drach. viginti quatuor, croci drach. ſex, opij drach. tres, ſtibij drach. II. ſquamæ æris drachmas II. nardi indici, drach. I. myrrhæ vncias tres , gummi drachmas viginti quatuor, excipe aqua pluuia.

Croceum , quod puerile inſcribitur, ad magnas fluxiones, vehementéſque dolores , & ad eas affectiones , quæ ex plagis oriuntur valens . Cineris pompholygis drach. ſexdecim, croci drach. XV. tragacanthæ drach. octo, aqua pluuia excipe, & ad medicamentum conficiendum alba ouorum numero quatuor adhibeto.

Aſclepiadæ pacianum valens ad doloris

vexationes,tenuem,multúmque defluxũ, feruorem, puſtulas, membranarum eminentias,aſperitudines:affectiones diuturnas,& eos,qui multis læſi ſunt illitionib⁹, hoc confeſtim adiuuat, habet verò cadmiæ,æris,croci, ſquamæ æris ſingulorum drach. duodecim,myrrhæ,lapidis hæmatitæ,roſarum ſiccarum, nardi indici, opij ſingulorum drach.tres, piperis albi grana ſexdecim, gummi drach. nouem,vini Chij quantũ eſt ſatis. Vſus ex ouo eſt.

Ad caliginem oculorum, ſingulis diebus in oculos imponendum eſt medicamentum,quod ita conficitur.Fœniculum * viride diebus, & menſibus in vas fictile coniiciendum eſt, & foris pice vas oblinendum,aqua pluuia infundenda, fœniculum deinde eximendum, & eo, quod reliquum fuerit,vtendum.

Smegmata,& Dropaces.

SMEGMA, quod Aſclepius dicitur,ſalis cõmunis, ſalis ammoniaci, ſalis cappadocici toſtorũ, pumicis, aphronitri albi,baccarũ lauri ſiccarum,ſingulorũ drach.vna,veratri albi, ſtruthij, vuæ taminiæ, ſinapis Alexandrini, ſulphuris

viui, pirethri, fecis, floris iunci odorati, cyperi ſingulorum vnc. ſex, ſampſuchi, aluminis ſciſsilis, gallarum, gummi, thuris, alcyonij, piperis, cachryos, radicis cucumeris agreſtis, chamæleontis, iridis, marrubij ſicci ſingulorum vncia vna, vel vnciæ tres. Contundito, per cribrum traiicito, & vtitor.

Smegma caput exſiccans habet, Cimoliæ drach. duas, nitri, bryoniæ, ſiccæ corticis radicis cucumeris ſylueſtris, cumini farinæ lupinorum ſingulorum drach. mediam, trita componito, & in balneo vtitor, auxiliatur vehementer.

Sapo repellendi vim habens, balauſtiorum vnc. I. aloes, gallarum, aluminis, thuris, foliorum roſarum, malicorij vtriuſq; tunicarum, ſingulorum vnc. I. ſarcocollæ vnc. I. gallici ſaponis vnc. ſex, decocti lupinorum amarorum, quantum ſatis eſt. Quidam addunt myrrhæ, & citinorum vtriuſque vnciam.

Dropax Gallus. Colophoniæ, quæ thus redolet lib. 4. pineæ lib. quatuor, & eius quę lignoſa dicitur, & in Italia ſolū naſcitur, lib. 4. reſinæ à nauibus deraſæ, quæ ἀπόχυμα nominatur, picis ſiccæ, ceræ ſingulorum lib. frixæ vnc. x v. picis brutiæ

lib. I I.bituminis, galbani, adarces, pyrethri ſingulorum vnc.ſex.opopanacis, euphorbij, veratri albi, piperis ſingulorum vnc.quatuor, ſulphuris viui vnc.tres, caſtorij, ammoniaci, vuæ taminiæ ſingulorum vnc.I I.olei ſicyonij li.I.opobalſami vncias ſex.

Alius ſimplex. Ceræ lib. I. brutiæ pineæ ſingul.lib.I. frixæ lib.I.vncias tres.

Pſilothrum. Oryzam, farinam fabarum, ptiſſanam aqua coquito, horum ſucco pro aqua vſus miſce auri pigmenti vnciã, calcis viuæ libram, pumicis toſti ſemiſſem opobalſami cochlearia duo.

Ad corrugationem ex Rufi commentarijs ſmegma, quod continuò corpori rugoſo adhibetur, extenditur hoc cum ficubus pinguibus. Bryonia conteritur, & farina erui, itémque ſepiæ teſta combuſta, melle paulatim inſtillato excipiuntur.

Smegma ſplendorem afferens, & ſitum auferens, habet farinæ fabarum choas * duas, fœniculi in ptiſana cocti, & poſtea in oxymellite loti, deinde contuſi choas duas, ſaponis gallici lib. duas, miſce ſaponem cum cæteris, ſubigens manibus, & in balneo vtitor.

Al. habet mediam choam.

Stomaticũ Philagrij ad oris corroſiões,

fructus lentiſci nōdū nigreſcentis, drach. vigintiquatuor, gallarum drach. quatuor, coſti drachma vna, folij drachma. I.

Anthera, id eſt floridum ſmegma, ad oris vlcera. Sandarachæ, iridis, ſingulorum drach. quatuor, cyperi vncias octo, croci myrrhæ, aluminis ſciſsilis, ſingulorum drach. I I. florum roſarum drach. I. miſce.

Smegma odoratum ad dentes, vt & albi ſint, & ne corrodantur. nitri, ſepiæ teſtæ, myrrhæ ſingulorum vncia vna, tritis vtitor.

Dia moron, vt Galenus tradidit, habet mellis libram vnam, ſucci mororum heminas quinque, croci drachmam, myrrhæ drachmam, & dimidium alterius, omphacij drachmam, vini auſteri heminas quinque. Si omphaciū deſit, in eius loco, rhois ſuccum pone. Succus per ſe ipſe coquendus eſt, donec ſordium habeat ſpiſsitudinem, deinde ſic mel adiiciendum, cúmque lebetem ab igne ſublaturus eris, omnia agitato, vt in vnum probè componātur. Ac coctura quidem, & ſymmetria huius medicamenti, quod facultate medium eſt, moderatis inflammationibus congrua eſt, & in maiorum etiam inflammationum ſtatu, itémque in principijs &

incrementis conuenit, cæterum ad induratas inflãmationes, cum iam ſtatus ceſſat, nihílque præterea fluit, venit autem tempus, in quo diſcutiendum eſt, aliquid eorum, quæ diſcutiẽdi vim habent, ſtomatico medicamento admiſcendũ eſt: ſufficit autem ad prædictam medij medicamenti cõmenſurationem nitri ſemiſſem, thuris verò vncias duas adiungere.

Diabeſaſa, hoc eſt, ex ruta ſylueſtri medicamentũ ſtomaticum, quod inungitur, celebre ad anginas deſperatas: Seminis aniſi, floris iunci odorati, aluminis ſciſsilis, iridis, rutæ ſylueſtris, quam nonnulli harmala appellant, cinnamomi, myrrhæ troglodıtidis, ariſtolochiæ longæ, caſsiæ, crocomagmatis, roſarũ ſiccarum ſingulorum vncia vna, hederæ, pullorũ hirundinis cineris recẽtis ſingulorum vnc. tres, croci vnc. I. nardı indici, amomi ſingulorum vnciæ dimidium, gallas tres, læuigatis ex melle vtitor, & vbi vtendum eſt, melle diluito.

Cancri fluuiatiles in hemina aquę frigidę cõtuſi, & contriti gargariſma faciũt ad anginã pręſtantiſsimum, craſſorũ enim eductio anginas ſtatim lenit.

Ad anginam, ſtercus caninum, album cape,

cape, exſicca, læuiga, cribra, & paratũ habe: cum vſus poſtulabit, melle dilue, & inunge. Hoc medicamento nullum melius cognoui, neque in anginæ, neque in tonſillarum magna inflãmatione, neque in glandulis, quę ſuffocationis periculum minãtur. Cũ verò canes oſsibus veſcũtur, eorũ ſtercus candidum eſt, atque optimũ.

Ad columellã laxatam, mellis lib. 2. aluminis liquidi lib. 1. florum roſarum tantundem, ſucci hypociſtidos vnc. v. coque alumen cum melle, deinde ſicca coniice, & ita vtere, coque autẽ modicè, hoc enim medicamentum bonũ eſt, tribúſq; modis eo eſt vtendum, vnus modus eſt, & prẹſertim in principio, vt medicamentum aqua calida diſſoluatur, vel ex aqua mulſa ſuccus medicamenti exprimatur, id enim & dolorem ſedat, & quantum opus eſt, proficit. Interea verò dum hoc ita vtimur, conuenit etiam puro medicamento vti, ídque tum digitis inungendo, tum verò cochleari contingendo, & comprimẽdo, & columellam foras trahendo: Confert enim vel maximè ad linguam ipſam vergere, & à rectitudine deflectere.

Aliud. Lina multa, & præſertim quæ à marina purpura ſumuntur, in viperę col-

lum coniice, iiſque viperam ſuffoca: deinde vnumquodque linum collo applicabis. Mirum eſt, quantum tonſillas, cæteráque quæ in collo vitia ſunt, adiuuent.

Galenus hoc medicamentum ad dentes conſeruandos commendat, quod habet cornu ceruini & vſti & loti partem vnam, maſtiches Chiæ partem mediam, cyperi parem portionem. His diligenter contuſis, & cribratis vtitor.

Ad dentes tremẽtes. Alumen rotundum cum altero tanto ſalis dentibus adhibe, aut vlmi corticem ex vino decoctum admoue. Gallam omphacitida læuigatam excipe terebinthina, hyſſopo, aut melle, & inunge.. Ad ſtuporem autem dentium arcendum, pinguedine aliqua expurgata bubula, vel anſerina ſubunge.

Philagrij ad oris eroſiones. Lentiſci fructus nondum nigreſcentis, gallarum ſingulorum drach. quatuor, coſti, folij vtriuſque drachma vna.

De antidotis.

ANTIDOTVM ad colicos. Lupinum ſtercus quidã colicis potui dedit, nõ tamen in acceſsionibus, ſed reliquo tempore. Ex quo eſt effectum, vt qui ſine inflãmatione hoc morbo laborarent, eorum

aliqui morbo capti amplius non fuerint, neque etiam vehemẽtes dolores ſint paſsi, neq; breui poſt tempore iiſdem correpti. Accepitis candidiſsimum ſtercus, quale eſt eorum, qui oſſa comedunt. Qua in re mirari ſoleo, quod ſæpenumero ex ſolo contactu magno quibuſdam fuit adiumento. Stercus vero ſumendum eſt, quod in terram non cecidit, id quod facile com peries. Eſt enim huic animali perinde atque cani, natura comparatum, vt altero ex poſterioribus cruribus elato & veſicam, et aluum exoneret edito ſupra terram loco. Porrò in hiſce ſtercoribus oſsium quoque particulæ inueniuntur. Quæ ipſa itidem contundenda, conterendáque ſunt, & colicis in potu propinanda. In ijs verò, quæ puriora ſunt, alius quidam piper commiſcuit, & ex vino puro tenui, & quandoque ex aqua bibendum dedit. Quod autem lumbis imponitur, habere condimentum debet, præcipuè verò vt excretum à lupo, qui bouem, aut ouem comederit. Si id non ſuppetat, corio ceruino ad excipiendum vtemur.

Philonis antidotum ad colicos, dolorem ſedans, conſtat ex his. Croci drach. 5. pyrethri drach. 4. euphorbij drach. 1. ſpicæ,

nardi drach. I. piperis drach. I. hyoſciami drach. xx. opij drach. x. éſtque hoc medicamentum percelebre.

Trigonos reſiccans, & dolorem leuans, habet ſeminis hyoſciami drach. 4. aniſi drach. II. opij drach. I. cum aqua paſtillos efficito, & mane vnum, & veſperi alterum ex aqua frigida propinato.

Catapotium Dioſcoridæ ad exuſtos. Cucumeris ſatiui ſeminis drach. 8. tragacanthæ drach. 4. Dilue tragacantham ex albo oui crudi, & recentis. Cúmq; ea fuerit diſſoluta, conterens diligenter, & miſcens catapotia conficito, & in vmbra exſiccato, datóq; vnum ſub lingua tenendũ, vt humor qui inde emanat, deglutiatur.

Ad quartanarios Galeni. Liquoris Cyrenaici, piperis, myrrhæ, rutæ foliorum ſingulorum drach. I. tritis & mixtis vtitor. Ante acceſsionem obolos duos tantum in oxymelite dato.

Ad eos, qui à cane rabioſo morſi ſunt Galeni. Fluuiatilium cancrorum cinis ad rabioſi canis morſus mirabiliter valet, íſque & ſolus, & cum gentiana atque thure. Eſtó autem thuris vna pars, gentianæ quinque, cancrorum decem. Comburendi ſunt cancri ita, vt in patella æris rubri

poſiti vſque eo comburantur, donec in cinerem redacti facilè læuigentur. Commodum eſt hoc facere poſt canis exortum cum Sol in leone eſt. Luna autem eſt decima octaua. Bibant qui à rabido cane morſi ſunt, hoc medicamentum quotidie ad quadrageſimum vſque diem, menſura cochlearij magni aqua inſperſum. Si verò non protinus ab initio ſed aliquot poſt dies curam huiuſce demorſi ſuſcipias, quotidie duo cochlearia inſpergas. Ad ipſum autem vulnus medicamentũ quod ex brutia pice conficitur vteris. Habet verò picis libram vnam, acerrimi aceti ſextarium vnum Italicum, opopanacis denique tres vncias. His Aeſchrion vſus eſt, nec quiſquam vnquam eſt mortuus.

Galeni ad eos, qui ab eſu fungorum ſtrangulantur. Valde prodeſt ab eſu fungorum ſuffocatis aphronitrum, & nitrum, ſimilitérque ſtercus gallinaceum. Atque ipſe quoque vſus ſum eo ex tribus aut quatuor oxycrati, & oxymelitis cyathis læuigato. Nam & perſpicuè, & celeriter profuit, qui enim fuerant ſtrangulati, paulò poſt ſuccum pituitoſum, craſsiſsimúmque euomuerunt, ex quo planè ab eo caſu ſunt liberati. Iam verò

calaminthæ etiam ſuccus, aut eius decoctum potui datum ſanat.

Ad comitiales medicamentum ex Scilla. Cape vas melleum, à quo mel ſit extractum, ſcillam in tenues partes manibus diſcerptam in id coniice. Vas operculo firmo obtura, & extrinſecus totum os vaſculi pelle circundans diligenter liga, ídque in loco aliquo conſtitue, qui meridiem ſpectet, quíque à Borealibus ventis ſit remotus, vt ab illis nulla ex parte perfletur. Ego verò id facere conſueui, quadraginta caniculæ diebus. In quibus quidem diebus paulatim vaſculum ad ſolem conuerto, vt ex omni parte æquè incaleſcat. Tranſactis quadraginta diebus vas aperio, corpúſque ſcillę elixato ſimile comperio. Succum verò ex ea fluxiſſe, quem collectum optimo melle iucundum facio, eiuſque do quotidie cochlear vnum plenum, ac pueris quidem paruum, adultis verò, magnum. Quinetiam ſcillæ ipſius partium contuſarum, & ex melle læuigatarum do cochlear vnum. Sed hoc quantum ad efficaciam pertinet, ſecundum à primo medicamento, locum tenet.

Paſtillus ad vocē firmandam, ſinapi toſti

& contuſi & tenuiſsimo cribro cribrati partes tres, piperis tenuiſsimi pars vna; melle incocto excipiũtur, & paſtilli vnius oboli effinguntur, quorum vnus comedẽdus eſt, nam & morſum & feruorem non exiguum excitabit. Et arteriam etiam lenem efficiet.

Alius, cuius ſub lĩgua tenetur quod fabę magnitudinẽ impleat, vt liquor inde emanans paulatĩ deglutiatur, hoc arteriã valde lenit, & ei vim addit, eius hęc eſt cõpoſitio. Dulcis radicis drach. II. caſiæ drach. quatuor, croci, myrrhę, folij, nardi celtici, thuris, ſucci hypociſtidis, lycij, gũmi ſing. drach. II. partim contunduntur, partim teruntur, & omnia melle Attico, cui terebinthina ſit admiſta, in vnum cõmiſcẽtur.

Medicamẽtũ διὰ ὀπώριον, hoc eſt ex fructibus pomaceis cõfectũ ad dyſſentericos, et cœliacos accommodatum. Mala punica integra. XX. mala cotonea X. roſarum ſiccarum ſextar. I. prunorum agreſtiũ ſextar. II. ſorborũ maturorum ſextar. II. pira tarentina XX. poma ſcandiana XXX. rhu ſyriaci ſextar. III. muſti aminæi cocti tertia coctione ſextar. XLVIII. coque ſimul donec mellis habeant ſpiſsitudinem, & in teſtaceum vas repone.

Antidotum Quinti dolorem leuans,ſty-
racis,opij, aſari,ſeminis hyoſcyami,caſto
rij pares portiones.Melle excipito.

Dioſpoliticum alias ex paribus omnibus
cumino, pipere longo, vel albo, ruta, &
nitro conficitur. Itaque magis ventrem
ſoluit. Alias verò cum cætera paria ſunt
omnia,nitri dimidium ponitur, cuminum
autem in aceto acerrimò maceretur,dein-
de continuo contundatur,aut etiam prius
modicè frigatur.Rutę quoque folia ſunto
modice ſiccata,quatuor his aliquando mel
ſubactũ & deſpumatum admiſcetur, quã-
doque nihil,ſed ſola ſine melle reponun-
tur, ac ptiſanæ cremori, aut aliis eſculen-
tis,quibus conuenire videatur, iniiciũtur.

Διὰ τριῶν πιπέρεων, quod ex tribus pi-
peris generibus ſimplex conficitur, hoc
modo paratur. Ad cuiuſque trium pipe-
rum drach. I. ſatis eſt addere aniſi,& thy-
mi, & zinziberis ſingulorum drachmas
octo.

Ex calamintha medicamentum habet ca
laminthæ, pulegij, petroſelini, ſeſeleos
ſingulorũ drach. octo,ſeminis apij drach.
quatuor.cacuminum thymi tantundem,li
byſtici drach.XVI.piperis drach.XLVIII.
mel optimum,& deſpumatum.

Ex ſucco cydoniorum medicamentum componitur ad hunc modum, Succi malorum cotoneorum ſextarios binos capimus, his mellis quam optimi tantundem miſcemus: acetíq; ſextariũ addimus, hęcq́; prius coquim⁹ mediocriter ad ignitos carbones, & ſpuma abiecta zinziber admiſcemus. Et iterum ad carbones igne candentes ad mellis ſpiſsitudinem coquimus.

Antidotum Zenophili ad veſicam vlceratam, ad renes, & lapides frangens à deo donatum. Caſiæ fiſtulæ vnc. I. ſaxifragię vnc. I. betonicæ, cyperi, petroſelini, coſti ſingulorum obol. tres. ſeminis paſtinacæ, ſeminis lini toſti ſingulorum vnc. II. folij, ſpicæ nardi, aſari dictamni, baccarum lauri, ocimi ſeminis ſingulor. vnc. I. pineæ vnc. VI. mellis lib. II. vbi vtendum eſt, id quod atticæ fabæ magnitudinem impleat in balneo, vel ante balneum in potione vini mulſi diluitur.

Galeni picra. Aloes drach. C. cinnamomi, ſpicæ nardi, xylobalſami, maſtiches, aſari, croci ſingulorum drach. VI. Ego verò aloes drach. XC. croci drach. V. pono, & ita vtor. datur drach. vna.

Quæ ſubducunt ventrem, aut purgant. zinziberis, ſcamoneę vtriuſque vnc. I. ſalis

ammoniaci vnc. quatuor. aloes totidem. aceti, gari ſingulorum heminæ duæ.

Coccaria ſalubria, apta ſtomacho, aluum maximè ſubducentia, quę typos etiã denotãt. Aloes vnc.I. ſucci abſinthij vnc. tres, ſcillæ arcadicæ vnc. I. ſcilla in fermentum coniicienda eſt, & aſſanda ita, vt coquatur. Scillam extrahe, & facito, vt eius par pondus ſit, atque in mortarium coniectam vehementer cõtunde abſinthij ſuccum affundens. Deinde aloẽ tenuiſsimã adiunge, & emolli, vt medicamẽtum perficiatur. Facito fermentum, & excipito, & compone coccaria, id eſt granula, quæ ciceris magnitudinem impleãt, & dato iis, qui ex longo morbo vires difficiliter recolligunt.

Aliud Scamonij vnc.I. aloes tãtundem, colocynthidis interioris vnc. dimidium, bdelij drach. tres. abſinthij ſucci, braſsicæ ſucci ſingulorum. drach. II. excipe, & ad erui magnitudinem confice, dato valentibus XVII. aut XIX. aut XXI. ægrotantibus autem VII. aut XI. aut XIII. aut XV. idque deinceps diebus quinque vel ſeptem, vel nouem. Si verò pituitam ab his duci aut validiora eſſe velis, adde fermẽto in totũ euphorbij drach. vnam.

Medicamentũ purgans, quod κοκκάριον hoc eſt placentula nominatur. Similæ drach. I. Coni drach. III. piperis drach. II. ſcamoneæ drachmas II. excipe melle attico. Perfectũ pondus, quod dari queat, eſt drachmarum duarum. Vtere etiam ad morbum regium.

Paſtillus purgans, ſcamoneæ, euphorbij, ſing. drach. quatuor piperis drach. II. folij vnc. II. mellis lib. vna datur vnc. vna.

Grana. Scamoneæ vncias II. aloes vnc. quatuor. euphorbij drach. quatuor. confice ex aqua ad erui magnitudinem. Datóque VII. aut IX. aut XI. aut XIII. aut XV. aut XVII. aut XIX.

Medicamentum ad colicos, purgans. Euphorbij, cyperi, petroſelini, iridis pares portiones.

Symbiotarium. Scamoneæ vnc. I. piperis, zinziberis, ſalis, petroſelini ſingulorum vncia vna.

Medicamentum purgans ad eos, qui elephantiaſi detinentur. Colocynthidas duas paris magnitudinis circumſcalpe, foraménque facito, & ſemina omnia abiicito, interiorẽ verò partẽ relinquito, oleũ impone, & operculo ꝓprio occluſas vnã noctem ita ſinito, die autem ſequenti,

euacuato oleo coquendæ ſunt in aqua colocynthides, donec flacceſcant, deinde eas abiice, oleo verò, & aquæ mixtis, adde veratri nigri obolos tres, ſcamoneę drachmã vnam, & vnà cum his polenta ex ſimila incoquitur, & ex hoc datur laboranti, qui tenui victu vtatur, quantum XXIIII. nucum ponticarum magnitudinẽ impleat & aqua potui detur.

Medicamentum purgans ex iure veteris galli compoſitum. Interiora abiicienda ſunt, & ſal iniiciendus ita, vt gallus impleatur, & conſuendus eſt, multáque aqua in qua parum olei ſit, multúmque anethi, & porri incoquendus. His colliquatis ius ſuaue, & ſtomacho aptum, magíſque accommodatum ad purgandum redditur, eius colati dentur ad minus heminæ duę, ſummè facit ad inueteratas ad ſomnum propenſiones, quæ καταφοραὶ nominantur.

Inunctio ſedis ad flatus emittẽdos. Ruta cum melle cocto læuigatur, & teritur, vt ſucci plena efficiatur, & ex ea, ſedes interior confricatur, efficaciſsima erit, ſi cumini parum accedat, itémque nitri, aut cyclamini ſucci. Cæpa quoque non ſalita appoſita ad id valet, flatus enim ſatis mul-

ti, & aluum leuantes erumpunt.

Hiera Rufi. Sycioniæ ſiue colocynthidis interioris drach. tres, chamędryos drach. x. agarici drach. x. ſagapeni drach. 8. opopanacis drach. 8. petroſelini, ariſtolochiæ rotūdę, piperis albi ſing. drach. v. cinnamomi, aut duplum caſiæ fiſtulæ, ſpicę nardi, croci, myrrhæ ſing. drach. I I I. polij drach. tres, & dimidia. Hæc omnia miſce, in tenues partes redige, melle excipito, dato ad ſummum drachmas quatuor.

Lyci purgans medicamentum. Scamonea cum ſale candidiſsimo, quantum ſatis eſt, læuigatur, deinde in pixide plumbea in duplici vaſe coquitur, modus autem duplicis coctionis eſt huiuſmodi, pixis duplex modius eſto, eius operculum aut foramen, aut meatum habere debet, in eum meatum ſcamonea cum ſale lęuigata cōiicitur, & in vas imponitur, atque ita coquitur, éſtque non iniucunda ſtomacho, & nihilo minus purgat.

Aliud purgans eos, quos elephantiaſis exercet. Cape colocynthidis ſuccum, atque oleo perſperge, ipſámque colocynthida in vaſe nouo cum aqua, donec flacceſcat coquito, deinde tātū ſimile addito, quantum capere aqua poſsit, cúmque co-

cta fuerit,admiſce elebori nigri drach. v-
nam, & ſurculo anethino agita, & verſa
vſque dum caleſcat, dato autem in po-
tione,quantum nucis ponticæ magnitudi
nem impleat.

Inunctio purgans, quæ aluum ciet. A-
lumen cum melle læuigatum vſque co-
quitur,dum giluũ fiat, ex quo ſedem inũ-
gunt, hócque medicamentum χεζανάτικα,
hoc eſt,quod aluum cogit deiicere,nomi-
natur,multa enim,ſed non ſine labore,e-
ducuntur.

Suffitus.

ROSARVM nouarum libra vna,ſic-
carũ lib.duæ,folij, croci, caſiæ ſingulorũ
ſemis,ſtyracis vncia vna,amomi,onychis
ſingulorũ vncia vna, myrrhæ vnc.duæ,
bdelij vncia vna,carpobalſami vnc.vna,
chiæ vncia vna, opobalſami vnciæ duæ.

Roſarum ſemuncia,myrrhæ vncia,myr-
rham cum vino leuiga, & omnia emolliẽs
cum modico opobalſami confice.

Coſti,amomi,myrrhæ, caſiæ ſing.vncia
vna,ſtyracis,chiæ,bdelij, onychis,muſci,
ladani ſingulorũ vncia vna, roſarum ex-
purgatarum vncias viginti nouem.

Rufi hiera ſimplex.Colocynthidis drach.
duæ, marrubij,chamædryos,ſtœchados,

ſingulorum drach. x. gentianæ, agarici, ſingul.drach.duodecim, bdelij, ſpicę nardi, croci, cinnamomi ſingulorum drach. octo, caſiæ, iũci odorati floris, piperis albi, piperis longi, ſcillæ toſtæ ſingulor.drach. ſex, radicis centaurij drach. quatuor, omnia trita bdelio eliquato, & decocto panacis, & melle cocto admiſcentur.

Xeromyron compoſitio Arabica, foliorum amomi, coſti, zanazi ſingulorũ vnc. vna, carpobalſami drachma vna.

Suffitus ad ſomnum conciliandum, ſtyracis, amomi, coſti, ammoniaci thymiamatis, bdelij ſcythici, radicis mandragoræ, ſucci papaueris.

Suffitus ex cypreſſo, quod cyphi Lunæ dicitur, bdelij vnc. ſeptem, helenij tantundem, floris iunci odorati vncia vna, ſphagni vnciæ v. baccæ iuniperi paruæ I. aſpalathi vnciæ ſeptem, naſturtij vnciæ v. ſpicæ nardi vnciæ * ſex, cyperi vnc. nouem, radicis aſphodeli vnc. quatuor, ſeminis cupreſsi vnc. tres ſabinæ vnc. quatuor, nardi celiticę vnc. tres, coſti vnciæ duæ, myrrhę vnc. ſeptem, caricarum pinguium lib. duæ, vuarum paſſarum ſine acinis lib. duæ, ſorborum vnc. tres, terebinthi lib. vna, roſarum ſiccarum vncias tres, ſtyracis

Alius habet vnc. I.

vncias, ſeptem, palmularum pinguium libra vna, mellis libr. v. vini odorati quantum ſatis eſt.

FINIS TERTII LIBRI.

QVARTI LIBRI ARGVMENTVM.

Quartus liber facultates alimentorum continet, vt quæ attenuent, quę boni ſucci ſint, quæ calefaciant, quæ frigefaciant, quæ facilè & diſtribuantur, & concoquãtur, quæ apta ſtomacho, quæque flatus ſint expertia, quæ abſtergeant, aperiant, diſſecent, quæ craſſa ſint, quæ difficulter corrumpantur, quæ emolliant, quæ inter hæc media, & contraria ſint, ac quomodo ſorbitiones coquendæ, itémque iura eſculenta, & potiones, & quomodo lac potui detur, & quæ aquarum vis, & natura ſit, intelligamus.

Libri capita ſunt hæc.

Quæ res extenuent. Caput Primum.
Quæ craſſos ſuccos gignant. Cap. II.
Media inter attenuantia, & craſſum ſuccũ facientia. Cap. III.
Quæ viſcidum ſuccum in nobis faciant. Cap. IIII.

Quæ

Quæ crudos humores in nobis pariant.
Caput V.
Quæ frigidos humores creent.
Caput VI.
Quæ pituitam gignant.
Caput VII.
Quæ melancholicum ſuccum pariant.
Caput VIII.
Quæ ſuccum bilioſum faciant.
Caput IX.
Quæ gignant excrementa.
Caput X.
Quæ multum nutriant.
Caput XI.
Quæ minus nutriant. Cap. XII.
Quæ res boni ſucci ſint. Cap. XIII.
Quæ mali ſucci ſint. Cap. XIIII.
Quæ res facile concoquantur.
Caput XV.
Quæ difficiliter concoquantur.
Caput XVI.
Quæ res ſtomacho idoneæ ſint.
Caput XVII.
Quæ res ſtomacho alienæ ſunt.
Caput. XVIII.
Quæ res capiti noceant. Cap. XIX.
Quæ res non inflant. Cap. XX.
Quæ res inflant. Cap. XXI.

Quæ res abſtergant, incidant, aperiántq;. Caput XXII.
Quæ res obſtruant. Cap. XXIII.
Quæ tardi tranſitus ſint. Cap. XXIIII.
Quæ facilè corrũpuntur. Cap. XXV.
Quæ difficulter vitiãtur. Cap. XXVI.
Quæ res in cibis aluum moueant. Caput XXVII.
Quę res mediæ ſint inter aluum purgantia, & ſubducentia. Cap. XXVIII.
Quæ res aluum ſupprimunt. Caput XXIX.
Quæ res calefaciunt Cap. XXX.
Quæ res ſint acres, & calidæ. Caput XXXI.
Quæ res refrigerent. Cap. XXXII.
Quæ res exſiccent. Cap. XXXIII.
Quæ res humectent. Cap. XXXIIII.
Quomodo ſorbitiones coquendæ ſint. Caput XXXV.
Quæ res loco olei in ſorbitiones iniiciãtur. Cap. XXXVI.
De cõfectiõe alimẽtorũ. Cap. XXXVII.
De aqua mulſa. Cap. XXXVIII.
De potionibus, quæ vtiles ſunt ægrotantibus. Cap. XXXIX.
De lactis potione ex Rufo. Cap. XL.
De [illegible]iquis ex Herodoto. Cap. XLI.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER QVARTVS.

Quæ natura, ac proprietas cuiuſque rei ſit, qua veſcimur, ac primùm, quæ res extenuent. Cap. I.

IN alimentis extenuant allium, cæpe, naſturtiũ, porrum, ſinapi, piper, ſmyrniũ, pyrethrũ, origanũ, calamintha, hyſſopũ, ſiſymbriũ, pulegiũ, thymũ, ſatureia viridia: nã exſiccata non amplius alimẽta ſunt, ſed iã medicamẽta. Id enim eſt perpetuũ, quicquid ſiccius eſt, vehementius eſſe, q̃ id quod eſt virẽs: itémq; omnia, quæ in collibus, aut in agris durioribus creuere, iis, quæ in pratis, aut hortis, aut locis paluſtribus naſcuntur, eſſe robuſtiora. Atque hæc quidem in omnibus ſunt communiter cognoſcenda. Porrò eas res, quæ dictæ ſunt, ſubſequuntur eruca, ſium, apiũ, petroſelinum, ocimum, raphanus, braſsica, beta, carduus, iringium, coriandrum, vrtica, fœniculum,

* anethum,ruta,liguſticum, cuminum, capparis,& terebinthi fructus,cari ſemẽ,aniſi,ſinapi,ameos,dauci,ſeſeleos, trochiſci, & omnium denique odoratorũ, & acrium,& planè calidorum ſemina. Inter ea verò,quæ valde attenuant,eſt rutæ ſemẽ, & canabis,quippe quod ad medicamenti naturam accedat. Ex cerealibus ſeminibꝰ ad victum attenuantem ſine moleſtia ſolum hordeum valet:poſt hoc, triticei panes in clibano cocti: à cæteris danda eſt opera:vt abſtineamus, niſi fortaſſe quiſpiam per longa temporis interualla piſum,aut lentẽ guſtare velit. Plurimã aũt, eámq; innoxiã,eduliorum copiã, ſi velis, ad victus attenuantis rationẽ tibi ſuppeditabunt piſces ſaxatiles, & auiculæ montanæ:omnia enim animantia,quæ degunt in montibus,& ſicciore, & calidiore natura ſunt prædita, eorúmq; caro minimè eſt pituitoſa, paſſeres igitur & turdos, merulos,perdices licet edere, aues etiam, quæ turricolæ vocantur,& quęcunque in vineis degunt, aptæ ſunt. Ex columbis agreſtes domeſticis præſtant, & omnino agreſtia domeſticis præcellunt, quæque ſiccioribus alimentis, quàm quæ humidioribus veſcuntur, & item quæ purum,

ac tenuē aërem inſpirant, iis quæ hoc non faciunt, meliora cēſentur. Ex piſcibus autē ſaxatilibus veſci poterimus iulide, phęnicide, merulo, turdo, & ſcaro, & vno verbo, iis omnibus, quorum eſt mollis caro, atque friabilis: ab iis contrà, qui durā, & glutinoſam carnem habent, abſtinendum omnino. Aſellorum autē caro mollis quidem eſt, ſed minus friabilis, at mulorum eſt friabilis illa quidem, ſed non mollis, ex quo fit, vt mollities, & friabilitas ſint indicia, quæ nobis de cuiuſq, animalis carne ſuppetant. Ad quæ animum diligenter aduertentes, in quo vtrunque ineſſe compertum fuerit, eius carne, quātam velimus, veſcamur: cæterorum carnes in quibus neutrum ſit, omnino vitemus: in quibus alterutrum, ex iis interdum comedamus cum aliarum nobis non ſuppetet copia. In quo cauendum eſt, ne eas ad ſatietatem ingeramus, Quocirca cum ſaxatiles deſunt, aſellos, & mulos, cæteróſque pelagios piſces, ac præſertim eos, qui cum ſinapi manduntur, qualis eſt ſcorpius præbere poſſumus. Sunt porrò quędam animalium genera, quibus altera ex iis, quas dixi, ineſt nota, ſed ea propter alterius exuperantiam non ſunt ad cibum

adhibenda. Anguillæ aũt, & piſces chartilaginei, & ſi carnem mollem habent, tamen propter ſuccum lentum, & pituitoſum qui in eis redũdat, ſatis noxię afferũt. Iis verò qui attenuante victus ratione indigent, ex chartilagineis ſola torpedine & turture veſci licet, cum ſaxatiles non ſuppeditentur. Eadem facultate præditi ſunt bugloſsi, & paſſeres. Non veto autem gallinarum eſum iis, qui ſe exercent, itémque columbarum, & turturum, non recèns, ſed pridie ad minus, interemptarum. Quod etiam in cæteris omnibus, quæ carnem modicè duram habent, obſeruandum eſt. Piſces autem ſaliti, exquiſitiſsimè extenuant. Ex his eligendi ſunt qui tenera carne ſuapte natura ſunt. Cetaceum genus eſt cauendum. Iam verò ſuillas carnes ſale cõditas guſtare quiſpiam tutò poterit. Ex fructibus ij, qui vẽtrem molliunt, minimè nocebunt. Molliores igitur magis, quã duros, & eos qui tardè tranſeunt, comedere licet, non tamen ex vllo genere ad ſatietatem. Qui autem vehementer auſteri & adſtringentes ſunt, huic rationi victus ſunt contrarij. Magis verò omnino accommodantur, caricæ, nuces, piſtacia, & amygdala ſub-

amara. Oliuæ eiuſmodi ſunt, vt eas neque laudē neq; vituperem. Ex dulcibus autem non modo eſculentis, ſed etiam poculētus, ſolum mel, vt ita dicam, ſuccum tenuem gignit. Vina autem huiuſmodi ſuccum faciunt alba, & tenuia. Atque alba quidem craſſos ſuccos incidunt, & per vrinas expurgant. Iam verò ſerum lactis inter ea numeratur, quæ attenuandi vi ſunt prædita. Sed oxymel ad victus rationem attenuantem multo eſt accommodatius.

Quæ res craſſos ſuccos gignant. *Cap. II.*

CRASSOS ſuccos gignunt panes qui ſub cinere coquuntur, quíque ritè non conficiuntur. Et qui tragus appellatur, & placentæ ex muſto & ſimila, & lagana, & placētæ, quæ itria dicuntur, & quodcūque ex triticea farina ſine fermento conficitur, & placentæ, quæ ex eadem materia elaborantur. Præterea ſimila, & alica abunde craſſi ſunt ſucci, amylum verò mediocriter. Lobi quoque craſſi ſucci ſunt, & lupini, & interna lentis pars, fabæ frictæ, ſiſami ſemen, eriſimi ſemen, piſces qui molles appellantur, loligines, ſepiæ, polypi, cetaceum genus. Satis

verò craſsi ſunt ſucci, patellæ, pectines, & omnia teſta intecta: itémque anguillæ, cochleæ, carnes ceruinæ, caprinæ, bubulæ, leporinæ, porcinæ, iecur, renes, pudenda, cerebrum, ſpinalis medulla, glãdulæ, lingua mediocriter. Lac nimis coctum, casei omnes: recentes verò, & qui ex acido lacte ſunt facti, minus. Lac acidũ igni decoctum, ex ouis, quæcunque ad perfectã concretionem ſunt cocta, & aſſata etiam magis, & longe maximè quæ in ſartagine fricta ſunt. Palmulæ caſtaneæ, glandes, bulbi, rapa, fungi, ari radix, tubera, nuces pineæ, ficus non probè maturæ, citrij caro, cucumeres, vberius ſumpti. Inter vina, quæ dulcia ſunt, ea craſſum ſanguinẽ gignunt, & magis etiam id, quod defrutũ nominatur, & muſtum eodẽ modo: itémque craſſa, & nigra vina.

Quæ media ſint inter attenuantia, & craſſum ſuccum facientia.
Cap. 11.

EIVSMODI ſunt optimè confecti panes, carnes gallinarum, gallorum gallinaceorum, faſianorum, perdicum, columbarum, attagenum, turturum, turdorum, merulorum, & paruarũ auicularũ

omnium, itémque ſaxatilium piſcium,& pelagiorum,gobiorũ , murenarum, bugloſſorum,& abſolutè omnium piſcium, quicunque neque lentorem, neque fœtorem edendo referant. Et ficus, & pepones,& ex olerib' agreſtibus ſeris. Id quod eſt commune multorum genus. Singulorum autem ſpeciales appellationes apud Atticos ſunt, vt lactuca,chondrile, & alia ſexcenta. Huius verò ſunt generis corruda,myacãthinus,& chamædaphnes aſparagus, & bryoniæ. Vinum flauum ſimul & dulce, & pellucidum, quale eſt Aruiſium,& Lesbium,& Falernũ, & Tmolite. Hæc enim omnia & bonum,& moderatè craſſum ſanguinem gignunt.

Quæ viſcidum ſuccum in nobis faciant. *Cap.* IIII.

TRITICVM omne,quod graue, denſum,& interius flaueſcens eſt,viſcidũ ſuccum gignit. Quod verò leue, rarum, candidúmque intus eſt, minus eſt huiuſmodi. Simila quoq; & alica abũde viſcidæ ſunt. Itémque tendines, muſculorum extremitates nerueæ, & partes quæ circa labra ſunt,& lingua, omnis ſuilla caro, itémque agnina, ſeſami ſemen, bulbi, &

pingues palmulæ.

Quæ crudos humores in nobis pariant.
Cap. V.

PALMVLAE virides crudis humoribus replent eos, qui ipſis veſcuntur, vt rigoribus, quæ calefieri difficulter poſſint, capiãtur. Et radix rapæ, ſi quis liberalius ea vtatur, & caro teſtaceorum, quorum caro dura eſt, & ſalſum ſuccum ex nimia coctione amiſit. Et quæ mollia nominantur, polypi, ſepiæ, & quæ ſunt generis eiuſdem. Cetaceum genus in mari degens. Animalium ventriculi, inteſtina, vteri, acidum lac, panes in ſartagine cocti cum caſeo, lupini, vua in ventriculo contenta, & non excreta.

Quæ res frigidos humores creent.
Cap. VI.

QVI ſe cucumeribus valde explent, iis vt frigidum ſuccum coaceruent natura comparatum eſt, cum non facilè poſſint in bonum ſanguinem commutari. Eiuſmodi etiam ſuccum ventres, inteſtina, vteri, mala nondum matura, & bulbi pariunt.

Quæ pituitam gignant. *Cap* VII.

SVCCVM abſolutè pituitoſum gignunt nerueæ animalium particulæ, ce-

rebrum, pulmo, ſpinalis medulla, glandulæ, agnina caro, boleti, fungi amanitæ, caro teſtaceorum, mala non matura.

Quæ res melancholicum ſuccum pariant.
Cap. VIII.

CARNES bubulæ, caprinæ, & his multò magis hircinæ & taurinæ, melancholicum ſuccum faciunt: & magis etiam aſininæ, camelinæ, vulpinæ, caninæ, leporinæ, & ſuum agreſtium. Ex piſcibus huiuſmodi ſuccum pariunt thynni, balenæ, cete, canis, delphin, & omne cetaceum genus. Itémque cochleæ, braſsicæ, arborum germina, quæ muria, vel ex acida muria ſint condita, vt lentiſci, & terebinthi, & rubi, & canini rubi germina. Cinarę etiã caro, & lens edulium eſt ſuccum melancholicum gignens vel maximè, poſt hanc panes furfuracei, quíque ex tipha conficiuntur caſei vetuſti, & vinum craſſum & nigrum.

Quæ ſuccum biliosſum pariant. Cap. IX.

SILIQVAE, & cinaræ ſuccus, amaram bilem facit. Præſtat igitur cinaram coctam edere. Mel quoque facilè in bilẽ vertitur in calidis corporibus. Omnia enim dulcia alimenta, & vina itẽ dulcia materiam flauæ bili gignẽdæ ſuppeditãt.

Quæ gignant excrementa. *Cap.x.*

PALVMBI, anſeres, præter alas, viſcera omnia, ſpinalis medulla, cerebrũ, aues paluſtres, & quæ in ſtagnis ac pratis vitam ducunt. Cicer, fabæ virides, faba Aegyptia, porcelli nuper in lucem editi, caro pecudum, & omnium animantium recens natorum, quæq; in ocio vitam tranſigunt: & piſcium fluuiatilium, & paluſtrium, & qui in limo degunt, & omnes cetacei generis in mari, excrementa faciunt.

Quæ res careant excrementis. *Cap. XI.*

ANIMALIVM colla, caudæ, alæ, agreſtiũ animaliũ caro, & eorum, quæ in ſiccis locis viuunt, excrementis carent.

Quæ multum nutriant. *Cap. XII.*

SVVM domeſticorum caro, præ omnibus eduliis maximum alimentum præbet. Bubulum cerebrum, teſtes, cor, ſpinalis & alia etiam medulla, alæ anſerum, & magis adhuc gallinarum, omnium volucrium ventres, cochleę, ac præcipuè bis coctæ. Ex teſtaceis, quæ dura carne ſunt prædita, vt chymæ, purpuræ, buccina, & cætera generis eiuſdem plurimum alimenti afferunt. Iam verò aſtaci, paguri,

cancri, locuſtæ, ſepiæ, ſquillæ, & ijs ſimiles, & ex chartilagineis torpedo, & turdus moderatè nutriunt, itémque bati, licobati, & rhina magis, muli autem & gobij minus. Lac magis alit quod craſsius eſt, quod verò liquidius eſt, id minus alit. Ex panibus magis nutriunt ſiliginei, deinde ij, qui ex ſimila parantur, tertio loco ij, in quibus etiam furfur ſit. Triticum coctum, ſimila, alica, fabæ, carnem gignunt non firmam illam quidẽ & denſam, ſed potius laxiorem. Cicer magis nutrit, quàm fabæ, magis phaſeoli, & ochri magis, quã fœnum græcum. Dolichi quos lobos & phaſelos vocant, non minus, quàm piſi nutriunt. Egregiè etiam alunt lupini, caſtaneæ, lentes, palmulæ dulces, vuæ dulces, & pingues, glandes, rapa, quã napum nominant. Bulbi maximè nutriunt, & præſertim bis cocti, mel deſpumatum & ad diſtributionem, & ad nutritionem redditur accommodatum, & melicratum probè coctum. Omne vinum pro portione craſsitiei nutrit. Rubrũ igitur, & craſſum maximè omnium ad ſanguinem gignendum accommodatum eſt, ſecundo loco id quod nigrum, craſſúmque ſit, & adſtringens: his minus nutrit

album ſimul & craſſum & adſtringens, minimè verò omnium, album & tenue. Ad ſummã omnia quæ craſsi ſucci ſunt, ſi probè concoquantur, & conuertantur in ſanguinem, alimenti multum præſtant.

Quæ res minus nutriant. Cap. XII.

PARVM nutriunt extremæ animalium partes, vterus, venter, inteſtina, cauda, aures, pinguedo, adeps. Omne volucrium genus, terreſtrium generi comparatum, minus nutrit. Caro eorum quæ ſenio confecta ſunt, minus alit, quàm caro eorum, quæ adhuc augeſcunt. Alimentum, quod piſces dant, tenuiorem ſanguinem gignit, vt neque abundè nutriat, & citò etiam digeratur. Ex ijs quæ teſta intecta ſunt, quæ molli ſunt carne, velut oſtrea, exiguum alimentum præbent. Panes hordeacei, quomodocunque conficiantur, minimè omnium aliorum nutriũt: minus verò alit polenta, quæ ex ijs efficitur. Itémque panes furfuracei, ac impuri omnes, & loti, amylum, maza ex polenta hordeacea, auena, milium, eóque magis panicum, oryza, fabæ virides, ſemen papaueris, ormina, mora, rubi canini fruct⁹, iuniperus, myrta, amygdala, piſtacia, pruna, perſica, armeniaca, præcocia, oliuæ, &

præſertim maturæ, nuces auellanæ, & magis etiam regiæ, nuces, ſerica, corna, pruna ſylueſtria, zizipha, iuglandes, halicacabus, capparis, & præſertim ſale condita, terebinthi partes omnes, braſsica, beta, lapathum, portulaca, ſolanum, raphanus, napi, cardamum, pyrethrum, aſparagi omnes, paſtinaca, daucus, carus. Cæpa autem & allium, & porrum, & ampeloprasſum, cruda quidem alimentum nullum præbent, bis autem térve cocta, paucisſimum. Mala punica parum nutriunt, pira verò, & præſertím magna, neſcio quid alimenti in ſe continent. Cucurbitæ quoque modicum alunt, itémque vuæ paſſæ auſteræ, & non pingues. Porrò inter ea quæ multum, & ea quæ parum nutriunt, medij interiecti ſunt phaſeoli, ochri, araci, cicerculæ, & ficus, quæ nō æquè ac alij æſtiui fructus, parum nutriunt. Laxam enim carnem faciunt. Id quod faciunt etiam vuæ, ipſæ verò minus, q̃ ficus alunt, laxámque & humectam carnem gignunt. Omnia autem edulia, in quibus aliqua vehemens medicamenti qualitas inſit, cum eā qualitatē aut aſſando, aut decoquēdo, aut parādo depoſuerint, exiguū alimētum corpori dant. Prius verò nullum prębēt.

Quæ res boni ſucci ſint. Cap. XIII.

OMNIVM fermè eorum, quibus veſcimur, lac optimi eſt ſucci: optimum autẽ lac eſt animalium integræ valetudinis, cum nuper expreſſum potatur, oua tremula, & ſorbilia boni ſunt ſucci: itémque gallinę, & piſces ferè omnes pręter eos, qui in paludibus, & ſtagnis, & fluminibus limoſis degunt: ac præſertim ſi aqua è ciuitate aliqua prodeat, cuius cloacas, & balneas expurget, vel aquam admiſtam habeat, quę fullonibus ad veſtes tingendas vſui fuerit, ergo tutius erit ſemper eos piſces offerre, qui de mari, quod aquę dulci mixtum non ſit, excepti fuerint, quales ſunt, qui pelagij, & ſaxatiles appellantur: hi enim tum ſucci bonitate, tum iucunditate cæteris longè præſtant. Si verò quidam ſint, qui vtraque in aqua ſoliti ſint viuere, vt capito, lupus, aſellus, gobius, murena, & cancri, & anguillæ, ſtatim quærendum erit, vbi nam ſint capti: deinde odoratu, & guſtatu diſcernere: etenim qui in aqua vitiata vitam duxerunt, etſi cæteris ſunt pinguiores, tamen & male olent, & inſuaues, ac mucoſi ſunt, & ſtatim putreſcunt: atque etiam ex conſuetis piſcium alimentis, aut meliores, aut

aut deteriores eſſe ex guſtu, atque odore facilè cognoſcuntur, quemadmodũ muli omnium peſsimi ſunt, qui cancros comederunt, aliorum verò caro durior eſt illa quidem, ſed non mali ſucci, fidicula, rhũbus, hepatus, bugloſſum, pſitza, & lacertus medij quodámodo ſunt inter eos, qui teneram carnem habent, alimentúmq; eorũ eſt optimum ijs, qui ſe non exercẽt, qui imbecilli ſunt: ijs verò qui conualeſcunt, friabile, & molle alimẽtum eſt ad bonam valetudinẽ accommodatiſsimum. Omniũ autem optimi ſucci ſunt carnes quadrupedum animalium, quæ ſi probè concoquantur, optimum ſanguinem gignunt, & præſertim eæ, quæ boni ſucci animaliũ ſunt, quale ſuillum eſt genus, ſuum enim caro, & ad iucunditatem, & ad concoctionem eſt præſtantiſsima, & eorum vel maximè, qui in media ætate ſunt conſtituti: vetuſtiſsimi nanque ſuis caro deterior eſt, itémque eius, qui nuper natus comeditur: nimis enim humidæ ſunt carnes eorum, qui recens ſunt nati, & pituitæ plurimum faciunt, ſed tamen iecur, boni ſucci eſt, at partes quæ circã labia ſunt, & alæ minus boni ſucci ſunt, quàm caro, glandulæ probè cõcoctæ, æquè, ac carnes

boni ſunt ſucci: cor non mali ſucci eſſe cenſemus, meliores ſunt pedes porcorum, & roſtrũ, & aures. Cęterorum animantiũ, quanto carnes à porcorũ carnibus in alimenti viribus ſuperãtur, tantò partes extremæ in eiſdem, partibus ſuillis cedunt. Cerebrum volucriũ lõgè prȩſtat cerebro terreſtrium: ferarum caro melioris ſucci eſt, quàm cicurũ. Panis ritè confectus boni ſucci eſt, itémque alica, ptiſſana, probè cocta: fabæ, caſtaneæq́ue non mali ſucci ſunt, nec ficus maturæ, & vua matura, penſilis verò reprehendi nõ poteſt. Caricæ ſtatim diſtributæ, boni ſucci ſunt, quæ verò diutius in ventriculo morantur, mali ſucci euadũt, & pediculos generant: hȩ cũ nucibus in cibo acceptȩ prȩſtantiſsimum edulium faciunt: qui verò ficus, & caricas cum alijs edulijs comedunt, non mediocri detrimento afficiuntur. Lactuca, vt olus, bonũ gignit ſanguinem, ſecundo poſt eam loco, intyba. Vina odorata boni ſucci ſunt, optimi verò ſunt falerna, & potiſſimum dulciſsima, itémque Aruiſium, & fuluum Tmolite dulce.

Quæ res mali ſucci ſint. *Cap.* XIIII.

MALI ſucci non vna ſpecies eſt, alius

enim frigidior eſt,alius calidior, alius bilioſior,alius deniq; ad aquę naturam propius accedit,vt etiam magis meláncholicus eſt alius. Ab omnibus autem mali ſucci edulijs, etiã ſi facilia concoctu ſint, abſtinendum eſſe conſulo. Succus enim malus ex eis coaceruatus diu latet in venis. Cùm verò occaſionem aliquam ad putredinem nanciſcitur, febres malignas gignit. Mali autem ſucci ſunt hæc: pecudum caro, & caprarum ex acrimonia, hircorum caro peſsima eſt, proximè ſuccedit caro arietina, deinde taurina: inter hæc omnia caro caſtratorũ eſt potior, ſeniorum verò ſunt peſsimæ. Leporum caro gignit illa quidẽ ſanguinem craſsiorem, ſed tamen qui melior ſit ad ſuccos bonos faciendos, quàm boum, aut pecudum, & tamen ipſa quoque mali ſucci eſt. Ceruina caro mali eſt ſucci, renes, & teſtes adultorum animalium, præter teſtes gallorum gallinaceorum, mali ſucci ſunt. Cerebrum, ſpinalis medulla, cor, lien, omnia vſcera animalium, oua frixa, caſei veteres, boleti, amanitæ fungi, mali ſucci ſunt. Cæteros fungos non eſſe tutius eſt. Fœnum græcũ, lens, tipha, auena, & panes ex his cõfecti nõ bonum ſuccum pariunt: cicer bonũ

ſuccum non gignit: olyra verò peſsima eſt, panicum, milium, & cætera generis eiuſdem bonum ſuccum non creant. Piſces verò, drachones, cuculi, callionymi, ſcorpij, trachuri, muli, orphi, glauci, & cætera animalia cetoſa, quæ in mari degunt, mali ſucci ſunt omnia, fructus omnes, qui horęi dicuntur, mali ſucci ſunt: ficus verò minus, quàm alij fructus. At caricæ, ſi quis frequentius eis veſcatur, non admodum probum ſanguinem gignunt, ex quo fit, vt ex eis magna pediculorum copia conſequatur. Mala non matura, pira antequam matureſcant, terebinthi fructus mali ſucci ſunt: cinara quoque, & præſertim cum durior eſt, itémque cucumeres, & pepones, ſed minus, cucurbita his omnibus præſtat, ſed hæc quoque in ſtomachò corrupta abundè eſt mali ſucci. Ex oleribus nullum boni ſucci eſt, medium inter vtramque partem locum tenet lactuca, & intyba, & malua, deindę atriplex, & portulaca, & beta, atque lapatū. Radices autem plantarum, olerū, mali ſucci ſunt quęcūq; acres ſunt: quales ſunt cęparum, porrorum, & alliorum, & daucorum, & raphanorum mediæ ſunt radices ari, rapæ, quæ napus

appellatur, & eius, quem carum nominãt, ocimũ ſucci eſt peſsimi, rapa cruda, braſſica, bulbi non probè cocti, cæpæ, porra, allia, ampeloprasa bis cocta, ſucci prauitatem deponunt. Peſsimi verò omnino ſucci ſunt olera omnia, quæ ſylueſtria nominantur, vt agreſtis lactuca, chondrile, ſcandix, gingidium, ſeris, & cichorea. Vina, quæ craſſa ſunt, & fœtida, & adſtringentia, quale eſt vile bithynũ, quod in magnis dolijs comportatur: nam quod in paruis conuehitur, neque boni, neque mali ſucci eſt, ſed medium inter vtrunquẽ locum tenet.

Quæ res facile concoquantur. Cap XV.

FACILE concoquitur panis probè confectus, piſces ſaxatiles omnes, gobius, torpedo, turtur, ſi auium generi comparetur. Volucrum caro terreſtrium carni comparata, facilius cõcoquitur, pręſertim verò perdicis, attagenis, columbæ, gallinæ, galli gallinacei, phaſiani, alæ anſerum faciles ad concoquendum ſunt, ſed gallinarum ſunt faciliores, & ad ſummam alæ bene educatorum, & iuniorum optimè concoquuntur. Peſsimè verò macilentorũ, & ſeniorũ, quæ verò ſero lactis edu-

cata ſunt,iecúrque anſerum, & cæterorũ, quæ ſimiliter aluntur. Itémq; gallinaceorum gallorum teſticuli facilimè concoquuntur. Extremæ porcorum partes ſunt concoctu facilimæ. Ex bubulis, & caprinis carnibus, meliores ad concoctionem ſunt vituli: atq; hędi capris omnibus pręſtant. Carnes eorũ, quę adhuc creſcũt, facilius cõcoquuntur, quàm carnes eorum, quæ declinant: quæque in ſiccis locis ſunt educata, carnibus ad concoquendũ facilioribus prædita ſunt, quàm quæ alijs in locis. Iuglans facilius quàm auellana cõcoquitur. bulbi facilius cõcoquuntur, qui bis cocti ſunt, itémq; oua tremula, & ſorbilia, lactucæ, intyba, malua, cucurbita cocta, cum non corrumpitur in ventriculo. Vinum dulce facilius, quàm adſtringens, concoquitur. Porrò ex ijs, quæ æquè ſalubria ſunt, id eſſe concoctu facilius ſciendum eſt, quod ſit iucundius.

Quæ res difficulter concoquantur. *Cap.* XVI.

DIFFICVLTER cõcoquitur caro capræ, bouis, ceruíque: difficillimè autem caro hircorum, deinde arietũ, poſtea taurorum. Animalium verò annoſorum peſſimè concoquitur. itémq; ſuum, ſi ſeniores

fuerint. Ventriculus quoque ægrè concoquitur, inteſtina, vterus, cor, iecur, aures, caudæ, renes, viſcera omnia, cerebrum, ſpinæ medulla, adultorum animalium teſtes, ſanguis denique omnis, anſerū verò, præter alas, & item palumborum, ſturnorum, merulorum, & paruarum auium caro eſt durior: ac magis etiam caro turturis antiqui, & anatis, & his magis caro pauonum, & otidum: ventres omnes volucrum ægrè concoquuntur, qua in re quidam ſtruthiocameli, & mergi ventrem quaſi medicamentum ad concoquendum valens falſo laudant: ſiquidē neque ipſe facilè concoquitur, neq; aliorum ciborum cōcoquens medicamentum eſt. Cochleæ difficiliter concoquuntur, atque etiam lac acidum, & caſeus vetus: at recens, & ex acido lacte confectus, eſt pręſtantior. Purpurarum autem caro, & buccinorum, & aliorum teſta intectorum, quorum dura caro eſt, difficulter concoquitur. Aſtaci verò, paguri, cancri, locuſtæ, ſquillæ, & cæteri generis eiuſdē, polypi, ſepiæ, loligines, & omnes, quæ molli cute præditi nominātur, bati, liobati, rhinæ, dracones, cuculi, calionymi, ſcorpij, trachuri, muli, iphi, glauci, zygænæ,

ſalpęnæ, gongri, phagri, amiæ, aquilę, oua toſta, cocta, fricta, triticũ coctum, tragus, cui ſoli ineſt, vt ſit quàm poléta concoctu difficilior, tipha, auena, panes ex eis confecti, fabæ, ochri, dolichi, phaſeli, cicercula, araci, cicer, oryza, lupini, panicum, miliũ, & cætera huius generis, lens, tuſsilago, ſeſamum, eryſimum, caſtaneæ, glandes, poma, pira, & ficus, antequam maturuerint, vuæ acidæ, & auſteræ, palmulæ omnes, ſiliquæ, citrium, cuius parte exteriore ſi quis pro medicamento vtatur, ea ad concoctionem faciet, quemadmodum alia pleráque acria faciunt: ocimum, rapa minus cocta, bulbi crudiores, paſtinaca, daucus, carus, & omnes olerum radices, & ipſa itidem olera omnia præter lactucam & intybum, ſunt eiuſmodi. Vinum quoque craſſum & nouum. Atque etiam aqua omnis difficiliter concoquitur.

Quæ res ſtomacho idoneæ ſint. *Cap.* XVII.

STOMACHO autem aptæ ſunt palmulæ auſteræ, mala cydonia, oliuæ ſale conditæ, præſtantiores ſunt, quæ ex aceto ſunt paratæ, vuæ paſſæ auſteræ, vua in vinaceis repoſita, nux regia, et magis

quàm auellana, & multo magis ſi cum caricis comedatur. Spinoſa omnia ſtomacho apta ſunt mediocriter, huius generis ſunt carduus, attractylis inciſa magis, quàm conueniat: cinara, ſiſeris radix cocta, gingidium æquè ac ſcandix, quod crudum & coctum ſi edatur, ſtomacho mirum in modum idoneum eſt, longiorem autem coctionem non fert. Napi, raphanus, rapa, cardamum, pyrethrum, regius aſparagus, & paluſtris, myrtus ſylueſtris, camædaphnæ, oxiacanthæ, & bryoniæ. Bulbi appetitum excitant, itémque capparis ſale condita. Extima citrij pars ſtomachum roborat in medicamenti vicem ſumpta. Vinum auſterum os vẽtriculi firmat, atque ipſum vẽtriculum, pręſertim calida affectum intemperie. Vt medicamenta verò, abſinthium, & aloe eundem corroborant.

Quæ res alienæ ſtomacho ſunt. *Cap.* XVIII.

STOMACHVM lædunt baccæ iuniperi. Magis verò cedriæ, fructus arbuti, amaranthus, viticis ſemen. Beta verò ita ſtomacho aliena eſt, vt ſi eſtur largius, morſum etiam inducat. Itémque lapatium, ocimum, rapa crudior, blitum,

attriplex, niſi ex aceto, oleo, & garo come dantur, fœnum græcum ſtomachũ ſubuertit, & eodem etiam modo ſeſamũ. Lac in iis, qui frigido ventriculo ſunt, aceſcit. In iis verò, qui calido ſunt, in nidorẽ tranſit, ex quo fit, vt febricantibus iure noceat. Si quis verò cum melle propinet, vomitum ciebit. Pepon non probè concoctus cholericos inducere morbos conſueuit: etenim prius quàm corrũpatur, ad vomitum prouocãdum eſt idoneus: ſique copioſius eo quiſpiã veſcatur, neque quicquam quod boni ſucci ſit poſt comedat, omnino vomitum mouebit. Idem melopepon facit. Iam cerebrum omne ſtomacho non conuenit, & nauſeam ciet, quemadmodum facit etiam oſsium medulla. Vinum nigrum & auſterum facilè aceſcit, craſſum verò, & nouum ad vomitum impellit. Inter medicamenta, abrotonum, ſeriphum, ſpuma nitri ſtomacho non cõueniunt.

Quæ res capiti noceant. *Cap.* XIX.

MORA, rubi fructus caput lædunt. Iuniperi baccæ, fructus arbuti, cedriæ, canabis ſemẽ, radix mei, palmulę omnes, eruca fœnum græcum, lini ſemen, vinum fuluũ

& auſterum,caput lædit & mentem tentat magis, quàm nigrum & auſterum : odoratum quoque caput petit. At vinum aquoſum neque capitis dolorẽ excitat, neque neruos lædit. Lac nõ eſt aptum capiti, niſi quis caput admodum validum habeat. Aqua in qua vuæ madefactę ſint, quæ fex etiam appellatur, capiti dolorem infert. Itémque vua, quæ fuerit in vinaceis repoſita.

Quæ res non inflent. *Cap.* XX.

NON inflant cuminum, liguſtici radix & ſemen, viticis ſemẽ, fructus canabis. Præterea ex iis quæ alioqui inflandi vim habent, non inflant fabæ elixatæ; aut frictæ, bulbi aut multum, aut bis cocti, & cum oleo, garo, & aceto ſumpti. Mel deſpumatum, oxymel flatus diſcutit. Panes hordeacei quomodocunque conficiantur, minimè flatus excitant. Inter ea verò quæ inflant, aut non inflant, medij ſunt phaſeli, ochri, cicerculæ, araci.

Quæ res inflent. *Cap.* XXI.

INFLANT autẽ hæc, piſi, phaſeli, fabę, cicerculę, lentes, caſei, cicer, lupini, ochri, panicum, milium, cæteráque generis

eiuſdem. Faba freſa magis inflat cum per ſe ſola, quàm cum aliter cocta eſtur, maza ex polenta flatũ gignit, ſubacta verò diuque contuſa magis per aluum ducit, præcipuè verò ſi mellis portio ei fuerit indita. Succi omnes inflãt, prę cęteris cyrenaicus, ſatyriũ, ſilphij liquor, & radix: ex ficubus breuis flatus excitatur, quia facilè deiiciũtur: quæ verò exquiſitè maturæ ſunt, parũ abeſt, quin nihil penitus noceant, veluti caricæ, palmulę virides ita flatum excitãt, vt ficus, rapa cruda: lac in ventriculo facilè ciet flatum, bulbi crudiores, mel nõ perfectè coctum, vina dulcia diuturniores flatus excitant, dulcia ſimul & auſtera quæ neque diſtribuuntur, neque digeruntur, ſed in ventre ſuperiore manent, flatum inducunt. Muſtum verò ipſum quoque inflat.

Quæ res abſtergant, incidant, aperiántque. Cap. XXII.

ABSTERGENT verò ptiſſana, fœnum græcum, melopepon, pepon, vuæ paſſæ dulces, fabæ, cicer, ac magis nigrum quod lapides etiam in renibus egregiè confringit, capparis ſatis tenuiũ partiũ eſt. Quæ verò ſale condita eſt, abſterget,

& pituitā quæ in vētriculo eſt, deducit, & lienis atque hepatis obſtructiones expurgat. Ad quem vſum adhibenda eſt cum oxymelite, vel oleo ante alios cibos omnes, betarū ſuccus abſtergendi vim habet, eáſq; obſtructiones, quibus hepar infeſtatur, diſſoluit: ſed præſertim cū ex aceto & ſinapi eſtur, lapatia quoque, & vrtica. Ari verò & aſphodeli radix tenuium partium eſt: bulbi vim habent extergendi, attenuādi, & aperiendi. Quocirca & aſparagum, & aſphodelum ictericis vt ſummum remedium præbent : cepæ , allia , porrum, ampeloprasum attenuant, ſecántque craſſos , & glutinoſos humores, qui redundant in corpore . Atqui bis aut ter cocta acrimoniam deponunt . Et tamen etiam attenuant . Serum lactis humorum craſſitudinem attenuat , ficus abſtergent. quā obrem multę arenulę ex ficuum vſu in nephriticis excernuntur. Caricæ extenuant, & incidunt , ex quo renes expurgant. Baccæ iuniperi ea quæ in iecinore & renibus ſunt purgant, craſſóſque ac tenaces humores àttenuant. Amygdalae extergent, & attenuant, viſceráque expurgant, & humorū reiectiones, quæ per ſputū ex pectore et pulmone fiūt, expeditiores reddunt.

Piſtacia ad iecoris firmitatem vtilia ſunt, & ad purgādos humores qui in eius meatibus infarcti ſunt, valent. Raphanus attenuandi vim habet. Mel habet maiorē attenuandi vim, quod ex calidis & ſiccis plantis factum eſt: quocirca etiam aqua mulſa ad ſputum educādum eſt accommodata. Oxymel ea facilè deducit, quæ neq; tenacia neque craſſa admodum ſunt: viſceráq; ſine moleſtia expurgat: morbíſque thoracis & pulmonis mirificè conducit. Iis qui ſuccum craſſum aceruant, vina tenuiſsima conueniunt: quod ſi frigidi quoque humores illi fuerint, tenuia & antiqua, & cum acrimonia conferent. Vinum verò aquoſum ad humorum ex pulmone eductionem aptum eſt, roborat enim, & ſuccos humectat, & ſecat mediocriter. Vinum dulce in morbis acutis, veluti in peripneumonia, atque pleuritide, cum iam ſit facta concoctio, eſt ad vires reficiendas accommodatum.

Quæ res obſtruunt. Cap. XXIII.

LAC, in quo plurimum ſeri ſit, minimè periculoſū eſt, etiā ſi ſemper eo veſcare: qđ verò ſeri parum, caſeíque multū habet, nō tutum eſt ei, qui in eius vſu diu perſeueret.

Renes enim, qui ad calculos generandos apti ſunt, lædit: & iecinoris obſtructiones facit in iis, qui in eiuſmodi morbos facilè poſsint incidere. Caricę ſunt iecori, et ſpleni inflammatis noxiæ, veluti etiã ficus non aliqua propria & excellenti earum facultate, ſed communi omniũ dulcium ratione: omnia enim dulcia lienem & iecur, obſtructa & ſcirrho laborantia lædunt. Ipſę verò ſuapte natura neque obſunt, neque proſunt vehementer, additæ verò iis medicamentis, in quibus abſtergendi & incidendi vis eſt, non mediocrem vtilitatem afferunt. Aqua mulſa incommoda eſt iis, quorũ viſcera in tumorẽ elata aut ſcirrho, aut œdemate, aut inflammatione laborant. Siquidem mel natura ſua in bilioſum ſuccum celeriter mutatur. Papaueris ſemẽ ea retinet, quæ ex thorace prodeunt. Palmulæ pingues & dulces obſtruunt, id quod virides magis faciũt: prętereà omnia liborum genera, & quæ ex ſimila conficiuntur, obturant, & lienem augent, & lapidem in renibus pariunt. Idem facit triticea farina ex lacte. Alica etiam incommoda eſt iis, quorum iecur obſtructum eſt, & quibus renes ſunt lapidi generando idonei. Vinum dulce obturat,

& viſcerum tumoribus incremētum præſtat.

Quæ tardi tranſitus ſint. Cap. XXIIII.

TARDE autem tranſeunt omnia quæ ex itriis & ſimila conficiuntur, fabæ frictæ, panes puri, lens detracto cortice, cerebrum, ſpinalis medulla, iecur, cor, triticum coctum, oua cocta, & magis aſſata, & magis etiam fricta. lupini, phaſeli, piſi, ſeſamum, eryſimum, glandes, mala, pira non matura, ſiliquæ vinum dulce, & magis, quod auſterum eſt, & nigrum ſine dulcedine, itémque craſſum & nouum omne. Aqua omnis tardi tranſitus eſt.

Quæ facile corrumpuntur. Cap. XXV.

PERSICA, armeniaca, præcocia facilè corrumpuntur. Omnes item fructus lioræi, quorum natura humida eſt, in ventre facilè vitiantur, niſi prius cito deiiciantur, idcirco iis ante cætera omnia veſci oportet. Ita enim celeriter deiiciuntur, & alia etiam deducunt. Quod ſi poſt alias dapes comedantur, eas etiam ſimul corrumpunt.

Quæ difficulter vitiantur. Cap. XXVI.

CHAMV-

CHAMVLAE paruæ, purpuræ, buccina, & cætera omnia teſta intecta, quæ duram carnem habent, iis qui propter humorum malitiam cibos corrumpunt, dare conſueuimus. Eáque bis & ter in optima aqua incoquimus, & in aliam puram tranſferimus. Eiuſmodi quoque ſunt aſtaci, paguri, cācri, locuſtæ, ſquillæ, & quæcunque carnem habent, quæ difficulter vitietur, nō ſecus, quàm teſta contecta, quorum caro dura eſt.

Quæ res in cibis aluum moueant.
Cap. XXVII.

ALVVM ſubducunt lens, braſsica, marina verò ferè omnia, quę teſtacea nominantur, compoſitam ex contrariis facultatibus naturam habent: ipſum enim ſolidum vniuſcuiuſque corpus tardi trāſitus eſt, ventrem ſiſtit: humiditas verò ad excernēdum irritat. Si quis igitur aut lētem, aut braſsicam, aut aliud quoddam ex iis marinis animalibus, quæ dixi, coquat, deinde eius decoctum oleo, garo, & pipere condiat, tum potui det cui velit, ventrem eo potu ſubduci conſpiciet. Quinetiam marinorum herinaceorum, & conchularum omnium, & veterum gallorum iuſcula cient aluum. Braſsicam ſi veli-

mus aluũ ſubducere, cacabo vnà cũ aqua in qua fuerit cocta, ꝓpè collocata, extrahimus, & ſtatim in oleum, & garum iniicimus, ea enim non eſt admodum coquẽda. Mouẽt aluũ panes furfuracei, & quia in ventre multum excrementi faciunt, & quia furfur abſtergendi vim habet. fœni græci ſuccus cum melle coctus, & ſumptus ad omnes vitiatos humores, qui in inteſtinis ſunt, ſubducendos idoneus eſt: ea etiam vi abſtergendi, quæ in eo eſt, cæteros ad excretionẽ trahit, mel verò quod ei miſcetur, parum eſſe oportet, ne morſum excitet. Oliuæ ſalitæ ſi ante alios cibos ex garo comedantur, aluum mouẽt: quemadmodum teſta intectis, ita etiam conchulis ineſt ſuccus ventri ſubducendo idoneus: & propterea nonnulli eas ex oleo, vino, & garo parant, & iure quod inde fit, ad aluum ciendam vtuntur. Lac, quod liquidius eſt, magis ſubducit, quod craſsius eſt, minus: ſerum lactis valde aluum mollit, eíque tantum mellis addendum eſt, quantum ſatis ſit ad condiendum, citra ſtomachi ſubuerſionem: eodémque modo tantum ſalis adiiciẽdum, quantum ſatis ſit, ne guſtus offendatur. Quod ſi velis magis ſubducere, plurimũ

ſalis in tenuiſsimum læuorem redacti indito. Carnes animalium, quibus parum admodum ætatis acceſsit, ac magis etiam eorum extremitates per aluum tranſeunt: ſimili quoque modo ex piſcibus chartilagineis torpedo, & turtur, mediocriter tranſeunt. Beta, & lapatium, vrtica, caſeus recens cum melle, atriplex, blitũ; cucurbita, pepones, melopepones, ficus, caricæ, vuæ dulces, & præſertim cum humidæ fuerint, ſicamina pura in ventriculum incidentia, & præ cæteris cibis ſumpta celerrimè ſubducuntur, & cæteris etiam cibis viam parant: poſt alios verò cibos accepta, etiam ſi vitioſum ſuccum in ventriculo comperiant, tamen æquè ac cucurbita, celerrimè corrumpuntur. Nuces recentes ad alui excretionem faciunt: ſed & ſiccæ, ſi prius in aqua permaduerint, æquè, ac virides faciũt: pruna humida ſubducunt: ſicca verò in aqua mulſa, in qua multum mellis ſit, infuſa, etiam ſi quis ea ſola comedat, ſatis abunde ventrem leniunt: ſed multo magis, ſi mulſam etiam ebibat. Eſt enim perſpicuum facere ad ventris ſubductionem, vt poſtquam ea ſumpſeris, aliquo poſt tẽpore vinum dulce bibas, neque ſtatim

prádeas:mora, ceraſia,præcocia, perſica, & omnia humida, & aquea, & omnino quæ nullam inſignem habere qualitatem ea guſtantibus,& olfacientibus videntur, ſi rectè affectus ſit ventriculus, facilè per infernas partes deijciuntur: ſi verò non, & ipſa ſupra cætera manent, nihil ventrē ad expellendum iuuant, quia nulla in eis ineſt acrimonia,aut nitroſa qualitas:hæcque eduliorum materia eſt quodammodo media inter ea, quæ aluum ſubducūt, & ea quæ ſiſtunt, parum ad alteram partem vergens, cum vſu venit, vt neque languidè ventrem ſubducat, neque validè ad diſtributionem faciat: quandoque enim aluus ſiſtitur, & ea quibus cohibentur, in alteram partem parum quid vergunt:ex quo fit, vt aqua mulſa in quibus celeriter diſtribuitur,in iis,non ſolùm aluum ad excernendum excitet, ſed cæteros etiam cibos commiſtos deducat:ſi verò nō properet diſtribui, ſtatim irritet ad excretionem, quia habet aliquid acrimoniæ. Quin ipſum etiam mel ſolum ſi quis non coctum lambat, aluum rectè ſubducit:aqua autem mulſa, parumper, vel nihil cocta,antequam diſtributio fiat, ſubducetur: oxymel imbecillius inteſtinum,

radit. Vinum dulce nonnihil adiuuat ventris excretionem: paſſum aluum ſubducit, itémque oua recentia, ſi ex multo oleo primo loco ſorbeantur.

Quæ res mediæ ſint inter aluum purgantia, & ſubducentia. *Cap.* XXVIII.

MEDIVM verò locum inter purgãtia & mollientia tenet mercurialis per ſe, vel cum aliis oleribus cocta, & primũ in cibo ſumpta, & cũ eius iure abſorpta. Itémque polypodium, ſimilitérque alypum, cuius ſemẽ in potione acceptum ad cochlearis quantitatem, nigram bilẽ purgat: pari quoque modo cnici ſemen contuſum, & ſuccoſum redditum cum aqua mulſa, aut iure gallinæ, aut amygdalis, & nitro, & aniſo, & melli & caricis commixtum.

Quæ res aluum ſupprimunt. *Cap.* XXIX.

PALMVLAE auſteræ, vuæ auſteræ, mora rubi, aluum ſupprimunt: rubi canini fructus magis etiam ſiſtit. Myrta ſylueſtria, pruna agreſtia, quæ etiam pruna appellantur: mala adſtringentia ventrem detinent: acida verò cum in ventriculo ſuccum craſſum inueniunt, eundem incidendo aluum ſubducunt: & ob eam cauſam feces liquefaciunt, at ſi purũ

ventriculum inueniant, eum magis ſupprimunt: quæ dulci ſucco ſunt prædita, ea ſine acrimonia facilius deſcendunt, aquea verò & quæ expertia ſunt qualitatis, iniucunda ſunt, neque quicquam commodi in ſe habent: quod de malis dictum eſt, idem quoque de malis punicis, déque piris dictum puta. Si quis lac excoquat, ſerúmque conſumatur, aluum non ciebit: nam ſi lapides ignitos toties in lac immittas, vt ſerum conſumptum ſit, lac ita paratum adſtringet: ídque ijs, quorum acria excrementa ventrem morſu infeſtant dare conſueuimus. Sed non minus etiam quàm ex lapidibus ignitis id facies ferreis orbiculis igne candentibus: verum lac, quod ita confeceris, in caſeum facilè coit in ventre: iccirco ei mel & ſalem admiſcemus: ſed tutius eſt aquam affundere. Neque mirum videri debet, ſi conſumpto ſero lactis, aquam adhuc affundimus: quia non ſeri humiditatem, ſed acrimoniam, qua ventrem ſubducit, vitamus, & fugimus. Aſtaci, cácri, paguri, locuſtę, ſquillę, & cætera omnia, quæ molli teſta intecta ſunt, aluum ſupprimunt, ſed minus, quàm ea quæ teſta ſunt intecta: habéntque hæc ſalſum in ſe humorem, quem ſi in aqua

depoſuerint, non minus quàm oſtreorũ, & aliorum teſta intectorum caro, ventrem compriment. Lenticula quoque & braſsica bis coctæ, & cum ſuccum depoſuerunt, ventrem ſiſtunt: cúmque humidum ventrem exſiccare in animo habemus, braſsicam mediocriter coctam, prima aqua abiecta, ſtatim in aliam calidam iniicimus, & in illa iterum eã coquimus, donec flacceſcat: ídque quod bis coquendum eſt, neque aërem, neque aquam frigidam debet contingere: ſi quidem non poterit exquiſitè flaccidum reddi, etiam ſi plurimum decoquas. Si corticem à lenticula auferas, vehementem adſtringendi vim amittet, neque ita fluxiones quæ in ventriculo ſunt, exſiccabit. Si verò eam cõtundas, bíſque excoquas, priorémque aquam abiicias, deinde modicũ ſalis, aut gari cõmiſceas, & aliquid eorum, quibus aluus conſtringitur, adiicias, ita vt guſtus non lædatur, iucundiſsimũ, vtiliſsimúmque & medicamentum & edulium parabis. Poléta ex vino auſtero pota, exſiccat. Oryza cohibet aluum, itémque panicum, miliũ, fricta omnia, leporis caro, vinum auſterum, & nigrum vacans dulcedine, albúmque & auſterum, ful-

uum quoque & auſterum.

Quæ res calefaciunt. *Cap.* XXX.

AT calefaciunt triticum coctum, & panes ex eo confecti, tipha, auena, fœnũ Græcum, iuniperi baccæ, palmulæ dulces, poma dulcia, ſeſamum, eryſimum, & ob id ſitim inducunt, canabis ſemen, vuæ dulces, vuæ paſſæ dulces, malua mediocriter, apium, ſmyrniũ, eruca, raphanus, rapa, radicula, napi, cardamum, pyrethrum.

Quæ res ſint acres, & calidæ.
Cap. XXXI.

PASTINACA, daucus, carus manifeſtò calefacit, allium, gummi, porrum, ampeloprasum ſatis acria ſunt, ſed tamen bis, térue cocta, deponunt acrimoniam. Caſeus vetus calidus eſt, & iccirco ſitim affert: vinum dulce, mediocriter, fuluum eſt nigro calidius: flauum verò eſt omniũ calidiſsimum, deinde fuluum, tum rubrũ, poſtea dulce: poſtremò album minus, quàm cætera omnia calidum eſt: vetuſtiſſimum verò abundè calefacit.

Quæ res refrigerent. *Cap.* XXXII.

REFRIGERAT hordeũ quibuſcunque modis conficiatur, milium, panicum, tubera, cucurbita cocta, melopepo-

nes, cucumeres, pruna, ſycomora, auſteræ, & acidæ vuæ, & paſſæ, mala non adſtringentia frigidi & terreſtris ſucci ſunt: Acida verò frigidum, & tenuium partium ſuccũ habent quæ perfectè ἄποια, hoc eſt qualitatũ expertia ſunt, & veluti aquea, idem de piris, & malis punicis iudicato. Nõ pauci quoque ſunt aliorum arborum fructus, qui refrigerent, & præſertim ij, qui reponi, & aſſeruari nõ queunt: palmulæ adſtringentes frigidum ſuccũ habent: lactuca, intubus, ſed hæc moderatius: portulaca, papaueris ſemen, cuius ſi plurimum ſumatur ſoporiferum fiet. Eos autem, quibus tenuis deſtillatio fluit à capite, iuuat: in quo caſu id quod candidius eſt, cæteris præſtat: myrta refrigerant, ſed non vnà cum aſtrictione: quandoquidem acrimoniam quandam habent. Solanum efficax eſt in refrigerando, & adſtringendo: aqua, vinum aquoſum non apertè calefacit: quam ob rem cum minore periculo febricitantibus præbetur. Vinum autem album & auſterum, minimè, vt inter vina numeratum, calefacit: quod verò album ſimul, & auſterũ eſt, itémque craſſum, & nouum apertè refrigerat. Acetum quoque tenuium partium eſt, & idcirco

cum intimas partes penetret magis, quàm alia refrigerātia neruos lædit. Porrò media quodammodo inter calefacientia & refrigerantia ſunt panes loti, amylum, & vinoſæ vuæ.

Quæ res exſiccent. *Cap.* XXXIII.

LENS & braſsica pariter ſiccant, & ob eam cauſam aſpectum obtundunt, niſi fortè contingat, vt totus oculus ſit humidior. Aſparagus verò minus quàm braſsica ipſa ſiccat: at aliorū olerum caules eſt ſiccior: contrà fit in raphano & rapis, & napis, cardamóque, ac pyrethro, atque omnibus, quorum acrem eſſe aſparagum contingit. polēta ſiccat: viticis, ſemen, eruum bis, aut ſæpe in aqua coctum, edulium exſiccans fit: præſtantius autem eſt album, quod verò aſſatum, aut frictum eſtur, ſiccius alimentum præbet. Quæcunq; autem in aqua prius elixantur, humidius alimentum præbēt: quæcūque verò in ſartagine cōdiuntur, medium inter hæc locum tenent: quodcunque autem plus vini, & gari habet, ſiccius eſt, quàm id, quod non habet. alia ſunt his lōgè inferiora: nam quæ defruti plus habent, aut in ſimplici, & puro albo iure coquuntur, multo ſunt prædictis humidiora, quæ ve-

rò ex ſola aqua coquuntur, ſunt etiam his humidiora, magnum enim diſcrimen ex ipſa conditura accedit ſeminibus, oleribus, & plantis, omnibus quidem exſiccátibus, ſed aliis magis, aliis minus, iuxta facultatem eorum, quæ eis adiiciuntur.

Quæ res humectent. *Cap.* XXXIIII.

PTISSANA, cucurbita cocta, pepones, melopepones, cucumeres, nux viridis, pruna, ſycomora, & ſycamina non corrupta omnino humectant: non refrigerant autem omnino, niſi frigida ſumãtur, humectat quoque lactuca, intubúſq;, ſed his debilius portulaca: malua autem, & blitũ, & atriplex magis aquea ſunt olera. Quinetiã alij plerique fructus aliorũ arborum humidi ſunt, ac præſertim ij, qui reponi non poſſunt. Iam & lactucæ, & papaueris ſemen humectat, itémque fabæ virides. Aqua humectat, & refrigerat: at calefacta, humectat, & calefacit.

Quomodo ſorbitiones coquẽdæ ſint. Cap. 35.

Quod quidem totum eſt deprauatum, & in eo multa deſunt: nec reſtitui coniectura ſatis tutò poterant.

PTISSANA, vt decet, parabitur, cum coquendo in tumorem fuerit elata,

deinde lento igni coquatur, donec per multum ocium in ſuccum abeat. Quo quidem tempore cum planè intumuerit, acetum ei miſcetur: cúmque probè fuerit cocta, ſub edendi tempus ſal tenuiſsimus eſt iniiciendus. Si verò oleum ab initio impoſueris, coctioni nihil incõmodabis: aliud verò nihil admiſcendũ eſt, niſi porri modicum, & anethi, idque in ipſo ſtatim principio. Quę verò ex lentibus, & ptiſſana componitur, rectè paratur, ſi maior lentium imponatur copia, & eodẽ coquatur modo: prętterquàm quod ſatureia, aut pulegium ei adiicitur, fitq; edulium ſuauiſsimum. Ex cucurbita quoq; iucundiſſimus fit cibus, ſi cum aliquo ſalſamento ex ponticis, quæ mylla dicuntur, mandatur. Iis verò qui ſunt ad cõtinendos cibos imbeciliores, neq; ſumere craſsius alimentum queunt, optimum erit, alimentũ aqua macerare, deinde coquere, deinde contundere. Poteſt ergo quiſpiam polentam, * panémque calidum macerare, panes enim confracti, & macerati plurimum facultatis, veluti caliditatis amittunt, eorum verò decoctorum potio longè præſtat, & multo etiam melius alimentum præbet. Hordeũ verò, quod febricitantibus dandũ eſt,

non eſt confricandũ, ſed lauandum, & in aqua coquẽdũ, ac primũ quidẽ cum intepuerit, aqua abiicienda eſt, tum alia adiecta coquendum: rectè autẽ coquetur, ſi decem aquæ heminas in vnam hordei heminam iniicias, coquitur autẽ donec hordeũ crepet, deinde abiiciatur tenuiſsima aqua, * & melle admiſto id per ſe potui detur, hoc enim & ventriculo cõmodũ eſt, & vrinã cit, & abunde nutrit. Datur itẽ hordeum in polenta frictum, quod etiam καγλίδα appellant, ſed antequam maceretur, leuiter fricandum eſt, vt præuſta palea abſtergeatur, deinde macerandum, & coquendum eſt, magis enim, quã quod ante dixi, ventrẽ cohibet. Ita etiã alimentum quodcunque ægrotanti eſſe accommodatũ cenſetur, coqui poterit. Quæ verò ſubtrita ſunt, ea maceratis & coctis eſſe craſsiora & validiora videntur. Poſſet autem omne ferè alimẽtũ ſubteri. Similiter quoque in potionibus, quæ dantur. Panes verò ſiccos & recentes infundimus, & aqua e- * mollitos conterimus, & ex linteo percolamus. Vt verò id album non videatur, addimus cucumeris ſemen frictum, itémque amygdala, & nuces pineas, & ſorba, & cum his ſingulis, vel cum aliquo eorũ

vel cum omnibus aniſi, vel fœniculi ſemen admiſcetur. Datúrque id febricitantibus ex aqua mulſa: qui verò febrem non habent, ijs datur ex vino. Milium verò & panicum contuſa, & maximè fricta, & detracto cortice præcipuè cõueniũt ijs, quibus venter bilioſa laborat affectione, & quibus multæ, tenuéſque excretiones per aluum fiunt. Hæc autem contuſa in aqua ſunt reſoluẽda, nec minus eſſe horum debet, quàm quod acetabulum contineat, aquæ verò acetabula decem. Cúmque in ſuccum ſint redacta, per denſum linteum excolanda ſunt, & vini auſteri modicum eſt perfundendum, & poſtea coquenda, tum ita confecta ieiunis exhibẽda. Quinetiam accõmodatum fuerit vnà cum milio nuces euboicas cum internis membranis vſque dum non admodũ ſuccoſæ reddantur, ſicuti milium contundere. Auena maximè omnium leguminum eſt ad concoquendum accommodata, & eius optima eſt ſorbitio. Fit eodẽ modo quo ptiſſana, vt hemina in decem aquæ heminis incoquatur.

Quæ res loco olei in ſorbitionibus imponantur. Cap. XXXVI.

IN omni ſorbitione, præter eã, quæ ex

lentibus ſit, pro oleo aptũ erit cucumeris ſemẽ crudũ eliquatum. Ptiſſanæ verò, ac cęteris decoctis vel conus, vel nux, vel auellanę, vel thaſię nuces, vel amygdala miſcentur. Iis verò quos perturbata aluus exercet, pro oleo papauer album leuiter frixum. Idq́; robur addet, iam ad fluxum ventris. caſtaneæ quoque cum interioribus membranis contritæ adhibentur.

De confectione alimentorũ. Cap. XXXVII.

SIMILA coquitur, vt quadrupla eius portio in decem aquæ heminis imponatur, parúmque olei, & anethi addatur. Pridie verò lauanda ſimila eſt. Panis aqua calida maceratur, quæ aqua cõtinenter ſubinde cõmutetur, non omnis tamen panis pars infundenda in aquam eſt, ſed interior. Huiuſce rei terminus eſto, vt non ſolum panis intumeſcat, ſed etiam vt fermentum euaneſcat, nec panis fermentum redoleat. Ptiſſana coquitur, vt in vna eius parte quindecim aquæ partes ſint, vſque autem coquitur, dum quinta pars remaneat, eáque diſſoluta ſit. Itrium verò, & panem aridum coques donec in partes admodum teneras abeat, & in mortario teres, & iterũ ex aqua, ſale, & oleo coques, oua coquẽda ſunt ex aqua, ea ſemper mo-

uendo. Mota enim neque ſimul cohærēt, neque denſantur. Sed melius in poſca coquuntur. Nam ita remanent humidiora.

De aqua mulſa. Cap. XXXVIII.

MVLSA non admodum vtilis eſt bilioſis: in ipſis enim in bilem mutatur. Ergo eiuſmodi naturis, mulſa dilutior conueniet. Eſt etiam incōmoda mulſa iis, qui viſcera habent morbis opportuna. Porro ita parāda mulſa eſt, vt octupla aquę portio melli admiſceat̃, coquatúrq; donec ſpumā deſinat emittere. Spumā verò ſimul atque orta eſt, ab ea ꝑpetuò tollere cōuenit.

De potionibus, quæ vtiles ſunt ægrotantibus. Cap. XXXIX.

FEBRICITANTIBVS optima potio eſt mulſa, vel oxymel, & aqua, omni morſu vacans. Quæ verò adſtringendi vim habent, in ventris turbationibus non ſunt incōmodæ. Porro ad vomitũ ciendũ etiam mel admiſceri illis poteſt. Ac ęſtiuo quidem tempore mala in fruſta diſſecta in aqua infunduntur donec ea colorem inde contrahat: ſimilíque modo cydonia mala matura ſecantur in partes, & macerantur, hæcque præcipuè dantur iis, qui bilē vomunt. Pira verò in aqua infunduntur, quæ adſtringentia, & dulcia ſunt.

Myrta.

Myrta verò recẽtia vino dulci infuſa potionem quidem inſuauem,ſed tamen non mordentẽ,et lenem faciunt. Acini quoque vuarum aridi in aqua macerantur, ſed eorum decoctum, cum neque acre,neque acidum ſit,multo eſt vtilius.

De lactis potione ex Rufo auctore. Cap. XL.

QVI lac potat, ab aliis abſtinere cibis debet,donec fuerit concoctum,& ad partes infernas deſcenderit. Præſtat autem mane bibere lac recens mulctum, & poſt nihil ſumere. Eóque tempore nimios labores vitare,neceſſe enim eſt,vt in iis aceſcat,qui ſe tum laboribus dedunt. Sed melius eſt quietè inambulare, & interim vigiles quieſcere. Nam hoc pacto quamprimum per aluũ deſcendit. Vbi hoc deiectũ fuerit,aliud bibendum eſt:cúmq; hoc deſcenderit,aliud deinde bibendũ, in initio autẽ,non quidem ex reliqua corporis mole,ſed quæ in ventriculo ſunt, vtiliter purgat,qua re cõfecta,venas mox ingreditur, ac optimè nutrit, neq; amplius deiicitur. In bilioſis autem fluxionibus, & cum ad ventriculũ colliquationes confluũt decoctum lac dãdum eſt,ac primũ quidẽ lente,

& paulatim coquetur, vt pars deſcendat, pars conſumatur: deinde multo magis coquetur adhibita diligentia, ne aduratur, néve in caſeum coaleſcat: quod ſanè diligentiſsimè curabitur, ſi leniter coquamus & agitando quod ſeceſſerit, ex omni parte detrahamus. Porrò ferula leni & tenui agitandum erit. Si quid verò labris ollæ adhæſerit, id etiam ſpongia erit abſtergendum. Sępe enim vſu venit, vt ex eo totum præterea lac fuerit corruptũ. Quemadmodum igitur dictum eſt, lac vſquedum craſsius æqualiter, dulciúſque crudo euaſerit, percoquatur.

De Aquis, vt ab Herodoto auctore traditum eſt. Cap. XLI.

QVÆ autem virtus aquarum ſit, quódque vitium, ſcire nos oportet. Aquæ enim multiplicioris vſus ſunt, quàm reliqua fermè omnia ad victus rationem inſtituendam. Ergo ſciendum eſt, optimam aquam eſſe eam, quæ nullam omnino qualitatem neque guſtatui, neque odoratui afferat. Quæ quidem eſt bibentibus iucundiſsima, & ad aſpectum pura videtur: cũ verò pręcordia celeriter permeet, nulla eſt quærenda pręſtantior. Nã quæ in prę-

cordijs diu moratur, ventrémque ferit, flatu implet, & prægrauat, licet ea bona, quæ dixi, habeat, ea tamen * ſemiuitiata existimanda eſt. Siquidem neque cito caleſcit, neque cito frigeſit. Quinetiam quæ in ipſa coquũtur, tardiſsimè coquuntur & peius. Ergo melius eſt huiuſmodi aquam experientia iudicare. Atque is, qui iudicare voluerit, ex his ipſis ſignis facere coniecturam poterit. Aquæ enim quę ad Septentrionem vergunt, Solémque auerſum habent, cùm tardiores ſunt, tum verò etiam difficilius coquuntur, & tardè refrigerantur & caleſiunt. Quæ verò ad orientem Solem ſitæ ſunt, & per meatum aliquem, aut terram ipſam fluunt, celerriméque caleſiunt, & frigeſiunt, eas eſſe optimas ſperandum eſt. Illæ etiam bonæ ſunt, quæ æſtate frigidiores ſunt, hyeme verò calidiores. Nonnulli aquas pondere metiuntur, eáſque quæ leues ſunt, potiores putant: hoc ſi aquis, præter cætera, accedat, laudabile eſt: ſolum verò non ſatis argumẽto eſt, aquas bonas eſſe. Pluuiales autem, inquit Hippocrates, leuiſsimæ ſunt, itémque dulciſsimæ, tenuiſsimæque & limpidiſsimæ: quia Sol quod leuiſsimũ tenuiſsimúmque eſt trahit: id quod nõ ex

Alius codex habet ἡμῖν μοχθηρὰ. *i nobis mala.*

alijs aquis ſolum, ſed ex ipſo etiam mari, & ipſis itidem corporibus facit. Quocirca aqua pluuia citiſsimè omnium putreſcit,vtpote quæ ex diuerſis & plurimis ſit permiſta qualitatibus. Sed nemo exiſtimet aquam,quæ facilè putreſcit, eſſe peſſimam. Nam facilitas mutationis, potius virtuti, quàm vitio attribuitur. Ex quo conficitur, vt cum aliæ optimarum aquarum notæ adfuerint,etiam ſi facilè putreſcat, ea ſit cenſenda optima. Et tamen cum mutari incipit,bibentibus raucitates, tuſſes, & vocis grauitates affert. Ex pluuijs aquis æſtiua, quæque ex tonitruo fit, præſtantior eſt, quàm quæ ex nimbis eſt demiſſa. Quę verò ex glacie,&niue fiunt, peſsimæ ſunt: in aquæ enim concretione tenuis pars omnis excernitur. Porrò paluſtres ac fœtidæ, quæque qualitatibus abſurdis præditæ ſunt, coquendo meliores fiunt: & bibendæ ſunt vino miſtæ, vt adſtringentibus dulcius vinum miſceatur, alijs verò id quod magis adſtringat. Vtile eſt etiam paluſtres, ſalſas, bituminoſaſque percolare. At quæ valde frigidę ſunt, à cibo ſunt potui dandæ, ſed neque cõfertim, neque affatim, neque ſine vino. Nonnulli potus atque paſtus inuenerunt,

quibus aquarum vitium emendant: alij cicerum decoctum prius bibunt, ciceribúſque veſcuntur: alij caucalida comedunt cum aliquo piſciculo coctam: ſimili quoque modo fœniculum: alij denique betam, & cucurbitam cum muria & vino diluto ante comedunt.

FINIS QVARTI LIBRI.

QVINTI LIBRI

ARGVMENTVM.

In quinto agitur de grauidis, nutricibus, infantium educatione, & de omni ætate, & de dentium, auditus, oculorúmque curatione. Itémque quomodo caro auferatur, & reficiatur, & ibidem etiam temperaturarum cognitio, & curatio traditur.

Huius verò libri capita ſunt hæc.

Quæ grauidis eueniant. Caput I.
De nutrice eligenda. Cap. II.
De lacte nutricis. Cap. III.
Quomodo lac vitiatum corrigatur. Caput IIII.
Educatio pueruli. Cap. V.
De puſtulis, quibus puellus afficitur. Caput VI.
De tuſsi & grauedine eiuſdẽ. Cap. VII.
De pruritu gingiuarum. Cap. VIII.
De ortu dentium. Cap. IX.
De vlceribus, quę ἄφθαι dicũtur. Cap. X.
Ad femorum intertrigines. Cap. XI.
Ad aurium humores. Cap. XII.
De aduſtione, quæ ſiriaſis nominatur. Caput XIII.
Ratio victus infantium, & aliarum ętatum vſque ad declinantes. Cap. XIIII.
De laſsitudinibus, quæ ab exercitatione oriuntur. Cap. XV.
De adſtrictione. Cap. XVI.
De laſsitudinibus quæ per ſe obueniunt. Caput XVII.
Senum victus ratio. Cap. XVIII.
Ad eos, qui venereis vti non poſſunt. Cap. XIX.

De corpore rugoſo. Cap. XX.
Vt corpus ſuauiter oleat. Cap. XXI.
Vt habitus calefiat. Cap. XXII.
Ad vitiatum colorem emendandum. Caput XXIII.
Ad liuores. Cap. XXIIII.
Quæ dentes conſeruent. Cap. XXV.
Vt ne grauis auditus fiat. Cap. XXVI.
Ad caliginem oculorum. Cap. XXVII.
De repletione. Cap. XXVIII.
Ratio victus eorum, qui ſunt negotiis occupati. Cap. XXIX.
Quibus cibi vitiantur in ſtomacho. Caput XXX.
Victus eorũ, qui iter faciũt. Cap. XXXI.
Ex Eraſiſtrato, quid faciendum peregrinantibus in aquis commutandis. Cap. XXXII.
Victus nauigantium. Cap. XXXIII.
De ebrietate. Cap. XXXIIII.
De iis, qui rebus venereis nimiũ vſi ſunt. Caput XXXV.
De refrigeratis. Cap. XXXVI.
De exuſtis. Cap. XXXVII.
Ex Galeno de pituita, quæ in ventriculo eſt. Cap. XXXVIII.
Ex eodem, quid in conſtitutionibus intẽperatis faciendum ſit. Cap. XXXIX.

Ex eodem de carne minuenda.
Caput XL.
Quomodo graciles reficiendi ſint.
Caput XLI.
Quomodo attenuatæ particulę curari debeant. Cap. XLII.
Optimæ temperaturæ dignotio.
Caput XLIII.
Corporum intemperatorum notæ.
Caput XLIIII.
De capitis formatione. Cap. XLV.
Temperaturæ cerebri ſigna.
Caput XLVI.
Ventriculi temperaturæ ſigna.
Caput XLVII.
Pulmonis ſigna. Cap. XLVIII.
Temperaturæ cordis notæ. Cap. XLIX.
Iecoris temperaturę dignotio. Cap. L.
Calidioris, ſiccioris, atque humidioris, intemperiei corporis correctio. Cap. LI.
Intemperiei frigidæ correctio. Cap. LII.
Curatio ſiccæ intemperiei ventriculi, quæ velut exemplum reliquarum curandarum proponitur. Cap. LIII.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER QVINTVS.

Quæ grauidis eueniant, déque earum victus ratione. Cap. I.

QVONIAM hęc præcipuè grauidas infeſtant, nauſea, continuus vomitus, ſputa, ſtomachi eroſiones, & cibi faſtidium, non ab re fuerit, eis remedia præſcribere: ambulationes ergo, cibi neque admodum dulces, neque admodum aſtringentes, vina fulua, odorata quinque annorum maxima ſunt remedia: vt medicamẽtum autem herbæ ſanguinalis decoctum bibant. Prodeſt eodem modo anethum & pontica radix, quam rha patrio vocabulo nominant: hæc & ante, & poſt cibum ſumi poſſunt. Extrinſecus autẽ præcordijs imponitur cataplaſma ex œnãthe, balauſtio, cytiſi, & ſmyrnij coma, fœniculi ſemine promiſcuè: poteris eadem cũ palmulis &

vetere vino permiſcere. Stomachi autem eroſiones aquæ calidæ potus leuabit, confert etiam quietè ambulare, præcordiáque lana molli fouere. Eas verò, quæ cibum faſtidiunt, cohortaberis, vt varios, & iucundos cibos, & amylum ſiccum edant, ídque magis erit offerendum iis, quæ terram edere cupiunt. Appetitum excitant etiam labores, & longior peregrinatio: quæ verò quietam agere vitam conſueuit, ea, cum grauida eſt, ægrè repentinos motus fert. Porro acria quandoque guſtare, præſertim ſinapi, conueniet ei, quæ cibi faſtidio teneatur. Ad magnos autem pedum tumores confert anthyllis aceto excepta: itémq; cõmodum eſt ſuperimponere folia braſſicæ latiora, & affectum locum creta cimolia ex aceto illinere, alumen quoque cum aceto erit accommodatum, iam verò mala quæ medica nominantur, aquæ incocta pedibus vtiliter admouentur.

De nutrice eligenda. Cap. 11.

NVTRIX eligenda eſt nullo affecta morbo, quæ neque nimis iuuenis ſit, neque nimium ætate proceſſerit. Iunior autem ſit quinque & viginti annorum, & vndetriginta. Quæ vero grandior ſit, tri-

ginta quinque annos ſit nata, pectore amplo ſit, mammis magnis, papillis neque conniuentibus, neque auerſis. Habeat autem reliquum corpus, neque admodum pingue, neque nimium gracile. Magnum etiam eſt infanti commodum, nutricem non multo ante peperiſſe, & maius, ſi marem. Caueat nutrix valdè ſiccantia, ſálſáque, & acria, & acerba, & acida, & amara, quæque vehementer calefaciunt. Itémque odores fœdos, & præter modum ſuaues, & condimenta, & cætera acria. Iam verò à venereis abſtineat, manúſque & humeros exerceat, id quod molendò, texendóque faciet, puerulum verò trimeſtrem, aut quadrimeſtrem vlnis geſtet.

De lacte nutricis. Cap. III.

LAC præſtantiſsimum eſt, quod ſpiſſitudine, copia, colore, odore, & guſtu moderatum eſt: illud etiam commendatur, quod in vnguem pollicis ſtillatum, & in luce ſpectatum, vngue inclinato, neque cito, neq; tarde defluit. Probari autem hoc etiam pacto poteſt. lacti in vas vitreum infuſo, coaguli portio miſceatur, digitíſque agitetur, atque ita permittatur donec cogatur, deinde inſpiciendum eſt, vtrum minor ſit pars, quæ in caſeum

concreuit, quàm ea, quæ in ſerum abiit, quod ſi ſit, vtile erit lac: ſi contra, erit concoctu difficile: quod verò æquã vtriuſque portionem habebit, id erit probatiſsimũ.

Quomodo lac vitiatum corrigatur.
Cap. IIII.

LACTIS vitia corrigenda ſunt hoc modo. ſi craſsius ſit, pituita vomitu eliciatur. Optimum verò erit, oxymelite vomitum ciere: eadem quoque laboribus qui cibũ præcedant, tenuanda eſt, ac tunc quidem origanum, hyſſopum, ſatureia, ſcandix, & thymum, itémque radiculæ parum, & vetus ſalſamentum cum oxymelite accommodata ſunt: ſi verò acrius, tenuiúſq; fiat, multis laboribus alleuanda nutrix eſt: ſorbitionibúſque, ac ſuillis carnibus eſt reficienda, ſapáque & vinũ dulce potui dandum. Si diminutum lac fuerit, & ſorbitiones erunt offerendæ, & vberius erit alenda, vinum dulce propinandũ pectus & mammæ confricandæ: nonnullis etiam, affixa cucurbita mirum in modum auxiliata eſt. Medicamenta verò, & ſi ad lac gignendum proficere aliquid cognoui, tamen iis continenter eſſe vtendũ non cenſeo: vehemẽtius enim liquefaciũt,

ea ſunt, fœniculi radix & ſemen ptiſſanæ incocta: cytiſi folia in vino nigro, aut ptiſſana: melanthium in vino dulci, itémque anethum, paſtinacæ radix, & fructus; hęcque calida prius perſperſa ita ſunt prębẽda. Omne verò lac malum ſiue craſſum ſit, ſiue acre, ſiue fœtidum; puerum qui ipſum prius ſuxerit, eadem inficit qualitate. Acre autem lac ieiuno nunquam dandum eſt. Corrigere verò lactis fœtorem vinum odoratum, & cibi ſuaues poſſunt.

Educatio puerili. *Cap. v.*

PVER nuper in lucem editus melle primum nutriatur: deinde lacte bis in die aut ter ad ſummum. Cúmque id alacriter puer aſſumit, ſpéſque eſt eum eſſe concocturum, tũ cibus iam offerri poteſt, qui ipſum nõ impleat. Si verò nobis ignaris impleatur, ſtatim ad ſõmnũ procliuior, & ſegnior efficitur, ventérq; intumeſcit, & inflatur, & vrina redditur aquoſior: quibus notis perſpectis nihil dandum eſt prius, quàm quod in ventre habeat, cõſumpſerit. Satis erit biennium lacte nutrire, deinde verò ad cibos tranſeundum eſt.

De puſtulis, quibus puer affectus eſt. *Cap. VI.*

PVSTVLAS quę circa pueri cutem oriuntur, primum ita ſinemus: cum verò valde creuerint, tum eſt eis adhibenda curatio: ea fiet balneis, in quibus myrti, aut lentiſci folia, aut roſæ incoquantur: deinde roſaceo, aut lentiſcino erit vtendum & item cerato ceruſſato: leniterque nitro abſtergendum, neque enim puer feret vehementiora. Erit etiam accommodatiſsimũ, nutrici victus ratione ex dulcioribus inſtituere: optimũ quoq; fuerit, ſi puerulũ ipſum ita educemus, vt neque expleamus, neq; nimis tenuẽ victũ præbeamus. Si pueri aluus adſtringatur, mel cibo erit affundendum, & ſimul coquendum: ſi verò neque ita deiiciat, terebinthinæ quantum ciceris magnitudinẽ impleat, adiiciemus. Aluo autem humectata milium præcipuè offerendum eſt.

De tuſsi, & grauedine infantis. Cap. VII.

SI verò tuſsis aut grauedo quandoque puerum exerceat, linctus ex melle, qui mellitiſsimi dicuntur, offerendi ſunt. Puero igitur multa aqua calida loto caput eius copioſo melle calido illinendum eſt: deinde lingua digito comprimenda. Ita enim magnam pituitæ copiam vomet.

De pruritu gingiuarum. Cap. VIII.

SI quis pruritus gingiuarum puero contingat, ſotu vtendum eſt, & liberaliore etiam vnctione ex oleo non coacto, in quo parum ceræ liquefactum ſit.

De ortu dentium Cap. IX.

DENTES ſeptimo menſe oriuntur, ac tum quidem inflammationes gingiuarum, maxillarum, & tendinum, & quandoque etiam conuulſiones ſubſequuntur: tunc nihil puero dandum eſt, quod maſticatione indigeat. Gingiuas autem continenter digito præter lauacrum contrectare, adipéque gallinaceo, vel leporis cerebello emollire oportet. Vbi verò dentes iam eruperint, ceruix, caput, atq; maxillæ delicatis lanis puris inuoluentur, oleóque dulci & calido fouebuntur: quod etiam in meatus auditus inſtillabitur, quo ſane tēpore puer erit vberius alendus, & aqua calida lauandus. Si verò profluuium ventris fiat, id epithematibus, quæ præcipuè ſiſtunt, cuminum, aut anethum, aut apium lanæ inſpergendo, inhibere tentabimus. Proderit etiam roſarum ſemen admiſcere, & ſummatim calidis exſiccare: at ſi nihil venter deiiciat, melle in glandis formā coacto leniter irritabitur: aut calamintha

cum melle trita illinetur. Conuulſionibus autem puerorum auxiliari potiſsimũ videtur heliotropium aqua incoctum, ſi in ea puer lauetur. Vtile quoque eſt irino, aut cyprino, aut ſicyonio perungere, & totum calefacere. Cum verò exortis dentibus digitos vulnerat, benefaciet iridis radix deraſa, nec multum ſicca ore detenta: id quod etiam vlceribus auxilio eſt. Iã verò butyrum etiam cum melle illitum prodeſt.

De vlceribus, quæ aphthæ dicuntur. Cap. X.

VLCVS oris, quod aphtha dicitur, puero oritur modò ſubalbidum, modò ſubrubrum, modò nigrum veluti cruſta: ac nigrum quidem peſsimum eſt, & maximè mortiferum. Succurrit autem iris cũ melle, & ſi velis ſiccã inſpira: & roſarũ folia cõtuſa, & roſarũ flos, & crocũ, & myrrhæ portiuncula: & galla, & thus, & cortex thuris, & ſimul, & ſingula per ſe melle intincta. Præterea mulſa, & mali punici dulcis ſuccus conuenit.

Ad femorum intertrigines. Cap. XI.

FEMORVM intertrigines myrto arida, cypero, & roſis inſpergendæ ſunt.

Ad

Ad aurium humores. Cap. XII.

AVRIVM humores exſiccat lana ex alumine impoſita, aut vinum mulſum, aut vinum vetus inſtillatum, aut crocum ex vino tritum.

De aduſtione, quæ ſiriaſis appellatur. Cap. XIII.

ADVSTIO, eſt inflammatio partium circa cerebrum, & eius membranas: in qua ſinciput conum efficitur, & caui cum pallore oculi, corporíſque ſiccitas fit: remedio eſt, vitellus oui cum roſaceo ſincipiti impoſitus ad modum linamenti, vt continenter commutetur.

Ratio victus infantium, & aliarum ætatum vſque ad declinantes. Cap. XIIII.

INFANTES, quíq; lactantes non ſunt, ſinendi ſunt vt liberius & hilariter viuant: exercitationes, atque alimenta lenia ſunt eis præſcribenda: ab anno ſexto, & ſeptimo, pueri, & puellæ literatoribus blandis, humaníſque tradentur: ita enim quieto animo, & iucundè perdiſcent, atque animi quidem quies ad bonam corporis educationem valet plurimũ. Cum duodecimum annum agunt, ad grammaticos iam, & geometras adducendi ſunt,

& corpus exercendum eſt. A quartodecimo anno vſque ad vigeſimum primum annum, exercendi erunt in mathematicis diſciplinis, & philoſophiæ ſtudio, & propter corporis robur plures exercitationes erunt eis imperandæ, vt animo & corpore laborãtes venereis vti prohibeãtur: his etiam auferendum vinum eſt. Aetati florenti abſoluta victus ratio animi & corporis cõuenit: idcirco omnibus exercitationibus, ac pręſertim quibus quiſque aſſueuit, itémque cibo pleniore, & qui boni alimenti ſit, vtendum. Declinantibus verò cõuenit victus ratio & animo & corpori debita. Exercitationes enim qualeſcũque ſint, pro horũ ratione ſubtrahendæ ſunt: cúmque eorum habitus frigeſcere incipiat, alimentum eſt diminuendum.

De laſsitudinibus quæ ab exercitationibus contrahuntur. Cap. XV.

LASSITVDO quę vlceris ſenſum inuehit, ex copia excrementorum tenuiũ ſimul & acrium oritur: quæ verò tenſionis ſenſum repræſentat, in qua tendi partes corporis videntur, nullum quidem excrementũ notabile ineſſe in corpore indicat, ſed in neruis, & muſculis affectio quędam exiſtit, quã videntur tendi, & ſi mi-

nimè tenduntur. Ea verò, quæ inflammationi ſimilis eſt, in qua veluti contuſas, & inflammatione obſeſſas partes ſentimus, tum ſolet incidere, cũ muſculi nimiũ excalfacti quippiã ex circunfuſis ſibi excrementis attraxerunt. Eſt etiam alia quarta quædam affectio, quæ oritur cùm muſculi vltra debitum exſiccantur, vt cum ſe homines exuerint, ſqualens, contractúmque corpus & ad motus pigrum videatur. Remediũ verò eius, quæ vlceris ſenſum præ ſe fert, erit excrementorum euaporatio, quæ fiet frictione multa, mollíq; cũ oleo copioſiore, in quo nulla adſtringendi vis inſit. Altera verò laſsitudo, in qua tenſio ſentitur, pro remedio relaxationẽ poſtulat. Relaxatur autem quod diſtentum eſt, tum pauca mollíq; frictione ex oleo dulci, & apricato, tum verò omni intermiſſione & quiete, & balneis temperatis: atque ĩ aqua calida mora diuturniore, adeo vt ſi bis, & ter etiam laueris, plus ſis profecturus. Sanationi verò tertiæ laſsitudinis ſunt tria propoſita, ſuperuacanei euacuatio, diſtẽti remiſsio, & inflãmationis refrigeratio. Ergo & oleum copioſum, & tepidũ, mollisſimæq; frictiones, & in aquis tẽperatis mora lõgiſsima huiuſmodi laſsitu

dines curat. Multa itidem quies, aſsiduáque inunctio idem præſtat. Quarta denique affectio primo die nihil ſanè diuerſum à ſuperioribus poſtulat, niſi calidiorem aquam, quæ ſenſim contrahat, & roboret cutim, ſecundo die apotherapię exercitationem. In balneis verò ex calido ſolio in frigidam protinus exiliant: porro quicunque laſsitudine grauantur, boni ſucci nutrimentum poſtulant.

De adſtrictione. *Cap.* XVI.

ADSTRICTIO oritur aut obſtructis meatibus, aut denſatis. Deprehenditur autem, protinus vbi ſe exuerint ex colore albo, & cutis duritie, ac denſitate: in exercitatione verò ex eo, quod ęgrè incaleſcant. Remedium huius affectionis eſt calfactio. Ergo valentiore exercitatione, & balneis calidioribus vtendũ eſt. Mora verò in frigido ſolio diuturna ne ſit: ſed nec ipſa aqua valde ſit frigida. Induendi autem vngãtur aliquo, quod mediocriter calfaciat, vt oleo dulci & tenui. Cutis etiam denſitati ſanandæ ſatis eſt oleum anethinum, præſertim ſi ex anetho viridi fiat. Oleum quoque ex populo nigra confectum ad idem facit.

De laſsitudinibus, quæ ſponte ſua nobis irrepunt. Cap. XVII.

QVONIAM laſsitudo, quæ vlceris naturam refert, ex acrium excrementorum vitio oritur, ſi vitioſus humor paucus omnino fuerit, apotherapiæ exercitatio ſufficiet: ſi copioſior ſit, & altius in corpore reſideat, neque exercitationem hanc, neque aliud genus exercitationis, neq; motũ vllum penitus iniungemus: ſed quies, ſomnus & inedia diei totius imperabitur. Deinde veſperi pingui vnctos, & tẽperato balneo lotos exiguo boni ſucci cibo & ſorbili alemus. Sed neque à vino erunt abſtinendi. Hoc enim, ſi quid aliud, ſemicrudos humores concoquit. Si ergo ex his malum conquieuerit, homo ad conſueta munia paulatim erit adducendus. Si verò poſtero etiam die perſeueret, iam validioris remedij ineunda eſt ratio. Si vires cõſtiterint, duorum alterũ erit faciendũ, aut ſanguis mittendus, aut exhibẽda purgatio diſtinctione adhibita, vtrũ magis oporteat. Si vires ſint imbecillæ, ſanguinẽ quidẽ nullo pacto detrahemus, ſed tamen moderatè purgabimus. Si verò permagna ſit humorũ crudorũ copia, tum neque ſanguinem mittere, neque

purgare, neque exercere, neque penitus mouere, neque lauare, conuenit: ſed in omni quiete ſeruandi ſunt: dandáque eſculenta, & poculenta, ac medicamenta, in quibus attenuandi, & incidendi abſq; manifeſto calore vis inſit. Ergo victus ex oxymelite, portiunculáque ptiſſanæ inſtituetur. Nonnũquam verò aquæ mulſæ parum offeretur. Et quoniã omnibus his turgida, inflatáq; prçcordia ſunt, & quicquid ſumpſerint, in flatus facilè conuertitur, præſtabit cibo piper admiſcere. Sed erit etiam accommodatius vti medicamẽto, quod dioſpoliticõ dicitur: & eo, quod ex tribus piperibus ſimplex conficitur. Atque oxymel eſt eis vtiliſsimum, pro potu vtãtur apomelite, & præſertim vbi coacuit, & vino, quod leuiter aceſcit: & cibis veſcantur attenuantibus ſine calore; qualis eſt capparis, ſi ex oxymelite, aut oxelæo ſumatur. Laſsitudo verò tẽſionis ſenſum referens, cum ſine exercitationibus incidit, copiam ſolidas coporis partes diſtendentẽ indicat. Cũ verò ſanguinis copia ſubſit, perſpicuum eſt, optimum eſſe, aut venã incidere, aut malleolos ſcarificare. Spontanea autem laſsitudo, in qua vlceris ſenſus nobis ſe offert, ne pau-

cis quidē horis, nedum duobus, aut tribus diebus ita lentè occupat, ſed protinus febrim vehementiſsimā inducit, niſi præueniendo ſanguinē detrahas. Melius autem erit, ſi fieri poterit, bis eodem die ſanguinem mittere: primum autem ita euacuabimus, vt ne animi defectionem inducamus, ſecundo verò loco, ne ipſa quidē animi erit formidanda defectio. Qui verò ita affecti ſanguinis miſsione vacuati non fuerint, ij vt ſeruentur, bona fortuna indigent.

Senum victus ratio. Cap. XVIII.

SENECTVS ſicca & frigida eſt, calefaciētib⁹, & humectātib⁹ corrigitur, eiuſmodi ſunt calida dulciū aquarū balnea, vini potio, & cibi oēs humectādi ſimul, & calefaciēdi facultate præditi. Fricādi ſunt ſenes poſt ſomnū cū pinguedine aliqua: deīde ambulare, & geſtari citra laſsitudinē debēt, imbecillioribꝰ ter in die dādus cibꝰ eſt, ac tertia quidē hora panis modicū cū melle attico: ſeptima verò cū frictione & exercitationibus congruis vſi fuerint, atque loti, primum ſument quæ aluum molliunt, deinde piſces, vel aues: poſtea verò in cœna aliquid optimi ſucci, & quod non facilè vitietur. Non prohibeo

etiam eis vinorum ex melle paratorum vſum, præſertim ijs ſenibus quibus ſuſpitio eſt, calculi in renibus gignendi, aut podagræ: túncque petroſelinum in vinum coniiciendum eſt. Si quando verò ob pituitam in ventriculo obortam, cogimur aliquid ex ijs, quæ eam incidant, eligere, ad humectantem victum ſine mora eſt reuertendum. Eis verò ficus maturas ante alios cibos dabimus. Hyeme verò caricas, ſi nullũ vitium in dextra præcordiorum parte ſentiant. Quoniam autem tum ſeroſa, tũ pituitoſa excreméta in ſenum corporibus aceruantur, vrinas moueri quotidie conuenit, & aluum ſoluere, præſertim oleo ante cibũ abſorpto. Perſpicuum autem eſt, omnia olera ex oleo, garóque ante cibum ſumi oportere. Si verò aluus præter modum ſit adſtricta, mercurialis, & cnicum ad eam ciendam ſufficient. Facit etiam terebinthina, eáque ſumenda eſt quandoque ad vnius auellanæ, quandoq; ad duarum, quandoq; verò ad triũ magnitudinem. Oleum quoque clyſteri infuſum ijs, quibus aluus adſtricta eſt, ſummam affert vtilitatem.

Ad eos, qui venereis vti non poſſunt.
Cap. XIX.

PVDENDA continenter pinguedine vngenda ſunt, cui adiuncta ſit exigua narciſsi radicis portio, aut grani gnidij, aut pyrethri, aut vuæ taminiæ, aut viticis. Erigetur etiam penis, ſi quis ſucci cyrenaici quantum milij magnitudo eſt, ei imponat. Ante cibum verò prodeſt bulbos aſſatos, rubentes, exiguos cum ſale & oleo: aut mazam frictam, cum ſalſamento, aut denique ſcillæ tabefactæ modicum edere.

De corpore rugoſo. Cap. XX.

Rugas corporis expellit erui farina viti albæ admiſta. Aliud ſmegma, quod continuè illinitur. Ficus pingues cum bryonia contuſas, farinam erui, aut ſepię teſtā vſtam cum modico melle inſtillato.

Vt corpus ſuauiter oleat. Cap. XXI.

VT verò corpus ſuauiter oleat, eidem vnctioni miſcenda eſt cupreſsi coma arida, & contrita, aut pini cortex. Illud verò meminiſſe oportet, vt mane poſtquam ſtolam induerint, parum caſsiæ, aut herbę ſabinæ guſtent.

Vt habitus calefiat. Cap. XXII.

AD habitum corporis calefaciendum hoc puluere in balneo vtitor. Habet verò nepitam, ſampſuchū, hyſſopū, lauri bac-

cas,rorem marinum,lapidem pyritem,ſalem,fecem vſtam, nitrum, pumicem pro cuiuſque ratione:itémque modicũ ſinapi, vuæ taminię,& grani gnidij. A balneo verò vtendum erit acopo, quod calfaciendi vim habeat.

Ad vitiatum colorem emendandum.
Cap. XXIII.

VITIATVM corporis colorem vita iucunda, cibus ſuauis emendat: cibo autem admiſcere oportet radiculam,porra,viride cicer. Bonum etiam colorem facit dulcis mali punici ſuccus abſorptus. Prodeſt etiã oleũ, cui bryoniæ radix diu ſit incocta. Id quod ad corporis quoque cutim intendendã valet. Smegmatis porrò admiſcenda ſunt glutinantia quæ ex aliquo abſtergẽtiũ fiũt,farina,bulbo narciſsi,& bryoniæ radice. Quæ res corpus etiam intendit. Bene etiã colorant,ſi copia ſuppetat,amaræ amygdalæ radix & ſemẽ in aqua cocta,& in balneo adhibita.

Ad liuores. *Cap.* XXIIII.

LIVORES cõſtare prohibebimus, ſi cutem craſſam,& iniuriis minus patentem, & habitum valde admodum calidũ effecerimus. Quod vt celerius fiat, ſale in balneis ſuper ea parte,quæ nigrorem con

traxerit, vtemur, deinde verò eandem partem ſpongijs in decocto radiculæ, aut abſinthij madefactis fouebimus.

Quæ dentes conſeruant. Cap. XXV.

DENTES integri manebunt, ſi quis faciat hæc. In primis caueat, ne cibos corruptos edat, ne continenter vomat. Caueat eſcas dentibus incommodas, quales ſunt ficus ſiccæ, mel coctum, & valde durum, palmulæ, quæ difficiliter franguntur, quæcunq; glutinoſa ſunt, & vix frangi poſſunt ita vt dentes moueant: quę denique ſtuporem dentibus inducunt. Poſt cibũ verò dẽtes quoque purgare oportet.

Vt ne grauis auditus fiat. Cap. XXVI.

NE grauis auditus fiat, primùm conducit ſordes, quæ in auditus meatu ſunt, abſtergere, per interualla autem linũ dropaci intinctum in meatum iniicere, & expreſſum euellere. Meatus enim ita valde purgatur, & auditus auribus reſtituitur. Deinde autem aliquid ad erui magnitudinem indere, & meatum per vnum diẽ obturare conuenit: eo excẽpto vngere diebus quinq; oleo amygdalino, aut nardino, aut chamęmelino, aut pinguedine anſeris, cũ exiguo fellis bubuli. Poſt verò

id tempus ſinapi & ficus cõteres, factúmque ex eis collyrium ad duas horas impones: deinde eximes, oleúmque, quod in aſphodeli radicis ſucco deferbuerit, infundes.

Ad caliginem oculorum. Cap. XXVII.

NE tenebræ oculis offundantur, cum in aquam frigidam quiſpiam ſe mergit, oculos in eadem apertos diu teneat, aſpectus enim inde robur ſumit, oculi non ſunt lectione fatigandi, vinũ craſſum, & dulce vitent, itémq; cibos, qui in ventre ſuperiore diu morãtur: qui difficulter cõcoquuntur, humoréſque lentos, & craſſos gignunt: atque etiam erucã, porrum, & omnia, quorum acrimonia ad ſuperiores partes fertur, ſupinũ quoque decubitũ diuturnũ frigus, ventóſque contrarios, & fumum & puluerem fugiant: porrò aquã ita confectam quotidie ad menſem, et diẽ vnum oculis inſtillent. Fœniculum viride in vas fictile foris picatum cum aqua pluuia coniicitur, fœniculo extracto reliquum reponitur.

De repletione. Cap. XXVIII.

MAXIMA ex repletione in cibis noxa cõtrahitur: quamuis enim ventriculus probè cõcoquat, tamen venæ ſupra quàm

par eſt, expletæ laborant, diſtenduntur, rumpuntur, obſtruuntur, & flatu implentur: tibi verò planè perſuadeas repletionẽ peſſimarum ægritudinũ cauſam eſſe. Cũ igitur venter expletus eſt, id quod ſuperfluit, tũ per ſuperiores partes vacuatur, tũ per infernas excernitur: ſed id omnino eſt imbecillius ea repletione, quę in venis eſt: non tamẽ eſt admittendũ: ſed ſi quis plura ingeſſit, ſtatim debet euomere, periculum enim eſt, ne facta cōcoctione venæ expleantur: atque etiã magis, cum immoderatò potu, atque paſtu ſe continenter expleat, nec vllam interim inanitionem moliatur. Vomitus autem ciendus eſt, antequam cibus corrumpatur: quod ſi aliquid impediat, ne vomitus excitetur, aluus ſoluta ſæpe iuuit: ſi ea non fluat, plurimum dormiendum eſt, & aqua calida potui frequenter danda: cum verò abundè ſit facta concoctio, præſertim ſi aluus deiecit, tum & lauare, & fomentis vti, & parum cibi dare, & potionem dilutam offerre licebit. At ſi neque aluus deiecerit, neque ſtatim ſit facta concoctio, ad hæc verò, reliquum corpus grauè, ſegne, & ſomniculoſum ſit, & aliqua etiam inertia præter rationem mentem occupet, hæc inquam omnia re-

pletionem in venis eſſe commoſtrabunt. Qui verò prȩterea laſsitudine premũtur, eos dum ventriculus concoctionem obiuerit, quieſcere oportet, deinde verò laboribus inaniendi ſunt.

Ratio victus eorum, qui ſunt negotijs occupati, Ex Galeni commentarijs.

Cap. XXIX.

CVM quiſpiam negotijs occupatam vitam ducit, conſiderãdum eſt vtrum ſuperiore vitæ tempore exerceri conſueuerit, an exercitijs peractis lauari, an minimè exercitatus, huiuſmodi cõſuetudinem moderatè ferat: vt cum tranſpirabile corpus habeat, nõ continenter ȩgrotet: hæc enim corporis natura nõ eſt ad aliam conſuetu dinem traducenda: vt nec etiam eorũ, qui ex longo temporis interuallo in morbum incidunt: ſi verò quiſpiam ægrotare continenter videatur, ſi ex humorũ redũdantia id eueniat, tibi propoſitum ſit, rationẽ victus ſalubrem ita inſtituere, vt ſemper moderatos humores habeat: ſi verò ex vitiatis humoribus, vt optimos. Qui igitur ſuccos omnes ȩqualiter coaceruant, ij planè in balneum ſunt ducendi, deinde fricandi, & paululũ prius dimouẽdi: qui verò hæc antea facere conſueuerant, ijs eadẽ

parum augere, cibi aliquid ſubtrahere, & cibos qui parum nutriant, eſſe cõſulemus. In ijs verò, qui humores prauos colligũt, nõ vnum propoſitum eſt: quia neque etiã vna eſt prauorum humorum ſpecies: nonnulli enim frigidiores, magíſque pituitoſos colligunt: ergo & à cibis, & à potibus ij arcebuntur, quicunq; collectum in eis humorem promptè generare conſueuerunt: ſed & alui ſubductio horum omnium eſt commune præſidium.

Quibus cibi vitiantur in ſtomacho.
Cap. XXX.

CIBIS in ſtomacho vitiatis, ſi quę corrupta ſunt deiiciantur, erit maximè compendiaria ad ſanitatem via: ſin minus, ijs, quæ leniter ſubducunt, irritãda aluus eſt: ijs, qui ita ſunt affecti, vomitus ante cibũ, íſque vini paſſi potione excitus prodeſt. Hoc etiam conſilij dandum eis eſt, vt nihil aſſumant, quod nidorem afferat, vel grauiter oleat, aut omnino cibum, qui facilè corrumpatur, ea verò quæ boni ſucci ſunt, deligant. Eis etiam ex moderato temporis interuallo aluum ſubducere rebus moderatè purgantibus expediet.

Victus eorum, qui iter faciunt, ex Dioclis ſententia. *Cap.* XXXI.

ITER facilè conficiet, qui vnctus ſit, & non magno impetu proficiſcatur: per æſtatem verò faſcia tenui, ſex, aut ſeptem digitos lata, non minus autem quinque cubitis longa, lumbos ad ilia vſque complectatur: baculus quoque ad iter eſt vtilis: in decliuibus enim locis præmiſſus, corpus quod præceps ruit, tanquam baſis quædam continet, in accliuibus verò eidẽ innixi corpus facilè ad aſcẽſum promouemus: nã hoc ſcitum eſt, minus labi eũ, qui tribus, quàm qui duobus firmamentis nixus incedit. Cum verò in itinere ceſſamus, eo tempore vnctio, & parum cibi ex fructibus, qui æſtate ſuppetunt, & modica potio conuenit: à prandio requieſcendũ eſt ante, quàm in viam ſe dare. Quod ſi neceſsitas cogat feſtinare, ſitiſque vrgeat, tenuis polenta ex aqua, & exiguo ſale potui detur. Iam verò Solis æſtus, atq; ardores cauendi ſunt, neque corpus nudum ei eſt exponẽdum: ſed contectum, ne ſicceſcens indureſcat, præterquã quod ex itinere fit, ita enim & minus laſsitudine fatigatur, & nullam ex affectionibus ante dictis pari ratione perſentit. At hyberno tempore cum frigus eſt, antequam viæ te committas, aluum ſubducere, inungi

ungi, hyberni cibi non multum ſumere; atque exigua potione contentum eſſe oportet. Faſcia quoque longiore non modò lumbos, ſed etiam ſpinam, & pectus rectè, & diligenter obuolues. Cum verò requieſcis, tali præſidio firmatus, ſi vehemens frigus ſit, neque vngi, neque cibum, neque potum guſtare eſt melius, quin neque etiam alia quauis ratione te fouere, niſi ibidem ſis permanſurus. Poſt longi verò itineris confectionem, alióſque vehementes labores, etiamſi laſſus quiſpiam non eſt, tamen non ſecus, quàm ij, qui laſſi ſunt, curandus eſt: ſic enim minus incommodi quidpiam accidit.

Ex Eraſiſtrato, quid faciendum ſit peregrinantibus in aquis commutandis.

Cap. XXXII.

AQVIS, in quibus nitri qualitas, & ſalis ineſt, plurima eorum, quæ odorata ſunt, quæq; vrinam ducunt miſcere optimum eſt ei, qui potaturus eſt: qui verò totam aquam immixtam bibit, nō multum debet bibere, hac enim ratione ab aquarum malitia minus ei moleſtiæ afferetur, cum ipſi aquæ ſuccos conſuetos, & aquarum malitiæ plurimum repugnantes miſcebit, & totius aquæ non multum pota-

bit: cæteráque quæ ad victum pertinent, conuenienter aquę mutationi ſimul etiam commutabit. Decet quoq; eos, qui peregrinantur, aëris, & cæterorum omnium, quæ offerũtur, habere ratioñe: quæ enim aduerſam valetudiñe allatura ſunt, vel ex nimia copia aliméti, vel ex ſuccorũ malitia, vel ab aëris inſpiratione cauſá ducunt.

Victus nauigantium ex Diocle.
Cap. XXXIII.

VOMITIBVS, qui nauigantes infeſtos habent, quiq; primũ oriuntur, neq; facile, neque vtile eſt ſuccurrere: omnino enim iuuare conſueuerunt: à vomitu autẽ neque multi, neque quiuis cibi ſunt offerendi: ſed vel lenticula ſicca, & decocta, cui pulegij modicum additum ſit, vti: vel pane macerato in vino diluto, atque odorato, potúque modico, eóque vel ex vino prorſus diluto, vel aceto mulſo. Lentes autem coquendę ſunt, deinde cum molles fuerint, ad læuorem redigendæ, tum ſiccandæ, atque ita in vas fictile reponendæ: ſi verò vomitus diutius, & crebrius infeſtent, cibo, qui vehementius eos cohibeat, vtendũ erit, itémq; modica potione, quæ ex aceto mulſo cum aqua conſtet, in quo

thymum, aut pulegium fuerit infuſum: aut ex aqua cum polenta diluta, aut etiam vino odorato. Ad graues autem nauium odores, vel mala cydonia, vel thymum, vel pulegium naribus admouebūt. Mare verò intueri minimè debent, vſque dum in nauibus verſari aſſueuerint: aquis præterea eſt adhibenda diligentia, ne turbidę ne fœtidæ, néve ſalſæ ſint.

De ebrietate. Cap. XXXIIII.

EBRIIS vomitus ſtatim excitatus cōuenict: aqua autem & mulſa liberalius pota vomendum eſt vſquedum plurima reiecta ſint, & ventriculi morſus obtundantur. Poſt vomitum, ſolium ingreſsi largè perungantur: reliquum verò tempus quieſcant, & veſtibus tecti plurimū dormiāt, quouſque diſcutiatur vinolentia.

De ijs, qui immoderatè venereis vſi ſunt. Cap. XXXV.

Qui immodicè coiuerunt, ijs veſtimenta calida, quies, ſomni longiores conueniunt: quouſque ab imbecillitate ſe ipſos vindicent.

De refrigeratis. Cap. XXXVI.

QVI in nimio frigore verſati ſunt, locis calidioribus cyprino, aut irino peruncti

decumbant, deinde verò cum parum fuerint excalfacti, piper, & myrrha in potione cum vino veteri odorato, aut liquor cyrenaicus cum vino, vel aceto, aut pyrethrũ, aut caſtoreum cũ aceto dabitur. cibo autem calidiore, & moderato nutrientur.

De exuſtis. *Cap.* XXXVII.

QVI verò in ſole ſunt exuſti, ij decumbant in locis perflabilibus: faciéſque manus, & crura ſunt aqua frigida perfundenda. Si ſitis vrgeat, frigidam bibãt qui ei aſſueuerunt: hancque non cõfertim, ſed paulatim. Cibo vtantur exiguo, quíque facilè diſtribuatur. Iſq́ue humidior ſit potius, quàm denſior.

Ex Galeno de pituita, quæ in ventriculo eſt. *Cap.* XXXVIII.

SI vnquam in aliquem incidiſti, qui cibos valde nutrientes auerſaretur, ab ijſq́; mirum in modum abſtineret, ſiq́ue cogeres aſſumere, nauſea corriperetur, ea verò ſolum, quæ acriora ſunt, expeteret, atque ijs quidem oblectaretur, ſed tamen & venter inflaretur, diſtenderetúrque, ac nauſeabundus fieret, parúmque ructibus ſolis leuaretur, ipſiq́ue cibi aſſumpti corrumperentur, & in acorem potiſsimum con-

uerterentur,noſti omnino auxiliorum caput eſſe, vt pituitam à ventriculo abſtergeres. Equidem noui quãdóque homines ita affectos,qui cum radiculis ex oxymelite ſumptis magnam craſsiſsimæ pituitæ copiam euomuiſſent, integræ valetudini ſtatim ſint perfectè reſtituti.

Ex eodem,quid in cõſtitutionibus intemperatis faciendum ſit. Cap. XXXIX.

IN omnibus conſtitutionibus, ætas, naturáque ſingulorum hominum quam relationem ad conſtitutionẽ habeat,conſiderandum eſt.Conſtitutiones enim quę naturis ſimiles ſunt,morbos pariunt,contrariæ verò iuuant. Ac temperatis quidem corporibus, temperatæ conſtitutiones ſunt ſalubres : intemperatæ verò noxiæ. Sed quemadmodum nulla ex intemperatis conſtitutionibus eſt bona temperatis, ita etiã non eſt magnopere damnoſa,veluti intemperatis eſſe ſolet. Corpora enim quæ inibi ſunt, vt in talem quempiam morbum propter familiarem eis intẽperiem cadant,ea à ſimili aëris nos ambientis intemperie corripiũtur: quæ verò contra, atque aër ambiens, affecta ſunt, præter quàm quod nihil offenduntur, ad meliorem etiam ſtatum perducuntur.

cum præſertim contraria conſtitutio tẽperaturæ naturalis intemperiem corrigat. Id qui norit, is victus rationem conſtitutioni aduerſam inſtituens corpora in bona valetudine conſeruabit.

Ex eodem de carne minuenda. Cap. XL.

CVM nimia carne auctum corpus fuerit, liquandum erit, & comprimendum. Porro autem calidius ſicciúſque temperamentum corpus gracile reddere oſtenſum nobis eſt. Ergo tale temperamentum obeſis hominibus eſt inducendum, ſi eos ad mediocritatem velis perducere. Noſti autem veloces exercitationes victum attenuantem, & ſimilia medicamenta, & animi curas totam temperaturam ſicciorem & ob id etiam corpus tenuius reddere. Quis autem victus attenuet, perſpicuum eſt. Medicamenta verò vehementiora ſunt hæc, rutæ ſemen, præſertim ſylueſtris, cum ipſis etiam corymbis, ariſtolochia rotunda, tenuis centaurea, gentiana, & polium: quæque ad ciendam vrinam multum valent, quale eſt petroſelinum: hæc enim & ſingula per ſe, & omnia inter ſe mixta attenuare & vacuare humores poſſunt. Sed & ſal ex viperis crematis valde extenuat, & ipſa itidem theriace.

Diſcutit etiam & extenuat inunctio olei, in quo radix cucumeris agreſtis, et althęa, & gentiana, & panacis radix, & ariſtolochia ſit incocta. Polium quoque & centaurea idem faciunt. Cibus non ſtatim à balneo dandus eſt, ſed ſomnus eſt prius imperandus. Præſtaret autem aquam balnei vim habere diſcutiendi, ſi naturalem habere poſſet, vt mitylenę eſt: ſin minus flos ſalis marinę admiſceatur. Vino vtendum albo, & tenui. Iam verò ſicca frictio ex linteis caſſioribus ad attenuandum multum valet. Cibus præterea non eſt pro ratione exercitationum offerēdus. Apricatio quòque obeſis prodeſt, potus non eſt eis ante cibũ permittendus: præſtátq; ſemel in die cibum capere: In balneo quoque corpus ex multo nitro fricare, ipſũ attenuat: paucum verò, irritamētum eſt, vt probè corpus nutriatur. Attenuat etiam hoc, quod habet piperis, & petroſelini duplum, aſari & aniſi ſimplum, id quod ciere vrinam, & ſubducere aluum poteſt.

Quomodo graciles reficiendi ſint.

Cap. XLI.

CVM attenuatos renutrire volumus, vinũ craſſũ, eduliáq; multi ſucci dabim⁹, exercitationes tardas, et frictionem modera-

tam,& vt ſummatim dicam,omnia ſupradictis contraria iniungemus. Iiſdem quoque accõmodatum eſt, tribus, quatuórve diebus pice oblini. Si quis ieiunus lauetur ante balneũ fricare corpus linteis debet, donec ruborem acquirat: poſt verò frictione non admodum dura vtendum erit, ne conſtringentes, denſam, durámque cutim efficiamus. Decoloribus verò, quíque non nutriuntur, opus eſt neque ad iram impelli, neque animi commotionibus affici.

Quomodo attenuatæ particulæ curandæ ſint. Cap. XLII.

EX gracilitatibus, quæ particulis eueniunt,quamplurimę ex diuturna ipſarum quiete,aut ex deligationis fracturæ modo oriuntur. Ergo vis extenuatæ partis firmanda eſt, ſanguíſq; ad eã copioſè attrahendus,tum moderatis frictionibus, tum motibus accômodatis,& moderata calentis aquæ perfuſione.Hæc autem eo vſque facienda ſunt, quouſque pars rubra facta extollatur. Ceſſandum verò eſt prius, quàm collabatur. Medicamento etiam picatorum, vt dictum eſt,vti oportet. Cum verò particulam frigidiorem eſſe ſenſeris;

tunc linteis confricanda eſt, et medicamẽtum aliquod calefaciens adhibẽdum. Ego verò etiam thapſia quandoque vſus ſum, quam tum cum melle, tum verò cum cerato illinebam.

Optimæ temperaturæ dignotio. Cap. XLIII.

TEMPERATISSIMVS homo eſt, qui corpus habet in medio omnium extremitatum exquiſitè conſtitutum, vt inter gracilitatem, craſsitudinem, mollitem, duritiem, caliditatem, frigiditatem, humiditatẽ, & ſiccitatem, atque, vno verbo, cuius naturales animaléſque actiones culpa vacant. Is quoque medius eſt inter glabrũ & piloſum, nigrũ & albũ: atque in pueritia rufos magis, quàm nigros capillos, in florente verò ætate contra habebit.

Corporum intemperatorum notæ.
Cap. XLIIII.

CORPORA quę iuſto calidiora ſũt, dentes citius emittunt, & ſimiliter augentur. Tangẽtibus calidiora, & minus pinguia videntur: eorum color rubidus, capilli nigri, modicè hiſpidi, venęque latæ. Si quis verò & pinguis & craſſus ſit, venáſq; latas habeat, is non naturâ, ſed conſuetudine pinguis euaſit. Frigidioris autem tẽperaturæ notæ ſunt, vt corpus frigidum

tactui appareat, glabrum ſit & pingue; color vnà cum capillis, rufus. Si frigiditas multa ſit; liuidus quodammodo & plumbeus color eſt, & venę anguſtæ: cui autem venę anguſtæ ſunt, ipſéque eſt gracilis; is non neceſſariò talis eſt, ſed ex conſuetudine ad eum ſtatum eſt redactus. Arida tēperatura durior, graciliórque eſt, quàm quæ tēperata eſt atq; hiſpida. Ac durities quidē à ſicca tempērie ſeparari omnino nō poteſt, gracilitas verò non ſolùm naturales temperaturas, ſed etiam longa acquiſitas conſuetudine ſequitur. Siccitatis ſignū eſt, ſi corpus difficiliter moueatur, ſqualidúmque ac ſiccū ab exſiccántibus fiat: humida verò temperies in cęteris quidem eſt ſimilis temperatę: ſed tamen eſt mollior, et maiore carnis copia referta. Atque ab ea ſeparari mollities non poteſt: ſicut etiam craſsitudo, quæ non modò innatam temperaturam, ſed eam etiam, quæ ex longa conſuetudine contracta ſit, comitatur. Proprium verò humiditatis ſignum eſt, corpus ab humectantibus grauari. Quæ vero calida, & ſicca eſt, hirſuta maximè eſt: capilli in capite celerrimè naſcuntur, iidemque nigri, & iuuenili ætate copioſi: tēporis verò progreſſu caluitiū ſequitur,

venę amplæ ſunt, veluti & arteriæ tũ magnę ſunt, tũ etiam pulſant vehementiſs. Totũ præterea corpus robuſtũ, articulatum, muſculoſum, & expers pinguedinis eſt. Cutis verò durior eſt, atque nigrior. Cum verò temperies frigida atque humida ſit, pectus erit omnino perangustum, totúmque corpus pilis vacans, cutis tenera, atque alba, capilli ſubrufi, & præſertim in iuuentute: cúmque ſenectus aduenerit, caluitium non ſequitur. Huiuſmodi autem homines ſtatim timidi, puſillanimes, ſegnéſque ſunt, venáſque latentes habent, craſsi ſunt & pingues, & femoribus & muſculis non aſpectabilibus ſunt, itémque inarticulati ſunt, & bleſi. Siq́ue frigiditas & humiditas magis aucta fuerit, color vnà cũ capillis rufus erit: ſi verò plurimum augeatur, liueſcit. Calida verò atque humida temperies mollior eſt, & plus carnis habet, quàm optima temperatura. Cum verò plurimum aucta fuerit, ſtatim morbis putridis corripitur. Cum autem paulò humidior eſt, multóque calidior, tum ea præditi & paulo molliores ſunt, & plus carnis habent, quàm temperati: hiſpidiores verò nõ paulo, nec paulo ſunt tangentibus calidiores. Si verò frigiditas

& ſiccitas æquè augeantur; corpus ſuapte natura erit gracile, non muſculoſum, nec articulatum, nec coloratum, & pilis vacás: tactuíque frigidum apparebit. Pinguedo tamen, licet graciles ſint, carni inſperſa erit. Capillorum color pro portione frigiditati reſpondebit. Quantum verò ad animi mores pertinet, puſillanimes, timidi, & triſtes erunt. Et vt ſummatim dicam, in temperaturis coniugatis qualitatis exuperantis ſigna cæterarũ ſignis ſemper præſtabunt.

De capitis formatione. Cap. XLV.

PARVVM autẽ caput prauæ cerebri conſtitutionis proprium indicium eſt: magnũ verò nõ neceſſariò bonæ eſt indiciũ. Sed ſi ob innatę facultatis robur, quæ bonam, multámque materiam effecerit, hoc eueniat, bonum ſignum erit. Si verò ob ſolius materiæ copiam, non item bonum. Sed hæc diſtinguenda ſunt ex forma, & ex iis, quæ inde oriuntur. Atque ex forma quidem, ſi concinna ſit: hoc enim ſemper bonum eſt ſignum. Ex iis verò quę oriuntur à capite ſi optimè ſint affecta, ſique neruea ipſorũ pars bene alatur, robuſtáq; ſit, ſi denique oculi acriter aſpiciant. Capita autem acuminata mancam habent cir-

ca frontem aut occiput, aut vltra debitum auctam eminentiam. Ita plerunque fit, vt quemadmodum magnum caput, ſic etiam ea quæ ſunt huiuſmodi, vitioſa comperiamus. Et tamen quandoque nonnulla ex iis, cum virtus efformans valida ſit, bona inueniuntur.

Temperaturæ cerebri ſigna. *Cap.* XLVI.

TEMPERATVM cerebrum actiones animi habebit moderatas, & excrementa itidẽ moderata: minimẽque ab omnibus externis rebus offendetur. Qui hoc prędititi ſunt, capillos in infãtia ſubrufos, in pueritia ſubflauos, in perfecta ętate flauos, & medios inter exquiſitè criſpos, & ſimplices habent, nec facilè calueſcunt. Si cerebrum calidius temperato ſit, omnia ea, quæ circa caput ſunt, rubicundiora, & calidiora erunt, venæque in oculis apparebunt, iiſque in lucem editis capilli ſtatim in capite naſcentur. Qui verò multo calidiores ſunt, iis capilli nigri, & robuſti, & criſpi, in primiſq; non multum ſubflaui, deinde verò nigri fiunt, & cum ætate procedũt, caluitio afficiuntur. Horũ pauca ſunt excrementa, cum valetudine, quæ vitio & culpa omni vacet, perfruuntur.

Caput iis impletur, grauatúrque à cibis, potionibúſque calefacientibus, itémque odoribus, & rebus foris incidentibus. Modicus ſomnus atque is nõ profundus huiuſmodi naturis ſatis eſt. Frigidioris porro, quàm par eſt, cerebri notæ ſunt, magna excrementorum copia per meatus peculiares manantium, capilli recti, rufi, ac ſtabiles: faciléque à frigidis cauſis lædi: deſtillationibúſque atque grauedinibus continẽter corripi: venáſque oculorum non apparere: & ad ſomnũ fermè procliuiores eſſe. Siccioris autem cerebri ſigna ſunt, ſi nihil excrementorum in meatibus confluit, ſi ipſius corporis ſenſus acres ſint, ſi vigilantes, ſi capillos robuſtiores, atque celerrimè exorientes, cúmque orti fuerint, potius criſpos habeant. Hi verò cito calui fiunt. Humidioris verò cerebri, capilli plani, nulla caluities, ſenſus obtuſi ſunt, excrementorum copia redundat, ſomnus multus & profundus. Qui calido ſiccóque cerebro ſunt, ij carent excrementis, ſenſibus ſunt exquiſitis, & vigilantiſsimi, & celeriter caluеſcunt. Et tamen capilli in eis primo quoque ortu celerrimè naſcuntur, & optimè nutriuntur: nigro criſpóque capillo ſunt. Caput

tangenti calidum eſt. Rubri verò ſunt ad vigentem ætatem vſque. Vbi verò humiditas acceſſerit caliditati, & vtraque mediocritatem paululum excedat, tum & bonus color, & calor adeſt, venæque in oculis magnæ videntur. Execrementa plura ſunt, & mediocriter cocta: capilli recti, ſubflauique, nec facilè caluitium patiuntur. Caput verò impletur atque aggrauatur calefacientibus. Cúmque humor & calor plurimum increuerint, morboſum caput redditur, ac facilè à calefacientibus, & humectantibus læditur. Eiuſmodi tamen diu vigilare non poſſunt, neque ſenſus exquiſitos habent. Frigidæ verò, ſimúlque ſiccæ cerebri temperaturæ, frigidum & coloris expers caput efficiunt. Quíque hac natura prædíti ſunt, venas in oculis non habent; à frigidis cauſis ſtatim offenduntur, ex quo fit, vt inæquali valetudine fruantur. Senſus in iuuentute exquiſiti ſunt, & culpa omnino vacant: at progreſſu temporis, celeriter contabeſcunt: atque, vt vno verbo complectar, quãtum ad totum caput pertinet, cito ſeneſcunt. His in lucem editis capilli vix prodeunt, atque ij quidem nõ aluntur, flauíque ſunt. Humida verò &

frigida cerebri natura facit ſoporoſos, ſõniculoſos, & ſenſibus obtuſos, itémque capita excrementis redundantia, frigori, & repletioni opportuna: & deſtillationibus, ac grauedinibus obnoxia. Hi tamen non caluefiunt.

Ventriculi temperaturæ ſigna.
Cap. XLVII.

VENTRICVLI, qui natura ſiccior ſit, notæ ſunt, ſi celeriter ſitibundi fiant, paucáque eis potio ſufficiat, largiore grauentur, fluctuationibus infeſtentur, aut quod redundat, ſuperfluitet, cibíſque ſiccioribus delectentur. Humidior naturâ ventriculus cognoſcitur, ſi eo præditi ſiti non afficiantur, & copioſiorem humorem ſine moleſtia ferant, & cibis gaudeant humidioribus. Calidiorem atteſtãtur hæc, vt eo pręditi melius concoquant, quàm appetant, & dura potius: & item ea, quæ immutari difficulter poſſunt. Cibis præterea, potionibúſque calidioribus oblectentur, neque à frigidis, niſi immodicè eis vtantur, noxam vllam percipiant. Vẽtriculus autem naturâ frigidior, ad appetendum quidem valet, ad concoquendum verò non item: præſertim verò ſi edulia,

quæ

quæ difficulter immutantur, quæq́ue frigida ſunt, aſſumpſerit, ſtatim enim in ea coaceſcunt, itémque frigidis quidē gaudet, ſed tamē ab eorū vſu nimio læditur. Intemperies autem ventriculi ex morbo contractæ, ab iis quæ ei natura inſitę ſunt differunt, quod contraria, non autem ſimilia expetant. Vētriculus ergo qui probè concoquit,temperatus eſt,qui non cōcoquit, intemperatus:ſi ructus nidoroſos, & fumeos edat,immoderatū,& igneū eius calorem eſſe indicabit: ſi acidos, contrarium.Si verò cibos cōcoctu difficiles conficiat,immoderatū, ſi verò illos non concoquat,piſces verò concoquat, imbecillum. Hoc autem vtrum ex humore aliunde confluente accidat nec ne,conſiderandum eſt:nam pituitoſi acidum, bilioſi nidoroſum, & grauè olens, aut alias extraneas qualitates eructant. Communia verò ſymptomata, nauſeæ ſunt: ſed ſi vitioſi humores in cauo ſpatio ventriculi ſupernatent, euomuntur. Qui verò in corpore ventriculi ſunt, & eius tunicis continentur, fruſtra nauſeis vomitu vacantibus turbabuntur.

Pulmonis ſigna. *Cap.* XLVIII.

NON ſolum ventriculus ſitim affert,

verò frigidius pulſus mediocribus minores habet, quíque tali ſunt corde, & timidi, & puſilli animi, & ſegnes ſuapte natura ſunt, pectúſque glabrum habent. Siccior cordis natura pulſus duros facit, irã non ſubitam, ſed agreſtem, & quæ ſedari difficulter poſsit, excitat: plerunque autẽ niſi iecur repugnet, vniuerſum corpus eſt calidius. Humidius cor eſſe teſtantur pulſus molles, & mores ad iram, quæ placari facilè queat, procliues, totúmque corpus, niſi hepatis partes contra faciant, humidius. Calidum & ſiccum eſſe cor oſtendunt pulſus duri, & magni, & veloces, & frequentes, & reſpiratio itidem magna, & velox, & frequens. Quibus huiuſmodi cor ineſt, maximè omnium hirſutum pectus habent, atque præcordia, ad actiones prompti, iracundi, temerarij, & tyrannicis moribus præditi ſunt, in iram verò, quæ non facilè ſedatur, præcipites ruunt: ſi verò vnà cum calore humiditas ſuperauerit, hi minus, quàm qui ſupra memorati ſunt, hirſuti erunt: porrò ad actiones impigri, neque in eis eſt agreſtis animus, ſed tamen ad iram magis pronus, pulſus verò magni, molléſque, & veloces, & frequentes. Cum verò humidius,

frigidiúſque cor eſt, pulſus molles ſunt, mores verò huiuſmodi, vt puſilli animi, timidi, & ſegnes ſint, & minimè furibundi, ſicut etiã ad irã non ſunt procliues. Frigidioris verò, ſicciorísq; cordis pulſus duriores, exiguíq; ſunt, quíq; ita ſunt, minimè omnium ſunt iracundi, vbi verò iraſcuntur, iram diu retinent: eorúmque minimè omnium hirſuta ſunt pectora.

Iecoris temperaturæ dignotio. Cap. L.

CALIDIORIS hepatis notæ ſunt venæ amplæ, flauæ bilis maior copia, in ætate verò conſiſtenti etiã atræ, ſanguis calidior, & ob hanc ipſam cauſam, totum quoque corpus, niſi cor obſtiterit, venter & præcordia hirſuta. Frigidius iecur oſtẽdunt venæ anguſtæ, pituita copioſior, ſanguíſque & totus habitus corporis frigidior: niſi quid ei caloris à corde impertiatur: præcordia nuda pilis, itémque vẽter. Sicciorís ſigna ſunt ſanguis craſsior, & minor eius copia, venæ duriores, & totus corporis habitus ſiccior. Humidioris ſigna ſunt ſanguis copioſior, & humidus, venæ molliores, atque ita etiam vniuerſum corpus, niſi cor contrà repugnet. Calidi verò, ſiccíq; ſigna ſunt præcordia maximè hirſuta, ſanguis craſsior, & ſimul

etiam minor eius copia: amara bilis plurima, in ſtatu verò, etiã atra: venę amplæ, duræq́;, & ita quoque corpus vniuerſum calidum & ſiccũ. Calor enim qui manat à corde, frigus quod ab hepate exiſtit, nõ ſecus quàm frigus calorem, poteſt vincere: & ſiccitas ab humidiore corde ad contrarium traduci non poteſt. Perſpicuum autem eſt, ſi vtriuſque principij temperaturæ in vnum conueniant, totum corpus conuenienter illis exquiſitè affici. Humidum ſimul & calidum hepar, habet præcordia minus hirſuta, quàm quod calidũ ſiccúmque eſt: itémque multũ ſanguinis, latas venas, habitúmque humidũ, & calidũ obtinet, niſi cor obſiſtat: ſi verò vtriſq; qualitatibus naturę modum magis, quàm par eſt, excedat, ſtatim in eos morbos incidit, quos putredo, & malitia humorum procreant: ac tum quidẽ magis, ſi humiditas plurimum ſit aucta, calor verò perexiguus, & vitioſi etiam humores fiunt. Humidi & frigidi ſigna ſunt glabra prędordia: ſanguis autẽ magis pituitoſus vnà cum venarum anguſtia redditur: totum præterea corpus eodem modo eſt affectũ, niſi à corde ad contrarium habitum perducatur. Frigidum verò ſimul, atque ſic-

cum iecur parum ſanguinis gignit, venas anguſtiores, & corpus reddit frigidius, niſi cor hoc etiam loco dominetur.

Calidioris, ſiccioris, atque humidioris intemperiei corporis correctio. Cap. LI.

CVM in calida intemperie bilioſum excrementum redundet, ſi per inferiora deſcendat, perſpicuum eſt nihil eſſe moliendum: ſi verò ad ventrem feratur ſuperiorem euacuandum eſſe vomitu, qui poſt exercitationem ante cibũ aquæ potu cieatur Eos verò qui ita ſunt affecti, præſtat exerceri, neque veloci & concitata exercitatione, ſed tardiore, ac molliore: quibuſdã verò, qui admodũ calidi ſunt, nihil exercitatione opus eſt: ſed ſufficit deambulatio, & balneum, atque ij etiã balneis poſt cibum delectantur. Quibus verò ſiccitas adiuncta eſt, iis opus eſt victu humectãte ex cibis huiuſmodi, balneíſq;, & exercitationum concitatarũ, & multarum abſtinentia: ex quo cõficitur, vt æſtiuo tempore & citius, & à cibo rurſus ſint lauãdi. Quod humidum eſt, & frigida potio his prodeſt. ſiccis naturis maximè aduerſa eſt Venus: cauere autem præcipuè debent laſsitudines, æſtus, ſolicitudines, vigilias. Humidæ natura temperaturæ in

pueritia morbis, quos defluxiones, & plenitudines, quóſque deinde humorũ corruptelæ pariunt, ſunt obnoxiæ: quibus quidé fit rebus, vt eis pluribꝰ exercitationibus, & exquiſita ventriculi concoctione opus ſit. Quocirca huiuſmodi naturæ ex bina, & terna ante cibũ lotione, & ex balneorum naturalium vſu maximũ fructum ferét. Ne verò defluxionibus infęſtentur, proſpiciendum eſt: id quod lauacris, multis ante cibum exercitationibus, vrinæque & alui excretione conficietur: nihil etiam prohibet apophlegmatiſmis interdũ vti, & etiã purgationibus, itémque cibis boni ſucci, & vino quod vrinæ ciendæ ſit, vtantur.

Intéperiei frigidæ correctio. *Cap.* LII.

FRIGIDAE intemperiei tres ſunt differentiæ, quarũ peſsima eſt ſicca: nam quod progreſſu téporis ſeneſcentibus cõtingit, id ipſum iis, qui ea téperatura ſunt, ab initio ineſt. Ergo humectádi, calfaciédíq; ſunt, id fiet exercitationibus moderatis, humidis, calidíſque alimentis, vini calidioris potu, & ſomnis etiã pluribꝰ, in quo danda nobis opera eſt, vt excreméta quę quotidie fiunt in corpore, vacuentur omnia, concubitus oés ſicciores lędit. eos

verò pręcipuè,qui pręter quàm quod ſicci ſint, frigidi etiam ſunt: ſolis verò calidis,& humidis eſt innoxius. Iá verò téperaturę,quę humidę,& frigidę ſunt,vitioſæſunt,corripiũtúrq; à morbis iis,qui defluxionibus accepti referuntur. Hos iuuat balnei abſtinentia, & multa exercitatio,victúſque tenuior: itémq; calida mediocriter inunctio. Qui verò naturâ frigidiores,mediocritérque ſicci, & humidi ſunt,eorum calor excitandus, & confirmandus eſt. In totius autem victus ratione conſtituẽda, victus qui inter humidũ, & ſiccũ medius ſit interiectus, deligatur.

Curatio ſiccæ intemperiei ventriculi, quæ velut exemplum reliquarum curandarum proponitur. Cap. LIII.

INTEMPERIES ſicca eſt,vel cũ ſolida ſubſtantia partium ſimilium inter ſe fit ſiccior:quæ quidem eſt eiuſmodi, vt ei adhiberi medicina non poſſit: vel cum propria humiditas, vnde partes nutriuntur omnino cõſumpta eſt.Ea autẽ cõtinetur, in omnibus animalis partibus, ceu ros quidam,per eas ſparſa: quam inſerere particulis ſine alimento non poſſumus.Quamobrem difficillima eſt huiuſ-

modi affectionum curatio. Alia verò ſiccitas eſt, quæ in exilibus arteriis, veníſq; conſiſtit. Huiuſmodi ſiccitates curare oportet alimento humectāte, ſingulas particulas ſimiles inter ſe propria humiditate implendo. Balneum ergo temperatum conuenit, in quo diutius morari ægrotū decet, à balneo verò lac aſininum recens mulctum, cuique mellis tepidi modicū ſit adiectum, nulla mora interpoſita dandū eſt. Hominémque ita ad ſecūdam vſque lauationem quieſcere permittemus, tum modicè fricabimus, & pinguiter, ſi vtique lac, quod datum fuerit, iam ad vnguem confecerit, id quod tum ex ructibus, tum ex ventriculi mole coniicere licebit. Moderatum verò temporis interuallum inter primam & ſecundam lauationem erit, ſi quatuor aut quinque horarum æquinoctialium ſpatium intercedat, ſi modò lauare tertiò paras, ſin minus, pluriū. Quinetiam poſt vnamquámque lauationē oleo hominem prius quàm ſe veſtiat, vngemus. Si verò lacte oblectetur, id etiā poſt ſecundam lauationē dabis: ſin aliter ptiſſanam diligēter coctam, aut alicam ptiſſanę modo cōfectā. Deinde verò vbi rurſus quieuerit, ad tertiam lauationem, aut

illico ad cœnam eſt ducendus. Eſto autē ei paratus panis diligenter confectus, in furno coctus, purúſque. Obſonium ex piſcibus ſaxatilibus, aut ex albo iure aſellus. Et, vt paucis alimenti ſummam complectar, ſit coctu facile, & nutriens, minimé que glutinoſum, & excremento vacans. Potus eſto vinum aquoſum, albúmque, purum, & quod minimam ſuſtineat aquæ miſtionem: quódque leuiter adſtringat. Hæcque eſt maximæ ſiccatis curatio. Modicæ verò ſiccitates non tam exquiſitum victum poſtulant, ſed pleniore cibo vti poſſunt. Ponamus ergo nunc ſiccitatē ſuperiori parem, ſed ſit ei coniuncta frigiditas. Sanè iis, quæ dicta ſunt, calefaciētiū materiam miſcebimus, & cæteris addemus. Ergo lacti mel copioſius addetur, & vinum minus aquoſum, quā prius, dabimus. Quinetiam ipſa quoque eſculenta calidiora, ídque non ſolum naturalibus ipſorum temperaturis, ſed etiā recèns acquiſitis qualitatibus, exhibēda erūt. Nardino etiam vnguento, aut maſtichino aſſiduè vngemus. Si verò cum ſiccitate multa ſit coniuncta frigiditas, primum ipſam grauiſsimam, & ad corrigendum difficilimam exiſtimabis, iiſdē verò vtendū eſt,

itémq; melle per ſe diſpumato: vinũ eligendum eſt antiquius. Optimum autem his omnibus medicamentum eſt, quo piſcatores continenter vtuntur: eóq; venter illinendus eſt, & calidum etiãnum auferendum. His etiam prodeſt, boni habitus puellus vnà dormiens ſic, vt abdomẽ ſemper contingat. Deinceps verò ſiccitati iuncta caliditas eſto mediocris. In eiuſmodi intemperie primã victus inſtitutionẽ ſeruabimus, vt mel prorſus nõ guſtetur, vinúmq; minimè vetuſtum exhibeatur. Cibos verò tepentes, & lacteos offeremus, ventriculúmq; omphacino, & melino vngemus. Hos autem vehementius refrigerare, periculoſum eſt, cũ huiuſmodi conſtitutio quodámodo febris naturã, cũ calor abundarit, imitatur. Rurſus itaq; proponamus intẽperiem calidam exuperare, huicq; humiditatem eſſe coniunctã. Hanc intẽperiem minore metu aquę frigidæ potione curabimus. Huic accommodatus eſt ciborum adſtringentiũ vſus, qui tamen citra calorẽ auſteri ſint. Humidę vero intẽperiei ſi ſola conſiſtat, cibi exſiccãtes ita vt non calefaciant nec refrigerent, itémque cõſuetæ potionis parcitas valde auxiliantur. Intemperiei verò, quæ cũ frigiditate

eſt coniuncta, optima remedia ſunt acria omnia, quibus admiſceantur adſtringentia, ſed quæ non manifeſtè refrigerent: optima etiam his eſt exigua potio, eáque vini egregiè calefacientis. Atque hæ quidem ſunt earum intemperierum, quæ in qualitatibus conſiſtunt, curationes. Quoniam verò perſæpe in ipſo ſinu ventriculi contentus humor, aut in ipſas ventriculi tunicas impactus intemperies creat, operæ pretium erit, de his etiã loqui. Ergo prior affectio, ſi ſemel conſtiterit, vomitu expurgata, facilè quieſcit. Sin rurſus ex alia parte quadam, vel aliis particulis humor cõfluxerit, exquiſita dignotione opus eſt. Curatio verò ſtatim ſubſequetur, vniuerſam enim curationẽ parti affectæ debemus accommodare, cura adhibita, ne particulæ, quæ recipiunt, ea quæ confluunt, facilè admittant. Fiet autem hoc adſtringentibus, & iis, quæ totũ corpus ad bonam habitudinẽ perducũt. Vitioſus autem ſuccus, qui in ventriculi tunicis eſt receptus, curatur modicè purgantibus medicamentis, vt eſt aloë, & picra medicamẽtum, quod ex ea componitur. Sed quibus lenta pituita ventriculo infixa eſt, iis prius exhibenda ſunt, quæ-

cunque ipſam diſſecent, deinde purgandum. Si ad vomendum ſint idonei, vomitus ex radiculis cieatur. Si verò nec lentus, nec craſſus humor ſit, vtique ſatis erit ex ptiſſanæ cremore vomere: itémque ex mulſa: bibẽdus verò etiam abſinthij ſuccus ex mulſa. Reliquarum verò partium intemperies ſimiliter ijs, quas propoſuimus, humores ad meatus idoneos deducendo, ſanabuntur. Si verò particula neq; cauitatem, neque ſenſibilem meatum habeat, euaporationibus & ſudoribus redundantes humores vel ichores, qui in ipſa ſunt, veluti ſi ſpiritus flatulentus eſſet, id quod continetur, euacuare nos oportet.

FINIS QVINTI LIBRI.

SEXTI LIBRI

ARGVMENTVM.

In ſexto traduntur ſigna, & curationes febrium, ſymptomatúmque. Et inibi etiã de animi defectione, ſyncopa, dolore, fame, appetitu proſtrato, nimia fame, nauſea, vomitu, canina appetẽtia, vigilijs, graui ſopore, colliquatione, & ſiti verba fiũt.

Signa critica in principio apparentia mala eſſe. Cap. I.
Quando optimam criſim factam cognoſcamus. Cap. II.
Quomodo futura criſis prænoſcenda ſit. Caput III.
De ſignis quæ ab vrina ſumuntur. Caput IIII.
De ſputis. Cap. V.
De febribus ephemeris. Cap. VI.
De putridarum febrium notis. Caput VII.
Curatio febrium putridarum. Caput VIII.
Signa tertianæ. Cap. IX.
Tertianæ curatio. Cap. X.
Tertianæ nothæ curatio. Cap. XI.
Quartanarum cognitio. Cap. XII.
Quartanæ curatio. Cap. XIII.
Quotidianæ febris ſigna. Cap. XIIII.
Quotidianæ curatio. Cap. XV.
Febrium continuarum indicia. Caput XVI.
Continuarum febrium curatio. Caput XVII.
Ardentium febrium ſigna. Cap. XVIII.

Ardentium çuratio. Cap. XIX.
Febrium, quæ ex affectione eryſipelas referente originem trahunt curatio. Caput XX.
Hecticarum febriū cognitio. Cap. XXI.
Hecticarum febriū curatio. Cap. XXII.
De ſemitertianis. Cap. XXIII.
De morbis publicis. Cap. XXIIII.
De peſtilentia ex Rufo. Cap. XXV.
De ijs, qui ob crudorum humorum copiā in ſyncopen cadunt. Cap. XXVI.
De ijs, qui ob tenues humores animi defectione tentantur. Cap. XXVII.
De alijs cauſis, ex quibus ſyncopæ oriuntur. Cap. XXVIII.
De dolore. Cap. XXIX.
De colliquatione. Cap. XXX.
De vigilijs in febribus. Cap. XXXI.
De eiſdem. Cap. XXXII.
De graui ſopore. Cap. XXXIII.
De canina appetentia. Cap. XXXIIII.
De cibi faſtidio. Cap. XXXV.
De fame ingenti. Cap. XXXVI.
De ſiti immodica. Cap. XXXVII.
De ſiti, Philumeni. Cap. XXXVIII.
Diſcoridæ catapotium ad ſitim. Caput. XXXIX
De nauſea. Cap. XL.

Ex Philumeno vomitionis bilis curatio.
Caput XLI.
De ſingultu ex Galeno. Cap. XLII.
Linguæ aſperæ curatio. Cap. XLIII.
Curatio exulcerationis, quæ os ſacrũ exercet. Cap. XLIIII.
De animi defectione ex inanitionibus.
Caput XLV.
Si anima deficiat ob plenitudinem.
Caput XLVI.
Curatio ad ſanguinis diſtillationem.
Caput XLVII.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER SEXTVS.

Signa critica, quæ apparent in principio, praua eſſe. Caput primum.

SIGNA concoctionis, nunquam male apparent; critica verò ſigna quandoque male apparẽt: nam neque in principio, neque in incremento, neque in ſtatu ea debent apparere.

Quomodo optimam criſim factam cognoſcamus. Cap. II.

SI ægrotus febri ſit per criſim leuatus, aliíſque accidentibus liberatur, coloratiórque pro ratione euacuationis euaſerit, pulſúſque vires acquiſiuerit, ipſéque ad ſurgendum, ſéque erigendum ſit robuſtior, ea optima criſis eſt. Si quid horum deſit, tantum ab optima aberit, quanta fuerit vis eius, quod deeſt.

Quomodo futura criſis prænoſcenda ſit. Cap. III.

SI acceſsiones intendantur, & anticipent, fiántq; multo vehementiores, & tertio quoque die inuadant, morbum breui iudicatum iri declarant: ſin autem lente moueantur, eadémque hora inuadant, & quotidie affligant, longiore poſt tempore criſim fore ſignificant: ijs etiam, qui cum vehementibus rigoribus febri iactantur, morbus ſolui non poteſt prius, quàm rigores leniantur, atque etiam niſi rigor ſe remittat, morbus ad ſtatum peruenire nõ poterit, atque ita multò minus ipſius ſperanda eſt declinatio.

De ſignis, quæ ab vrina ſumuntur.

Cap. IIII.

VRINA optima eſt, quę ſanorũ vrinę ſimillima eſt: huiuſmodi eſt, quæ ſubrufa, & ſubflaua cernitur, hæc enim ſtatim craſſitiem moderatam habet. Etenim cum tres ſint turbidarum vrinarum differentiæ, vt vel excretæ tales, paulopòſt ſubſidant, vel conſimiles maneant perpetuò, vel puræ excernantur, deinde fiant turbidæ: quæ tertio loco dictæ ſunt, malæ ſunt: benignæ verò ſunt primæ, in medio vtrarunque ſecundæ ſtatuuntur. Summè cruda eſt ea, quæ ad vnguem aquoſa eſt, vtpote quæ ſymptoma ſit deſperatæ venoſi ge-

neris concoctionis. Cũ verò vrina celeriter deſcenderit, morbus, cui diabetæ nomen eſt, oritur: ſed hæc vrinarum crudarũ eſt deterrima: deinde verò ea, quæ alba, & tenuis eſt aquæ inſtar: his vicina eſt alia vrina, quæ in pleríſq; morbis colorem, vt vinum, abundè habere videatur: hanc ſequitur ſubpallida: quæ verò pallida eſt, iã etiam erit ſubrufa: eáque iam concoquitur quantum ad colorem pertinet: háncque craſsitie tantum à diluta recedere oportet, ſi concoqui rectè debeat, quantum etiam colore abeſt. Quod ſi colorem, qui ei ſecundum naturam ineſt, planè ſeruarit, ſubſidens verò album, leue, æquale, & copioſum fiat, exquiſitæ quidem concoctionis erit indicium: ſed plus crudi humoris expurgari ſignificabit: ſi verò craſſa mediocriter fuerit, & habeat quædã ſubſidentia, ea non concocta erit omnino: ſi enim ſubſidentia parti farinæ craſsioris, aut laminis, aut furfuri ſimilia fuerint, præterquàm quod omnem huiuſmodi vrinam inconcoctam eſſe, mortis etiã immi nere periculum oſtendunt. Quę verò boni coloris vrina eſt, & ſimul etiam habet ſubſidentia leuia, atque alba, & æqualia, aut nebulis quibuſdam ſimilia aut ſu-

ſpenſa, ea eſt omnium probatiſsima: primæq; tribuuntur ei in qua eiuſmodi ſubſidentia videntur. Secundæ verò ei in qua ſuſpenſa cernuntur: tertiæ porrò ei, in qua nebulæ ſunt, & denique ea, quæ in vrinis probè innatant, quo inferius ſubſident, eo ſunt præſtantiora.

De ſputis. Cap. v.

SPVTA, quæ ſubflaua, ſubrufa, ſubſpumea, & tenuia ſunt, ſolius cruditatis ſunt notæ: malum verò nullum inſignius denotant: quæ verò ſyncerè flaua, rufáq; ſunt, ac ſpumea, ſuntque viridia, glutinoſa, & rotunda, mala ſunt, quibus etiam deteriora ſunt nigra. Nam præter ſanguinē quicunque alius humor ſuperauerit, affectionem prauam oſtendit à calore inflammatò ducentem originem. Cruenta igitur, pituitoſáque ſputa, mediocria ſunt, flauæ autem, vel atræ bilis difficilia. Cæterum quomodo educantur, primùm conſiderandum eſt: nam ſi facilè excreentur, ea bona eſſe perſpicuum eſt: ſin ſecus, praua. Perfectam namque concoctionem indicat ſputum, cum leue, album, & æquale eſt: ſubſidétque neque humidum, neque ſubcraſſum. Omnimodæ verò cruditatis ſignū eſt, ſi nihil omnino expuatur: ſi verò

ſpuatur, ſed tenue illud ſit, imbecillæ co-
ctionis eſt indicium: quod ſi parum ſit, ruſum, aut flauum, non bonum erit: ſi liuidum, & æruginoſum, vel nigrum, ſummè pernicioſum erit.

De febribus ephemeris. Cap. VI.

FEBRIVM diariarũ proprium, & inſeparabile ſignum eſt, vrinarum in primo die concoctio, & caloris ſuauitas: poſt primam verò febris ſolutioné, certiorem earum cognitioné habebis: in hac enim motus arteriarum ei motui, qui fuit in ſecunda valetudine, eſt omnino ſimilis: cũ nulla ex alijs febribus ad naturalem ſtatum reuertatur: maximum quoque indicium eſt, cum æger facilè fert. His febribus opportuni ſunt, in quorum corpore quod trãſpirat, nõ halituoſum, ſed acre, ac veluti fumoſum eſt: huiuſmodi ſunt, quorum calida eſt natura, atque ſicca, & ad ſummũ bilioſi. Qui igitur, ex laſsitudine in febrim inciderunt, ij pinguiter, & molliter ſunt perfricandi, & ad balneum ducendi. Qui ex ſiccitate, minus fricandi ſunt illi quidem, ſed lauandi ſunt liberalius. Qui ex curis, mœroribus, vigilijs, atque ira febricitant, non ſæpe lauandi, ſed multo

oleo tepido, cui minimè adſtringẽs vis inſit, fricandi paululum, & ex conſuetudine lauandi. Qui verò exuſtione febricitant, protinus ab initio refrigerantibus curãdi ſunt, & crebrius lauandi, minimè tamen eis largo oleo, & frictione eſt opus: ſint autẽ refrigerantia roſaceũ, & omphacinũ ſalis expers: eadem verò refrigerantia ſincipiti vehemẽter oportet infundere, & cũ febris inclinauerit lauare. Si quis verò ex frigore febrim contraxerit, is etiam in declinatione lauandus erit. Si verò febri, & diſtillatione, grauedinéque vexetur, prius quàm hæc concocta ſint, lauandus non eſt: at qui propter vſtionem febricitant, ij vel cum hæc adſint, lauari debebunt. A' balneo verò amborum capita ijſdem madefacienda ſunt: atque eorum quidem quibus vſtio febrim attulit, refrigerantibus, ijs verò, quibus frigus, calefacientibus, quę ſint mediocria: quale eſt irinum, & nardinum vnguentum. Quibus verò meatuum conſtipatio febrem excitauit, ijs balnea dulcium aquarum, & temperatarum conueniunt, tum frictio rarefaciẽs, & exercitationes, & victus ſuccis dulcibus procreandis idoneus. Qui verò ob inediam febri correpti ſunt, eos vbi pri-

ma acceſsio remiſerit, in balneum perduces, & plurimo oleo tepente perfundes, tũ mitiſsimè fricabis, & diutiſsimè in calida ſolij aqua detinebis: ſimulátque exierint, ſeq́ue recollegerint, in balneũ introducẽdi ſunt, deinde aqua calida potui danda, mox ptiſſanę cremor offerendus: quãdoque etiam lactuca, & piſces, qui molli carne ſunt, ex albo iure, omniũ autem communis victus ſpecies eſto, quæ boni ſucci ſit, & quæ facilè concoquatur, & quę nuſquam meatibus inhæreat. Vinum dandũ quod tum aſpectu, tum viribus ſit aquoſum. In primo autem acceſsionis inſultu nonnulla harũ quaudoque mutanda ſunt in iis, in quibus corporis intemperies ad calidum ſiccúmque conuerſa febres gignit. Qui verò ex bubonibus febricitant, ij ne medicum quidem interrogant, quid facto opus ſit, ſed vlceri, à quo excitatus eſt bubo, proſpicientes, vbi acceſsio declinauerit, lauantur, iis vinum circuncidendum eſt, donec bubo fuerit ſolutus: ſuntq́; tenuiore victu nutriendi.

Ex Galeno de putridarum febrium notis.
Cap. VII.

PVTRIDARVM febriũ notæ ſunt

hæ: vt nulla cauſa euidens pręceſſerit, vt neque à rigore febris inceperit, neq; ab æſtu, neque frigore vehementi præcedenti. Id quod nō ſecus eſt putridarum febrium proprium quàm etiam pulſuū depreſsio: ſic enim nominant, cum incipiente acceſſione pulſus admodum exigui, & inæquales ſunt: quod quidem eſt huiuſmodi febrium propriū vel maximè Porro caloris qualitas maxima eſt putridarū febriū nota: ita enim fuliginoſa eſt, vt vel tactum erodat. Maximè verò proprium harum febrium eſt vrinæ cruditas, & obſcura concoctio: magnum verò, & notabile cōcoctionis indicium in vrinis, nunquam in hiſce febribus apparet.

Curatio febrium putridarum. Cap. VIII.

ERGO ſi vires eius, qui ex putredine febricitat, valentes ſint, mittendus ſtatim ſanguis eſt, ſi cruditas ventris non ſit: ſin vires ſint infirmæ, ætáſve prohibeat, non erit incidenda vena. Corpore euacuato putrida per vrinas, aluum, & ſudores expurganda ſunt: ſin autem ſponte ſua nonnunquam ad ventriculum impetu ferantur, etiam per vomitum: alioqui non ſunt præter naturam irritanda. Materiæ autem deligi debent huiuſmodi, quæ non val-

de calefaciendo, & ſiccãdo prædictas euacuationes perficiant: cuiuſmodi ſunt ptiſſanę cremor, aqua mulſa, oxymel, apomel & apij radix: ſi aluus non deiicit, clyſtere ex aqua mulſa cum oleo ciebitur. Totũ verò corpus, prius quàm vacuatum ſit, rarefacere non oportet: vbi fuerit euacuatum, licebit rarefacere medicamento, quod tepidum calorem habeat, quale eſt, quod ex chamæmelo conficitur. Hoc etiam tẽpore vinum aquoſum potui datum omnes excretiones mouet: itémque balneum aquæ dulcis temperatum. Verùm cum febris magnitudo obſtet, tum neque vino, neque lauacro, neque vnctione rarefaciente vtẽdum erit: ſed aqua frigida in his febribus potui data eſt accommodatiſsima, niſi etiam aliquid huius vſum impediat. Ergo ſi omnes vires robuſtæ ſint, febríſque ardentiſsima, & euidentia ſigna concoctionis appareant, frigidam cum fiducia dabis: ad hæc verò ſi bonæ habitudinis homo ſit, calidáque, & ſicca ſit conſtitutio, etiam ſi in frigidam natationem hũc dimiſeris, nihil lædes: ſin autẽ mediocris ſit febris, viréſque inualidæ, vnà cum ſignis cõcoctionis, & balneũ, & vini potio, & omnes vnctiones rarefacientes iis proſunt.

Signa tertianæ. Cap. IX.

TERTIANA febris cum ex motu flauæ bilis exoritur, ſtatim ab initio rigorem non paruum infert: differt autem à rigore quartanæ, quod pungere, & conuulnerare cutim videatur: in quartanis autem acceſsionis ingreſsio vehementiorem perfrictionem habeat: quotidianas verò non rigor pręcedit, ſed corpus modò perfrigeratur. In tertiana autem eſt etiam exquiſitus ordo pulſuum: eáq; in ſtatu ſitim vehementer affert, atque hominem exurit, & paulo poſt conſiſtit, calórque per omnes parteis æquabiliter diffunditur. Si manum iniicias, primo contactu calor copioſus, & acer, ac veluti cum vapore quodam elatus, occurrit: ſed paulo poſt à manu vincitur. Cum verò æger biberit, ſtatim copia vaporis calidi ex cute prodit, quæ ſudores futuros nunciat, vomitus flauæ bilis apparet, aluus ſoluitur, bilioſa per vrinam excernuntur: præterea ad integritatem febris peruenit, vbi tempus acceſsionis non plurium, quàm duodecim horarum cōpleuerit: ergo quæ duodecim horis terminatur, exquiſitā tertianā nominamus: quę verò diuturniorem acceſsionē habet, eam ſimplici vocabulo tertianam

appellamus:at quę acceſsionem habet lõgiſsimè productam,& exiguum interuallum intercedit, ea tertiana extenſa nuncupatur.

Tertianæ curatio. Cap. x.

TERTIANA febris exquiſita, vtpote quæ à flaua bili procreetur, humectanda & refrigeranda eſt. Quódque in ventrem influit,vomitibus,quod ad inferiora vergit,alui excretionibus euacuãdũ. Et item per vrinas,atque ſudorem educẽdum. Aluuſq; igitur mollibus clyſteribus ciẽda eſt,vrina verò potionibus,in quibus apium,& anethum maduerint prouocanda. Síque ſigna cõcoctionis appareant,cõfidenter abſinthium dabis.Balnea proſunt ex aqua calida potabili, in quibus neque nitrum, neque ſal, neque ſinapi, ſint inſperſa, ſed oleo maximè calido infuſo æger eſt in balneum ducendus. Qui balneis valde oblectantur, eos etiam ſi bis laueris, non errabis. Si verò ſigna concoctionis morbi ſeſe oſtendant, etiam ſi ſæpius laueris, nihil delinques. A vino autem prius quàm morbus concoquatur, omnino abſtinendum. Vbi verò concoqui cœperit,tenue,dilutum, & modicum ab initio dandum. Cibi,quicunque humectant,

&refrigerant, accommodati ſunt. Porro à melle, ſinapi, ſalſamentis atque acribus omnibus, & à vinis natura calidis abſtinere ægrum oportet.

Tertianæ nothæ curatio. *Cap.* XI.

IN nothis hiſce febribus in initio lauare non expedit: ſed cũ iam coctionis ſigna ſe nobis offerant. Neque cibus eſt quotidie dandus, ſed alternis diebus ſatis eſt. Quies & fotus præcordiorum & ſorbitiones cõcoctu faciles, & clyſteres non admodum molles iuuant. Si verò ſanguinis miſsione opus ſit, ne hæc quidem erit omittẽda. Sit autem tota victus ratio, nón quæ refrigeret, humectétque, ſed etiam modus aliquis qui magis calefaciat, atque incidat, adhibeatur. Maximè verò conueniet ptiſſanæ cremor iniecto pipere: vel hyſſopum, vel origanum, vel ſpicã nardi mulſa aqua infundens, & decoquens potui dabis: itémq; alia omnia, quibus vrina cieri poteſt, præter ea quæ vehementer calefaciunt, & exſiccant. Maximè verò poſt ſeptimum diem abſinthij coma danda eſt. Iã oxymel quoque epotum multos iuuit, & nonnulla etiam ex iis, quę aluum leniter ſubducunt. Vomitus autem à cibo iis, in quibus hæc febris inueterarit vtiliſsimus eſt.

Quartanarum cognitio. Cap. XII.

QVARTANA febris cum magna refrigeratione inuadit, vt quæ ex frigido humore atræ bilis originem ducat. Calorem verò, atque feruorem, ſicut tertiana, non habet: immò verò neque bilis vomitus eam comitatur. Si prçterea vrinę albę tenuéſq; ſint, quartana febris erit. Eximium verò quartanæ indicium fuerit pulſus tardus, atque rarus.

Quartanæ curatio. Cap. XIII.

QVI febrem quartanam habent, leniter tractandi ſunt, eíſque neque medicamentum vllum vehemens dandum, neque tentanda vacuatio, ſi non vtique ſanguis redundare videatur: quo caſu ſecanda eis vena eſt. Victus optimus, & minimè inflans inſtituendus. Et venter emolliri conſuetis rebus debet. Si nihil hæc proficiant, mollibus clyſteribus in principio, deinde vero acrioribus agetur. Suilla caro ipſis eſt circũcidenda, itémq; omnes cibi glutinoſi, quíque tardè permeant: & denique omnes, quicunque refrigerant, atque humectant. Vinum conuenit, quod tenue, albúmque, & modicè calidum eſt. Salſis & ſinapi vti expedit: tũ aliquot diebus interpoſitis medicamentum ex tribus

piperibus,aut quod dioſpoliticum dicitur ſumere,piper quoque ſolum ex aqua quotidie rectè capitur. Si æger in morbi principio ſit, tenuiore victu alendus eſt:ſtatim verò etiã diuturna quies imperanda:viſceribúſq; proſpiciendum eſt per ea,quę molliunt,atque relaxant. Poſt verò vtendum erit medicamentis, quæ vrinam cient:ſiq́; ſigna coctionis appareant, tum melancholici humores purgandi ſunt.Iiq́ue non ſemel tantum,ſed etiam perſæpe. Poſt validam verò purgationem, medicamentum quod ex viperis conſtat,dãdum erit, & item alia,quæcunque ad huiuſmodi febres commendantur,inter quæ eſt etiam nobis familiare,quod ex Cyrenaico ſucco conficitur.

Quotidianæ febris ſigna. Cap. XIIII.

QVOTIDIANA verò febris nõ ſtatim primo die cũ rigore inuadit:ſed téporis progreſſu perfrigeratio potius, quã rigor exoritur. Ægrè verò incaleſcit, & incrementum diuturnum habet. Ægrotãtes tamen non exurit, neque multum, & crebro trahere ſpiritum, neque ex ore exſufflare, neque frigidam bibere compellit. Pituitoſi vomitus fiunt. Quæ verò

aluo excernuntur, frigidiora, crudiora, & dilutiora in hiſce febribus inuenies. Sudores primis diebus non emittuntur, neque ad integritatem veniunt. Color eſt ex pallido & albo miſtus. Vrinæ tenues, & albæ: vel craſſæ & turbulentæ, & rubræ ſunt.

Quotidianæ curatio. Cap. XV.

QVOTIDIANAM curantes oxymelite primis diebus vtimur. Itémq; iis, quæ mouere valenter vrinam poſſunt. Tota verò ratio victus ad incidendum dirigatur, circa ſtatũ eſt habenda ventriculi, li, & præſertim oris ipſius ratio: deinde ęgris iubendum, vt radicula & cibis aſſumptis vomant. Et iis, quæ vacuant pituitam, vtantur.

Febrium continuarum indicia. Cap. XVI.

CONTINVÆ febres ſingulis intermittentibus finitimæ dicuntur: ac tertianæ quidem exquiſitæ ea quæ exquiſita ardens eſt: quotidianæ ea, quæ ſingulis diebus habet acceſsiones, neq; ad integritatem redit: ſic etiam quartanæ ea, quæ quarto accedit die. Exquiſita enim ardens cum alia omnia exquiſitæ tertianæ febris indicia ſeruet, in hoc ſolum ab illa differt, quod neque cum rigore inuadit, ne-

que ad integritatem redit. Ea quoque quę ſingulis diebus accenditur, omnia ſigna quotidianarum habet, niſi quod ad integritatem non peruenit. Qua in re ab ipſa quotidiana, quæ ſpecie conſimilis eſt, diſcrepat. Pręterea quæ quarto quoque die accedit, neque ad integritatem ceſſat, eiuſdem generis eſt cum quartana. Eſt ergo febris continua, quæ non prius ad integritatem finitur, quàm omnino fuerit ſoluta. Cum autē nulla inclinatio appareat, hæc quoque ex ardentium eſt genere: ſed ex eo quod illa acuta eſt, differt.

Continuarum febrium curatio.
Cap. XVII.

CONTINVARVM febrium curatio eſt miſsio ſanguinis vſque ad animi defectionem. Qui ſi non fuerit miſſus, qui eam febrem habent, ad extremum periculum deducuntur. Si quid autem euacuare per venę ſectionem prohibuerit, aliis vtēdum eſt remediis, quæ aperiant, materiæ copiam vacuent, & febrium feruorem leniant. Cum verò ſigna coctionis humorum perſpicias, neque in principe particula inflammatio aliqua, aut tumor œdematis, aut ſcirrhi ſpeciē præ ſe ferens fuerit, neque particula aliqua adeo frigida,

vt noxam ipſa contrahat, audacter aquam frigidam bibendam propinabis: præſertim verò ſi æger eius aſſuetus potioni ſit.

Ardentium febrium cognitio.

Cap. XVIII.

ARDENTES febres hæc comitantur, lingua arida, ſciſſa, & nigra, vētriculi morſus, deiectiones pallidæ, ſitis vehemens, vigiliæ, & nonnunquam delirium.

Ardentium curatio. *Cap.* XIX.

IN febribus ardētibus, ſi perfectè morbus ſolui debet, horum alterutrum faciēdum eſt, aut bilioſos humores excerni, aut extingui. Excernuntur autem aut ſudoribus, aut vomitibus, aut per aluum: extinguūtur verò frigidæ potione, qua nos febres ardentes ex toto curauimus. Victus autem ardenti laborantibus cōuenit non ex aqua ſola, neque ex ſola mulſa, ſed ex diluta mulſa cocta. Nam qui hoc morbo conflictantur, ſola potione ſunt alendi. Balneum verò ardentem febrem habentibus ſolum conuenit, qui tumorem inflammationis aut eryſipelatis ſpeciē referentem nullum habent: ac tum maximè conueniet, ſi coctionis ſigna appareāt. Iis verò qui propter ſalſum ſuccum ardente febre ſunt correpti, minimè accommo-

datum eſt. Sed eos cremore etiam ptiſſanę nutrire conueniet.

Febrium, quæ ex affectione eryſipelas referente originem trahunt, curatio.
Cap. XX.

IN febribus, quæ ex affectione quæ eryſipelas refert, exoriuntur, à balneo eſt omnino abſtinendum. Aqua frigida per morbi ſtatum vehementi, hoc eſt frigidiſsima vtēdum eſt, in principio non itē. Sed refrigerantia foris imponuntur: ſiq; nihil hæc iuuerint, etiam intra corpus ſumere cogentur. Eis autem humidæ lactucæ præcipuè conueniunt. Extrinſecus verò ipſe lactucæ ſuccus eſt accōmodatus, itémq; ſemperuiuum, & reliqua refrigerantia. Hoc autem vt præſtantiſsimo vtimur vel maximè. Humorē alicuius refrigerantis expreſſum in pilam cum portulaca iniicimus, deinde his contuſis exprimimus, váſq; in aqua gelida ſtatuentes cū vſus exigit, parū polentæ tenuis admiſcemus: tum linteū conduplicatū hoc medicamento intinctum extrinſecus præcordiis admouemus. Idque diu adhærere nō ſinimus, ſed aliud frigidū ſubinde adhibemus. Cæterū huic medicamento quandoque omphacinum, aut roſaceum oleū

admiſcemus.

Hecticarum febriũ cognitio. *Cap.* XXI.

HECTICA febris non ſolũ in humoribus, ſpiritúq;, ſed etiã in ſolidis partibus conſiſtit. Hæc dolore vacat: quique ea detinentur, ſe omnino non febricitare exiſtimant. Calorem enim non ſentiunt, cum particulæ omnes corporis ſint in eis æqualiter calefactæ. Hecticarũ ſunt duo genera: quorum alterum ardentibus febribus magna ex parte ſuperuenit. Quod vſque adeo protrahitur, vt tractu temporis madorem corporis cordis, etiam ſi copioſus adhuc ſit, conſumat. Alterum genus eſt, quod manẽte adhuc humore cordis corpus occupãs inde accẽditur. Hæcque eſt vna febriũ hecticarũ origo nobis expoſita. Reliqua eſt, cum ab initio protinus inuadit, primam originem diarijs ſimilem ſortita ex mœrore, ira, & laſsitudine nimia, vnà cum exuſtione contracta. Atq; has febres haud difficiliter curabimus. Quæ verò ex ipſis ad marcorẽ peruenerunt, ſaneſcere nullo pacto poſſunt. facilimè autem cognoſcuntur, nam eorũ oculos cauos præter modum videbis, craſſiorem pituitam ſiccam ipſis inhærentem: ſqualidam affectionem quandam.

vitalis flos coloris euanuit. Frōs ſicca eſt, atque intenta. Conniuéntque plerunque vt dormiturientes. Verũ affectio nō ſomnus eſt, ſed quia vigilare nō poſſunt, præterea collapſa ſunt tēpora. nam quid porrò aliud præter oſſa, cutémque ſolam habent? hos ſi nudaueris, & partes vētris inſpexeris, profectò in eis neque inteſtinũ, neque viſcera vlla tibi ſupereſſe videbuntur. Præcordia verò ſurſum vehementer conuelluntur. Cutíſque ipſa eſt ad ſummum reſiccata. Pulſus gracilis, durus, & creber. Calor verò primo contactu, languidus, paulò pòſt acer, & erodens oſtenditur. Ita fit, vt vſquedum aliquid humiditatis ſupereſt, hectica ſola febris ſit, cum verò periclitatur, ne quid præterea huiuſce humiditatis reliquũ ſit, tum exquiſitus marcor iam effectus eſt.

Hecticarum febrium curatio. *Cap.* XXII.

QVI febrem hecticam habent, ſtatim ab initio nutriri propter humores erodētes deſiderant. Maximum verò remedium eſt victus humidus. Oportet igitur cremore ptiſſanæ & alicæ ſorbitione ægrum nutrire, & panis aliquid addere, cum q; potione, non vehementer, ſed moderatè fri-

gidæ, curare, cum neque inflammatio aliqua, neque humorum ſubeſt putrefactio, Si verò magnam fore noxam coniecturâ cõſequêris, à frigidæ potione abſtinendũ eſt vtẽdúmq; iis remediis, quę extrinſecus impoſita refrigerandi vim habent. Balnea verò huiuſmodi ægrotis in quocunque tempore conueniunt.

De ſemitertianis, quæ hemitritæi dicuntur. *Cap.* XXIII.

CVM tertiana cum rigore, quotidiana verò citra rigorem inuadat, quæ ex his vtriſque conſtat, horrorem affert, qui rigore quidem eſt minor, & perfrictione certè maior: quæ res coniunctis inter ſe extremis efficitur. Ex quo fit, vt non immeritò huic febri ſemitertianæ nomen ſit impoſitum. Duplici autem modo gignitur. Vel enim duæ acceſsiones in idẽ tempus concurrunt, vel ſtatim ab initio ambę inter ſe commiſcentur. Cum igitur tertiana ſuperat, plus horroris accidit, eidémque in acceſsione nonnihil rigoris adiũgitur: protinus verò hæc calidior eſt, atque ardentior: & aliquem bilis vomitũ, vel excretionẽ, vel madorem inducit: cum verò altera pituitoſa ſuperior eſt, tunc frigus partes extremas exercet, exiguíque

horrores ſunt. Quin ne ſiticuloſi quidem ſunt, neque æſtu conflictantur. At cũ pares ſunt tertiana intermittẽs, & quotidiana continua, tum acceſsionis ingreſſus cũ horrore accidit. Cúmque febris orta ex pituita excellit, contractiones pulſuum, horroréſque fiũt, cum verò calidior præſtat, ſubitò incaleſcunt. Atque ea quidem eſt exquiſita ſemitertiana, quæ ex pari miſtione duarum febriũ, tertianæ intermittentis, & quotidianæ continuæ exoritur. Non exquiſita verò, maiorem bilioſi, aut pituitoſi humoris habet copiam.

De morbis publicis, Cap. XXIIII.

MORBOS publicos, cõmunéſque nominant, qui multis ſimul accidũt: quorum vt origo, ita etiam eſt cauſa communis. Cibi igitur communes praui, communes morbos pariunt: potio item aquæ vitiatæ, nimiæ erumnæ, conſueti labores omiſsi, inedia, repletio dũ fames vagatur, aut cum ſumma eſt annonæ vilitas: regionum quoque naturæ cõmunes morbos inferunt, quæ interdũ paluſtres ſunt, nonnunquã barathrum vicinum habent, quod exitioſum, prauúmque vaporẽ exhalat, atque hæc quidem accidere continenter conſueuerunt. Aër verò nos cir-

cunſtans,qui tum calidior, quàm par eſt, tum ſiccior,tum frigidior, tum humidior effectus,naturas noſtras continuò mutat: in alias nãque cauſas neque omnes ſimul incidimus, neque in eis totos dies verſamur:at aër nos ambiẽs, & omnibus eſt foris circumfuſus,& per inſpirationẽ attrahitur:ergo neceſſe eſt corpora animantiũ pro aëris temperaturæ commutationibus affici. Hæc qui norit, non ſolũ qui morbi in quáque cõſtitutione futuri ſint,præſagiet, ſed etiam contrarium immoderati circunflui aëris tẽperaturis victum inſtituens, ne fiant prohibebit. Corpora autẽ quæ morbo alicui ex propria intemperie vicina ſunt, ea à ſimili circundantis nos aëris temperatura deprehenduntur. Quæ verò temperaturam cœlo cõtrariam ſortita ſunt, ea pręter quàm quòd ab aëre non afficiuntur,fiunt etiam meliora,cum temperatura contraria immoderationem corrigat: quod qui cognoſcit, is ſecũdam valetudinem tuebitur,contraria corporibus inducens, partim refrigerãtibus vtẽs ſi ita vſu veniat, partim calfacientibus: aquæ perfuſionibus refrigerans, itémque ocio,& alimentorum penuria,& potione largiore, calefaciens autem operimen-

to,laboribus,cibo liberaliore, & quãdoque parciore. Iam verò ſi quis pyram incendat,is non mediocriter aërẽ prius humidum,ad calidum ſiccúmque permutauerit: quemadmodũ aiunt Acronẽ Agrigentinum feciſſe.

De peſtilentia ex Ruſo. Cap. xxv.

IN peſtilentia terribiliſsima ſunt omnia:neque quicquam, vt in ſingulis morbis,occultatur:nam & deliria, & bilis vomitiones fiunt, & multi ſudores erũpunt, & extrema algent,alui profluuia biliosa, tenuia, flatus plena vrgent, vrinæ excernuntur aquoſæ,tenues,biliosæ,nigrę,quę mala habent ſubſidentia, quæq; in eis innatant, peſsima: ſanguinis è naribus deſtillationes fiunt, pectus æſtuat, lingua torrida, ſiticuloſáque, triſtitia oboritur; itémque vigiliæ, conuulſionéſque violẽtæ,& alia permulta praua, & exulcerantia. Atque in peſtilentia quidem aliquid quod terribile nõ ſit,terribile, contráque quod alioqui terribile eſt, non terribile fiet. Si quis verò futuram peſtem proſpiciat,animum attendens ad anni tempora, quæ mala ſunt,ad vitæ ſtudia bonæ valetudini minus conferentia, & ad cæterorũ animalium interitum, cum hæc diligẽter

animo voluerit, illud etiam debebit perpendere, qualis ſit præſens temporis conſtitutio, qualis denique totus ſit annus, quibus ex rebus victus rationem optimè ſciet inſtituere; veluti cum tẽpus ſiccum eſſe deberet, ſi quidem rectè proceſsiſſet, nunc humidum factum ſit, victus ratione exſiccare neceſſe eſt, vt ſuperuacaneus humor abſumatur. Ventris quoque cura habenda eſt: quibus autem ſuperior venter pituitam continet, eos vomitibus euacuare: quibus ſanguis redundat, venam ſecare oportet. Itémque purgatio per vrinas, & cæteræ omnes ex toto corpore factæ vtiles ſunt. Si verò ægrotus ardore æſtuet, flãmáque ad pectus vſq; pertineat, nõ ab re fuerit ſuper pectus imponere refrigerantia, & frigidã offerre potionẽ, eámque non paulatim, ſi quidẽ magis incenderet, ſed affatim, vt flammã reſtinguat: ſi verò ardor interiora occupat, extremáq; algét, & ſumma cutis eſt frigida, præcordia tenduntúr, vẽter colliquationes partim ſurſum, partim deorſum mittit, vigiliæ vrgent, delira fiunt, lingua eſt aſpera, iis calefacientibus opus eſt, vt calor per totum corpus diffundatur: & vt ab interioribus partibus ad exteriores trahatur, quacun-

que fieri ratione poterit, enitendum.

De iis, qui ob crudorum humorum copiã in ſyncopen cadunt. Cap. XXVI.

FEBRICITARE quidã incipiũt, cum magnam crudorum humorũ copiã ore ventriculi ſimul offenſo congeſſerũt. His præcordia intumeſcunt, & os ventriculi in maiorem molem, quàm ſecundum naturam ſit, attollitur, colórque ad albidius, aquoſiúſque mutatur: quibuſdam etiam nigrior efficitur. Nemini ex iis ſanguis mitti ſine magna noxa ſolet. Atqui vacuatione indigent: ſed neque venæ ſectionem, neque purgationem ferunt, vtpote qui etiam ſine his in ſyncopen derepente cadat: ergo frictione ſunt curandi: per initia verò morbi incipiẽdum eſt, ac primum quidem à cruribus ſupernè deorſum linteis modicè aſperioribus: deinde verò tota brachia ſupernè deorſum fricare conuenit. vbi autem artus ſatis calidi videntur, & metus eſt, ne laſsitudinis ſenſus aliquis inuehatur, tũ oleo relaxãte vtendũ eſt, ab adſtringentibus verò abſtinendũ, ſi hyems ſit etiam digerentibus, quale eſt ſicyonium, & chamæmelinũ vtemur: cum verò artus diu, multúmq; fricuerimus, oleum erit deinde abſtergen

dum,tum ad totã ſpinam accedendũ,eáq; ſimili modo perfricanda: deinde rurſus ad crura redeundũ, ab iis accedendũ iterũ ad brachia, tum ad ſpinã, ita vt per totum diem ad hunc modum æger tractetur. Commodiſsima eſt his aqua mulſa, in qua coctum hyſſopum ſit: verũ neque cibus, neque ſorbitio, neque aqua eis dãda eſt,neque permittendum, vt largè bibant, ſed contenti ſint mulſa tribus primis diebus,ita deinceps fricando. Quod ſi robur mediocre ſit,neque rectè ſit affecta aluus,audacter clyſtere vtitor.Si verò impetus excremẽtorũ maior,quàm oporteat, ad aluum feratur, principiò mulſa magis coquenda eſt, quoniam ita minus ſubducit,ſin autẽ ſit citatior, ne tum quidem ſiſtatur, ſed aquæ mulſæ loco, ptiſſanæ cremor detur.Si verò fluere pergat, ſorbitione ex alica nutries. Si verò propter imbecillitatem vires collapſas eſſe ex pulſu cognouerimus, par erit panẽ ex vino diluto dare: ſi neque ventriculus, neque iecur inflammatione teneantur. Quæ quidem ſi inflammatione vrgeantur, cũ plenũ crudorũ humorũ corpus ſit,deſperatus ægrotus eſt:ſi verò craſſos eſſe humores videas, ꝓ mulſa ꝑpetuò

oxymel dabis, ſique æſtas ſit ægrotúſque frigidæ potioni ſit aſſuetus, oxymel frigidum dabis, hyeme verò calidum. Balneũ eſt his aduerſiſsimum: ſi verò quis te vocet ad eos, qui in ſyncōpam iam inciderunt, cum partes, de quibus mentionem modò feci, non ſint inflammatæ, panem exhibere modicum ex vino poteris, ſtatímq; ad frictionem erit veniendum, eáq;, vt dictum eſt, vtendum. At quibus propter flauam bilim os ventriculi lædētem ſyncope accidit, eis potio frigida offerri debet, hæcque vinum tenue, antiquum, atque fuluum eſto.

De iјs, qui ob humores tenues ſyncopa tentantur. Cap. XXVII.

QVI ob tenues humores in ſyncopen cadunt, contrà atq; iј, de quibus ſuprà diximus, curandi ſunt: hos paulatim continuò nutrimus: ſiq; iecur, aut ventriculus inflammatione vexetur, viribus iam languentibus, hi nulla curatione poſſunt releuari. In hiſce affectionibus cadaueris facies ſtatim apparet: eos igitur nutrire neceſſe eſt, corúmque cutem denſare non ſecus, quàm in ſuperioribus erat rarefacienda: frigidus aër eſt iјs cōparandus, vnguētis adſtringentibus vngendi, alimēta dan-

da, quæ nõ admodum facilè defluant: ergo panis, & ſorbitiones ex alica conueniunt: itémque fugaces fructus auſteri, & qui difficiliter corrumpuntur: híq; & per ſe, & verò etiam cum pane. Danda etiam ſunt oua, & præſertim eorum vitelli, & cerebrum porcellorum: vinum autem dilutum ſtatim ſub initio poſt cibum ſumptum eſt eis neceſſarium.

De alijs cauſis, ex quibus ſyncopæ oriuntur. *Cap.* XXVIII.

ALIAE porrò cauſę quatuor ſunt, ex quibus ſyncopæ fiunt, dolor vehemẽs, vigiliæ, immodica euacuatio, & interdum motio delirantium, ſi vis tu, quintam adde, principiorum intemperiem, ac celerrima quidem pernicies ſubſequitur affecto corde, deinde cerebro, tum breui iecore.

De dolore. *Cap.* XXIX.

DOLOR igitur, qui ſtuporem affert, ex affectione frigida oritur, pulſans verò dolor magnæ inflammationis eſt proprius: ſi verò tanquam ab aculeo infixo, aut tanquã à cerebro perforari putes, doloris ſpecies eſt craſſi inteſtini: pungẽs dolor in mẽbranis verſatur. Pertundens vero vehemẽtiſſimis nõ heterocranijs ſolũ, ſed etiam cephalæis accidit. Eſt hic dolor,

cum à parte quæ primo loco affecta eſt, ceu à radice, ſtatim in vicinas partes perfertur. Diſtendentes ex vtraque parte neruorum dolores ſunt, quia ad vtraque extrema nerui tenduntur: carent autem nerui doloribus in latũ tendentibus, at membrana ſub cute exporrecta tendentes ſtupefacientéſque dolores inducit: quæ verò inter carnem inhæreſcunt, earum dolores veluti dilaniantes ſunt: multæ enim ſunt & inæqualiter inſertæ, quæ carnem amplectuntur: at earum quæ oſsibus adiacẽt, profundi ſunt dolores, & ipſorum oſsium dolentium imaginem referunt. Cum igitur nulla doloris cauſa extrinſecus orta videatur, antecedens victus ratio perpendenda eſt: vtrum in maiore ocio quis vixerit, quàm conſueſſet, an plus cibi ingeſſerit, idq; ex valenti materia, an verò excretio aliqua cõſueta retineatur: ſi quid horum, aut hæc omnia ſubeſſe videatur, doloris in cauſa eſt repletio, quo caſu hominem quã celerrimè euacuabis. Hac enim ratione tibi licebit, cum ſumma tutela remedijs, in particulis dolore affectis vti, quę fluxioné repellunt. Ergo ſi copia ſanguinis ſit, quæ diſtendat, protinus incidenda eſt magna vena, quæ parti affectæ pro-

pinqua ſit. Si vitioſi humores ſolum vexent, eſt adhibenda purgatio. Si vtrunque adſit, vtroque vacuationis genere vtendũ ita, vt primũ vena ſecetur. His peractis, ſi dolor perſeueret, planum eſt, id quod dolorem inuehit, in affecta particula impactum eſſe: conſtátq; curationẽ ipſam in digerentibus medicamentis eſſe poſitã. Dolores quoq; quos ſpiritus flatuoſus excitauit, curabimus: ſed in ijs magis extenuantibus cibis, potionibúſq; vtemur, & per ſedem iniectionibus, & irrorationibus, atque fomentis ipſum corpus ambiẽs rarefaciemus. Si verò tumor aliquis aut grauãs, aut cõtundens dolorem creet, tumor ipſe curandus eſt. Sin humor erodens affligat, aduerſiſsima ei ſunt extenuantia, & calefacientia. Anethum verò oleo incoctũ dolorem lenit, ſomnúmq; cõciliat. Id quod viride potius, quàm ſiccum facit.

De colliquatione. Cap. XXX.

CVM excernitur aliquid per ventrem, quod non ab eſculentis, & poculentis, ſed ex corpore procedit, humore in aluũ confluente, qui ſimilis eſt ei flauę bili, quæ continuò euomitur, & per ſeceſſum deiicitur, ab eáque differt tũ fœditate odoris, tum quod deiectum excrementũ ma-

gis rufum eſt, & habet craſsitudinem ſtrigmenti, & quandoque etiam olei: tunc caro pinguis, & recens cõpacta ab ardẽti febre reſoluitur, & colliquatur. Si malũ inueterarit, etiam aliquid ex ſolidis partibus liqueſcit. In hac pernicioſiſsima febri vtilis eſt potio frigidæ, quæ à fonte frigidiſſimo hauriatur. Eiuſmodi quoque eſſe debent cataplaſmata, & epithemata refrigerantia quæ ſuper thoracem, & præcordia imponantur. Cibi etiam refrigerantes dãdi ſunt.

De vigilijs in febribus, ex Galeno.
Cap. XXXI.

CVM nimiis vigiliis ægri torquentur, iis crura & brachia vinciri quo tempore ſomno ſe tradere conſueuerunt, & item excitari iubemus. Eóſque palpebras aperire & conniuere cogimus, donec abunde fatigati ſint: tum derepente vincula ſoluimus, lucernam auferimus, multámq; quietem imperamus.

De iiſdem ex Herodoto. Cap. XXXII.

SI verò vehemẽtius vigiliȩ vrgeat, in acceſsionis remiſsione ablueñda facie, eſt nigrorum papauerum decocto. Naribus autem admoueatur papaueris albi cortex toſtus & tritus. Et mandragoræ radicis tantun-

tantundem læuigabis, & cum vino ac roſaceo, malagma conficies. Fronti quoque imponendum eſt ſerpillum cum meliloto in paſſo decoctum. Hoc in acceſsionibus etiam vtendum eſt. Vel trita papauera pane cum roſaceo, vel cerato excipimus, & adhibemus. Victus eſto quodammodo plenior. Sorbitionibus autem imponatur ſeminis papauerū alborum quãtum tria impleat cochlearia. Oleribus verò admiſceatur papaueris nigri, ſi folia ſint, quantum tribus digitis poſsis comprehendere, ſi ea non adſint, tria, quatuórve papauera ſicca ſimul incoquãtur. Si ne ita quidem ſomno corripiantur, liquore papaueris, aut ſucco mandragoræ illinantur.

De graui ſopore qui κατάφορα *dicitur ex Herodoto.* Cap. XXXIII.

FACIES poſca, in qua lactis parum ſit adiectum, abſtergenda eſt, extremáque ſunt validis excipienda ligamentis. Naribus quæ vim incidendi habeant, admoueantur. In remiſsionibus cucurbitulę dorſo, & ſpinæ egregiè affigantur. Si morbus adhuc maneat, in febrium remiſſionibus quæ ſternutamenta excitant, ad-

hibeantur. Ciborum verò materia ſit, quæ incidendi, diuidendíque vim habeat.

De canina appetentia. *Cap.* XXXIIII.

QVI appetitu, qui caninus appellatur laborant, ijs pro ſummo remedio vinum dandum eſt, ex eorum numero, quæ abundè calefaciunt. Eiuſmodi ſunt quæ colore fulua, rubráque ſunt, & minimè adſtringentia. Iis porrò cum ad prandiũ accedunt, primum pinguia, mox alia omnia ex veteri oleo præparata, in quo nihil auſteri vel adſtringentis ex ſe inſit, offerenda ſunt. Poſt hæc vinum, quod dixi, licet illi non ſitiant, dari iubeo. Cum enim id diutius fecerint, ipſe morbus ita ſedabitur.

De cibi faſtidio. *Cap.* XXXV.

SI vitioſi humores cibi faſtidium induxerint, ijs cibos & potiones dare conuenit, qui ad eiuſmodi ſuccos vel per vomitum, vel aluum excernendos, vel ad meliores reddendos ſint accommodati. In quibus verò virium imbecillitas cibi faſtidium peperit, in ijs quoniam omnes vires ex particularum intéperie ſunt infirmæ, ſpecies intemperiei ipſius eſt curanda contrarijs.

De fame ingenti, quam βούλιμον *nominant.* *Cap.* XXXVI.

QVI in itineribus aut aliâs, magna fame corripiuntur, reficiendi ſunt tum aliis quæ naribus admouentur, tum etiam carnibus ſuillis aſſatis, atque hœdinis: & ad ſummam, omnibus, quæ nidoroſum odorem referunt. Extremæ eorum partes deligãdæ ſunt, ipſiq; erigendi, maxillæ item pungendæ, & capilli, aut aures vellicandæ. Cum refecti fuerint, panem ex diluta vini potione, aut aliquid aliud, quod facilè diſtribuatur, eis dabimus.

De ſiti immodica. *Cap.* XXXVII.

SITIM admodum longam ex ſiccitate, aut caliditate particularum, per quas humor ex ore in vẽtriculum importatur, oriri exiſtimandum eſt. Siccitatis autem remedium eſt ſomnus, vigiliæ verò caliditatis. Nonnulli verò ex vini potione ſitibundi fiunt, & ex caliditate eſculentorum. His remedio eſt frigida potio, ſed qui ſiti quæ extingui non poteſt, enecti ſunt, quemadmodum cibos vitioſos expetunt, pro portione humoris vitioſi qui exuperat, ita etiam prauas potiones deſiderãt, ex quibus etiã mortui ſunt. Noui ego, q viperas dipſadas comediſſẽt, itẽq; alios,

qui vino veteri ſe inebriaſſent, & item nauigantes, quicunque ob aquæ potabilis inopiam, marinam bibere auſi eſſent, omnes interiiſſe.

De ſiti, Philumeni. *Cap.* XXXVIII.

SITIM, quę in febribus oritur, lenire conſueuit capitis irrigatio ex oleo frigidiſsimo, aut roſaceo deſuper irrorato. Optimè verò ad ſitim facit nigrę lactucę ſemen commanducatum, & radix quę dulcis appellatur, & cucumeris ſemen etiam commanducatum, & in ore retentum.

Dioſcoridæ catapotium ἄδιψον ad ſitim leniendam. *Cap.* XXXIX.

HABET hoc catapotium, ſeminis cucumeris ſatiui drachmas octo. Tragacanthæ drach. quatuor. Tragacantha diſſoluitur albo ouorum crudorum recentium. Cum diſſolua fuerit, contritam cæteris adiunge: cúmq; emollieris catapotia conficito, atque in vmbra exſiccato. Ex ijs vnum ſub lingua tenendum præbetur, vt diſſolutus humor deglutiatur. Iam verò dilutum malorum cydoniorum, aut pirorum, aut meſpilorum, aut pampinorum vitis, aut mali grauati liquorem, aut omphacij ſuccum ſorbeant.

De nauſea. Cap. XL.

CVM æger abſque cibi ſumptione nauſea tentatur, poſſumus, arbitror, ratione facilè comprehendere, ventriculum prauis humoribus vexari. Nonnulli quidem vellicantur, ſed cum humor in tunicis impactus ſit, nihil vomunt: ergo pituitoſi humores concoquendi ſunt, ſeruando ęgrum in quiete, inedia, & ſomno. Tenuiores verò humores reiicit vomitus, qui nonnunquam ex ptiſſanæ cremore, nonnunquam verò ex aqua mulſa ſit excitus. Quicunq; autem glutinoſi & craſsi ſunt, attenuantia deſiderant.

Ex Philumeno, quæ ſit vomitioni bilis adhibenda curatio. Cap. XLI.

BILEM vomentibus, applicandũ eſt cataplaſma ex palmulis, aut malicorio, aut galla vino incoctis, vel poſca, pane ſimul diſſoluto. Acacia itidem, hypocyſtis, balauſtium, & rhus cataplaſmati adiungantur. Cucurbitula quoque cum largiore flamma affixa, magnopere adiuuat. Cibum ſæpe & paulatim dabimus. Iis verò, qui atram bilem vomũt, & ſtomachus flatu eſt plenus, ſpongias, acerrimo madefactas aceto imponito, vel hederæ folia in vino cocta adhibeto.

De ſingultu ex Galeno. Cap. XLII.

SINGVLTVS oritur ex repletione aut inanitione, aut acribus humoribus ſtomachum erodentibus: quibus vomitu reiectis ſingultus ſedatur. Pleríque autem ſumpto medicamẽto, quod ex tribus piperis generibus conſtat, ſi ſtatim vinum ſuperbiberint, ſingultiunt. Nõnulli verò cibo intus corrupto à ſingultu corripiuntur. Compertum ergo eſt, vomitum ſatis eſſe ad curandum eum ſingultum, quem repletio, aut morſus excitauit: cùm verò, qui à frigore ortum ducat, calore finiri. Cum autem ex humorum repletione ſingultus oritur, violenta euacuatione indiget, quæ ſternutamẽto præſtatur, at ſingultus ab inanitione obortus ſternutamẽtum non ſanat. Singultientibus autem ruta cum vino, vel calamintha, vel nardum celticum datur.

Quæ curatio ſit linguæ aſperæ adhibenda. Cap. XLIII.

LINGVAE aſperitas humectanda eſt decocto ſeminis lini in os laborãtis dato. Melius autem facit ſi mixa cum lini ſemine coquamus, ac digito in hunc ſuccum intincto linguam confricatam, aqua pura abluamus, vel ſpõgia abſtergeamus,

deinde roſaceo illinamus. Atque etiam ipſum roſaceum melli admiſtum in id vehementer efficax eſt. Itémque portulacæ ſuccus in ore retentus. Et rhu obſoniorum mulſæ commiſtum. Egregiè quoque faciunt damaſcenorum, & mixarum oſſa in ore detenta. Necnon & lactucæ cauliculus.

Curatio exulcerationis, quæ circa os ſacrum exoritur. Cap. XLIIII.

CVM locus incipit rubeſcere, circulum iuſtæ magnitudinis ex lana eidem ſubiiciemus: deinde roſaceum, aut myrtinum ceratum conficiemus, quod argenti ſpumam, aut ceruſſam habeat, & imponemus. Exorta verò inflãmatione cataplaſma ex pane cum ſolano, aut herba ſanguinali, aut plantagine, aut tenera braſsica admouetur: ſi vlceratio paſcendo ſerpat, lenticula cum malicorio illinenda erit.

De animæ defectione ex inanitionibus. Cap. XLV.

CVM propter euacuationes anima deficit, iis aqua aſpergenda eſt, nares apprehendendæ, os ventriculi confricandum, vomitus imperandus, quin etiã bra-

chia, & crura liganda ſunt:ligamentáque plura, & vehementiora eſſe debent,atque à ſuperioribus partibus ad inferiores, & ab inferioribus ad ſuperiores pertinere. Diſſolutiones porro ex ſubitis euacuationibus ortas vinum frigida temperatum curat, ſi nihil ipſum dari vetet. Balnea ad defluxiones in ventriculum ſunt accommodata vel maximè: ſed ſanguinis profluuia vehementer proritant. Iis præterea qui propter nimiam ſudoris copiam reſol uuntur,infenſiſsima ſunt:quandoquidem eorum cutis non laxanda, ſed refrigeranda,atque adſtringéda eſt:iiſque præcipuè frigidum vinum dare conuenit.

Si anima deficiat ob plenitudinem. *Cap.* XLVI.

QVI ob plenitudinem animo deſtituuntur, iis confricandi ſunt artus, calefaciendíque, ac vinciendi,à vino cibóque abſtinendi,itémque à balneo,ſi febrem habeant, iis ſatis eſt potio mulſæ, in qua vel thymum,vel origanum,vel pulegium,vel hyſſopum ſit incoctum:eiſdem quoque oxymel eſt idoneum.

Curatio ad ſanguinis deſtillationem. *Cap.* XLVII.

QVIA deſtillatio, quæ ex contuſione, vel denſitate euenit, totius corporis, aut capitis redundantiam indicat, largior autem excretio poteſt redundantiam minuere, atque laxare, conſentaneum eſt, ipſam inde moliri, vnde natura initium mouendi ſumpſerit: accommodatius enim inde, quàm aliunde ducitur. Cum hæc mecum ipſe reputarem, non veritus ſum in quartanarum deſtillationibus ſcalpello, vt eſt in more poſitũ, vaſa quæ in naribus ſunt, vulnerare: qua quidem in re non exiguo ſanguinis fluore contentum eſſe, ſed detrahere pro viribus oportet.

FINIS SEXTI LIBRI.

SEPTIMVS omnium vlcerum, ſanguinis profluuij, cicatricum, neruorum conuulneratorum, defluxionum, gangrænæ, abſceſſuum, ſtrumarum, fiſtularum, formicarum, & elephantiæ curationes exequitur.

Huius libri ſeptimi, hæc ſunt capita.

De ſimplicibus vlceribus. Caput Primum.
De cauis vlceribus. Cap. II.
De vlceribus, quibus eſt inducenda cicatrix. Cap. III.
Quomodo caro vlceribus ſupercreſcens excedatur. Cap. IIII.
Ad vlcera, quæ in ſumma cute ſunt, ad intertrigines, ad abraſa, inueterata vlcera, ſenilem, tenerámque cutem. Cap. V.
Ad ambuſta. Cap. VI.
Ad exanthemata. Cap. VII.
De pruritu. Cap. VIII.
De puſtulis, quæ phlyctænæ dicuntur. Caput. IX.
De vlceribus, quæ cicatrice obducta iterum rumpuntur. Cap. X.
De vlceribus malignis. Cap. XI.
Ad carbunculos. Cap. XII.
De cancro. Cap. XIII.
De carne contuſa, & ſanguinis coitu ſubter cutem, quod ecchymoma nominatur. Cap XIIII.
De ruptis, & conuulſis. Cap. XV.
De luxatis, & contuſis. Cap. XVI.

Quæ ſpicula, ſurculóſque educant.
Caput Cap. XVII.
De reduuiis. Cap. XVIII.
De vlceribus articulorum. Cap. XIX.
De ſanguinis profluuio. Cap. XX.
Ad cicatrices nigricantes, & quæ ex impetigine fiunt, & ad ſtigmata.
Caput XXI.
De neruis vulneratis. Cap. XXII.
Ad articulos luxatos. Cap. XXIII.
De inflammatione. Cap. XXIIII.
De affectione, quæ ex defluxionibus fit.
Caput XXV.
De iis,qui ex affectionibus,quas defluxio cõcitauit, purulenti fiũt. Cap. XXVI.
De gangræna,& ſphacelo Galeni.
Caput XXVII.
De abſceſsibus. Cap. XXVIII.
De ſtrumis,& phymate. Cap. XXIX.
De fiſtula. Cap. XXXX.
De bubonibus. Cap. XXXI.
De eryſipelate, hoc eſt igne ſacro.
Caput XXXII.
De herpete. Cap. XXXIII.
De ſcirrhis. Cap. XXXIIII.
De œdemate. Cap. XXXV.
De terebintho. Cap. XXXVI.
De epinyctidibus. Cap. XXXVII.

De ligamẽtis diſſectis. Cap. XXXVIII.
De thymo. Cap. XXXIX
De ficis. Cap. XL.
De furunculo, qui dothien vocatur. Caput XLI.
Ad epinyctidas. Cap. XLII.
De verrucis, myrmecio, & ſimilibus. Caput XLIII.
Ad ganglia. Cap. XLIIII.
Ad perniones. Cap. XLV.
Ad digitorum, totiúſque pedis rimas. Caput XLVI.
Ad pudenda vlcerata. Cap. XLVII.
De leuce, alpho, melane, lepra, & ſcabie. Caput XLVIII.
De impetigine. Cap. XLIX.
De inflatione. Cap. L.
De elephantia. Cap. LI.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER SEPTIMVS.

De ſimplicibus vlceribus. Cap. primum.

QVONIAM ſimplex vlcus eſt ſolum diuiſio, ſi quis partes diuiſas faſcia in orbē circundata committat, diductæ partes abſque vllo negotio coaleſcent. Cum verò alterum vlceris labium in obliquum verſum ſit, inde incipienda eſt deligatio, & in contrariam partem adducendum: cum verò in vtranque partem labia ſunt diducta, principium deligandi ab vtroque ſumendum eſt, atque ita labia in vnum adducenda. Nam cum nihil intra oras inciderit, vt pilus, aut arena, aut oleum, aut ſordes, aut aliud generis eiuſdem, vlcus omnino concreſcet. Verùm ſi magnum vlcus ſit, vt partes diductæ in vnum penitus conduci non queant, aut ſanies ſit ibidem accumulata, aut dolor vrgeat, huiuſ-

modi vlcus ex ſola cõiunctione cõglutinari non poteſt: opus verò eſt medicamento exſiccante, quod aggregatam ſaniem cõſumat, & ne alia præterea fluat, impediat. Ex liquidis igitur optimum eſt vinũ, deinde poſca, atque etiam mulſa. Inter cætera verò vlcus glutinãt folia quercus illita, itémq; ſalicis & braſsicæ: necnõ etiã chamælææ fructus & foliã, ſuccúſque auſterioris, & ſiccioris plãtaginis: papyrus poſca aut vino imbuta, & in orbem circundata. Recentia verò vlcera glutinant pini, & piceæ folia, & cortex recens inſtar ligamẽti inuolutus: ſpongia noua cum aqua, aut poſca, aut vino, caſeus recẽs ante læuigatus. Extrinſecus autem imponuntur folia lapathi, aut vitis, aut betæ, aut lactucæ. Caſeus verò ex acido lacte confectus etiam vulnera maiora cõglutinat: pira ſylueſtria fluxionem reprimunt: cauda equina herba illita neruos etiam inciſos iungit. Iſatis ſatiua vlcera in duris corporibus etiam ſi in capitibus muſculorum ſint, perſanat: cupreſsi folia, & germina, nouelli globuli, & teneri in duris quoque corporibus proſunt: ſed eis miſcenda eſt in puluerem redacta aranea, quæ farinam excipiat è muro molis vicino: myrrha

ex aqua illita, vel thuris lachryma:terreſtres lumbrici etiam neruos præciſos agglutinant, pentaphylli folia cum melle, allia combuſta illita. Ad vlcera autem inueterata facit anagallis cũ cerato, itémque hordeum combuſtum, & ceruſſa cum cerati myrtei triplicato pondere. Ad vlcera capitis myrrham aridam inſperge, eámq; non madefacito, nã celeriter in vnũ cõducit, vel aridam aloẽ, aut ariſtolochiam ex aqua tritam: id quod oſſa quoque committit: aut thuris lachrymã, & myrrham paribus portionibus contere, & cum melle, & vino coq;, donec mediocrẽ ſpiſsitudinẽ acquirãt, deinde linteo impoſita applicato. Ad vulnera porro, quæ cum dolore, & inflammatione affligunt, valet malum punicum dulce vino incoctum, tritúmque & illitum. Eſt enim hoc remedium admirabile, & vſu multiplici commendatum: nam & ad vlcera capitis, & pudendorum, & ad ea quæ in toto corpore dolorem inuehunt, & item ad inflammationes oculorum eſt accommodatum.

De cauis vlceribus. Cap. II.

CAVVM vlcus humidũ eſt, atq; ſordidum, eo fit, vt medicamenta poſtulet, quæ

modicè exſiccent, & abſtergeant: huius generis ſunt lachryma thuris, farina hordei, fabarum, & erui, iris, ariſtolochia, cadmia, panax &, pompholyx: ſi medicamentum ad creandam carnem adhibitum nihil proficiat, ad aliud erit ſic tranſeundum. Si maior ſordium copia, vlcúſque ipſum ſit humidius, ſcire conuenit, medicamentum minus deſiccaſſe: idq́ue mellis admiſtione erit intendendum: ſi purũ, & abſque humore videatur, plus quàm oportebat exſiccaſſe: ídque olei, & cerati miſtione erit molliendum. Fit quandoque, vt cum medicamen ſit vehementius, pars aliqua carnis colliqueſcat ita, vt vlc⁹ ſordidum, & humidum perinde appareat, ac ſi medicamẽtũ minus quàm par eſt, exſiccaſſet: ſed huiuſmodi vlcus dum conſumitur, magis cauum efficitur, labra intumeſcunt, rubétque ipſum, & inflammationis eſt particeps: & ſæpenumero æger ſe erodi manifeſtè ſentit. In eo verò, in quo medicamentum minus exſiccat, nihil tale euenit. Putredo igitur lignorum, & præſertim eorum, quæ moderatè adſtringendi refrigerandi, et abſtergendi vi prędita ſunt, quemadmodum vlmus, vlcera purgat, eáque purgata carne implet. Anemonæ

monæ quoque appoſitæ idem præſtant. Pini cortex deraſus, cõtritúſque cum cerato & linteis illitus cauis vlceribus, & præſertim recentibus adhibetur. Ea enim carne replet. Cauitates autem ſordiũ plenas expurgat marrubium cum melle, ariſtolochia cum melle, & oliuæ colymbades illitæ.

De vlceribus, quibus eſt cicatrix inducenda. *Cap.* LII.

SI carnem vlcerum, quæ ad cicatricẽ perducenda ſunt, ita exſiccemus, atq; adſtringamus, vt non ſolùm id quod præter naturam abundat, diſcutiamus, ſed etiam id quod ſecundum naturam eſt, attingamus, vlceris extremitatem cuti ſimilem efficiemus, & vlceri cicatrix inducetur. Valent autem ad hanc rem, galla immatura, & malicorium modicè exſiccãs, quæq́ue citra adſtrictionem roſionémq; exſiccant. Atque hæc etiam cicatricẽ inducũt: vt myrrha, ſpuma argẽti, & oſtrea, ſi crementur. Hæc námque ſiccà inſperſa ad cicatricem ſæpenumero perduxerunt, pini cortex cum myrteo cerato, hederæ flos cum cerato, lilij radix cum roſaceo. Vetera autẽ ad cicatricem perducit viſcũ cũ lachryma thuris ærugo & diphryges

paribus portionibus cum myrteo cerato.

Quomodo caro vlceribus ſupercreſcens exedatur. Cap. IIII.

CARO vlceribus ſupercreſcens tollitur medicamentis iis, quæ valẽter exſiccant: cuiuſmodi eſt aſij lapidis flos, & teſtacea omnia combuſta mediocriter: & erinacei vtrique cum toto corpore cõcremati, itémq; diphryges inſperſum. Atramentum verò ſutorium & ſquãmam æris inſperge.

Ad vlcera, quæ in ſumma cute ſunt, ad intertrigines, ad abraſa, inueterata vlcera, ſenilem, tenerámque cutẽ. Cap. V.

ARGENTI ſpumæ chryſitidis drachmæ L. ceræ drach. XX. reſinæ ſiccæ ex picea drach. XII. olei hemina. Argenti ſpumæ in oleo coctæ cæram & reſinam adiicito. Vbi emplaſtri ſpiſsitudinem acquiſiuerint, ab igne auferto, in pilámque coniicito, & emollitis vtitor. Sed cutis abraſa non eſt ab vlceribus amputanda, ſed medicamentum ei indendum: & foris etiam aliquod medicamẽtum accommodatum imponendum. Sic enim, licet iam nigreſcat abraſa cutis, ſæpenumero agglutinatur. Si verò vlcus carne nudum ſit,

cicatrix difficiliter inducitur, cum & erodatur, & ſordidum ſit. Abraſa autem ab inflammatione tuetur rhu rubrum læuigatum cum melle illitum. Et iunci rotũdi coma cremata & cum melle impoſita. Ad intertrigines verò, quæ à calceis efficiuntur, valet pulmo agninus, & ſuillus, & caprillus. Porrò cutim ab æſtu aduſtã non iuuant ea quæ calefaciunt, ſed quæ inflammationem ſedant. Hic verò cinis exſiccandi vim habet, cepam cum adipe galinaceo læuigato, gallam adurito, contundito, & illine. Acaciam aceto dilue, & inungito.

Ad igni combuſta. *Cap.* VI.

QVAE igni combuſta ſunt, medicamentis indigent quæ citra euidentem calorem aut frigiditatem abſtergeant. Ergo terra chia, & cimolia, & terra omnis leuis illita ex aceto nõ valde acri, vel aqua admiſta egregiè facit, & puſtulas vetat excitari. Itémque ouum integrum crudum ſtatim impoſitum lana molli exceptum. Nam & moderatè refrigerat, & citra mordicationem exſiccat. Prætcrea atramentum ſcriptorium illine, lenticulámque vbi decoxeris tere, & illine. Lixi-

uium cum calce viua cerato admiſce, illitúmque linteolo impone. Partes vlceratæ porris tritis oblinūtur. Columbinū ſtercus linteo inuolutum combure, donec in cinerē redigatur, eóque oleo diluto vtere. Mirificè autē facit pini aut piceæ cortex, aut adiantum ſiccum læuigatum, aut myrti folia combuſta, & trita. Horū verò vnumquodque etiam cum cerato coniunctum facit. Ad vſtiones verò ex aqua calida priuſquā puſtulæ prodierint, aqua oliuarum halmadum, continuè aſperſa valet. Ipſæ quoque oliuæ contuſæ imponuntur. Aut alumē ſciſsile ex aceto cōtere, & illine. Vel vt Adamātinus facere ſolebat, liliorū bulbos cū roſaceo tere & ad ſordium ſpiſsitudinē redige, atque illine.

Ad exanthemata. *Cap.* VII.

EXANTHEMATA ex craſſis humoribus in cute concretis, & magis cum ſuperior pellicula eſt denſior, oriuntur. Qui hoc morbo vexantur, per cutem ſunt vacuandi, nec procul in altum attrahendum eſt, per aluum aut vomitus euacuando. Sed nemo putet, me id conſilij dare, huiuſmodi humores non eſſe per aluum euacuandos: quia in quibus humorum plenitudo infixa eſt, primùm eſt ad-

hibenda purgatio. quod ſi quis nõ faciat, ſed prius diſcutere aggrediatur, humores obſtruet potius, quàm per cutem euacuabit. Porro humorum qui cuti ſunt impacti, curatio ex adurentibus & calefacientibus ineunda eſt. idq́; præcipuè cum lata fuerint exanthemata. ea enim humorem neque tenuem, neque calidum; ſed ſatis & frigidum & craſſum eſſe indicant. Ergo lauri tenerorum foliorum, & rutæ, & mãnæ pares portiones cõterito, atque illinito. Ceræ drach. octo. ſulphuris tantundem, * ſalis drach. v i. arida conterito, iiſque olei mediam heminam affundito, & ſimul incoquito: & emplaſtro facto vtitor. Sed coctioni eſt diligenter aſsiſtendum, ſiquidem valde efficax medicamentum eſt.

Alter codex habet Aloes.

De pruritu. *Cap.* VIII.

PRVRITVS excitandi ſunt, cùm ex alto euocare humores oportet: prohibendi verò, cum partes prurientes periclitantur, ne aut ſcabie, aut lepra, aut aliquo alio maligno vlcere corripiantur. Cæterum prohibentur medicamentis repellentibus, vel etiam pruritum tolerando, neq; contrectando: ſiquidem ita quoque ſedari pruritus conſueuit. Pruritus verò à

ſcabie excitatos, aqua marina calida, aut aceto calido perlue. Simili quoque modo agreſtis cucumeris decocto perſperge. Vel vitis veteris corticem in fictili frigito, eóque locum ſcabioſum fricato, butyróque illinito, & alligato. Hócque medicamento, donec locus conſaneſcat, vtitor. Iam verò opium cum liquido cerato inunctum, & pruritus & puſtulas, quæ pſidracia dicuntur, mitigat.

De puſtulis, quæ phlyctænæ nominantur.
Cap. IX.

PHLYCTAENAS quoque acuta acu, qua parte defluxus humoris ſubeſt, perforare oportet: deinde humorem leuiter exprimere, & cutim obductam ſinere. Si occluſo foramine phlyctæna impleatur, ea erit eodem modo perforanda: & cutis comprimenda. Atque ita cõpreſſa ſeruanda eſt, donec id, quod ſub ea vlceratum eſt, ad cicatricem veniat. Antequam igitur puſtulæ erumpant, coctam lẽticulam cũ aqua læuigatam illinito: aut mali granati virgulta cinere calido tepefecta imponito, locúmque torrefacito. Si autem ruptæ fuerint, vlcúſque ſit excitatum, adeps ſuillus liquefactus cum lenticula læuigata linteo illinitur, & imponi-

tur, aut lilij radix aqua incocta & contrita cum cerato adhibetur.

De vlceribus quæ cicatrice obducta iterum rumpuntur. Cap. x.

NONNVLLA vlcera ſunt, quæ inducta cicatrice, frequenter nõ multo pòſt tẽpore, iterum inflãmatione infeſtantur, & rumpuntur; etenim oſſe aliquo affecto, quandoque caro circũdata ad cicatricem facilè perducitur, & ſanitatem planè videtur adepta eſſe: ſed cum humoris validus defluxus paulatim ex oſſe in profundo corrupto delabitur, tũ & inflãmatio, & pus ſuboritur, quibus cicatrix obducta deraditur. E'cquæ igitur eſt horũ vlcerũ curatio? nimirum tanta exſiccatio vt os affectum decidat. Oſsium autem ſinus cõcauos facilè replebis, ſi papaueris ſylueſtris, & ficulna folia læuigata cum polenta & vino illeueris, aut ſi alter ci ſeminis & atramenti ſutorij par pondus contriueris, & impoſueris. Paucedani verò radix, oſsium ſquãmas celeriter diſiungit.

De vlceribus malignis. Cap. xi.

MALIGNA vlcera, quæque difficulter ad cicatricem perducũtur, itémq; chironia, & putrida lemnia ſphragis vehe

menter adiuuat. Eius vſus quantitas ex malitia vlceris æſtimatur. Nam ad vlcus quod tetri odoris eſt, admodúmque flaccidum & ſordidum, lemnia ex aceto acerrimo diluitur ad luti ſpiſsitudinem. Adhibetur quoque ex vino, aut aqua, aut oxymelite, aut poſca, aut mulſa, aut quoquo modo vſus poſtulet. Accommodatum verò medicamentum erit, ſi quis eam in pila plumbea, cum plumbeo piſtillo confecerit, roſaceum aut immaturum oleum affundens, aut ſemperuiuæ ſuccum, aut cotylidonis, aut lactucę, aut pſyllij, aut omphacij: & tanquam liquore aliquo vlcera confricuerit, atque inunxerit. Optimum enim habebit medicamentum ad carcinode, malignáque vlcera, ad pudendorũ, teſtium, & mammarum inflammationes, & item ad ſedis vlcera, aut rugas eminentes. Porrò centaurium minus recẽs inueteratis vlceribus, & quæ difficulter cicatricem recipiunt, ad cicatricem perducit, & maligna vlcera ſanat: itémque cupreſsi folia, & germina, & globuli noui, & teneri: & humores qui in flaccidis, & putridis affectionibus in profundo ſunt demerſi ſine moleſtia & tutò depaſcunt. Cyperi radices vlcera, quibus propter nimiũ humo-

rem induci cicatrix difficulter poteſt, mirabiliter iuuant. Cucurbitæ aridę combuſtæ cinis vlceribus humidis ſine inflammatione putreſcentibus, & præſertim ijs, quæ in pudendi præputio ſunt, conuenit. Simili quoque modo benefacit anethi radix. Plantago etiam malignis vlceribus, defluxionibus, & putredini conuenit, & iſatis ſatiua, omni vlceri maligno viriliter obſiſtit, licet putreſcat, licétque depaſcatur. Si verò vehementior fortè, quā ægri natura ferre queat, tibi videatur, eius folijs læuigatis addere oportebit vel panem, vel hordeaceam farinam, aut frumentaceam, aut polentam pro ratione affectionis, quæ in vnoquoque ſit. Teſtaceis porrò vtimur ad cauitates diuturnas, quæque vix carne implentur, quæ ex defluxionibus fiunt, & fiſtuloſæ ac profundæ ſunt. Lanæ autem combuſtæ carnes flaccidas vlcerum celerrimè liquefaciunt: platani verò cortex combuſtus, atque inſperſus, vlcera quæ propter nimiam humiditatem flaccida, ſordidáque ſunt, curat. Paucedani radix malignis vlceribus illita præſtantiſsimum medicamentum eſt. Nam & purgat, & carne replet, & ad cicatricem perducit. Aloe vl-

cera, quæ ægrè ad cicatricē perueniunt, & præſertim quæ in ſede & pudēdis ſunt, curat. Eſt etiam ad earundē partium inflammationes vtilis ex aqua diſſoluta. Vlcera verò antiqua ſanat cera in ſole emollita, cui multum ſquamę æris, aut chryſocollę ſit adiunctum. Eſt autem linteo illinenda, & adhibenda, cuius ſplenium non eſt continuò auferendum. Ad chironia autē valet hoc, quod habet ſquamæ æris drach. x. ceræ tantundem, aluminis drach. II. cerā calefacito, emollitóque, & arida in pollinem redacta excipito, iiſq; linteo impoſitis vtitor Ad effera autem vlcera malicorium læuigatum combuſtum imponito, aut alumen ſciſsile vſtum tritúmq; inſpergito, aut hoc medicamentū adhibe, quod cōſtat ex hyſſopi drachmis quatuor. Vuæ paſſæ drach. quatuor, nitri drach. II. loco prius melle illito, hæc trita applicantor. Putrida verò & depaſcentia vlcera valentioribus remedijs indigent, qualia ſunt chalcitis, auripigmentum, & calx. Hæc enim æquè, ac ignis, adurunt & quandoque ijs à morbo victis ad ignem confugimus. Iam verò marrubium ex vino coctū illine, eruum læuigatum cum melle impone. Oliuæ teneræ folijs in vino coctis

& contritis eodem modo vtitor. Præterea marina aqua calida perfundenda. Cęterũ vermes, qui in vlceribus putreſcentibus ſunt, calaminthæ ſuccus aufert.

Ad carbunculos. Cap. XII.

SANGVIS melancholicus effectus atque ferueſcens, cutímq; accendens carbones gignit. Quocirca cum cruſta exoriuntur puſtulæ, quę phlyctęne appellantur, vlcus præcedentibus: vt in igni ambuſtis fieri cõſueuit. Febrim quoq; acutiſsimam, & periculum celere inuehunt. Cum verò pruritu vexentur, quandoque vna, quandoq; plures puſtulæ erũpunt exiguæ & frequentes, & continuæ milio ſimiles, quæ ruptæ vlcus pariter cum cruſta faciunt, cuius color quidem quandoque cinereus eſt, quandoque verò niger, caro autẽ circundata feruida inflãmatione tentatur, nigróq; colore perfunditur, & non ſecus quàm bitumen & pix ſplẽdet. Huiuſmodi verò eſt bilis exquiſitè atra. Qui adhibere huic morbo medicinam velit, ei à venæ ſectione incipiẽdum eſt, euacuandũmque vſque ad animi defectionem. Scarificare quoque poſt ſanguinis miſsionem non erit incommodũ, id quod altioribus plagis propter ſucci craſsitiẽ erit fa

ciendum. Affectæ autem particulæ inducuntur, ijs quæ moderatè repellunt, atque digerunt: quale eſt cataplaſma quod ex plantagine, & lenticula cocta conſtat: cui mica ſit adiuncta panis, qui in furno confectus ſit, qui neq; valde à furfure ſit purgatus, neque valde ſordidus ſit. Super ipſum verò vlcus aliquod medicamẽtum valens imponemus, vt quod ad Andronem auctorem refertur, vino dulci diluentes ad ſordium ſpiſsitudinem. Sedata autem feruida illa inflammatione, vlceri perinde atque alijs, cicatricem inducemus. Auellanæ veteres oleoſæ, carbunculos ad pus perducunt, itémque cupreſsi folia & germina, noui & teneri globuli cum polenta, vua paſſa acinorum expers, & trita. Ficus coctæ in vino contuſæ.

De cancro. *Cap.* XIII.

IAM verò cancri quoque ex atra bili feruente oriuntur: quæ ſi acrior fuerit, cũ vlcere erumpunt: quamobrem colore nigriore ſunt quàm inflammationes: verum abſque caliditate: ſed in his venæ magis, quàm in inflammationibus implentur, & diſtenduntur, neque ita rubent, vt in inflammationibus, ſed color earum ſanguinis colori reſpondet. Cæterum can-

cer propter huius humoris craſsitiem non ſaneſcit: ſiquidem neque repelli, neq; diſcuti queat, neque totius corporis purgationibus cedat: mitioráque medicamenta adhibita negligat, à vehemẽtioribus aũt magis irritetur. Poſſumus tamen in initio prohibere, ne augeſcat, melancholici humoris euacuatione: prius quàm altius in affecta particula impingatur. Euacuabimus autem, aut ex aliquo ſimplici, vt epithymi drach. quatuor in ſero lactis, aut mulſa propinatis, aut ex hiera, quæ veratrum nigrum recipiat: loco autem affecto ſuperpoſitũ in vlceratis facit ſine dolore hoc medicamentum: ſolani ſuccus linteo molli in eo intincto adhibetur: extrinſec⁹ verò lana molliuſcula eodem quoq; ſucco imbuta applicatur, adhibita diligentia ne hæc ſicceſcant, ſucco continenter affuſo. Erit etiam exulceratis cancris accommodatum id medicamentũ, quod ex pompholyge conſtat. Victus autem ægrotanti inſtituatur ex ptiſſanæ cremore, & ſero lactis: & ex oleribus, ex malua, cucurbitáque, & his ſimilibus: ex piſcibus verò ſaxatiles. Itémque aues omnes, præter paluſtres conueniunt.

De carne contuſa, & ſanguinis coitu ſubter cutem, quod ecchymoma dicitur. Cap. XIIII.

CVM caro ab aliquo pondere ſuperincidente contuſa ſit, exiléſque venæ, quæ in ea ſunt, ruptæ fuerint, ſanguis profunditur, vt ſolet cum tunica venarum rariorefacta tranſcolat: íſque ſub cute collectus facit id, quod ecchymoma nominatur cute etiamuum integra. Noſtrum in hoc conſilium eſt, concretum ſanguinem diſsipare: id quod celeriter faciendum eſt, eſt, ante quàm nigreſcat. In initio autem adſtringentia ſunt digerentibus admiſcēda, propterea quod tunicæ venarum contuſę denſatione indigent. Poſt hæc verò ſolis digerentibus, ſine adſtringētibus vtimur: ſacrificatis autē initio ecchymomatis reliquam deinde curationem adhibemus. Horum porrò ſpecies ſunt quæ ſugillata appellantur, & liuores ex ictu contracti, & inter vngues ſanguinis concurſus ex percuſsione proueniens. Cæterum pellis ouis recèns detracta eos, qui flagris cæſi ſunt, potius quàm alia omnia, die vnico perſanat. Præterea hydropiper vnà cum fructu illitum ſugillata, & induratos tumores adiuuat, & diſcutit.

De ruptis, & conulſis. Cap. XV.

RVPTA cum ecchymoſi omnino fiũt: medicamentíſque mediocriter calefacientibus curantur: quale eſt acopon, quod ex nigra populo conficitur, & quæ ſimilia ſunt. Curandum verò eſt, vt in ruptis, quę in profundo corpore hęrent, medicamentorum vis intendatur, vt magis acria, magíſq; incidentia admoueantur: talibus autem cucurbitulæ vſus prodeſt: cæterum cum totum ecchymoma celeriter per halitum digeſtum eſt, rupta caro facilè coaleſcit: ſin longiore ſpatio ſordes ſubnaſcitur ita, vt iam coire ruptio non queat: labra enim inter ſe tantum propè admouentur, ex quo fit, vt leue momentum ea facilè ſeparet: & medium locum aliquo humore impleat: & quodam modò nouum continuò ecchymoma gignatur, & primo ſimile, niſi quod hoc celerius, quàm illud digeritur: conſtátque ex tenui ſanie, cum prius ecchymoma eſſet à ſanguine. Conuulſa autem fibris quibuſdam diſtractis fiunt, leniriq; tantum deſiderant, quoad dolor ſit leuatus, cõglutinari enim non poſſunt. Cæterum ariſtolochia rotunda ruptis & conuulſis, ſi quid aliud, eſt accommodata. Itémq; maioris centau-

rij radix, eiúſque ſuccus, & rheum, & coſtus, & bdelium cum oxymelite in potu acceptum.

De luxatis, & contuſis. Cap. XVI.

AD articulos luxatos, contuſóſq; valẽt lanæ ſuccidæ, ſpongia oxelæo imbuta, & impoſita, bulbi elixi teneri cum melle, aut cerato: ſal læuigatus, farina cum melle, agni folia, & ſal, & nitrum toſtum cum cerato: vtere etiam aquæ marinæ calentis ſuperfuſione: vbi inflammatio, doloréſq; conquieuerint, partes eluxatas etiam confricare ritè poteris.

Quæ ſpicula, ſurculos, ſpináſque educunt. Cap. XVII.

SPICVLA, arundines, ſpináſque, & ſurculos educunt ambæ anagallides, ariſtolochia, ammoniacũ cum melle, alterci fructus tritus illitus. Arundinis radicem contunde, & melli admixtã in linteo largè illinito, imponito, atque alligato, ſubito enim educit.

De reduuijs. Cap. XVIII.

REDVVIAS paruas, & incipientes galla cum melle reprimit, & prohibet confirmari: vbi verò caro præter naturam excreuerit, conſilium eſt, eam erodentibus abſumere, & colliquare. Valet autem

tem ad reduuias aurium ſordes, et lycium: quæ verò ſuppuratæ ſunt, acu perforari, humórque emitti, & ſpongia aqua imbuta imponi debet: aut lenticula cum aqua trita illini: vel etiam roſis viridibus, aut ſiccis aqua perfuſis, tritíſque: aut polenta trita cum aqua: caro autem eſt ex omni parte ab vngue ramentis lintei abducenda: porrò vngues contuſos myrti, & mali punici folijs teneris contritis illine: vnguibus autem ſubcruentis farinã pice admixtam adhibe: vt autem vngues, qui male affecti fuerint, decidant, ſulphur tritum ſuillo adipe exceptum impone: vt verò ſcabri quoq; abſcedant, vtitor hoc, quod habet viſci quercini, ſandarachæ, fœni græci ſingulorum vnc. duas, cantharidũ thapſiæ ſingulorum vnciam, aceti, quantum ſatis eſt. Ad idem valet fex ſicca cum cerato impoſita, aut caro ficuum abiectis ſeminibus contuſa: aut vnguem pice ſubunctum ſulphure, & ſandaracha tritis pari pondere illinito. Vnguis autem diligéter radendus, ad æqualitatem redigendus, & vinciendus eſt: vtendúmque ijs, quæ ad vngues abſcedentes valẽt: ſuper reduuias autem, quæ in digitis ſunt, thuris lachrymam tritam impone, & alliga: aut

eruum tritum eodem modo:aut thuris inſecti drach.vnam, ſandarachę duplum trita radici vnguis applicato : diligentérque inſpergito, ſupra verò linamenta ſicca ponito: hoc ſtatim reduuias exſiccat. Eſt & aliud bonum,quod etiam valde eſt ad maligna vlcera accommodatum. Gallarum malicorij acidi, ſquamæ rubri æris, & caricarum combuſtarum pares portiones tere, & miſce cum melle, & ad vnguenti ſpiſsitudinem redige: linamenta intinge, & bis in die impone, & liga, locis neque vnctis, neque madefactis: ſi verò humor ſubſit, ſpongia vino perfuſa eundem abſtergebis.

De vlceribus articulorum. *Cap.* XIX.

ARTICVLI ſunt carnoſis partibus ſicciores, idcirco cùm vlcerati ſunt ſiccioribus egent medicamentis: ergo Polyidæ paſtillus ex vino ad ſordium ſpiſsitudinē ſubactus, itémque medicamenta, quæ æquè ac is, deſiccant, probè faciunt: marina quoq; & muria ſæpenumero irrigatos articulos melius affectos vidimus: quamobrem in articulis vtendum eſt ijs, quæ maiorem etiā exſiccandi vim habent.

De ſanguinis profluuio. *Cap.* XX.

SANGVINIS profluuij remediū

eſt appoſitus partis vulneratæ ſitus: huiuſmodi eſt is, qui ſurſum vergit, & caret dolore. Nam ſi infrà vergat, doloremq; afferat, tum nõ ſolum mouebit profluuiũ, ſed etiã ſi non ſit, prouocabit. Cum ergo particulæ vulneratæ ſunt, & ſanguis fluit, ſtatim digitum ori vaſis ex quo ſanguis effluit, admoueto, leniterque, & citra dolorem premens: ita enim grumo compacto ſanguinis defluuium ſiſtetur, eo ſuppreſſo, medicamentis etiam ſanguinem ſiſtentibus vtendum erit: inter quæ, illa quæ obſtruunt, quæ emplaſtica nominantur, potiora ſunt cruſtas inducentibus. Siquidem interdum cum cruſta excidit, ne iterũ ſanguis fluat, periculum eſt: optimum verò, quod etiam valet ad defluuium ſannis è membranis cerebri, eſt hoc, thuris pars vna, aloes dimidium, albo oui ſubigitur ad mellis craſsitudinem, deinde leporis molliſsimis pilis excipitur: tum vlceri toti liberaliſsimè imponitur, faſciáque linea alligandum eſt: cuius faſciȩ primi quatuor aut quinq; amplexus ſuper ipſum vas profluens iniiciendi nobis ſunt, inde verò ad radicem vaſis ducentur: tertio verò die ſolues: ſiq; medicamentũ toto adhuc vlceri adhæret, aliud rurſus ſuper-

impones, ac veluti linamentum, quod ex pilis factum eſt, madefaciés ita deligabis, vt initio feciſti: ſin ſua ſponte linamentum excidat, radicem vaſis digito blandè comprimes, quatenus nihil defluat, hoc leniter auferes, aliúdque impones: & quoad vas carne munietur, curare ad hunc modum debebis. At quæ cruſtas generant, vbi cruſta decidit, magis nudam partem, quàm pro ipſius naturali habitu, derelinquũt: & ſæpenumero poſtea quàm cruſta decidit, profuſio ſanguinis, quę ægrè ſupprimi potuit, ſuperuenit: quanquam cruſtificis medicamentis non ſecus, atque ignitis ferramentis vti neceſsitas cogit, vbi ex eroſione putredinis profuſio ſanguinis concitatur. Iſatis ſatiua ſuper partibus, è quibus ſanguis fluit, impoſita, egregiè ſiſtit: idem faciunt gallæ aduſtę: quæ cum ignitæ ſunt, aceto aut vino ſunt extinguendæ. Gypſum, & oui candidum tenerum, farinámque triticeam, pulueruletam, qualis parietibus adhęret, miſceto: medicamẽtum ad ſanguinis profluuium accommodatum conficies: quod vbi confeceris, leporis pilis, aut aliqua alia re pariter molli excipiendum erit. Ad ſanguinis autem profuſiones, quæ ex ore,

aut thymis, aut formicis, aut verrucis, aut hæmorrhoidibus fiunt, porri folia cõtunde, atque adhibe: aut rhoen rubram, aut acinos, aut capitula punici mali contundens impone: aut ſpongiam nouam, pice cruda intinctam adure, & trita vtitor: eſt enim hoc valde efficax. Fluxionem verò ſanguinis ex ore comprimit decoctum frigidum roſarum viridium, aut ſiccarum: aut clauiculorum vitis, aut lentiſci foliorum, aut myrti, aut rubi, aut malorum cydoniorum, aut punicorum, aut acinorum, aut lenticularum: ijs etiam vtendum erit inſeſsibus frigidis, qui ſedi, atque vtero conueniunt. Cæterum victus ratio ijs, quos ſanguinis exercet profuſio, ſit ex adſtringentibus, atque incraſſantibus inſtituta: huiuſmodi ſunt alica, farináque pura decocta, caſeus mollis, bulbi cocti, piſces aſſati, palmulæ, vinum nigrum auſterum, lenticula, polenta, ouorum tenerorum vitelli, pira ſylueſtria, mala cydonia, ſorba, meſpila, & quę ſunt his con ſimilia. Ad ſanguinis autem fluxum è naribus valent platani globuli exſiccati, quos re aliqua ex ſetis confecta fricabis, ſemen proiicies, lanuginémque collectam in vaſe fictili nouo repones: cum

vſus exigit, hæc tenuia per calamum inſpira: frontem autem, & naſum gypſo, aut luto figulari obline. Ad idem facit etiam porri ſuccus lana coacta, aut linamento exceptus, & naribus inditus, & manna ſucco porri coacta, & impoſita. Foris autem oliuæ foliis læuigatis teneris naſus illinendus eſt: & ſuffitum ex cicuta ſuper molli cinere naribus admouebis: & ſpongiis, aut lanis aqua frigida imbutis meatus vtriuſque pinnæ naris obſtrues, crura, brachiáque vincies, frontem, & tempora oblines agglutinantibus iis, quæ ad oculorum defluxiones faciunt. Si verò grumi aliqui ſubſint, cum ſanguinis profuſio adhuc perſeuerat, eos conueniet exprimere: celeritérque iterum vti medicamentis ſanguinem comprimentibus: & narium chartilaginem ſub ipſo oſſe duobus digitis pollice & indice comprimere. Prodeſt verò in hiſce profuſionibus, & in iis, quæ ex inteſtinis fiunt, porri ſuccum ad cyathos duos potui dare: aut lauri tenera folia contuſa in oxymelite: aut thuris, & lauri pares portiones læuigabis in vino nigro, quod pari facultate conſtet, & bibendum propinabis: aut toſti oui vitellum ex aquæ

portiuncula contritum præbe, aut farinam puram crudam, & thus, & gummi paribus portionibus cum aqua tere, & dato.

Ad cicatrices nigricantes, & quæ ex impetigine fiunt, & ſtigmata.
Cap. XXI.

NIGRAS cicatrices tollit inunctũ oleum in quo bryoniæ albæ, & nigræ radix incocta ſit, donec ſuccum reddat, calamintha vino cocta, argenti ſpuma, roſaceo oleo candido lota. Cicatrices verò, quæ fiunt ex impetigine cõcolores reddit adeps aſininus illitus cum argenti ſpuma: erucæ ſuccus cum argẽti ſpuma inunctus. Stigmata exterit ranũculus illitus, aut capparis folia, aut ceruſſa cum aceto inuncta: id verò proceſſu temporis aufert: vibices denique concolores ſtatim facit oleum liliaceum continenter ſubunctum.

De neruis vulneratis. Cap. XXII.

NERVVS vulneratus & dolore, & inflammatione maiore, quàm alia, propter ſenſus excellentiam corripitur. Quocirca cutis vulnus apertum eſt ſeruandum vt ſanies per ipſum effluat: vulneríq; adhibenda medicamenta ſunt, quę dolorẽ leniát, & aditum effluxui patefaciant. Ergo

calidā aquā, quę cæteris apta eſt inflāmationibus, his aduerſiſsimā eſſe ſciendū eſt, & accommodatius ad has eſſe, vt oleo tenuium partium, & experte adſtrictionis irrorentur. Ex medicamentis autem idonea eſt reſina, aut terebinthina, eáque per ſe in pueris, mulieribus, & iis qui molli ſunt carne: in cæteris verò cum euphorbio: itémque propolis & per ſe, & cum euphorbio emollita: ſiq; nonnūquā duriora corpora contigerint, cum aliquo ſubtiliore oleo. Cataplaſmate autem in neruis inflāmatis, & putreſcētibus vti quiſpiā poterit, quod ex farina hordei, aut fabarum, aut erui in lixiuio ſtillatitio aut oxymelite cocta, ſit confectum. Cerato verò vti poterit hoc, quod habet ceræ vnc. III. euphorbij vnciam: aut fimi columbini in durioribus corporibus, olei vncias II. Conuenit etiam baſilicum medicamētum, quod nitrum recipit, aut calcem viuam, aut euphorbium, aut ſulphur viuū, aut fimum ſylueſtris columbæ: vt in tetrapharmaci libram, horum alicuius vnciam coniicias. Iam verò in agro, vbi tibi nihil ſuppetat, poteris recentem, pinguēque ꝓpolin vulneri admouere, aut fermētum ſolum propoli mixtum: aut tithymali

ſuccũ fermento admixtũ. Porro cataplaſmatis ex lixiuio ſtillatitio atq; oxymelite, & farina fabarũ, aut erui, aut cicerum, aut lupinorum amarorum, aut hordei, aut polenta, non ſolũ cum inflammatione tẽtantur, ſed etiam ſtatim in ipſo initio vtendum eſt. Si verò neruus non punctus ſit, ſed planè cæſim ſit vulneratus ita, vt ipſa etiam cutis ſubiecta ſit diuiſa, vt nudus neruus, & per directum & non per tranſuerſum diuiſus conſpiciatur, tum nullo ex iis medicamentis quæ ex euphorbio cõſtant, quæque non ſecus acria ſunt, vti oportet. Neruus enim nudatus horum vim, quæ vehemens eſt, ferre non poterit. Calcem igitur æſtiuo tempore ſæpe lotã, & oleo copioſiore dilutam accipe. Facit etiam ad hanc rem, quod ex pompholyge conficitur, & quod ex melle, in roſaceo liberaliore eliquatũ: nihil autem horũ debet vulnus contingere, cum enim neruus ſenſus vi præſtat, tum verò frigida temperatura eſt, & cum parte cæterarum longe principe cõtinuus eſt, quin ne oleo quidẽ huiuſmodi vlcus irrigare cõuenit. fit enim ſordidũ, ergo ſanies tantũ abluenda eſt molli lana ſpecillo circumuoluta. Si omnia ſuccedant ex ſentẽtia, etiam vino

dulci citra periculũ madefaciens. Poſtquã verò denudatus neruus fuerit contectus, linamenta aliquo medicamẽto quod anguſtis vulneribus accommodatũ ſit, intincta, quale eſt quod ex euphorbio, aut fimo columbino paratur, extrinſecus circunducere oportet ita, vt etiã ſanas partes large cõplectatur, cum verò tranſuerſum vulnus eſt, maius periculum conuulſionis imminet: ſed quantum ad curationem pertinet, eodem modo progrediendum eſt. Victus autem adhibeatur tenuior, quies imperetur, lectus mollis eſto. Oleo liberaliore alæ capútque perfundantur. Si verò nerui contuſi ſint, cúmque iis eſt contuſa cutis, & exulceratio ſubſequitur, cataplaſma ex farina fabarum & oxymelite conuenit. Cúmq; contuſioni coniunctus eſt dolor, pix liquida miſcetur. Si verò citra cutis contuſionem eueniat, oleo calẽte cui digerendi facultas inſit, ſæpiſsime perfundere oportet. Si totus neruus ſit præciſus, periculum nullum ſequetur, ſed membrum mutilum reddetur, curatio verò eadem, quæ aliis quoque vlceribus, adhibebitur. Liquefactum medicamentum neruis compunctis idoneum. Facit etiam ad morſos à rabioſis. Aceti ſextarius, picis pinguis lib.

opopanacis vnc.I I I.opopanacē aceto ſolutum magis læuigabis: picē liquefactam, mixtámq; incoques, eſt autem hoc medicamentū ad neruos compunctos accōmodatum, vtpote quod compunctionis os conniuere non ſinat: queādmodum etiam in iis, qui à cane rabioſo morbi ſunt, ne vlcus ad cicatricem perducatur, prohibet. Sed in duriuſculis tantum corporibus facit. Si verò in pueris, aut mulieribus, aut molli carne præditis compunctis hoc vti velis, tibi licebit ipſum ex aliquo digerente, vt amaracino, aut opobalſamo, aut oleo vetere liquefacere.

Ad articulos relaxatos. Cap. XXIII.

FACIT ad laxatos articulos acaciæ ſuccus aqua dilutus & ſuperfuſus. Aut rubi, aut malicorij, aut myrti folia cū myrteo cerato impoſita.

De inflammatione. Cap. XXIIII.

INFLAMMATIONIS initium eſt, cum pars impletur ſanguinea ſubſtātia: incrementum, cum id quod fluebat, ceſſat, quod verò in particula eſt, incipit putreſcere, calorémq; præter naturā inuenit, effuſióq; & flatus gignitur, particuláque magis, quàm prius, intenditur: ſtatus verò, cum pus iam conſiſtit, ſed labores

maiores vexant: declinatio denique cum id quod fluxit digeſtum eſt, & moles eſt diminuta. In principio autem ea per ſe admouemus, quæ vim habent repellendi: in incrementis hæc minuimus, digerentiáque adiungimus: in ſtatu repellentibus, & digerentibus pari portione vtimur: ſi dolor vehemens ſit, lenientibus opus eſt: in declinatione digerentia ſolum adhibemus nulla re adiuncta, quæ vim adſtringendi habeat. Parietaria autem ad inflammationes, tum in principio, tum in incremento accõmodata eſt, itémque glaucium. Atriplex, & maluæ hortenſes incipientibus & augeſcentibus ac veluti ferueſcentibus conueniunt. At declinantibus, duratis, & refrigeratis ſylueſtres magis ſunt idoneæ. Lactuca verò & cucurbita calidis illitæ bene faciũt. Ad eas verò, quæ ex fluxionibus fiunt, ſemperuiua, & tribuli vtrique valent. Braſsica verò dureſcentibus conuenit.

De affectione, quæ ex defluxionibus fit. Cap. XXV.

CVM inflammatio derepente particulam aliquã ſine manifeſta cauſa pręcedẽte obſedit, id quod affectionem eam gignit,

defluxio nominatur. Ipſe verò morbus affectio ex defluxione. In harũ autẽ inflammationũ principiis dãda opera eſt, vt rectè adhibeatur curatio, totũ ergo corpus euacuandum eſt euacuationibus accommodatis: ipſa verò pars imflammata, ſuperfundenda atque illinenda non calefacientibus aut humectantibus medicamentis, ſed iis, quę repellere defluxum poſsint: quódque in partem affectam iam decubuit, euacuare, vímque & robur particulis laborantibus afferre. Illinendum ergo eſt cataplaſma, quod ex ſemperuiuo, mali punici cortice in vino incocto, cera et poléta adiunctis conficitur. Hócque & ſimilibus cum dolor vehemens non eſt, vtemur: vbi verò particula cum defluxione dolorem maiorem ſentit, tum ne aqua quidem calida, aut oleum, aut cataplaſmata ex farina ſunt adhibenda. Fluxionum enim vitiis hæc inimica ſunt omnia. Debet verò doloris vehementia leniri medicamento, quod ex paſſo, roſaceo, modica cera, lanis ſordidis, quæ œſypi multum habeant confectum ſit, quæ per æſtatem frigida, hyeme verò tepida excipiuntur, & admouentur ita, vt ſuperiores partibus affectis locos ſpongia vino auſtero, aut poſca

frigida imbuta comprehendant. Si ex horum vſu pus non ſubſidat, emplaſtro quod ex chalcitide conficitur, aut alio ſimili ex iis, quæ ad fluxiones valent, vtemur. Lanam verò puram vino auſtero imbutam ſuper medicamento extrinſecus accommodabimus. Atque hoc quidem modo inflammationes ex defluxione ortas curabis. Eas verò, quæ ex aliqua occaſione concitantur, calefaciens & humectās non lædes, quas ſi ad puris confectionem velis perducere', farina triticea hydrelæo incocta illines. Sique vſus quandoque exiget, vt ſcarifices, id etiam accommodatè facies. At ſi inflammationes, quæ ex defluxionibus oriuntur, ſcarificatione tentabis, & præſertim in principio, eris in cauſa, vt æger malo aliquo magno afficiatur.

De iis, qui ex affectionibus, quas defluxio concitauit, purulenti fiunt.

Cap. XXVI.

IN affectione, quæ ex defluxione orta eſt, cum nulla cauſa perſpicua ſubſit, ſemel, aut bis vtendum eſt cataplaſmate, ac tunc quidem quod ex hordeo conſtat, cæteris eſt præſtantius. Ei tamen aliqua aceti, aut vini portio addatur. Purè autem

diſſecto, & vacuato, cauẽdum poſtea erit, ne oleum, aut aqua offeratur, verùm ſi vſus poſtulet, vt vulnus quandoque abluatur, aqua mulſa, poſca, vino, & vino mulſo vtendum erit. Siq́ue iterum inflãmatio accedat, cataplaſma ex lenticula imponetur: ſi nulla ſit inflammatio, aliquod medicamentum ex iis, quæ emplaſtica dicuntur, & non minus id, quod ex chalcitide conſtat, ad huiuſmodi diuiſiones accommodabimus: ſuper quod ſpongiam, aut lanam vino adſtringenti imbutã imponemus. Cæterum vulneri nullum medicamentum impinguans admouendum eſt, quale eſt tetrapharmacum appellatum ſiquidẽ ei exquiſita exſiccatione opus eſt.

De gangræna & ſphacelo, ex Galeno. *Cap.* XXVII.

GANGRAENAS appellant eas mortificationes, quæ ex magnitudine inflammationis nondum factæ ſunt, ſed adhuc fiunt. Hanc affectionem niſi quis celerrimè curet, particula ita affecta ſtatim emoritur, vicináſq; partes comprehendit, & hominem occidit. Vbi verò membra ſic affecta ſenſus omnino ſunt facta expertia, tum morbus non iam gangræna,

ſed ſphacelus nominatur. Atque hoc etiã malum oſsibus accidit, cum adiecta ipſis caro ſaniem prauam gignens oſſa hac ipſa imbuerit, & corruptela conſumpſerit. Cum igitur membrum eſt penitus emortuum, ſtatim pręcidendum eſt quàm proximè ſanæ parti. Gangræna curatur euacuantibus nobis quamplurimum ſanguinis poſſumus ex membro vitiato. Sanguis enim corruptus detrahendus eſt aut vena ſecta, cum in ipſo membro vena magna ſit: aut cutis vniuerſa multis profundíſque ſectionibus incidenda eſt. Cúmque ſanguinẽ effluere permiſerimus, aliquod medicamentum ex iis, quæ ad putreſcentia valent, imponemus. Huiuſmodi eſt, quod ex oxymelite, aut farina erui, aut lolij, aut fabarum conficitur. Si valentius velis imponere, ſal adiiciatur, aut paſtillus Andronis, aut alius generis eiuſdẽ. Ad gangrænas etiam faciunt vetuſtæ nuces oleoſæ. Earum verò cortex expurgat, & tithymali liquor in tempore & modo adhibitus. Iiſdem quoque lupinorum amarorum decoctum inſperſum auxiliatur.

De abſceſsibus. *Cap.* XXVIII.

IN abſceſsibus, quę apoſtemata dicũtur, ſi

ſi puris eruptio impediri non poſſe tibi videatur, panē hydrelæo coctum illines, aut fariná hordeaceā eodē modo apparatá: particulá verò aqua in qua althææ radix incocta ſit, fouebis: cum verò tumor ægrè ad ſuppurationē veniat, ægréq; diſcutiatur, cataplaſmate ex caricis vtitor. Oportet aūt eas dulces, pinguéſque incoctas aqua eliqueſcere, & aquam melli tenui ſimilē reddere, farinámq; hordeaceā addere: ſiq; tumor minus, quàm par ſit, digeratur, cum caricis erit hyſſopū, aut origanum incoquendū. Si vim magis intendere volueris, decocto ſalem adiicito: ſed diligēter animaduertendū eſt, ne dū vehementius exſiccas, pars in duritiem calleſcat. Si quid huiuſmodi quādoque videas, cum aqua radicem agreſtis cucumeris, aut althææ, aut bryoniæ coques: quibus omnibus dracunculi radix & valentior eſt, & ad digerendum accommodatior. Ergo hanc quandoque per ſe coques, quandoque verò caricas addes, farinámque vnà cum adipe admiſcebis. Adiātum quoque abſceſſus digerit: itémque anethinū oleū diſcutit, & crudos humores, incoctóſque tumores maturat. Pix duros, crudóſque tumores omnes cataplaſmatis indita, ma-

gíſque ea,quæ liquida eſt,cõcoquit. Medicamentum, quod abſceſſus iam coctos ſine labore expellit, vt ſæpe ĩ ſplenio pus inueniatur, qui verò cocti adhuc nõ ſunt, perfectè digerit: lapidis pyritæ drach. duodecim, ammoniaci triti tantundem, farinæ fabarũ drach. ſex, excipe reſina liquida, pelliq; illitũ impone: ſpleniũ verò ne auferas prius, quàm ſpõte ſua decidat: medicamentum verò non multo ante parandum eſt, vt quod confeſtim exareſcat.

De ſtrumis, & phymate. *Cap.* XXIX.

LVPINORVM amarorum farina, aut aceto, aut oxymelitæ, aut poſca incocta, non ſolum liuores, ſed & ſtrumas, & phymata ſanat. Medicus quidam in iis, qui duro corpore eſſent, bubulo ſtercore ex aceto ad ſtrumas, & tumores obduros, totos oblinens vſus eſt. Phymata verò diſcutient trita & illita hæc, adiantũ, atriplex, parietaria, althææ radix vino incocta, ammoniacum cum melle emollitum, & impoſitum: viſcum cum reſina & cerato, ſalicis folia cum cerato. Rumpũt phymata lupini amari, propolis cum aceto illita, cucumeris ſylueſtris radix terebinthina excepta, capparis radix eodem modo, nitrum cum fermento, aut ficubus.

Abſceſſus verò internos rumpit marina cum mulſa epota: ſtrumas autem diſcutit calx viua, melle aut ſordibus ex gymnaſio, aut oleo, aut adipe ſuillo excepta: lolij item farina cum fimo columbino, & lini ſemine vino incocta: caprificorũ groſſi agreſtes, aut ſatiui conciſi illiti: & concretionem omnem digerunt.

De fiſtula. *Cap.* XXX.

SPONDILII radix circumraſa, & impoſita fiſtularum callos tollit: veratrum quoque nigrum impoſitũ duobus aut tribus diebus callum eximit: eliquant etiam æruginis drach. II. ammoniaci tantundem: colyria conficiũtur ex aceto, & aqua ad fiſtulas accommodata: itémque amurca cocta, & in collutione adhibita: pſory crudum, aut combuſtum cum vini diluti, aut mellis portiuncula ad colluendum adhibitum, & omphacium quoque colluendo carnem procreat.

De bubonibus. *Cap.* XXXI.

CVM bubones erumpunt, ſi totum corpus ſuccis æquabiliter redundet, aut malitia humorum detineatur, tum difficilis curatio eſt: ea tamen adhibenda eſt, quam in affectione, quę ex defluxionibus oritur, præſcripſimus: ſi exquiſitè ſanum

ſit,facilis. Totum autem crus calefaciendum, & humectandum eſt,vt dolore vacans efficiatur: ipſique vlceri imponendũ eſt linamentum lotum in roſaceo,aut aliquo oleo relaxante, quod tetrapharmaco calido ſit intinctũ. Totũ porrò membrũ carpto lanæ oleo imbuto obuoluendum eſt:foris verò vlcus emplaſtro calido illinendũ,aut farina triticea, aut hordeacea, aut ex vtraque cum modico olei. Glandulã verò inflãmatione tentatam, in initio lana oleo calido imbuta lenire oportet,non autem, vt quidã faciunt, ſale adhibito:eo enim poſterius vtimur, cum artus,quem plaga vexat, lenitus eſt, & cum dolorem vlcus non affert:quibus quidem rebus glandularũ inflammatio plerũque ſoluitur:ſæpe etiam augetur,& ad ſuppurationem perducitur: ergo cum ille quaſi feruor inflammationis ſe remiſerit,leniẽtia ſunt omittenda, & digerentibus vtendum.Paulatim à digerentibus ad ea, quæ conſiſtentia liquida ſunt,qualia ſunt,quæ cerati ſpeciem referunt,ſimilia iis,quæ linamentis carptis excipiuntur; quæ emmota dicuntur, tranſeundo. In iis vitare oportet durorum emplaſtrorum vſum: quippe quæ particulas diſtendant, & in-

flammari iterum cogant: cum ſatis puris ſit, particuláque ad ſuppurationem peruenit, non ſtatim diuidemus, vt nonnulli factitant, ſed medicamentis digerere conabimur: lutum impoſitum tumorem inguinũ celeriter digerit. Ac bubones quidem, qui ex prolapſu, & vlcuſculis, & doloribus contrahuntur periculo vacare, alios verò, & præſertim eos, qui febribus ſuperueniunt, malos eſſe exiſtimandũ eſt.

De eryſipelate, hoc eſt igne ſacro.

Cap. XXXII.

CRASSVS, acérque humor influens eryſipelas modò cũ vlcere, modò ſine vlcere efficit: hoc curandum eſt, primum vſu medicamenti, quod bilem educat: deinde refrigerantibus repellendum eſt quod influit: atque à refrigerãtibus ad digerẽtia, prius quàm liueſcat, & nigreſcat particula, progrediendum eſt. Requirunt autem eryſipelata, quę refrigerent cum humiditate, nec adſtringant: huiuſmodi eſt ſemperuiuum, portulaca, pſyllium, lenticula paluſtris, vmbilicus veneris, ſolanum, altercum, lactuca, & glaucium: & cerata ex aqua admodũ frigida. Admiſcetur etiam opij parum, aut ſucci papaueris, cicutæque, & mandragoræ cõ-

poſita autem medicamenta inducuntur: ceratum refrigerans, cera, quæ quoad eius fieri poſsit, pura ſit, oleo eliquatur, ceratúmque liquidum fit, hæc refrigerata in pila manibus emollimus aquam frigidam affundendo, quantum eius capereceratũ queat. Præſtat autem oleum eſſe roſaceũ ex omphacino oleo ſine ſale confecto: debétque oleum quadruplum ceræ eſſe, ſi parum aceti tenuis, & pellucidi velis addere, medicamẽtum liquidius, frigidiúſque conficies: ídque non ſolum conueniet eryſipelati, ſed hecticis etiam febribus, itémque inflammationibus pudendorum incipientibus, niſi depaſcens aliqua affectio partes exerceat. Herbæ quoque refrigerantes cum tenui polenta abũde refrigerant: itémque palmulæ pingues eiectis earum membranulis, & coctione tenellæ factæ, deinde læuigatæ, & impoſitæ. Si verò ſicciores videantur, cerato prædicto ad conſiſtentiam admiſcebis. Inflammatione ſedata, antequàm particula liuida fiat, cataplaſma ex hordei farina eſt imponendum: ſi verò iam liuor occuparit, inciſa cute cataplaſma ſuperponendum eſt, locúſque perfundendus eſt aqua calida dulci: ſed & marina, &

muria interim conducet: quandoque etiã huiuſmodi aquæ cataplaſmati ſunt admiſcendæ.

De herpete. *Cap.* XXXIII.

HVMOR quoque qui herpetem gignit, acer eſt: ſed ſi flaua bilis pura influat, vehementi acrimonia herpetem exedentem facit, qui continuam cutim cum corroſione comprehendit: qua de re affectio ipſa herpes nominatur: ſi verò cum pituita miſceatur, alterum herpetẽ, qui miliaris dicitur, qui eminentias in cute milij ſimiles excitat, efficiet. Ergo qui prius totũ corpus purgat, deĩde verò repellẽtia particulis affectis admouet, is herpetẽ, vt par eſt, curat: at qui ſtatim vtitur iis, quæ cuticulæ cicatricem inducunt, is cuticulam quidem ſanat, cæterum nõ prohibet quin deintegro priori ſimilis affectio exoriatur: corpus ergo, vt in eryſipelate dictum eſt, euacuabimus: at particulis affectis non eadem imponemus: poſtulant quidem refrigerantia æquè, ac eryſipelata, ſed tamen humectantia non ferunt. hiſque refrigerantia, & ſiccantia conueniunt: ergo neque lactuca, neque lenticula paluſtris, neque portulaca, neque ſemperuiuũ, neque aliud huiuſmodi ex refrigerã-

tibus, & humectantibus eis offerendũ eſt, ſed in principio vitis capreolos, & rubũ, & plãtaginem oportet illinire: deinde iis lenticulã admiſcere: interim verò & mel, & polentam, & cataplaſma, quod ſupra ad inflammationes ex defluxione remoto ſemperuiuo, conſcripſi: exulcerata verò medicamentis inungenda ſunt iis, quæ ad herpetem faciũt, vt paſtillis paſſo aut vino tenui, & auſtero nõ veteri, aut poſca diluta reſolutis: cæterum inueteratis iam huiuſmodi vlceribus Muſæ, & Andronis paſtillus conuenit. Herpetem verò, qui extremam tantummodo cutem exulcerat, niſi admodum inueteratus ſit nullo horum vngere oportet: ſiquidẽ & vehementiora ſunt, & magis, quàm oportet, exſiccant. Ad talem verò herpetem accõmodatum eſt glaucium, huícque ſimilia præſertim aqua ſubacta, ſi morbus nihil remittat, aceto diluta admoueantur: ſucco autem plantaginis, aut ſolani, aut vino ſo luta non mediocriter auxiliantur, aut lini ſemen torridum in vino, & oleo incoquito, & contritum imponito, aut terram cimoliam ſolani ſucco ſubactam inungito: aut argenti ſpumæ vnc. quatuor, porri ſucci heminæ dimidium, ſucci betæ par

pondus, læuigata illinantur.

De ſcirrhis Cap. XXXIIII.

SCIRRHVS perinde atque os durus eſt, & ſenſu caret: atque is ſanari nullo pacto poteſt, qui verò obſcurũ habet ſenſum, digerentibus curatur medicamentis. Sed quæ digerunt, & cõfertim euacuant, neque molliunt, ea primis quidem diebus diminuere tumorem videntur, ſed tamen quod reſtat fit inſanabile, cum id omne quod tenuium erat partium, ſit digeſtũ. ex quo fit, vt ea medicamenta accommodatiora ſint, quæ molliendo poſſint digerere. Ergo mollientia ſunt adeps cerui & medulla, itémq; taurinus, & hircinus, vrſinúſque adeps, ammoniacum, bdeliũ, ſtyrax: horum vſu & duritiem diſſoluemus, & digerentia itidem adhibebimus, qualia ſunt fœnum græcum, fimus caprillus cum poſca. Componitur autem à medicis medicamentum ad vtrunque faciendum. Hoc eſt ad ſcirrhum diſſoluendum, & ad digerendum accommodatum. Cuiuſmodi eſt id, quod ad Galenum authorem refertur. Pternæ ſuillæ veteris pinguis, ammoniaci thymiamatis, caſei bubuli, aut caprini veteris, adipis taurini, raſuræ nauis ſingulorum libra vna, medul-

al.æſypi. læ ceruinæ vnciæ duæ,*hyſſopi vnc.III. cyprini vnc.VI. vini Aegyptij heminam mediam. Sed in nono etiam libro de ſcirrhis in podagra exorientibus loquemur.

De œdemate. *Cap.* XXXV.

PITVITOSA fluxio œdema facit, tumorem laxum, cedentem, & qui digiti impreſsi cauatur, ſenſúſque expers eſt. Hunc curare oportet ſpongiam poſca imbutam cum ligamento leniter ſtringẽte imponendo ita, vt ab inferioribus partibus initium deligandi ſumatur, & ad ſuperiores progrediendo deſinamus. Spõgia verò eſſe noua debet. Quę ſi talis non ſuppetat, ea nitro erit expurganda, & melius etiam lixiuio, quod ſtillatitium appellatur, ſi verò per hæc tumor non ſubſideat, paululum aluminis admiſcebis. Eſt etiam ad hoc aptum molliſsimum ex lucerna linamentũ hoc eodem humore imbutum & impoſitum. Benefacit etiã glaucium. Si autem œdema inueteratum ſit, particulã oleo prius inunges, deinde ſpõgiam ex lixiuio impones, arctiúſque ſtringes, & ita curabis. Iam verò iſatis ſatiua tumores huiuſmodi mirabiliter digerit, & comprimit. Idem facit terra omnis pinguis, & magis etiam Aegyptia.

De terebintho. *Cap.* XXXVI.

TEREBINTHVS phymatis ſpecies eſt. In ſummo autem ipſo vlcere puſtula nigra eminet: qua rupta, id quod ſubiectum eſt, ſimile deſquamato apparet. Vbi hoc diuiſeris, pus inuenitur.

De epinyctidibus. *Cap.* XXXVII.

EPINYCTIDES vlcuſcula ſunt, quæ per ſe erumpunt, puſtularum ſpeciẽ præ ſe ferentia, ſubrubra, quibus ruptis ſanies ſubcruenta defluit, atque hæ quidem interdiu non magnopere excruciant: per noctem verò maiore, quàm pro modo vlceris, dolore affligunt. Ergo ſilphij ſuccum aqua ſolutum impones, citra enim mordicationem deſiccat, aut cicutam tritam imponito.

De ligamentis affectis. *Cap.* XXXVIII.

LIGAMENTVM ex oſſe in os progrediẽs minimè periculoſum eſt, quod ſi quibuſcunq; medicamentis velis deſiccaueris, non offendes. Quod verò in muſculum inſertum eſt, quantò minus periculoſum eſt, quàm tendo & neruus, tantò eſt cæteris ligamentis periculoſius, niſi rectè, probéque curetur.

De thymo. *Cap.* XXXIX.

THYMVS eſt vlcus aſpera & ſquali-

di carne excreſcens. Fit autem & in ano, & in pudendo, ac partim quidẽ facilis eſt. & ſponte ſua decidit, partim verò deterior eſt, & dolorẽ affert, & quidã prætereà ex ijs curationem non admittunt.

De ficis. *Cap.* XL.

FICOS appellãt germina quædam ad modum vlcerum rotunda, ſubdura, rubentia, quæ dolor etiã comitatur. Oriuntur plerunque in capite, naſcuntur tamen etiam in reliquis corporis partibus. His optimum medicamentum eſt alumẽ ſciſſile, æris flos toſtus, & gluten taurinum cum ſquama æris, quæ dupla ſit, teritúrq; ex aceto, & illinitur. Probantur etiam capita menularum combuſta, bulbi cocti, & cinis vnà cum aceto commixtus.

De furunculo qui dothien vocatur.
Cap. XLI.

DOTHIENES ex craſsis fiunt humoribus. Hos digerit, concoquítque triticum commanſum & impoſitum, & item maſtiche Aegyptia. Vuas paſſas abiectis acinis tere, ſali trito pari portione addito, & illinito: hoc aut diſcutit, aut rumpit, caricas coctas tere, aquam affunde, & vtitor, aut caricis reſinam miſce, & impone.

Ad epinyctidas. *Cap.* XLII.

AD has valet apium cum polenta tritũ & illitum: braſsicæ folia trita impoſita. Alterci folia ex melle trita applicata. Solano per ſe, & cum cicuta viridi, aut oliuæ folijs cũ aqua coctis vtitor. Vuas paſſas ademptis acinis tritas admiſceto, eáſq; ſplenio illitas imponito. Adiantum quoque ex melle tritum facit. Cauendum eſt, ne acria, acida, & ſalſa offeramus, & à fomentis, balneis, & ſole abſtinendum.

De verrucis, myrmecio, & ſimilibus.

Cap. XLIII.

MYRMECIA atq; verrucæ vſu medicamentorum vehementer exulcerantiũ conuellentur, eorum verò quæ putrefaciunt, interimentur. Corticis ſalicis vſti cinis cum aceto acri dilutus clauos, callos, myrmeciáq; exterit. Similiter quoque melanthium eandem vim habet ad clauos atque reduuias. Pecudum verò ſtercus, ad verrucas, myrmecia, thymos, dothienas duros in aceto ſolutum facit, groſsi decocti duros tumores diſcutiunt: crudi verò myrmecia & thymos expellunt. Condylomata verò cõprimunt oliuæ flores cum aqua illiti, aloe cum paſſo inuncta, pentaphylli radix ſuperdata. Cydonia cocta cũ pane aut cũ polenta: myrti folia com-

buſta cum cerato , propolis ante emollita, & impoſita. Condylomata quoque & ficos aufert auripigmentum illitum, calx viua, & fex viſco excepta: & ſplenij modo ſuperdata. Permagnos verò ficos tollit ærugo ferri cum vino dulci inuncta: ſeminis anethi combuſti cinis illitus: alumē liquidum cum pane, vino, & apio. Iam verò cinis palmitũ ex aceto illitus & ficos aufert, & quæ nunc dicta ſunt, curat: atque augeri præterea prohibet.

Ad ganglia. Cap. XLIIII.

FACIT ad hæc plumbea maſſa ad modum vertebræ cōfecta, ganglio maior impoſita. Hæc enim ſua grauitate ganglium proceſſu temporis diſſoluit.

Ad perniones. Cap. XLV.

MARINA tepida perfundendi ſunt, aut betæ, aut lenticulæ, aut erui, aut radicis aſphodeli decocto. Poſt perfuſionem lenticulam vino incoctam tere, & illine: aut ficus ex oleo læuigatas impone, aut alumen & farinam paribus portionibus in vino tere, & illine.

Ad digitorum, totiúſque pedis rimas. Cap. XLVI.

PICE liquida oblinito. Cancrum fluuiatilem, aut marinũ ſuper carbones cre-

mato, teſtã abradito, ex oleo tere, ad mellis ſpiſsitudinẽ redige, abſterſis prius ſciſſuris inſtillato. Prodeſt etiam ſcillæ medulla oleo feruefacta, & ex terebinthina contrita. Itémq; cornu capræ vſtum, caprillóque adipe exceptum. Sed calli circumpurgandi prius ſunt, deinde medicamentis vtendum eſt.

Ad pudenda vlcerata. Cap. XLVII.

HAEC perfundes adſtringentibus, aut perſperges rubi, myrti, capitulorum mali punici agreſtis, oliuæq; agreſtis decocto. Eadem quoque trita illinuntur. Lemnia itidem ſphragis inungitur, aut aloen cum melle diſſolue. Ad ſcrotum verò vehementi atque intolerabili pruritu vexatum facit fex combuſta donec leuetur perturbatio. Valet ad idem alumen liquidum.

De leuce, alpho, melane, lepra, & ſcabie. Cap. XLVIII.

SANGVIS pituitoſus, & glutinoſus, qui longo temporis ſpatio colorem verterit, & ad albidiorem commutarit, leucen vitiliginem efficit. Alphorum ſimilis eſt origo, non tamen caro tota affecta eſt, ſed extrema ſolum cutis, atque ab humore pituitoſo alphi albi fiunt, Melas verò à melancholico: ſed humor,

qui lepram facit,ad imas vſque partes penetrat:ſcabies verò ipſa ſuperficiem occupat. Ergo ſi calcem lotam & torridam habeas, tanta aqua admiſta, quanta ſatis ſit ad mediocrem craſsitudinem, inungendo curabis. In alpho autem multo liquidiore medicamento inungendum eſt, craſsiore in ſcabie, craſsiſsimo deniq; in lepra. Dracunculi radix cũ aceto illita ſanat alphos. Itémque eleborus vterque, lupinorum amarorum decoctum ſuperfuſum: eorundem farina ex aceto, aut oxymelite illita, cortex radicis capparis cum aceto: lilij radix cum melle, cæpa cum aceto in Sole peruncta. Crocodili terreſtris fimus, ſturnorum etiam, cum orizam ſolum comederint, aut ſepiæ teſta cremata. Ad ſcabiẽ verò facit vna taminia, eleborus vterque, lupini amari, vt diximus, cardamomum cum aceto. Lilij radix cum melle, reſina terebinthina cum ſulphure, cuius nos periculum fecimus, cicer, fimus caprillus, lepras verò expellunt anemonæ ſuper datę, eleborus, & albæ vitis radices.

De impetigine. Cap. XLIX.

CVM ſanies tenuis atque acris cæteris craſsioribus admiſcetur, impetigines oriuntur, quæ facilè in lepram & ſcabiem ttanſeunt.

tranſeunt. Ex quo conficitur, vt medicamenta valenter ſiccantia poſtulent. Itaque eas, quibus à mediocriter ſiccantibus nihil affertur auxilij, ab ijs verò quæ vehementer exſiccant, exacerbantur, ἀγρίας id eſt, feras appellant. In his igitur vtendum eſt medicamentis, quæ ſatis efficacia ſint, nec tamen vehementer erodant. Cicer ad impetigines facit, vterque eleborus, prunorum gummi pueris prodeſt: erinaceus in petris naſcens, pix cerato mixta, ſulphur cum reſina. Hócque eſt experientia comprobatum: in puero autem apta eſt hominis ſaliua. Affecta verò cutis continuò debet digitis ex ſaliua fricari. Crocodili terreni, & ſturnorum ſimus. Ad impetigines verò recentes, quæ mentum, aut aliam faciei partem infeſtãt, tritici multum capitur, incudíque cuidam ignitæ imponitur, humórque qui inde emanat, adhuc calidus ſumitur, & impetigines inunguntur, atque hoc quidem remedio plerique ſunt ſanati. Aut maluæ agreſtis fructum tenerum collige, eóque contuſo ſuccum exprime, & ſerua, & impetigines continenter illine. Inueteratis impetiginibus, ijs quæ ſubiiciam, vtitor. Viticis folia contunde, modicum aceti

adde, & illine. Vel capparis folia detrita ex aceto impone. Paſtillus ad impetigines. glutinis figulini denarij quatuor, thuris denarij duo, aceti heminæ dimidium. in quibuſdam ſcriptum eſt, pares portiones, aceto ſoluta illinuntur.

De inflatione. Cap. 2.

SPIRITVS flatuoſus, craſſus, vaporoſúſque eſt materia inflationum: ſed & corporis denſitas vt ſpiritus non exſpiretur, adiuuans cauſa eſt. Vnde curandi cõſilium eo dirigitur, vt denſata rarefaciamus, & craſſum ſpiritũ attenuemus: quod medicamentis, quæ tenuium partium calidáque ſint, efficietur. Sed cum muſculi ex contuſione inflati ſunt, ex calidis & acribus excandeſcunt, & dolores intenduntur. Ergo digerentibus lenientia miſcenda ſunt, atque in initio lenientium eſſe maior portio debet. Cúmque morbus inclinet, eorum quæ digerunt. Præterea in huiuſmodi affectione muſculorum lenit & decoctum, & ipſum hyſſopum cum exiguo oleo: digerunt verò acetum & nitrum, & lixiuium ſtillaticium. Ergo in principio vtendum eſt decocto cum olei

momento, atque item vini: quod calens lanis ſuccidis excipiatur. Cúmque particulas refrigerare non oporteat, curandum vt calor diu conſeruetur. Vbi lenitus eſt æger, acetum, nitrúmque, & deinde lixiuium ſtillatitium miſceatur. Poſtremò verò imponenda ſunt emplaſtra, quæ digerendi vim habeant, vt inflatio ſubſidat, quale eſt quod ſequitur. Sordes ex gymnaſio feruefacias, primúmque percolato, vt puræ fiant, rurſúſque in lebetem coniicias, calcémq; viuam tritam, aut farinã, inſpergas, donec luti fiat ſpiſsitudo.

De elephantia. Cap. LI.

QVI hoc morbo correpti ſunt, iis mirabile auxilium affert eſus viperarũ: quas qui eſſe velit, parare ad hunc modum debebit. In primis caput, itémque cauda ad quatuor vſque digitos abſcindenda ſunt: interioráq; omnia & cutis etiam auferẽda: corpus aqua perluendum: deinde in ſartagine æque ac anguillæ ex albo iure condiendæ ſunt. Fit autem album ius aqua copioſa impoſita, exiguóq; oleo, & porro, & anetho adiuncto. Eſt autem perſpicuũ, carnes viperarum eſſe coquendas vſque-

dum teneræ fiant. Atque etiã ipſum medicamentum, quod ex viperis conficitur, quod theriacen vocant, eſt accommodatum, vt ex eo copioſè bibant ij, qui hoc morbo tenentur: ac ſi cui placeat, eodem cutim inungat. Qui hæc faciunt omnia, quandoque eis euenit, vt ſquama ex cute excidat, cuiuſmodi in ſerpentibus ſenectutem appellamus. Vtimur etiam ad hæc theriaco ſale, & calamintha: ſed benefacit hoc quoque, quia non ſolum egregiè digerit tenues humores, ſed ſaniem attenuat, & craſſos humores, ex quibus hoc morbi genus efficitur, incidit, & diſſecat. Non tamen in ſingulis hominibus ab his remedijs incipimus: prius enim omnino purgamus, & quandoque etiam venam incidimus.

FINIS SEPTIMI LIBRI.

OCTAVI LIBRI ARGVMENTVM.

Octauo libro continentur, quæ ad cerebrum, caput, oculos, nares, genas, maxillâſque pertinent omnia.

Capita autem ſunt hæc.

De memoriæ iactura, déque ijs qui vigilijs, & de ijs, qui nimio ſopore torquentur. Caput primum.
De ephialte. Cap. II.
De morbo comitiali. Cap. IIII.
De eodem ex Galeno. Cap. IIII.
De vertigine. Cap. V.
De apoplexia ex Philumeno. Cap. VI.
De melancholia. Cap. VII.
De inſania ex Philumeno. Cap. VIII.
De amantibus. Cap. IX.
De lycanthropia. Cap. X.
De cerebri inflammatione ex Philumeno Caput XI.
De eryſipelate cerebri. Cap. XII.
Curatio aduerſus canis rabioſi morſum. Caput XIII.
De neruorum reſolutione. Cap. XIIII.
De rigore, qui calefieri non queat. Caput XV.

De conuulſionibus. Cap. XVI.
De diſtétione ex Philumeno. Ca. XVII.
De capitis doloribus. Cap. XVIII.
De cephalça capitis dolore. Cap. XIX.
De hemicrania. Cap. XX.
Ad puerorum aduſtiones. Cap. XXI.
De alopecia & ophiaſi. Cap. XXII.
De capillis fluentibus. Cap. XXIII.
Quę pilos attenuant. Cap. XXIIII.
De porrigine. Cap. XXV.
Ad pediculos. Cap. XXVI.
Ad vlcera capitis manantia, quæ achores dicuntur, & ad fauos. Cap. XXVII.
Ad capitis vlcuſcula. Cap. XXVIII.
Ad fœdũ capitis odorem. Cap. XXIX.
Ad fœdum narium odorem. Cap. XXX.
Ad ecchymomata inueterata. Caput XXXI.
Ad labia fiſſa. Cap. XXXII.
Ad ephelidem, & maculas faciei Galeni. Caput XXXIII.
De varis ex Galeno. Cap. XXXIIII.
Ad ficoſas menti eminentias. Caput XXXV.
Ad fœdos alarum odores. Caput XXXVI.
De lippitudine ex Galeno. Caput XXXVII.

De inflammationibus oculorum.
Caput XXXVIII.
De doloribus oculorum ex Galeni ſententia. Cap. XXXIX.
De chemoſi ex Demoſthene. Cap. XL.
De phlyctænis. Cap. XLI.
Ad phlyctænas oculorum. Cap. XLII.
De carbunculo. Cap. XLIII.
De nydriaſi. Cap. XLIIII.
De phthiſi, & atrophia oculorum.
Caput XLV.
De nyctalope. Cap. XLVI.
De glaucomate, & ſuffuſione ex Rufo.
Caput XLVII.
De obſcuritate, & hebetudine.
Caput XLVIII.
De ſtrabiſmo. Cap. XLIX.
De expreſsione. Cap. L.
De confuſione. Cap. LI.
De luſcioſis. Cap. LII.
De oculis lacrymantibus, Cap. LIII.
De encanthide. Cap. LIIII.
De pediculis palpebrarum. Cap. LV.
De naribus obſtructis ex Archigene.
Caput LVI.
De ſtrangulatis ex Theophraſto.
Caput. LVII.

❧ ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER OCTAVVS.

De memoriæ iactura, déque ijs, qui vigilijs, & de ijs, qui nimio ſopore torquentur. Caput primum.

CVM perdita memoria eſt, aut magna noxa affecta, ſi frigida omnino eſt intemperies, calefacere eam conuenit: non tamen eſt exſiccandi, ſicut neque etiam humectandi neceſsitas: ſed ſi cum humiditate ſit coniuncta, exſiccare, ſi cum ſiccitate, humectare: ſi in medio vtriuſque conſiſtat, eodem in ſtatu conſeruare eam oportet. Eorum autem, qui veterno detinentur, in ipſo ſtatim initio vena ſecanda eſt: id quod eſt vtriq; morbo, & qui ex vigilia, & qui ex ſopore fit, cõmune: eſtq; vtriq; cõmune oxyrhodinũ in principio adhibere. Cætera contraria ſunt, ſedanda enim leniendáq; ſunt, quę cũ vigilijs ve-

xãt:excitanda verò,quę torporẽ afferunt. Merito igitur cum ægrotantes in ætate florenti ſunt, morbíſque laborant, in quibus vigilant, & deſipiunt, iis irrigationes ex capitibus papaueris offeremus, & ad olfaciendum dabimus, naſiq́; pinnas ab interioribus partibus, aut frontem inungemus. In morbis verò cõtrariis ægroti ſunt excitandi, humoríſq; qui moleſtiam affert incidenda eſt craſsities, & calefacienda. Ergo thymum, & pulegium, & origanũ, & alia huius generis aceto incoquentes, ægrotantiũ naribus admouebimus: poſtea verò palatum validis acribúſque medicamentis inungemus, capiti quoque medicamenta eiuſdem facultatis, vſque ad ſinapi, imponemus. Quin etiam ſi vterque morbus inueterarit, cucurbitulis etiam, & caſtoreo in vtroque vtemur.

De Ephialte. Cap. 11.

QVI Ephialtes nominatur, nõ eſt quidem malus dæmon, ſed validus morbus quidam, atque etiam vates, ſacerdos, & Æſculapij miniſter. Morbum verò præueniunt hæc, ſuffocatio, vocis ſuppreſsio, & grauitas: occurrendum igitur inchoanti malo: nam perſeuerans & ſingulis noctibus incidens morbũ aliquem magnũ,

vt apoplexiam, vt inſaniam, vt morbum comitialē nunciat: ídque, cum capiti cauſa tribuitur, quæcunque enim comitiales interdiu patiuntur, eadē ephialticos dormientes infeſtant: ergo vena ſecanda eſt, totúmque corpus purgandum. Maximū verò auxilium affert iis eleborus niger ad pondus drachmæ vnius, cui ſucci ſcamoneæ oboli tres, & aliqua odorata, qualia ſunt aniſum, daucum, petroſelinum admiſceantur. Hiera quoque ex colocynthide mirum in modū eiſdem opitulatur. Diæta tenuis eſto, fœtida vitentur. Adiuuat etiam hos pæoniæ ſemen: eius autem grana quindecim nigra trita ex aqua cōtinuè potui dentur.

De morbo comitiali. Cap. III.

VBI concidit aliquis, conuulſa, & diſtracta membra ſunt perungenda, tenēdáque, ac dirigenda: deinde os aperiendū digitúſque immitendus, aut penna oleo irino imbuta, vt pituitam euellamus. Odoramentis quoque ſenſus excitare oportet, veluti peucedano, ſucco cyrenaico, bitumine, cedria, pice. Poſt acceſsiones, ſi nihil impedimento eſt, vena cubiti incidenda eſt: ſi nihil remittat acceſsio, extre-

mæ partes ſinapiſmo oblinendę ſunt: cucurbitula præcordiis affigenda: ſi per hæc morbus non ceſſauit, exigua ſpes eſt: & tamen medicus audacter, & vi etiam adhibita, caſtoreum, & ſuccum cyrenaicum cum melle, & aceto ori infundat, per ſedem verò centaurij, aut colocynthidis decoctũ iniiciat. Qui ex morbo conualeſcunt, viribus refectis, ex hiera purgari debent: atque hæc quidem eſt recentis, & acuti comitialis morbi explicata curatio: nunc verò quomodo inueterato opitulandum ſit, ſubiiciam. Igitur qui in hunc morbum cadunt, aquam diu bibere oportet, &, ſi nihil prohibet, vtique ſanguis mitti debet: quatuor autem, aut quinque diebus interpoſitis, corpus reficere, & ita purgante medicamento euacuare, præſertim verò ex nigro veratro, aut colocynthide aut etiam ſcamonea. Ipſum porro veratrum ſine medulla tunſum, cribratũmq; inſpergendum eſt aquę mulſæ cyathis quinque, aut ſex, melléq; crudo adiecto piperis momẽto excipiendũ: colocynthida verò abiecto ſemine, & quę medullã adhuc habeat, paſſo implebis, totámque noctem ita ſines. Mane verò paſſum temperatum potui dabis: vbi ſatis purgati ſint, lauari po-

terunt: tertio die cucurbitulæ præcordiis, & dorſo cum ſcarificatione applicabuntur: deinde compluſculis diebus interpoſitis, refecto corpuſculo, hieram ex colocynthide offeremus: poſt hæc, capiti, & occipitio cucurbitulas affigemus: ſequenti die panem aqua mulſa incoctum, tritúmque cum amaris amygdalis, ſerpillo, menta, aut calamintha, aut ruta ſuperdabimus: ídque triduo faciendum eſt: poſt verò caput radendum, paucedaníque liquore cui ſpondylium ſit incoctum, ex aceto diluto perungendum. Rurſus verò interpoſito ſpatio, & corpore recreato, antidoti ex colocynthide obolos nouem in aqua mulſa, diéque vno interiecto, tres etiam dabimus: inde medicamẽtis vtemur, quæ ſternutamenta cieant. Poſt quinque, aut decem dies caſtoreum ex mulſa exhibebimus: ſpatióque interpoſito, clyſter ex cẽtaurio iniicietur: deinde verò quæ pituitam per os, & per nares ducant, offeremus tum ſinapiſmum capiti inducemus. Iam verò & acribus cibis quandoque eſt vtendum.

De eodem ex Galeno. Cap. IIII.

COMITIALES adiuuat oxymel per ſe ſumptũ, præſertim verò ſi cũ ſcilla

ſit confectum: capparis quoque condita prodeſt, ſi continuò edatur: itémque ſalſamentum: eſt autem ſalſamentum medicamentũ quoddã ex ſcilla vtiliſsimũ ad hũc modum cõfectum. Vas in quo mel fuerit, capimus, ſcillámque in tenues partes manibus diſcerptam in id iniicimus: vas operculo ſolido obturamus, totúmq; vaſculi os pelle circundatũ diligenter ligamus, atque in ſole conſtituimus, vt ad meridiem ſpectet, & à Borealibus ventis ſit remotum: fiat hoc in caniculæ ortu, quod eſt ſpatium quadraginta dierum: vaſculũ verò eſt paulatim ad ſolem vertendum. Tranſactis hiſce diebus vas aperiẽtes corpus ſcillæ elixato ſimile cõperiemus, ſucctúmque ex ea fluxiſſe, quem collectum optimo melle iucundum faciemus: & eius quotidie cochlear vnum plenum, ſac pueris quidem paruum, adultis verò magnum, dabimus. Quinetiam corpoream ſcillæ partem ſimpliciter contundimus, & læuigamus, cochleárque vnum cũ melle offerimus: ſed huic, quantum ad efficaciã pertinet, ſecundæ tribuuntur: ſi verò primo loco ſtomachus ſit affectus, ægro imperandum eſt, vt concoctionis curam gerat: panem ergo accuratè elaboratum ex

vino temperato leuiter adſtringente atque albo ad horam tertiam aſſumet. Medicamentum quoque ex aloë bis aut ter ſingulis annis dari poterit. Noui puerulum, qui hoc morbo correptus nunquam fuerit, poſteaquam radicis pæoniæ magnam, et recentem partem collo appenſam tulit. Agaricum quoque, ſeſelis, ſpondylij fructus, & radix, ariſtolochia rotunda ex aqua epota comitialibus prodeſt: ſcarificatio denique crurũ ſępiſsimè iterata eoſdem vehementer iuuat.

De vertigine. Cap. V.

QVI hoc morbo tentantur, in acceſſione excitandi ſunt medicamentis, quæ odore moueant, & extremarum partium frictionibus, & cæteris generis eiuſdem. Cum verò morbus cõquieuit, vt profligetur, primum ſecanda eſt vena deinde purgandum ex hiera: tum interiecto ſpatio, clyſteri acri ex centaurij, vel colocynthidos decocto vtendum. His euacuationibus peractis caput ipſum ad occipitiũ eſt ſcalpello conuulnerandum, cucurbitulæque cum ſcarificatione adhibendæ: poſtremò iis medicamentis vtendum, quæ pituitam eliciant, & quæ per ſternutamenta euacuent.

De apoplexia ex Philumeno. Cap. VI.

QVI apoplexia correpti ſunt, oleo copioſiore, eliquato inungendi ſunt: capútque perfundendum roſaceo, in quo ſpondylium ſit incoctum, mulſáque inſtillanda: & adhibenda odorameta, vt caſtoreum, vel opopanax, & galbanum: os quoque per vim aperiendum eſt, digitúſque, aut penna oleo intincta iniicienda, vt ſi quid ſuperuacaneum ibi ſit, abſtergatur. Sedes quoq; inungenda eſt iis, quę flatus educunt: ſi per hæc morbus non inclinat clyſteribus acriorib⁹ vtemur: quibus muriam, & mel admiſcebimus: his ita confectis, incidenda vena eſt: facta autem venæ ſectione, iterum vtemur excitantibus.

De melancholia. Cap. VII.

IN hoc morbi genere, quando in toto corpore melancholicus ſanguis redundarit, initium curationis à venæ ſectione ſumendum eſt. Cum verò is cerebrum ſolum occuparit, tum ſanguinis miſsione nō eſt opus. Sed eſt etiam tertia melancholiæ differentia quædam: cum ea non ſecus atque morbus comitialis, à ventriculo ducit originē, hāc nōnulli veteres hypochōdriacum morbum nominant. Cum igitur ex præcordiis melancholia oritur, primū

ſymptomata circa ventriculum apparent: cúmque maior ſit effecta, eam melancholicæ perturbationes comitantur. Leuatur autem æger alui ſubductionibus, vomitibus, concoctione, & ructu. Hypochondriacum etiam hunc morbum, flatuoſum appellamus: ſymptomáque eius eſſe dicemus triſtitiam & timorem. Cum igitur propria melancholię ſymptomata magna appareant, ventriculum verò vel nullum, vel minimum quippiam infeſtet, tunc cerebrum ob atram bilem in eo accumulatam præcipuè affectum eſſe exiſtimandũ eſt. Hanc verò melancholiæ ſpeciẽ continuis balneis, diæta boni ſucci, & humida abſque vllo alio prębſidio curare oportet. Cum verò humor is qui infeſtus eſt, ob temporis diuturnitatẽ effectus eſt difficilis ad euacuandum: tunc & magis varia, & potentiora remedia par eſt adhibere. Ergo morbum hunc incipientem curare conuenit, inueteratus verò atque auctus eſt tractatu difficilimus. Igitur in principio epithymo aut aloë purgentur: nam & parum quotidie ex his ſumptum, non mediocriter iuuat: leniterque aluum mouet. Vbi verò ita, vti dictum eſt, purgati fuerint, abſinthium dabitur, modò herba

herba ipſa duobus aquæ cyathis perfuſa, & incocta, modò eius ſucci drachmæ dimidium, aquæ continēter liquefacti. Datur quoque aceti modicum dormituro. Multáq; obſonia in aceto intincta comedenda offeruntur. Sed melius erit aceto ſcillam, polium, & tenuem ariſtolochiam miſcuiſſe. Cùm verò ad curandum morbū qui iam inceperit, atque ex totius corporis conſenſu ducat originem, fortè accedas, non minus venam in cubito ſecabis. Facta ſanguinis miſsione, viribus refectis per inferiores partes medicamento quod ex colocynthide, quódque ex eleboro nigro conficitur, purgabis. Quo in caſu etiam quod ex epithymo, quodque ex aloë conſtat, cōueniet: prodeſt quoque euphorbiū admiſcere, & ex ſero lactis parare. Iam & facultates quæ vrinam cient: purgationéſq; quæ ſudoribus fiunt, huic malo medentur. Quinetiam præcordiis proſpiciendū eſt. Fouebuntur autē perfuſa decocto rutæ, & anethi, & abſinthij, & pulegij, & viticis ſeminis, & baccarū lauri. Hæc enim oleo incocta, & affectæ parti admota, & leniunt dolores, & flatus diſcutiunt. Porrò cataplaſmatis inſit etiā aliquid eorum, quæ flatus pellunt: cuiuſ-

modi eſt apium, aut aniſum, aut cuminũ. Nec minus etiã cataplaſmati miſcere cyperum, irida, & roſmarinum. Et permittere, vt diu atque adeo per diẽ & paſto & ieiuno adhæreant. Cum auferes, aliquod aliud operimentum, vt lanam latiorẽ impone. Cucurbitulis ad flatus excutiẽdos leuibus vtẽdum eſt, ad dolores autem atque inflammationes, cum ſcarificatione. Cũ verò curãdo procedas, non erit obliuioni mandandum ſinapi: ſed & acria ſmegmata, & dropaces dorſo & ventri ſunt imponenda.

De inſania ex Philumeno. Cap. VIII.

INSANIAE eadem eſt, quæ melãcholiæ curatio. Præcipuè tamen inſanientes iuuat hipomarathri radix, ſemẽnque in aqua potum. Et bryoniæ radicis denarius ex aqua quotidie ſumptus.

De amantibus. Cap. IX.

EOS qui ex amore curis affecti, vigiliíſque torti eſſent, cũ nonnulli id minus intelligerent, balnei cibíque abſtinentia, & tenui victu conſumpſerunt. In quibus cum nos amorem in cauſa eorum eſſe deprehenderimus, eorum animos ab amore ad balnea, ad compotationes, ad geſtationes, ad ludos, & ad fabulas abduximus,

nonnullis timorem incuſsimus. Nam qui amori ſemper inſeruiunt, ab iis affectio difficulter remouetur. Nonnulli autem obiurgandi ſunt ex vitæ inſtituto, quod ſibi quiſque delegerit. Cæterum amantes hæc conſequuntur, oculi caui, non lacrymantes, ſed vt voluptatis pleni videãtur: continuus palpebrarum motus. Cúmque reliquæ corporis partes cõcidant, in amãtibus hi ſoli non concidunt.

De lycanthropia, cum homines luporum naturam imitantur. Cap. x.

QVOS hoc malum infeſtos habet: nocturno tempore domo egreſsi lupos in rebus omnibus imitantur: & ad diem vſque circa tumulos vagantur mortuorum. Hos ita cognoſces. Pallidi ſunt, oculos hebetes & ſiccos, non illacrymantes, eóſque concauos habent. Lingua ſiccißima eſt, nulla penitus in ore ſaliua conſpicitur, ſiti enecti ſunt, crura verò, quia noctu ſæpe offendunt, ſine remedio exulcerata. Hæ ſunt illorũ notæ. Qua in re ſciẽdum eſt, lycanthropiam eſſe melancholiæ ſpeciem: quam acceſsionis tempore curabis ſecta vena, & facta vſque ad animi defectionem vacuatione: cibíſque boni ſucci. Vtitor quoq; balneis dulcib⁹. Deĩde ſero

lactis per triduũ vſus, etiã hiera ex colocynthide ſemel, bis, & ter purgabis. Poſt purgationes theriacen ex viperis dato. Et item alia quæ in melancholiæ curatione ſunt commemorata. Morbo inuadente æger perſpergendus eſt iis, quæ ſomnum conciliare conſueuerunt. Vbi verò ſomnus acceſſerit, aures & nares opio illinantur.

De cerebri inflammatione ex Philumeno. *Cap.* XI.

CEREBRVM inflammatũ ita ſæpe intumeſcit, vt etiam ſuturæ capitis deducantur: dolor maximus & diuturnus comitatur, vehemens faſtidium, rubor in facie multus, oculi exeruntur, facieſque & totum caput intumeſcit. Ergo ſecanda vena eſt in cubito & euacuandum: itémque ex naribus, & vaſculis, quæ ſub lingua ſunt ſita, ſanguis mitti debet. Irrigationéſque inflammationibus capitis congruæ, linimentáque humectantia, & maturantia ſunt adhibenda.

De eryſipelate cerebri. *Cap.* XII.

ERYSIPELAS in cerebro fit, hæcque ægrotus patitur: toto capite dolet, vt flamma in eo eſſe videatur: facies frigida eſt, & ſubpallida, os inareſcit. Vena ſecã-

da eſt ei,qui ægrotet, præcipuè verò quæ ſub lingua ſunt venæ incidi debent. Refrigerãtia quoque admoue,quibus in aliis itidem eryſipelatis vtimur.

Curatio aduerſus canis rabioſi morſum.
Cap. XIII.

CANES rabioſos hæc comitantur. Muti omnino ſunt, & veluti inſani,vt ne domeſticos quidem agnoſcant,cibũ auerſantur,ſiti premuntur, nec bibunt, anhelant vehementer, auribus demiſsis ſunt, ſaliuam copioſam & ſpumeã edunt. Qui verò ab iis morſi ſunt,curare ſtatim oportet omni legitima curatione, etiam ſi vlcus ſit perexiguum ,& extremitatem ſolum occupet. Neque cicatrix celeriter inducenda eſt. Vulnus autẽ abluetur aqua, in qua chamæmelum, & agreſtis lapathi radix ſit incocta. In potione verò ſument lycium,& ſilphij liquorem,quem in vulnus etiam imponent. Sument quoque in potu chamædryn,ſcordium, gentianæ radicem, polium, fluuiatilium cãcrorum decoctum,cui anethum multum admiſcebunt. Purgabuntur verò medicamento quod ex colocynthide conficitur. Cuius quotidie dabis quantum fabæ magnitudinem compleat, ſed non vt integra fiat

purgatio, Humor verò qui cum dabitur, eſto decoctũ heleliſphaci, aut ſideritidis heracleæ, quam & halyſon vocant, quia ipſa ſola iuuet. Vtiliter quoque dari poterit medicamentum ex viperis. Vſus etiã eorum, quæ vrinam mouent, eſt accommodatus. Iam & iecur canis, qui momordit, dandum eſt. Sed non vni ſoli remedio confidendum: & quibus rationibus cúmque poſsis, eſt inueſtiganda, atque tractanda curatio. Apollonius verò Pergamenus ait fuiſſe memoriæ commẽdatum, multos quidem ex iis, in quibus ob aliam cauſam aquę timor natus eſſet, quos ὑδροφόβους appellant, fuiſſe ſeruatos, ex iis verò qui à cane rabioſo morſi fuiſſent, ſeruatum eſſe neminem.

De neruorum reſolutione. *Cap.* XIIII.

CVM nerui omnes ſimul ſenſum, motúmque amiſerunt, apoplexia morbus nominatur: cũ verò in altera parte, ſiue dextera, ſiue ſiniſtra id accidat, dicitur paralyſis, hoc eſt reſolutio neruorum illius partis, quam obſedit. Originem ducit hic morbus ab humoribus glutinoſis, & craſſis neruos obſtruentibus: per quos volũtarij motus eduntur: ex quo patet, eos humores eſſe vacuandos, his euacuatis, pri-

mum hieræ drachma potui dabitur ſine melle, iniecto tamen pipere in puluerem redacto: ſiquidem volumus nõ purgationem, ſed diſtributionem ab hoc medicamento fieri, & tertio die drachmam itidẽ dabimus, aut etiam plus eo: quatuor verò diebus interpoſitis duas ſimiliter, atque etiã tres drachmas exhibebimus: deinde quatuor dieb⁹ interiectis quatuor drachmas adiecto mellis & ſalis cochleari: quo tempore etiam piper eſt addendum: ſi hac dandi medicamenti ratione æger minus perfectè fuerit purgatus, quinque drachmas, & quibuſdam etiã ſex: ſi modo ætas florens ſit, dabimus. Diæta ſit attenuans, parti verò quæ propter ſolã obſtructionẽ ſit reſoluta, impone aliquod medicamentũ, quod digerendi vim habeat. Quibus verò partes faciei ſunt reſolutę ad eos medicamenta faciunt, quæ pituitam educunt, quæ continuò ſunt adhibenda, vt eorum robur excitetur: iiſdem ſunt excitanda ſternutamenta, capitiſque habenda omnino cura eſt. At in quibus reſolutio faciẽ non vexat, iis ſatis erit occipitio, & primis vertebris applicare medicamenta: in quibus etiam medicamentis pituitam euocantibus vti debebimus.

De rigore, qui calefieri non queat.
Cap. XV.

RIGOR huiuſmodi ex pituita vitrea admodum frigida ſine febre oritur. In iis verò, qui ita ſunt affecti, calefacientibus vti ſine metu debemus, & quæ humorum craſsitiem diſſecent adhibere: talia quoque eſſe debent eſculenta & poculenta: vtendũ verò eſt medicamẽto quod ex tribus piperibus, deinde eo quod ex calamintha, tũ verò eo, quod ex ſucco cyrenaico, & caſtoreo conficitur.

De conuulſionibus. *Cap.* XVI.

CVM ſtatim ab initio morbi, aut nõ ita multò poſt, cõuulſiones, quæ oriri incipiunt, diutius perdurant, ex repletione oriuntur: cum verò ex multis ſudoribus, aut vomitibus, aut alui excretionibus, aut ſanguinis defluuio, aut vigiliis, aut fame, aut motibus nimiis, & vehementibus ſequuntur, ex inanitione ortum trahunt, cúmque aliquis ſanus derepente conuellitur, id ex repletione fieri neceſſe eſt: ſi verò ex febribus ardẽtiſsimis totum corpus, atque nerui exſicceſcant, atque ex ea ſiccitate poſtea ſequatur cõuulſio, id ſummum malum eſt, & eiuſmodi, vt ferè nullus ſit remedio locus. Ergo cũ partes cor-

poris ad anteriora trahuntur, ea conuulſio ἐμπροσθότονος, cũ verò ad poſteriora, ὀπισθότονος: cum denique rectè inter vtrãque partem intenduntur, τέτανος nominatur. Cæterum cõuulſiones, quæ ex repletione, aut inflammatione oriuntur, curabis ſi copiam humorum euacues: inflammationémque peculiaribus remediis propulſes. Conuulſio autem accidere etiam ſolet, cum vomentes vehemẽtius ſeſe torquent: his ſuccurrit acanthij radix, & ſpinæ albæ, & ſpinæ ægyptiæ ſemen epotũ. Quidam etiam cẽtaurij minoris ſuccum potui dant, cum ex repletione exiſtit cõuulſio. Caſtoreum verò non modò bibitur, ſed etiam extrinſecus cũ oleo ſicyonio cuti illinitur.

De diſtentione, quæ τέτανος dicitur, ex Philumeno. Cap. XVII.

QVIBVS ceruix recta intenditur, veſicam oleo calido repletam admouere tendinibus oportet: vt quæ leniter calefiunt, etiam contraria, quæ diſtentio inuehit, ferre queant. Ergo totum cõſilium eſt eo dirigendum, vt irrigationibus, & lotionibus curationem tranſigamus: primũ autẽ vtemur oleo dulci, deinde verò rutaceo, & ſicyonio: ſed magis etiã laxãt ca-

taplaſmata ex fœno grçco,lini ſemine,farina hordei,quæ mel copioſum, atque oleum recipiant: ea autem comprehendant ceruicem,vtranque maxillam,totámq; ſpinam vſque ad lumbos. Adhibendæ etiam ſunt cucurbitulæ ſic, vt cutis incidatur, admoueantur autem ceruicibus, ſpinæ ab vtraque parte,& pectori,vbi muſculoſum eſt,& item præcordijs:eos verò in quibus morbus inueterarit, in oleum totos deſcendere etiam bis die conuenit. Si vires ſubuertuntur,oleum rutaceum leniter calidum in quo reſina ſit eliquata per ſedem iniectum eos mirabiliter iuuat: prius tamen bibant ſuccum cyrenaicum,ſed quia diſſolutum facit erodentem potionem, oblinatur melle cocto ad erui magnitudinem: ſilphij quoq; radix ex mulſa epota vtiliter præbetur:ſimili quoq; modo myrrha,& hyſſopi decoctum: ſed caſtoreum reliquis longè præſtat omnibus: quocirca duo cochlearia ſingillatim diſtincta, ex mulſa danda ſunt.

De capitis doloribus. Cap. XVIII.

CAPITIS dolores, quos æſtus, aut calor aliquis excitauit, curant ea, quæ refrigerandi vim ſine adſtrictione poſsidét: inter ea præſtant cæteris,quorum eſt ſub-

ſtantia tenuior: quocirca in principio nihil eſt roſaceo melius, quod abſque ſale ſit confectum, nō debet autem vetus eſſe. Poſt roſaceum, ſequitur chamæmelinum oleum, aptū iis, in quibus refrigerare mediocriter oporteat: vbi verò vehementer refrigerare velimus, roſaceo vtemur, eidémq; ſemperuiui, aut portulacæ, aut lactucæ, aut vuæ acerbæ ſuccum miſcebimus: papaueris verò, & mandragoræ ſuccus, cū non ſine noxa refrigeret, vitandus eſt: ſed ſi neceſsitas quandoque cogat, eius parum miſcendū eſt. Eraſiſtratus autē author eſt, calidiores tēperaturas, cum quis eas Soli ſit expoſiturus, mirū in modum præſeruari, ſpongia lata, ac denſa ex aqua frigida valde expreſſa, & capiti admota. In dolore verò capitis, qui ex frigore ortum ducit, rutaceo oleo vteris: ſi maiore calore opus ſit, parum euphorbij oleo miſce: præterea illine irino vnguento, & amaricino: iam & laurinum hoc tempore erit accommodatum: atque his quidem & frontem, & narium, & aurium meatus inungere oportet: quæ in recentibus capitis doloribus ſunt ſeruāda. In iis autē, qui ſunt inueterati, & neceſſe eſt caput radere, medicamēta adhibemus, quæ tum em-

plaſtrorum , tum ceratorum forma ſint confecta, cum verò capilli breuiſsimi ſint liquidiora imponimus . Horum autem materia aliunde eſt huc comportanda: ea igitur quæ refrigerant, ex iis, quibus eryſipelata curantur : quæ verò calefaciunt, ex calefacientibus cõponenda ſunt: quale eſt quod ex euphorbio conficitur: ſatis eſt enim vnam euphorbij drachmã olei dulcis vnciꝗ vni, & ceræ vnciis tribus adiicere. Dolorem verò capitis, qui vitio ſtomachi ortus ſit, ſanabis vacuatione, quꝗ vomitibus quã celerrimè cõficitur: ſi verò nihil euomuerint, etiam ſi valde ſint conati, dabimus operam, vt ſuccorum vitiatam malitiam cibis boni ſucci corrigamus . Porro peſsima affectio ſit, cum vitioſi humores in ventriculi tunicas ita ſunt infarcti, vt elui non poſſe videantur: quorum optimum remedium eſt picra. Cum verò calor dolorem afferens ſuperarit, curatio adhibenda eſt ex iis , quæ refrigerandi vim habent: poſtea mitigãtia, & concoquentia medicamenta repellentibus commiſcebimus: tum verò digerentia, & attenuantia adiungemus. Dolores ex febrium magnitudine obortos perfuſiones ex capitibus papaueris ſanãt. Qui verò ex vini po-

tu caput dolent, vacuandi ſunt, quieſque, ac ſomnus imperandus, balneúmque veſperi adhibendum, & cibis vtendum boni quidem ſucci, ſed non calefacientibus. In ijs denique qui ex ictu, aut plaga dolore capitis vexantur, cum iã inflammatio quędã cõſtiterit, venę ſectione vti cõuenit: ſi quid prohibeat, cliſteri euacuabim⁹.

De cephalæa capitis dolore. Cap. XIX.

IN cephalęa dolores aggrauantes multitudinem indicant: erodentes, vaporum aut humorum acrimoniam: pulſantes inflammationem: extendentes ſi grauitas & pulſus non adſint, ſpiritus tenuis, ac flatuoſi copiam in membranis contentã teſtantur. Ergo ſi multitudo vaporum, aut humorum contineatur, vtrum id euenerit propter particulæ illius imbecillitatem, an propter totius repletionem conſiderandum eſt: vt totum corpus euacuãdo, etiam capitis dolorem ex particulę imbecillitate contractum ſanes. Nam materiam in totum corpus reuellendo, affectæ particulæ medemur.

De hemicrania. Cap. XX.

QVI curaturus hemicraniam eſt, qua purgatione, aut venæ ſectione ægrotus indigeat, conſiderare debet, atque ita ad

capitis auxilia progrediens tum per digitos manus ſuæ, tum per linteolum dimidiam frontis partem, ante tempus acceſſionis confricando excalfaciat. Poſt acceſsionem verò medicamentis, quæ hemicranica medici vocant, vtendum eſt: ſique multus calor in doloribus ſentiatur, ijs in quibus refrigerans aliquid inſit: ſin ſecus ijs quæ abundè calefaciant. Vtriſque verò aliquid ex ijs, quæ robur addunt, miſceatur, quod facultatem adſtringendi habeat. Iuuat etiam hos ſi oleum tepidum in aures inſtilletur modico euphorbij ad oleum iniecto, vt ad libram vnam olei, euphorbij dimidiũ vnciæ addatur. Ad eos, qui caput mobile habent ex Dioſcoride. Stichadem ex aqua, aut hydromelite bibendum præbe & ſaneſcent.

Ad puerorum aduſtiones, quæ ſiriaſes dicuntur ex eodem. Cap. XXI.

SINCIPITI imponenda ſunt heliotropij folij, cucurbitæ ramenta, cucumeris, quem peponem appellant, cutis quę carni adiacet, ſolani hortenſis folia, & ſuccus cum roſaceo.

De alopecia & ophiaſi. Cap. XXII.

EX medicamentis, quæ ad areas faciunt, euphorbium admodum calidum eſt, eo

minus eſt thapſia, deinde ſinapi, & naſturtium & adarce, tum ſtruthium, & ſpuma nitri & ſulphur vernicarium, & veratrum vtrunque, & oleum laurinum, & alcyonia, & arundinis radix & cortex combuſti, & pix liquida, & vrſi adeps. His vtitor, & potentioribus ceratum, imbecillioribus oleum laurinum admiſceto.

De capillis fluentibus. Cap. XXIII.

NVLLVM præſtantius medicamentum expertus ſum, nullúmque fore animo concipio capillis fluentibus, quàm quod ex ladano & oleo lentiſcino conficitur. Si verò fluor ſit copioſus propter magnã cutis raritatem, nõ erit incommodum pro lentiſcino myrteum oleum ladano miſcere. Perſpicuum autem eſt, caput prius fricandum, & capillorum copiam tollendam eſſe. Iis verò, quibus ex morbo capilli defluũt, diæta refectrice opus eſt. Lotus arbor pilos fluentes cohibet, vel abrotoni cinis cũ aliquo ex ijs oleis, lanuginem inducit. Defluuium autem, quod citra morbũ accidit, braſſica arida, trita ex aqua illita curat, aut loti radix eodẽ modo capillos prohibet excidere. Quod etiam laudauit Galenus. Ladanũ in vino macera-

tim læuigabis myrteum oleum & vinum viciſsim inſpergens. Satius verò eſt adiantum dimidio ladani pondere admiſcere, & myrteo oleo exceptum illinere, aut cũ arundine combuſta admiſcere. Vt autem capilli naſcantur, ficulnis folijs contritis locum illine. Ad pilos autem palpebrarum cadentes cedriam combure, fuliginéque vtitor.

Quæ pilos attenuant. *Cap.* XXIIII.

PILOS attenuant hordeum, fabæ, eruum, aphronitrum, & nitrum. Vehementiora his ſunt teſtæ fictilium, clibaníque, pumex ignem non expertus, alcyonia, elebori, bryoniæ, & dracunculi radix, ariſtolochia, & cachry. Si odorata fieri volueris, cyperum, roſas melilatum ſiccas, iunci odorati florem, iridem, ſpicam, nardum Indicum, & Celticum, fœniculi folia, itémque amomum, & coſtum admiſcebis.

De porrigine. *Cap.* XXV.

PORRIGO ex vitioſis humoribus oritur. Eſt ergo perſpicuum, digerentia, et abſtergentia medicamenta adhibenda eſſe. Furfurum ſextarium medium in aquæ heminis duabus macerabis, deinde confricabis, poſtea excolabis, & cremorem

heminæ

heminæ aceti ſemiſſe adiecta, vſque ad vini ſpiſsitudinem coques: eóque caput illines. Poſtea verò caput lauabis aqua, in qua beta, aut fœnum Græcum, aut lupini ſint incocti. Inunctionibus vtitor, vt irini vnguenti fece. Hoc enim medicamentum citra morſum digerit. Ad inueteratas porrigines valet hoc, quod habet attramenti ſutorij, ſulphuris ignem non experti, ſpumæ nitri pares portiones; quæ vino affuſo excipiuntur oleo lentiſcino, componuntúrque ad ſtrigmenti ſpiſsitudinem, & pili ſubunguntur.

Ad pediculos. Cap. XXVI.

VVAE taminiæ partes duæ, ſandarachæ & nitri, vtriuſque pars vna, ex aceto atque oleo caput vngito.

Ad vlcera capitis manantia, quæ achores dicuntur, & ad fauos. Cap. XXVII.

HAEC in capitis cute tenuibus foraminibus eroſa tenuem modicéque viſcoſum humorem in ſe habentia conſiſtũt. Fauus autem maiora habet foramina: ergo patet, humores, ex quibus morbus originem ducit, euacuandos eſſe. Síque amplius influant, primum ipſorum influxus prohibendus eſt, & per capitis, & per to-

tius corporis euacuationem, vt in alopeciæ curatione diximus, conueniéntq; medicamenta incidentia. Nonnulla autem medicamenta, cum excrementis totũ corpus redundat, achores incipientes curant, quæ adſtringendi, & repellendi vim habent, qualia ſunt myrti baccæ, pini cortex, rubus, & ſycaminus. Nonnulla verò & obſiſtunt achorum incrementis, & id quod influit, repellunt, atque etiam, cum mixtis viribus ſint, id quod iam in parte affecta continetur, concoquunt & digerunt. Tale eſt myrtinum, & roſaceum, lentiſcus, cyperus, & lenticula. Nonnulla verò digerendi vi ſunt prædita, & abſque calore ſenſibili abſtergũt, vt beta, & plũbum vſtum. Nonnulla denique valentiores vires habent, achoréſque qui à craſſis, glutinoſiſq; humoribus fiunt, euacuare poſſunt. Huiuſmodi ſunt ſal, chalcitis, vini fex vſta, ſandaracha, & calx extincta. Fel calidorum ſiccorúmque animaliũ. Acetum verò acerrimum ad achoras omni tempore accommodatum eſt. Hoc autem diluta metallica achoras curant. Si verò achor inflammationis ſenſum inuehat, id in primis facies, vt inflammationem humido medicamẽto, quod πάρυγρον

dicitur, ſedes. Ad idem valent hæc ſimplicia, papaueris agreſtis, & alterci folia, tere ex vino, atque illine, aut ſcoriam ferri & roſas pari portione tere, & ex vino illinito: id quod nonnulli cerato roſaceo excipiunt.

Ad capitũ vlcuſcula. Cap. XXVIII.

CAPITIS vlcuſculis cõuenit hoc, quod habet plumbaginis, papaueris foliorum pares portiones, contere hæc inter ſe oleóque myrteo exceptis, vt cerati fiat craſsitudo, inungens vtitor.

Aliud ad idem valens.

CALAMINTHAE teneræ folia, ceruſſámque pari portione tere, decocto capitum papaueris diſſolue, myrteo oleo excipe, vt ſtrigmenti craſsitudinem habeat, atque vtitor.

Ad fœdum capitis odorem.
Cap. XXIX.

GLANDIS vnguentariæ & nardi pares portiones ex eodem conterito ad mellis ſpiſsitudinem. Caput abraſum cum vino vetere inungito.

Ad fœdum nariũ odorem. Cap. XXX.

MYRRHAE, acaciæ, amomi ſingulorũ drach. I. cõtunde & cribra, melle cocto

excipe. Iube vt hoc ſummo narium interſepto agglutinet.

Ad ecchymomata inueterata.
Cap. XXXI.

RADICVLA illita ad hæc facit. Auferenda eſt, cum eroſionem incipit inducere, aut radiculæ ſuccum cum micis panis illinito.

Ad labia fiſſa. *Cap.* XXXII.

OVI membranulam interiorem, vt ſplenium impone. Idem faciunt telæ aranearum candidæ, quæ in arcis inueniuntur: quę verò altius ſciſſa ſunt, bubulo aut caprino adipe, aut medulla bubula, & reſina inungito.

Ad ephelidem, & maculas faciei ex Galeno. *Cap.* XXXIII.

VITIS ſylueſtris racemi ephelidas & maculas, & quæcunque generis eiuſdem in ſumma cute oriuntur, curant. Amygdala amara ephelida tollit, itémque huius arboris radices coctæ: coſtus ex aqua, & melle ad idem valet: braſsica ad ephelidem & lenticulas facit: & ad cætera omnia, ad quæ mediocri adſtrictione, & abſterſione opus eſt. Sepiæ teſta combuſta eadem præſtat.

De varis ex Galeno. *Cap.* XXXIIII.

QVI varus appellatur, tumor quidam exiguus atque durus in faciei cuticula eſt: ad quem exterendum valent emollientia & digerentia medicamenta. Aliud. Mellis attici cyathus: acerrimi aceti par portio. Diligenter mixta excipe terebinthina, vbi emollieris impone.

Ad ficoſas menti eminentias ex Galeno. Cap. XXXV.

SPVMAE argenti, miſyos crudi par pondus, tere, & illine. Aliud. Thuris drachmas octo, ſpumæ argenti, drachmas quatuor, ſalis foſsilis drachmas octo, trita illinito.

Ad fœdos alarum odores. Cap. XXXVI.

ALVMINIS liquidi partibus duabus, myrrhæ parte vna, vino diſſolutis vtitor.

De lippitudine ex Galeno. Cap. XXXVII.

OPHTHALMIA eſt inflãmatio tunicæ os capitis & caluariam ambientis. Ad hanc medicamenta ſunt adhibenda quæ repellant, nec exaſperent, hoc eſt, quæ non vehementer adſtringant vt plurimum verò albus oui liquor cum accommodatis medicamentis, per collyria, quæ vnius diei dicuntur, ſanare lippitudinem

poteſt. Poſtridie verò eius diei collyrio, quod nardinum appellatur, ad inſtaurandum & corroborandum inungetur. In quibus autem adſtringentia ſuperant, plurimum oui candidi parúmq; collyrij eſſe debet: in quibus verò concoquentia excellunt, ijs paulò craſsioribus eſt vtendum. Fomento ex ſpongia vtemur: ſi quidem mediocris ſit dolor, ſemel aut bis in die: ſi vehementior, & ter, & quater, & ſępius vti præſtat. Fomentũ verò ex meliloti & fœni græci decocto conficiatur.

De inflammationibus oculorum.

Cap. XXXVIII.

SI plenitudo ſubſit, vena ſecanda eſt, aut adhibenda purgatio, aut clyſter iniiciendus, aut imperanda inedia, atque ita progredi adhibitis ijs, quæ repellere fluxionem poſsint. Si plenitudo non adſit, ſed mediocris affectio oculos obſidẽs fluxiunculam pariat, in principio vtendum eſt inunctione, vt irritationem oculis infeſtam leniamus, & defluxum ſiſtamus: quale eſt quod ad Nilum auctorem refertur ex roſis, & medicum, & nardinum. Si verò humor in capite tantummodo obſtructus redundet, cucurbitulas occipitio affigere oportet, & cutim ſcarificare, vel hi-

rudinem adhibere & fronti,qua dolet oculus, aſsiduè oüi candidum, aut lac inſtillare, & hiſce remediis dolores lenire. In quibus verò ardens, calida, & acris defluxio eſt, aut ſalſa, hoc cataplaſmate vtemur. Panis puri medullam aqua macerato, læuigato,roſacei modicum admiſceto, ſuperiori palpebræ imponito. Aut capitum papaueris decocto polentã coque, & modico roſacei adiecto illine. Palpebræ autẽ inungendæ ſunt medicamento quod diarhodon appellatur diluto capitũ papaueris decocto:agglutinantibus quoque & vnguentis vtendũ eſt, cũ vaſa quæ in fronte & temporibus ſunt, contorta diſtenduntur. Sed cum defluxio à vaſculis,quæ altius inhærent,proueniat ab his abſtinendum eſt. Si verò inflammatio à materia concocta excitetur, purgante medicamento confertim euacuabimus.Balneum quoque in hoc caſu erit ac commodatum. Cum inflammatio remittit, cataplaſmatis calidis per initia vtendum. Si craſſum ſit id, quod inflammationem facit, primum omnium adhibẽda curatio eſt alui ſolutione, inũctionibúſq; medicamẽtorũ, quæ neque impleant neq; craſſos humores reddant, ſed quę diffun-

dere,humectare,& excernere poſsit:quale eſt chiacum collyrium. Ad hæc imponenda ſunt * catapotia dolorem leuantia,odoramentáque, & cataplaſmata, & medicamenta quæ inunguntur: celeriúſq; balneo vtendum, & ſerum lactis propinandum.

De doloribus oculorum ex Galeni ſententia. Cap. XXXIX.

QVOTIES dolores vehementes oculis accidunt, perquirendum eſt, quænam affectio in inflammatione dolorem eis afferat: nam,aut ex vehemẽti acris humoris confluentis morſu, aut quod eorũ tunicæ plenitudine diſtẽduntur, aut propter craſſorum humorum, aut ſuccorum, aut ſpiritus flatuoſi extenſionem vehemẽtes in oculis dolores excitantur. Ac morſus quidem purgantibus medicamentis,& ipſi particulæ oui humore infuſo curabis. Vbi autẽ prius concocta inflammatio ipſa fuerit, corpúſque vacuum, tum vtique lauationes ſunt aptiſsimæ. Quæ verò ex repletione inflammationes proueniunt, miſsione ſanguinis,alui deiectione,infernarúmque partium frictione curare cõueniet.Extẽſiones verò curabimus toto cor-

pore prius euacuato,atque etiã humorum momento deorſum auerſo, tum medicamentis localibus, quæ digerant vtendum erit. Fouendi igitur ſunt,ac fœni græci decoctum infundendũ. In quibus verò ſanguinis craſsioris copia in venulis oculorũ continetur, ſine ſuccorum in toto corpore redundantia, vini potione vtendũ eſt, quippe quod caleſacere, euacuare, & obſtructiones aperire queat.

De chemoſi ex Demoſthene. Cap. XI.

CVM ex vehementi inflammatione palpebræ inuertuntur, vt vix contegere oculos queant,curare oportet venæ ſectione, medicamento purgante, & collyrio dia rhodon cũ lacte, aut oui candido palpebras illinendo, eodem quoque tempora, & frontem illines. Corpore plurimũ euacuato,ſi ferre queant,fomentũ ex ſpõgia adhibendum eſt: cataplaſmatáque ex farina pura,& polenta ex hydromelite cocta imponẽda,eáq; ſæpius mutanda ſunt, ipſiſque polentæ & ſeris & ſolanum admiſceri debent. In principio ſubungendum nõ eſt:ſatis enim eſt lactis vti infuſione:ſequẽti verò die admouere ea, quæ ad inflammationẽ faciunt, & præſertim dia

rhodon collyrium: cum inflammatio remittit, medicamento purgante vtendum, & acrioribus inungendum.

De phlyctænis. *Cap.* XLI.

PHLYCTÆNAE curandæ ſunt ad hunc modum, in primis iubendum eſt, vt ægri parum loquantur, ſternutationes, iram, ſpiritus retentionem vitent, potũ & cibum quammaximè poſſumus contrahere oportet, euacuationéque vti ex clyſteribus non acribus, obſcuro loco ægrum continere, ligamenta quoque, & linteorũ applicationes vitare oportet. Cataplaſmatis vtendum eſt leuioribus, & ſubadſtringentibus, collyrium verò Nili dia rhodõ lacte dilutum conueniet.

Ad phlyctænas oculorum. *Cap.* XLII.

PHLYCTÆNÆ quæ in oculis ſunt, medicamenta digerentia poſtulant: quæ igitur recentes ſunt, atque adhuc inflammatæ, medicamentis quæ ex myrrha, & thure, & croco conſtant arceantur: inueteratæ verò aliquid eorum, quæ maiorem digerendi vim habent, requirunt.

De carbunculo. *Cap.* XLII.

PRIMVM clyſteri vacuare, deinde lacte non cocto mediocriter purgare conuenit: deinde ſpõgia fotũ erui farina, vel tri-

ticea, ex aqua mulſa coćta illinere: nonnunquam verò iridem tenuem illinere, & lacte oculum perluere: ſi vlcera ſerpant, lenticula cum melle, vel mala cydonia coćta ſuperdanda: ſi latius depaſcendo ſerpant, foliis oliuæ decoćtis, vel malicorio in vino decoćto læuigatóque illinito: ſi ceſſent ſerpere, cruſtáque medicamento, quod ſubiiciam, impoſita exciderit, vlceráque pura ſint, luteis ouorum toſtis læuigatíſque cum melle, & croco donec ad cicatricem perueniant illinentur, medicamentũ verò eſt huiuſmodi. Spodij drach. quatuor, croci oboli tres, vino amineo lęuigentur quouſque inaruerint: paſsúmq; creticum vetus miſcetur: omniáque ſimul læuigantur, & liquor pixide fićtili excipitur, & oblinitur.

De mydriaſi. *Cap.* XLIIII.

CVM pupillę color nihil immutatur, ſed multo, quàm naturaliter eſſe conſueuit, eſt latior, & interim lumine penitus priuat, interim verò quæ videntur, multo minora apparent omnia, mydriaſis malum vocatur. Eius curatio ſanguinis miſſione ex cubito, aut purgatione tentanda eſt: ſin minus, venas in angulis oculorum

oportet incidere, deinde cucurbitulam occipitio affigere. & aqua marina faciem, & oculos perfundere: ſi ea non adſit, muria, vel poſca vtemur: cæterum medicamenta adhibenda erunt ea, quę ad phlyctęnas etiam faciunt.

De phthiſi, & atrophia oculorum.
Cap. XLV.

PHTHISIS eſt, cum pupilla anguſtior, obſcurior, & rugoſior efficitur: res verò quæ cernuntur, his maiores apparẽt. Inter phthiſin, & atrophiam hoc intereſt, quod phthiſis anguſtiorem pupillam efficit, atrophia verò totum oculum & minorem, & humiliorem reddit. Curandus hic morbus eſt exercitatione partium ſuperiorum, & diligenti admodum capitis, faciei, & oculorum frictione, & acriore medicamento, quale eſt quod ſequitur, rarefacere oportet. Ammoniaci drach. I. crocomagmatis drach. quatuor, æruginis drach. I. tritis in aqua, & ſubactis vtitor.

De nyctalope. Cap. XLVI.

NYCTALOPEM vocant eũ, qui per diẽ videt, ſole occidẽte obſcurius, nocte verò oĩo nihil cernit. Curari debet ſa-

guine ex cubito, & angulis oculorũ miſſo deinde purgatione, aut euacuatiõe ex clyſteri: tũ apophlegmatiſmi imperabuntur, aut vt ſternutamenta excitẽtur. Ante cibũ hyſſopũ potui dabimus: ſi morbus ita nõ finiatur, medicamẽtum purgans quod ex ſcamonea, caſtoreóque conficitur, iterum dabimus: oculi melle deſpumato illinẽtur, claudénturq; humores comprimẽdo, & cõtinendo. Aut aluminis ægyptij cõbuſti partes duas, ſalis foſsilis partem vnã tere ex melle & ſublinito.

De glaucomate, & ſuffuſione ex Rufo. *Cap.* XLVII.

GLAVCOMA & ſuffuſionem veteres vnum, eundémque morbũ eſſe exiſtimarũt: poſteriores verò glaucomata humoris glacialis, qui ex proprio colore in glaucũ cõuertatur, & mutetur morbũ eſſe putauerunt: ſuffuſionem verò eſſe effuſionem humorum inter vueam & cryſtalloidem tunicam concreſcentium: cæterum glaucomata omnia curationem non recipiunt: ſuffuſiones verò recipiũt, ſed nõ omnes. Diſcutere igitur ſuffuſionẽ oportet ſanguinis ex cubito detractione, itẽq; purgatiõe, & acrioribus euacuationib⁹, veluti

centaurij decocto,aut amari cucumeris,et alui ſolutione frequentiore: cucurbitulas etiam occipitio cute inciſa admouendo. Aqua toto curationis tẽpore bibenda eſt, cibique aſſumendi,qui attenuent. Proderit etiam progreſſu tẽporis apophlegmatiſmos per dies aliquot adhibere. Medicamentis vtendũ eſt,primũ ſimplicibus,qualia ſunt mel, oleum, fœniculi ſuccus: deinde compoſitis, quale eſt hoc, quod accipit ſagapeni drachmas duas,ſucci cyrenaici,veratri albi ſingulorũ drachmas ſex, rutæ ſylueſtris drachmam vnam, ſpumæ nitri drachmas ſex, alij quinque, mellis cochlearia octo, aut ſucci chamædryos, ſanguinariæ ſingulorum pares portiones, collyria conficito.

De obſcuritate,& hebetudine.

Cap. XLVIII.

OBSCVRITAS eſt plerunque totius aſpectus impedimentum abſque manifeſta oculi affectione,hebetudo verò eſt obſcurior aſpectus ab aliqua ignota cauſa proueniens. Cõmunis omniũ obſcuritatũ curatio eſt venæ ſectio in cubito,& in angulis oculorum: deinde verò humores euacuationibus ad partes inferiores reuellẽdi ſunt.poſteà cucurbitula occipitio af-

ſigenda, hirudinéſq; temporibus admouendę, & partes inferiores confricandæ: aqua potui danda, cibis vtendum, qui facilè digerãtur, tẽporis ſpatio ſternutamẽta quoque excitanda, vomitus ante cibum ciendus, inunctiones adhibendę: ac primũ quidem ex paribus mellis & olei portionibus: deinde hoc compoſito, quod ſubiicio. Croci oboli duo, fellis hyænæ drach. vna. piperis communis gra. L X X X V. ſucci fœniculi drach. X V I. guttæ ammoniaci drachm. vna, æruginis tantundem, mellis cochl. ſex, tritis omnibus fœniculi ſuccũ affunde, deinde læuigata exſiccato, tuncque mel admiſceto, in pixidem æneam reponito, & vtitor. Antequam inungas, oculos ſpongia quę marina calida imbuta ſit, fouebis.

De ſtrabiſmo. Cap. X L I X.

QVI ſtrabones oriuntur, curantur rebus faciei adiectis, vt rectè aſpiciant: & lucerna in conſpectu ipſorum conſtituta, ne obliquè intueantur: cúmque ad nares oculis conniuent, ſtipulas ex palma etiam angulis oculorum, qui ad tempora ſunt, agglutinare conuenit, vt aſpectu ad has firmiter directo oculos emendent.

De expreſſione. Cap. L.

OCVLI verò interdum exprimuntur ita, vt exerti permaneant: ſi ex ſtrangulatu ſic compreſsi ſint, vena in cubito ſecanda eſt: ſi alia cauſa ſubſit, purgandũ eleboro nigro, aut ſcamonea. Compreſsiones verò quæ ex doloribus oriuntur, purgationes, quæ in puerperiis eueniunt, ſæpenumero ſoluunt: vnde nos quoque vnà cum iis debemus opitulari: in viris autem poſt ſanguinis miſsionem, ſi morbus non remiſerit, cucurbitula occipitio affigetur: lana melle imbuta imponetur, aut ſtuppam ex aqua, & ſupra linteolũ leniter deligabimus. Marina quoque frigida faciei inſperſa eoſdem iuuat, & ſereos & polygoni ſuccus meconio illitus, itémque alia, quæ comprimendi, & contrahendi vim habent.

De confuſione. Cap. LI.

CONFVSIONES, quæ ex plaga conſequuntur, venæ cubiti ſectione curamus, itémque totum oculum ſanguine recèns mactati animalis, præſertim verò turturis, ſin minus, columbæ implendo: deinde lanam mollem, ouo cum vino, & roſaceo contuſo intinctam, & impoſitam deligando. Die ſequenti idem faciendum:

dum: tertio verò, fomento vtendũ, lac inſtillandũ, quæ accommodata ſunt, applicanda: poſtremò ſublinendum iis medicamentis, qnæ ad veteres affectiones valent, quale eſt, quod chiacum dicitur.

De luſcioſis. *Cap.* LII.

LVSCIOSI dicuntur, qui ita nati ſunt, vt quæ propè ſunt videant, quæ procul ſunt, non item, quæ quidem affectio curationem nullam recipit. Seneſcẽtes verò contra, ac luſcioſi, affecti ſunt, propinqua enim non videntes, remota aſpiciunt.

De oculis lachrymantibus. *Cap.* LIII.

LACHRYMANTES oculos ſublinere medicamentis agglutinãtibus, refrigerantibus, & adſtringentibus, itémque poſca proluere conuenit.

De encanthide. *Cap.* LIIII.

ENCANTHIS eſt incremẽtũ carnis, quod in angulo maiore prouenit loco vlcerato: ſi maligna encanthis nõ ſit, dolore vacat, mollis, ſublaxáque eſt: ſi maligna, eſt durior, inæqualis, & pungentes dolores affert, malignæ dimittendæ ſunt,

non malignas curare conuenit: ac paruas quidem medicamẽtis ſiccis, quale eſt, quod ex chalcitide, & cadmia & pſorico conficitur: maiores verò, chirurgia.

De pediculis palpebrarum.

Cap. LV.

PEDICVLIS prius eiectis palpebras marina tepida colluere oportet: deín de ciliis admouere medicamentum hoc, quod ſubiiciam. Aluminis ſciſsilis partes duæ, vuæ taminiæ pars vna, tritis vtitor.

De naribus obſtructis ex Archigene.

Cap. LVI.

CVM nares obſtructæ ſunt, acríſque nobis qualitas permittit, prius dãda opera eſt: vt aluum cieamus: deinde ſupra nares hirudinem applicemus: tertia die ſplenium à media fronte ad nares extendamus: naſi verò partem emplaſtris quæ digerere pollicentur, per dies quindecim illinemus: poſtea cõfectione amara ex aloë, aut hiera ex colocynthide ventrem ducemus: quibus peractis apophlegmatiſmis vtendum eſt: deinde molliens medicamentum naribus & fronti ſuperdandũ, tum prouocãda ſternutamẽta: mox ſinapiſmo caput vſq; ad frontẽ obducẽdũ, caſtoreum denique aceto dilutum odo-

randum offeretur: ſi poſt hos omnes motut aliquo præterea auxilio ſit opus, vomitus ex raphanis, & oxymelite excitetur: die ſequenti abſinthij ſucci, quantum cochlearis dimidium compleat, aut etiam hyſſopi, aut tragorigani bibẽdum detur. Malagmatum quoque vſus conuenit, quæ impones vſquedum varos excitent. Hæc autẽ & bis, & ſæpius ad affectiones pertinaciores admouere oportet.

De ſtrangulatis ex Theophraſto.
Cap. LVII.

SVFFOCATI reuocãtur aceti infuſione, & filicis, aut vrticæ ſemine in aceto acerrimo trito, & diluto. Difficiliter autem quidpiã ſumunt: ſed vi cogendi ſunt. Diſſolutis verò colli impedimẽtis ſtatim reſpiciunt, & anguntur: hi non ſecus reuocari videntur, atque illi qui naufragiũ fecerunt, & ad ſummum, vt qui ſuffocatione fuerũt opreſsi, ſiquidem eorum calor ita recreatur.

FINIS OCTAVI LIBRI.

Nono libro traduntur omnia, quæ ad thoracem, viſcerάque vſque ad pudenda pertinent: déque muliebribus morbis, & podagra, atque articulorum doloribus agitur.

Huius autem libri noni & poſtremi capita hæc ſunt.

De ſanguinis reiectatione ex deſtillatiōe. Caput I.
De reiectatione ſanguinis. Cap. II.
De purulentis ex Galeno. Cap. III.
De tabe. Cap. IIII.
De aſthmate. Cap. V.
De cordis palpitationibus ex Galeno. Caput VI.
De lateris dolore. Cap. VII.
De lateris dolore ſine febre. Caput VIII.
De mammillis affectis. Cap. IX.
De oris ventriculi affectionibus. Caput X.
De flatu ventriculi. Cap. XI.
De ventris excretionibus, quæ præter naturam fiunt. Cap. XII.

Tineſmi curatio. Cap. XIII.
Dyſenteriæ curatio. Cap. XIIII.
Ad dyſentericos & cœliacos. Cap. XV.
De tenuioris inteſtini morbo. Caput XVI.
De ſedis affectionibus. Cap. XVII.
De hæmorrhoidibus. Cap. XVIII.
De iecoris affectionibus. Cap. XIX.
De iecoris imbecillitate. Cap. XX.
De ſcirrho iecoris. Cap. XXI.
De malo corporis habitu. Caput XXII.
De aqua inter cutem. Cap. XXIII.
De lienis affectionibus. Cap. XXIIII.
De renum & veſicæ affectibus. Caput XXV.
De renum, veſicæque inflammationibus. Caput XXVI.
De abſceſſu renum, & veſicæ, & meatuũ vrinæ exulceratione. Cap. XXVII.
De renum duritie. Cap. XXVIII.
De renum imbecillitate. Cap. XXIX.
De ſcabioſa veſica. Cap. XXX.
De veſicæ inflammatione ex Rufo. Caput XXXI.
De vaſe rupto in veſica. Cap. XXXII.
De veſicæ tuberculis. Cap. XXXIII.
De veſicæ vlceribus. Cap. XXXIIII.

De diabete ex Galeno. Cap. XXXV.
Diabetæ curatio ex Rufo.
Capũt XXXVI.
De vlceribus quę in ſede & pudẽdis ſunt.
Caput XXXVII.
Ad teſtium & pudendi affectiones.
Caput XXXVIII.
De gonorrhœa, & ſatyriaſi.
Caput XXXIX.
De pollutione, quæ in ſomnis fit.
Caput XL.
De priapiſmo. Cap. XLI.
De hæmorrhoidibus. Cap. XLII.
De vteri affectionibus. Cap. XLIII.
De nimia purgatione. Cap. XLIIII.
Mulierum non concipientium curatio.
Caput XLV.
Non ſpirantium curatio.
Caput XLVI.
De ſuffocatione ex vtero Philumeni.
Caput XLVII.
De fluore muliebri. Cap. XLVIII.
Simplicia muliebrem fluorem curantia.
Caput XLIX.
De vteri inflammatione.
Caput L.
De vuluæ abſceſsibus. Cap. LI.
De vuluæ vlceribus. Cap. LII.

De cancro vuluæ. Cap. LIII.
Ad vuluæ fiſſa. Cap. LIIII.
De phymo vteri. Cap. LV.
De vuluæ inflatione. Cap. LVI.
De vtero procidente. Cap. LVII.
De articulorum doloribus, podagricis, iſchiadicíſque ſanandis.
Caput Cap. LVIII.
Curatio ſcirrhorum, qui in morbis articulorum ſunt. Cap. LIX.
Ad ſcirrhos, Philagrij. Cap. LX.
Quomodo ſe quiſpiá à podagra tueatur.
Caput LXI.
Ad iſchiadicos. Cap. LXII.

ORIBASII SYNOPSEOS AD EVSTATHIVM FILIVM, LIBER NONVS.

De ſanguinis reiectatione ex deſtillatione. Caput primum.

QVIBVS cruentum ſputũ ex deſtillatione oritur, iis in ipſo ſtatim initio ſecanda vena eſt, aut clyſter acer iniiciendus: tũ crura, manúſque calfacienti medicamento plurimum fricanda, & vincienda, mox caput radendum, cui deinde medicamentum, quod ex ſtercore palumborum cõſtat, imponetur: interpoſitíſque tribus horis in balneum ducentur, ac nullo pingui caput contingendo lauabuntur: dein caput idoneo pileo contegentur: & ſola ſorbitione fructuum autumnalium auſterorum alētur: dormituris medicamentũ ex viperis nuper quatuor ante menſes confectum dabitur: ſecundo verò die totum corpus, præter caput, rite fricabitur, & ipſi in quiete habe-

buntur: rurſus autem veſpcri medicamẽtum ipſum ex viperis dabitur: cohibita ob id deſtillatione, tertio die mane mellis cocti parum dato, in quiete cõſerua, totúmque corpus frica: ptiſſanæ cremorem cum exiguo pane pro cibo exhibe: quarto porrò die mane dato medicamen ex viperis, ídque cum melle copioſo: capiti verò eodem impoſito medicamento, ipſiſque lotis, moderatéq; nutritis, pulmoné quinto die valẽtius expurgabis, ac deinde rurſus per interualla cerato ex thapſia, quod conſuetũ eſt, ad caput vtere, totã deniq; corporis curam ad reficiendũ dirigito. Qui verò ob frigiditatem mẽbrorum reſpirationis ſanguinẽ expuunt, iis ſtatim venã incides: bíſq; eodẽ die ſanguinẽ detrahes: deinde rurſum poſtridie bis, ſed artuum frictione, & deligatione pridie vſus, ad veſperam medicamentum, quod dia ſpermaton dicitur, exhibebis: ſecũdo die poſt ſanguinis detractionem, toti pectori ceratum, quod ex thapſia conficitur, impones: mox veſperi, ne ſupra modum calefaciat, auferes: tertio die rurſus ad tres horas imponito, atq; hominẽ lauato, & tribus deinceps diebus ſorbitionibus nutries: tertióq; præter cremorẽ ptiſſanæ, aliquẽ etiã

piſcem,qui facilè concoquatur,& ſimpliciter ſit præparatus, adiicito: medicamentum quoque diaſpermaton & ſecundo, & tertio die ad veſperam ſimiliter dabis: nã & ſomnum conciliat, & dolorem lenit, & exſiccat. Cum igitur particulæ ad bonam temperiem redactæ ſint, ſedatáque ſit inflammatio, expurgare validè poteris, adhibito ſimul vſu medicamenti, quod ex viperis conſtat: quo ſumpto & lactis potu, & aliis etiam cibis conuenienter vteris. Atque hoc quidem modo eos, qui eodem die ſe tibi committent, curare poteris: qui verò poſt duos, aut tres dies, non omnes: ſed aliquibus eorũ inſanabile vlcus eſt factum: vlcéra nanque quæ in pulmone ſunt, difficilius ſanantur, & ſtatim vena in cubito interna ſecãda eſt, biſque, vel etiam ter detrahere ſanguinem oportet, tum fricare, & artus omnes vinculis excipere. His confectis, primum poſca diluta tepida potui detur, vt ſiquis grumus ſanguinis in viſcere concreuit, diſſolutus eiiciatur. Id quod bis atque ter efficere, nihil prohibet. Poſt hæc verò, medicamenta obſtruentia, & adſtringẽtia primo die ex poſca diluta, aut decocto malorum, aut myrtorum, aut alterius

cuiuſpiam adſtringentis exhibeantur. Veſperi autem rurſus medicamentum ſimiliter dare conueniet: ægérque ab omni cibo erit abſtinendus. Præſtabit autem ſecundo itidem die parum ſanguinis detrahere, nutriréque & medicamenta ſimiliter ad quartum vſque diem adhibere, pectore in orbem madefacto: atque æſtate quidem melino, & roſaceo, hyeme verò nardino vnguento. Vtitor etiam emplaſticis medicamentis per ſe: quale eſt, quod ex bitumine, & aceto conficitur. Ex ijs verò ij ſoli inſanabiles mihi videntur, qui ex ſucci vitioſi eroſione ſanguinem reiectant.

De reiectatione ſanguinis. Cap. 11.

IN ſanguinis reiectatione primum periculum in nimia euacuatione eſt poſitũ. Aegrotis auxiliari ſtatim his quæ ſubiiciam, poteris. Medicorum enim officiũ eſt totã affectionem animo perpendere. Portulaca verò ad hoc facere conſueuit: ſed eius ſuccus potui datus eſt efficacior. Itẽq; balauſtij, rubíque fructus & flos epotus: membranoſa quercus pars, & liber qui inter corticem & lignum intercedit. Præ-

ſertim verò truncum ipſum, & item fagum incoquẽtes vtũtur. Efficacior eſt althææ radicis decoctum & mentaſtrũ. Ad recentes reiectationes. Centaurij maioris drach. I I. febricitantibus ex aqua, nõ febricitantibus ex vino dabis. Rheum, lentiſci folia & cortex, ſamius aſter, ad omnes reiectationes valet. Eodemque modo lemnia ſphragis. Ad ſanguinis verò grumos facit vel maximè leporis coagulum in potione ſumptum. Eoſdẽ quoque grumos diſsipat ficulnus cinis ex aqua potus. Itemque thymum, & ſatureia cum aceto.

De purulentis ex Galeno. Cap. III.

PVRVLENTOS vocant eos, qui in thorace & pulmone pus coaceruatum habent. Nam poſt ruptionem pus in media thoracis & pulmonis regione continetur: ac niſi celeriter excreetur tabidi moriũtur. Febricitant ſemper tenuiter febri hectica. Erumpit verò pus, partim ſupra, partim infra, quodque infra delabitur, tum in ventre, & inteſtino intercipitur, tum in veſica, in quam per vaſa quædam importatur. Quando verò ſurſum abſceſſus erumpet, periculoſior res eſt;

In primis igitur puris eſt adiuuanda concoctio, id fiet fomentis per ſpongias, & cataplaſmatis ex hordei farina additis caricis coctis, modico reſinę, ſtercoris columbini, nitri, & ibiſci. Hæc enim attenuant, atque digerunt. Sani quoque lateris incubitus eruptionem adiuuat. Abſorbeant per interualla mulſam, & ptiſſanæ cremorem ex melle. Robuſtiores verò hyſſopi et thymi decoctum bibant. Opitulatur etiã ruptioni ſalſamentorum eſus: & catapotia hieræ ex colocynthide dormituris data. Cum pus excerni incipit, hyſſopum in mulſa & oleo coctum dandum erit. Si verò exulceratio difficulter purgetur, mulſa continenter vtemur, in qua duas aut tres particulas iridis incoquemus, dulcis quoque radicis ſuccus læuigatus, & ſiſamo admixtus prodeſt.

De tabe. Cap. IIII.

TABES eſt vlcus in pulmone, quod in purulentis, & ijs, qui deſtillatione diuturna laborarunt, oriri conſueuit, atque etiam ex ſputo ſanguinis conſequitur, cũ ſuppreſſo profluuio ſanguinis, neq; vlcus agglutinatur, neq; ad cicatricem perduci-

tur. Curare oportet ita humores qui ibi ſunt parando, vt tuſsi educi facilè queant, & diligétia quoque adhibita, ne alij præterea colligantur. Porrum ergo capitatum in ptiſſana tandiu coctum, vt liqueſcat, conueniet: quódque alijs quoque ſorbitionibus, aut pultibus ſit incoctum. Quod etiam bis per ſe coctum dari poterit. Potus ſit aqua pluuia, quæ ſatis etiam decocta ſit. Vbi malũ conquieuerit, per initia cataplaſmata ex lini ſemine & polline, ex fœni græci decocto, vel maluæ, & olei & mellis, quibus althææ folia cõmixta ſint, adhibeãtur. Temporis verò progreſſu ad cerata ex butyro, laurino oleo, & cyprino, & iride tranſeundum eſt. Mox vtendum malagmate eſt, ac primum eo quod diateſſaron dicitur ex cera & terebinthina: & duæ aut tres iridis particulæ in mulſa cum dulci radice incoctæ. Si tuſsis vehementer moleſta ſit, thymum tritum & hyſſopum melle non cocto excipe, & ad lapilli magnitudinem ſub lingua tenendum dato. Mithridatum quoque per interualla datum, itémque medicamentum ex viperis conueniet. Sed lactis potio eſt tabidis omnium vtiliſsima.

De aſthmate. *Cap. V.*

QVI ſpirare ſine ſono & anhelatione non poſſunt, qui aſthmatici nominantur, ijs medicamenta diſſecantia & non vehementer calefacientia conueniunt. Quamobrem acetum ſcilliticum eos optimè iuuat, quin & ipſa ſcilla, & oxymel quod ex hoc aceto conficitur, cõuenit. Iis verò qui non niſi recta ceruice ſpiritum trahũt, qui orthopnoici vocantur, prodeſt pumex cũ nitro, & vini fex combuſta cum iunci rotundi flore, & auripigmentum cum alcyonio. Philippus autem ſcribit, ſe nouiſſe quendam, qui duas partes iridis, vnámque ſpumæ nitri contereret, cribróque traiectas vnguento alicui commiſceret, pectúſque & dorſum donec ignita, & ſanguinolenta fierent, confricaret. Ex qua re difficultatem ſpirandi, tuſsim, & purulentam affectionem propulſauit. Maiora autẽ remedia ſunt frequẽtior ex validis medicamẽtis purgatio, vomitus ex raphano excitus, & oĩa malagmata attrahẽtia: & ipſarũ partium exulceratio. Ariſtolochia aũt rotunda ex aqua pota aſthmaticis prodeſt. Itémque centaurij maioris radix, ſpondylij fructus & radix, calaminthæ fructus & hyſſopum, & iris & melanthium. Item aſellos, qui ſub hydrijs morantur,

potes in vas fictile coniicere, & ad carbones ignitos torrefacere: cum inalbuerint, terito, & melle cocto excipito & dato ante cibum cochlearia duo ad delingendũ. Aliud. Scillæ crudæ ſuccũ exprime, melq́; ei pari menſura admiſce, & ad prunas coque, eiúſque ante, & poſt cibum cochlearia duo delingenda exhibeto.

De cordis palpitationibus ex Galeno. Cap. VI.

NOVI quendam quotannis verno tempore huiuſmodi palpitationis caſu vexatum, qui cum per triennium à ſanguinis detractione ſe adiutum intelligeret, anno quarto, antequam hoc malo corriperetur, ſanguinem miſit. Id quod deinceps multis annis fecit.

De lateris dolore. Cap. VII.

EXQVISITVS Lateris dolor fit membrana ſuccingente coſtas primo loco affecta. Quocirca à præcordijs vſque ad clauiculam dolor extenditur. Ergo ſi dolor ad iugulum vſque pertinet, venę ſectione opus eſt: ſin ad pręcordia deſcẽdat, purgatione.

purgatione. Si dolor moderatus & pungens ſit, non magnum admodum auxilium poſtulat. Iis ergo ægrotantibus medicamenta, quorum attenuans facultas ſit, dabimus: ac mediocria quidem inflammatione correptis adhibebimus. In remiſſionibus verò inflammationum, validioribus vtemur. Moderatus autem eſt ptiſſanæ cremor, & mulſa: validius verò vrticæ ſemen: & id in quo aliqua ex acribus herbis iniicitur, vt origanum, vt hyſſopum, vt calamintha, vt pulegium, vt iris.

De laterum dolore ſine febre. Cap. VIII.

LATERVM dolores ſine febri curat bdelium, coſtus, braſsicæ, caulium combuſtarum cineri vetus adeps admixtus. Hoc nanque medicamento ad laterũ dolores vtimur, & item alijs huic ſimilibus. Magnam enim digerendi vim habet.

De mammillis affectis. Cap. IX.

MAMMILLARVM inflammatione laborantium efficax remedium eſt lutum impoſitum. Quod ſi tibi ſiccius videatur, cyprino aut roſaceo emollies.

Valet autem ad reſtringendum lac, quod in caſeum coit in mammis earũ, quę nuper pepererunt:ouum totum,quo roſaceo admixto vtimur non ſolum ad mammillarum, ſed etiam ad aliarum complurium partium inflammationes. Sordes etiam ex palęſtra remedio ſunt mammis inflãmatis: ſiquidem igneum id, quod in ipſis eſt, extinguunt,& quod influit,ſiſtũt,&quod ibi continetur, digerunt. Fabacea farina mammarum & teſtium cataplaſma idoneum eſt. Nam hæ particulæ, cum inflammatione tentantur, modicè refrigerari deſiderant, & præſertim cum lac in caſeum concreſcit.Naxiæ verò cotis retrimentum virginum & puerorum mammas inflari nõ ſinit.Suum quoq; teſtes abſcindito, mammáſque ſanguine inungito, & non augentur. Mammas autem quæ ob lactis copiam intumeſcunt & extenduntur, lenticula marina aqua incocta,& impoſita curat: mentaſtrum cum polenta illitũ: cimolia ex aceto inuncta: lac muliebre cũ cicutæ ſucco: cicutæ folia illita: muria ex fomento adhibita. Valet etiam ad idem fabarum farina vel per ſe, vel cum polenta illita:itémque cydonia cocta cum melle.Præterea non ſinit lac in grumos tran-

ſire cera alba in pilulas redacta, quarum quotidie decem numero milij magnitudine ſumentur.

De oris ventriculi affectionibus. Cap. x.

QVI canino appetitu correpti ſunt, hoc eſt, qui fame continuò torquentur, ijs vt magnum auxilium, vinum copioſum, & abundè calidum dandum eſt. Tale aũt vinum & fuluo & rubro colore citra adſtrictionem eſt, & appetitus ex fame excitati ex ſtomachi frigiditate exiſtunt: vt nõ ſine cauſa huiuſmodi vinum eos ſedet. His cum ad prandium accedunt, primum cibi dandi ſunt pingues, & oleoſi, & alia omnia ex oleo copioſiore parata, & in quibus nihil auſterum & adſtringens inſit. Mox verò imperandum eſt, vt vinum eis, etiam ſi non ſitiant, detur. Fames enim hac ratione ſtatim lenietur, & ita longo temporis ſpatio peragendo ſedabitur. Singultientibus danda eſt ruta cum vino, aut nitrum in mulſa: aut apium, aut cuminum, aut acetum ſcilliticum, aut calamintha, aut aſarum, aut nardum celticum & ſingula per ſe, & ſimul etiã. Caſtoreum verò cõuenit ijs, quibus multitudo ſingultũ ex frigidis & glutinoſis ſuc-

cis excitauit. Dandum autem potui eſt cum poſca, atque etiam cuti vnà cum ſicyonio, aut vetere oleo impoſitum prodeſt. Cum verò ex repletione humorum ſingultus oritur, (plerunque enim ex hac cauſa ducit originem) violenta indiget euacuatione ea, quæ ſternutamentis conficitur. Nauſea verò fit, cum ventriculus ad vomitum propellitur, cum ſcilicet multitudo eũ prægrauet, aut morſu infeſtetur, aut deniq; vitioſis ſuccis obſideatur. Nõ nulli autem turbantur, ſed nihil euomũt, in quibus is, qui infeſtat, ſuccus neq; multus eſt, neque ventriculi ſpatio, ſed tunicis ipſis continetur: atque in aliquibus, vt aqua in ſpongia, aliquibus verò ita impactus, vt diſſolui ægrè poſsit. Curatio tribus capitibus concoctione, attenuatione, & euacuatione perficitur. Qui igitur magis pituitoſi, & crudi ſunt, quiete, inedia, & ſomno concoquuntur. Ex alijs verò, qui tenuiores ſunt, & modicè infarcti, vomitibus eiiciuntur: qui interdum ex ptiſſanæ cremore, aut mulſa, interdum ex aqua ſola cientur. At quicunque glutinoſi, craſsique ſunt, & ita ventriculo impacti, vt auelli difficulter queant, ij medicamenta ſuccos attenuantia poſtulant. Cum

verò humiditas vitioſa ventriculi tunicas obſidet, picra ex aloë hanc ipſam vtiliter purgat: adſtringentia verò nocent egregiè: veluti etiam vbi multa humiditas citra malitiam ſuccorum eſt, ac veluti mador quidam, & qui ſola quantitate affligit, adſtringentia ſunt vtiliſsima. Medicamentum verò ex aloë confectum omnes qui vſi ſunt, ad marcorem perducit. In ijs verò, qui frigidam affectionem eſſe ſenſerint, addere poterimus calefacientia adſtringentibus. Eſſe autem frigidiorem affectionem illud ſatis indicabit, ſi ſitis abſit. Cum enim æger non ſitiat, neque os ventriculi æſtuare ſentiat, ſanè patet, non eſſe affectionem calidam. Inflammationes autẽ oris ventriculi, & iecoris adſtringentium adhibitionẽ poſtulant. Nam ſi quis relaxantibus ſolum vtatur, vitæ periculũ afferet. Ergo ſiue oleum, ſiue cataplaſma locis affectis ſuperdetur, aliquid cui facultas adſtringendi inſit, admiſcere oportet, vt abſinthium, aut nardinum vnguentum aut melinum, aut cydonium incoquẽdo. Ceratum quo vtimur continenter. Ceræ albæ vnc. I. aloes, maſtiches ſingulorum denarius. Si maiore adſtrictione opus ſit, cum tanta imbecillitas ventriculi ſit, vt ne

continere quidem cibum queat, omphacij par portio addatur, atque in cerato primum omphaciũ, deinde alia miſceãtur. Et queadmodum omphacium, ita etiam abſinthij ſuccum, & quandoque etiam vtrunque adiungimus, & tertio itidem loco hypocyſtidis, & œnãthes, & rhois ſuccum: deinde cerato modus eſt adiũgẽdus, qui aliorum medicamentorum numero proportione reſpondeat. Si inueteraſcit, iámque indureſcit inflammatio, tum magis varia medicamenta, quæque aromatũ, itémq; mollientium & digerentium quippiam habeant, applicare oportet, quale eſt id, quod ex meliloto conficitur. Viridis iaſpis ſtomachi os attingens, ſtomachum iuuat: cuius rei ſatis magnum periculum viſum eſt. Torques autem conficiendus eſt, eáque moderatione collo aptandus, vt os ventriculi contingat. In calida verò ſtomachi intemperie, vt ardeat cum diſſolutione, vel quaſi anima deficiat vel quoddam cibi faſtidiũ vrgeat ex quacunque tandem occaſione, præterquam à febri, aquam frigidam cum omphacij ſucco, aut cydoniorum decoctum, aut clauiculorum vitis, vel ſeminis cucumeris, aut ipſa ſemina trita dabis: aut mentæ ramu-

los tritos potui dato. Foris autem veſicam aqua frigida plenam ſtomacho impone, aut niuem adhibe, aut cucurbitæ ramenta. Catapotium ſitim ſedans iis qui æſtuāt, cucumeris ſatiui ſeminis drach. 8. tragacanthæ drach. ſex, ſoluitur tragacantha ouorum crudorum recentium albo. Cúmque fuerit diſſoluta, ſtudioſéq; contrita, cæteris addatur, omnibúſq; cōmixtis catapotia fingantur, & in vmbra exſiccentur, dentur autem, vt ſub lingua teneantur. Humor verò, qui inde emanat, deglutiatur. Hoc verò cum refrigerat, tum verò etiam firmat ſtomachum humeſcentem, cum humida, calidáque affectione tenetur. Foliorum roſarum viridium drachmas ſex, dulcis radicis drachmas quatuor, nardi indici tātundem, vino dulci excipe, catapotia confinge: dato ſub lingua continenda. Vel diſſolue ex aqua frigida ad ciceris magnitudinem. Cęterū refrigeratis, & in quibus craſſior pituita calefieri diſſecaríque poſtulat, hoc quod ſequitur, conuenit. Marathri radicis corticis vncia vna, aceti ſextarius vnus, aloes vncia vna. Radices aceto incoquuntur, cúmq; coctę fuerint, eis aloë cō-

miſcetur, dato huius cochlearia tria ex aqua, nonnulli etiam abſque aloë id conficiunt. Quibus autem cibus aceſcit, hoc eſt accommodatum, piperis drach. I. ſeminis anethi drach. I. cumini drach. quatuor, terito, & dormituris cochlear vnum ex vino diluto dabis. Iis verò, qui atram bilem gignunt, & ſtomachus flatu infeſtatur, ſpongias aceto acerrimo imbutas, & præſertim in acceſsionibus, applicato, deinde ſi dolor remanſerit, alumen liquidū cum ære trito, melle exceptum imponito. Ei verò, cuius ſtomachus diſtentus, ac flatu plenus ſit, calaminthes decoctum aqua ſub dio refrigeratum modico mellis, pipere adiuncto offeres. Ad ſtomachi ſubuerſiones facit hoc. Mali granati acidi nucleorum ſucci partes tres, mētæ ſucci pars vna. Cōiectas in vas fictile continuò mouendo coquito: cumq́ue in vnum coiuerint, ab igni auferto. Cum vſus poſtularit miſtrum vnum ante cibum dabis.

De flatu ventriculi. Cap. XI.

FLATVS in ventriculo gignuntur ex ſuccis, aut cibis ab imbecillo calore in vapores diſſolutis. Refrigeratio enim,

quod attenuare, diſſoluerêque ſuapte natura non queat, flatus nullos gignit. Calor autem vehementior non ſolum attenuat, atque diſſoluit, ſed etiã digerit, ideo fit, vt flatus procreationem impediat. At imbecillus calor fundit, & commutat ipſe quidem alimentum, ſed minus, quàm par eſt. Inde flatuum origines exiſtunt, ex quo fit, vt calefacientibus medicamentis attenuare eos oporteat. Id fiet, ſi oleo cuminum, aut apij, aut ſpondylij, aut dauci ſemen incoxerimus. Si huic affectioni cõiuncta frigiditas ſit, rutam, baccas lauri, melanthium, marathrúmque oleo incoquemus, bituménque & oleum laurinum admiſcebimus. Sed ſi inflammatio dolores comitetur, loco eorum quæ calefaciunt, relaxantibus vtemur: anethum enim incoquemus, & gallinaceum, & anſerinum adipem admiſcebimus. Ad eos porro qui flatu torquentur, facit polij faſciculus coctus, & in potu ſumptus, aut etiam calaminthę decoctum mellis portiuncula et piperis drachma adiecta. Atque hæc quidem cum dolor vehemens vrget, applicãda ſunt: cum verò moderatus dolor eſt, ſatis erũt fométa ex milio, aut pannis lineis. Prętereà cucurbita iuſtę magnitudinis,

-no quidem cum morſu, & quandoque etiam cum torminibus, cruentáque excrementis mixta; tunc in gracilioribus inteſtinis eſſe affectionem coniectamus: ſed ſi pinguia & cruenta non ſint commixta excrementis, tum in craſsis inteſtinis eſſe morbum coniicimus. Et vtraque affectio dyſenteria nominatur. Quandoque etiam vſu venit, vt ſolus ſanguis copioſè excernatur. Quam affectionem medici quidam cruentam dyſenteriam vocant. Eſt & alia quædam, præter has, quas diximus, affectio, quæ ventris & inteſtinorum obſidet loca, per quam cum primùm ingeſti ſunt cibi, ſtatim nulla acquiſita mutatione, ſed crudi inconcocti, in ſuccum non conuerſi excernuntur. Quod mali genus omnes leuitatem inteſtinorum appellarunt. Quam ſanè affectionem vel ex totius inteſtini exulceratione: vel ex ventriculi imbecillitate, qui continere cibos non poteſt, oriri dicimus. Sæpe etiam propter iecoris imbecillitatē ex ventre excernuntur quędā lotioni carnium recèns mactatarū perſimilia. Quinetiam alia eſt pecularis excretio dilutior, cum vētriculus quidem exquiſitè concoquit, ſed diſtributio non fit, & quādoque

etiam nigrior ſanguis, quàm eſſe naturaliter deberet, & ſplendeſcens excernitur. Id quod accidit, cum iecur alimentum diſtributum non probè concoquit.

Tineſmi curatio. Cap. XIII.

IN ipſo ſtatim initio irrigare oportet imum ventrem, inguina, & perinæum oleo myrtino, aut roſaceo cum vino. Deinde caprini lactis recèns mulcti non minus, quàm heminam dare, verùm non cōfertim, ſed partitè. Sequenti verò die euaporatum lac detur. Coquatur autem ad dimidias, aut ad duarum partium conſumptionem, ablataque craſsiore ſpuma quæ ſuperſtat, exhibeatur. Loca autem inferiora irrigentur oleo, in quo cuminum tritum, aut apium ſit incoctum. In rectum autem inteſtinum ptiſſanæ cremor in quo roſæ incoctæ ſint, aut lac, aut alica, aut lenticula, aut malicorium iniiciatur. Sin violentior ſit inflammatio, oleum dulce leniter calidum infuſum, & multis horis retentum doloris vehementiam ſoluit. Fomenta quoque adhibenda ſunt imo ventri ex ſacculo in quo frictum milium atq; ſal inſit, in ſedem verò per ſpongias acaciam contuſam, aut myrti, aut rubi, aut malicorij decoctum inſundes.

Dyſenteriæ curatio. Cap. XIIII.

SI exulceratio ſolum ſit, neque quicquam præterea influat, ex vna validi medicaméti iniectione omnino abſtergetur, atque curabitur: ſin ſecus altera adhibita: neque tertia opus eſt. Ergo ſi dyſenteria à flaua bili originem ducit, etiam plerunque curamus. At ſi ab atra bile oriatur, cum nihil à cancro exulcerato differat, curari non poteſt.

Ad dyſentericos & cœliacos. Cap. XV.

LEMNIA ſphragis etiam depaſcentem iam dyſenteriam & epota & infuſa curat. Prius enim exulceratio abluenda eſt mulſa meraciore, deinde muria, tum lemnia ex plantaginis ſucco infundenda. Potui verò danda eſt poſca diluta, & lac caſeoſum: quod conficitur lapillis ignitis iniectis donec concoquatur, & plurima ſeri pars abſumatur. Eſtque præſtantiſsimum dyſentericorum, & omnium quibus defluxiones acres ventrem exercent, remedium. Caninum verò ſtercus tritum lacti ſic parato miſce, medicamentum ſummè ad dyſentericos accommodatū facies.

Sed canis nihil præter oſſa debet comedere. Ita enim & fœdo odore vacans, & candidum ſtercus excernet. Alui quoque defluxiones exſiccat ouum ex aceto coctum, & manducatum. Si verò miſcere aliquid velis eorũ quæ ad dyſentericos & cœliacos valent, in ſartagine ex igni fumi experte aſſatum dabis. Magnopere enim homini proderis. Sed vtiliſſimum eſt omphacium, rhus rubrum, eiúſq; ſuccus, cinis cochlearum vniuerſarum coctarum, malicorium, galla, acini, meſpila, myrta, corna. Cochlearum vnà cum teſtis combuſtarum cineris partes quatuor, gallarum partes duæ, piperis pars vna, in puluerem redigantur, & obſoniis inſpergantur: vel ex aqua, aut vino albo diluto potui dato. Iuuat hoc mirificè dyſenterias, in quibus vlcus putridum nondum eſt. Portulacæ ſuccus epotus dyſentericis conuenit: itémque plantaginis ſuccus, rubíque fructus & folia. Radicis althææ decoctum & ad dyſenteriam, & ad fluorem alui efficax eſt. Ad idem egregiè facit cauda equina ex aqua, aut vino pota. Eiúſque ſuccus ad fluorem ſimiliter eſt accommodatus. Eundem ſanat adiantum, paliuri folia, radix pini, piceæ cortex, lenti-

cula bis cocta, & priore aqua abiecta. Ani cuicunque affectioni ventris & inteſtinorum ex defluxione valde proſunt ſpica nardi, oxiacanthæ fructus manducatus, & epotus. Spina alba cœliacos, & ſtomachicos iuuat. Mori fructus intempeſtiuus exſiccans medicamentum ſatis adſtringens efficitur. Ita, vt valeat ad dyſentericos, & cœliacos, & ad cæteras affectiones omnes, quæ ex defluxione oriuntur. Contunditur enim & obſoniis inſpergitur, quemadmodum etiam ixiæ fructus, vel ſi quis velit, ex aqua, aut vino bibitur: ſed magis per ſe valet. Rubi quoque fructus exſiccati, & repoſiti conueniunt.

De tenuioris inteſtini morbo, quem εἰλεὸν *nominant.* *Cap* XVI.

TENVIORIS inteſtini morbus cum difficilis morbus eſt, tum verò ſi quis in eum incidit, raro euaſit, ſed maximè mortiferum eſſe ſciendum eſt eum, qui fœtidus nominatur, in quo vel ſtercus euomitur, vel fœtida eſt expiratio. Quandoque autem ructus huiuſmodi fit, quandoq; verò totius corporis odor teterrim⁹

excitatur. Mirum in modum iuuãtur qui hoc morbo tenentur, etiam ſi iam ſtercus vomant, ſi anethum in oleo & aqua decoquant,&bibant: deinde fruſta panis ex aqua feruenti ſtatim, dum incaleſcit, comedant, ſeruabuntur enim, & ſi iam ſuffocentur. Ad eos autem, qui frequenter vomunt, cibúmque non continent, rhus & cuminum in eodem tritum in ſenis oxymelitis cyathis bibendum dato. Aut vitis foliorum aut clauiculorum ſuccum cum polenta potui dabis.

De ſedis affectionibus. *Cap.* XVII.

GALLAM flauam coque, eámque in puluerem redigito, ac ſedis inflammationes, anúmque procidentem illine. Si valentiore opus remedio fuerit, in vino, ſi mitiore,in aqua decoquito,ſuccus quoque echini ad ſedem, atque vterum procidentem facit. Aliud. Pini corticis drach. octo cupreſsi globulorum ſiccorũ drach. octo,plumbi drach.octo,vino auſtero deterge,& tritis vtitor.Ad ardentes verò ſedis dolores oui aſſati vitellum tritum vino albo & roſaceo cerato exceptum illine: cataplaſmáque impone,quod ex pane puro cõtrito& aqua& roſaceo excepto in quo vitellus oui aſſatꝰ adiũctus ſit,cõſtet.

Aliud

Aliud. Roſarum ſiccarũ drach. tres,ouorum aſſatorum vitellos numero I I. ex vino albo leuigentur & roſaceo ac myrteo cerato excipiantur,itáque vtitor. Cerata quoque non ſecus ad id faciunt. Ad rimas verò quæ in ſede & pudendis ſunt, raſuram linteolorũ concremato eiuſque cinerem & amylum pari menſura terito, cum ſucco foliorum oliuę ſubigito, & vtitor.

De hæmorrhoidibus. *Cap.* XVIII.

HAEMORRHOIDAS nimiũ apertas ſiſtit aloë illita, aut diſſoluta & impoſita. Et perfuſio ex poſca in qua ferri ſquama, plumbúmque vſtum ſit. Aperit autẽ ora venarum alliũ commanducatum, amaracinum, vel irinum vnguentum illitum. Sanguinem verò hæmorrhoidum confeſtim reprimit, hoc quod ſequitur. Aciacię drach. quatuor, tragacãthæ drach. octo, atramẽti ſutorij drach. octo, rubricę drach. I. ceruſſæ drachma, cerato roſaceo excipiantur. Et acidi punici cortex tritus & ex aceto impoſitus ad idẽ valet. Síque hæmorrhoides interius deliteſcãt, ad formam glandis imponito. Hoc etiam mirabiliter facit. Sãdarachæ, auri pigmẽti, aluminis ſciſſilis ſingulorũ drach. octo, ægrũ aptè præparatum obline. Hæmorrhoides

enim arefactæ, & à ſede ſua demolitæ in ſemihora morientur & decident. Medicamentum verò lixiuio diluitur. Ceratũ verò in orbem applicatur, & ſub ſole, vel ad ignem conficitur.

De iecoris affectionibus. *Cap.* XIX.

SI inflammatio iecur exerceat, tum dolor vrget, tum verò dolorem omnino febris cum humórum plenitudine conſequitur. Ergo cum repletũ corpus eſt, ſanguis euacuatur, & quod in ſanguine ſuperfluit venæ ſectione in cubito dextri brachij reuellitur. Vt cibus aũt ptiſſana in principio danda eſt, vt medicamentũ verò oxymel dilutius, & apij decoctũ. Poſt verò quàm cõcocta iam fuerit inflammatio, aſaro & nardo celtico, & petroſelino & iunci odorati flore vti poteris: & itẽ iis, quæ aluum ſubducunt, vt vrtica, mercuriali, & epithymo: in declinationibus verò, etiam polypodio. Iam verò euacuatio quoq; clyſteribus peragẽda eſt. Ac in ipſo principio, ex mulſa cũ ſale, atq; nitro, cũ verò adeſt declinatio, hyſſopum, origanum, aut colocynthida potes adiungere. Ad hoc autem viſcus, quod facilè indureſcit, opus eſt abſtergentibus. Cum verò dolor abſque febri vrget, ſciendũ eſt

obſtuctione vehementi à craſsis, glutinoſiſq; ſuccis excitata viſcus obſideri. Scirrhũ porrò incipienté poſsit quiſpiá lõgo té poris ſpatio ſanare: inueteratũ verò, nullo pacto. In aqua verò inter cuté ſi oboriatur ſcirrhus lõgiore ſpatio interibunt. Qui verò curari poſſunt, calefacientibus, atq; attenuantibus medicamentis quibus mollié tia mixta ſint, curãtur. Imbecillitatis verò iecoris in cauſa ſunt intẽperies, quę quidé & difficillimę ſunt, & ſatis varias & difficillimas ſymptomatũ formas inducũt: quęq; eiuſmodi ſunt, vt nõ facilè tractari ab artificibus poſsint. Viticis ſemé hepar ſcirrho laborãs iuuat. Obſtrũcto verò iecori proſunt plantaginis ſiccæ radices, fruct⁹, & folia, myacãtha, & prę cipuè ſemé, & radices: lauri radicis cortex triũ obolorũ pondere cum vino odorato epotus. Cõcoquit enim, & particulæ robur adiũgit, lupinorũ amarorũ decoctũ, cũ ruta & pipere epotũ. Idé facit eorũ farina illita, & capniũ poſt hæc impoſitum. Spica nárdi pota, & extrinſecus impoſita. iris, piſtacij fruct⁹, praſſiũ, amygdala, dracũtij radix expurgat viſcera oĩa, craſſóſq; & glutinoſos ſuccos attenuat agaricum, anthemis aut chamemælũ præcordiis ꝓpi

tium eſt. Omnibus verò præſtant cichorea, & ſeris in calida iecoris intemperie, & ſummè proſunt, & firmitatem eidē addunt, ipſúmque abſtergent. Dabis igitur cichorij, aut ſeridis ſucci cyathum vnum cum aquę cyathis tribus melli Attici cum aqua cochleari addito. Horū verò nō ſolum ſuccus vtilis eſt & recēns, & exſiccatus, ſed etiam folia ſicca ſtudioſè cōtuſa, deinde potioni inſperſa. Quæ ſi quis etiā cocta bibat, valde proderunt. Cum verò intemperies calida nō eſt, ſed ſola obſtructio iecur obſidet, herbæ ex vino albo & tenui potæ magnopere iuuant. Hepar lupi diligenter teritur, datúrque drachma ex cyatho vini dulcis. Id quod magnum experimentum dedit. Omnibus enim intemperiebus cōuenit, vt quod ex ſubſtantiæ proprietate, & nō qualitate vlla agat. Cum verò febris non obſcura eſt, melius ex aqua præbetur: atque etiā lōgè melius, ſi cum aliquo ex ſuccis antedictis, vt ex ſeridis ſucco detur. Philonis quoque medicamentū mirificè facit. Ac quandoque ſemel exhibitum calidā iecoris intemperiem curauit. Compoſitum medicamentū, quod aperiendi vim habet. Amygdalarū amararū denarij tres, cumini denarij

octo.ſeminis apij denari9. Dato cochleariũ ex vino. Paſtillus, aniſi, ſeminis apij, aſari, amygdalarum amararum purgatarum, abſinthij ſingulorũ drachmas quatuor, aqua excipe, paſtillos fingito drachmæ vnius, non febricitantibus cum vino diluto, febricitantibus verò ex hydromelite dabis.

De iecoris imbecillitate. *Cap.* XX.

INTEMPERIES ſunt imbecillitatis cauſæ. In hepate enim diuerſæ affectiones oriũtur. Nã calidæ intẽperies ſuccos qui in eo prius ſunt, aſſant: frigidę verò cõtentos in ipſo humores craſſos, & ad fluxũ atque motũ contumaces reddunt. Quod verò in ipſum fertur pituitoſum, crudũ, & ſemicoctũ efficiunt. Sicca verò intemperies ſicciores, craſsioréſque ſuccos reddit. Humida verò tenuiorũ partiũ & dilutiores efficit. Cũ autẽ calida intẽperies eſt, colliquationes fiunt. Ac primũ quidẽ ſuccorũ, deinde verò & ipſius iecoris carnis: quæque per aluum excernuntur, fœtida admodũ ſunt. Bilis craſſa ſuo colore imbuta deiicitur, cùm frigida intẽperies eſt, neq; frequẽs, neq; copioſa deiectio eſt: affectióque inueteraſcit, & quibuſdã diebus venter fluet, & cumulatius:

eorúmque quæ excernuntur ſpecies ſanguini putri erit ſimilis, veluti ſanguinis craſsi fex. At in ſicciore intéperie ſicciora excernũtur: & in humida, humidiora.

De ſcirrho iecoris. *Cap.* XXI.

IECORIS ſcirrhũ incipienté ſæpe ſanauimus: qui verò in multos dies eſſet prorogatus, neque nos curauimus, neque alium quéquam, qui curare eũ poſſet, vidimus. Omnes enim quicunq; hoc tumore infeſtantur, in aquã inter cuté cadunt: ac longiore temporis ſpatio moriuntur. In curatione facultas mollientium intendenda eſt in medicamentis, quæ ad inflãmationé valent. Ea enim quæ inflammationi conueniunt, ex coma abſinthij & vtroq; nardo conſtant, itémq; ex croco, œnanthe, & vnguento ex ſpica nardi & maſtiche. His igitur ammoniacũ, bdeliũ, medullas & adipé admiſcere oportet: & incipienté ſcirrhũ adhibita cõueniéti victus ratione curare. In medicamétis verò quæ bibuntur, cò dirigendum conſilium eſt, vt aperiendi, & abſtergendi viſceris vim habeant. Quæ omnia lapides etiã in renibus confringunt. Sed eis aliquid etiã, quod ciendæ vrinæ aptũ ſit, miſcebimus.

De malo corporis habitu. *Cap.* XXII.

MALVM corporis habitum principium hydropicarum affectionum vocare conſueuimus. Is curãdus eſt venæ ſectione parita ita, vt ad tertium quartúmque vſque diem ſanguinem detrahamus. Sanguinis verò copia neque tres heminas excedat, nequa duabus minor eſto in iis, quibus ſuppreſſæ hæmorrhoides affectionem pepererunt. Qui verò ob aliam cauſam malũ hunc habitum contraxerunt, iis vena ſecanda omnino eſt, cũ vires primã ſectionẽ fieri debere valde adhortentur. Cæterum qui hoc morbo tenentur, hiera ex colocynthide purgãdi ſunt. Diæta verò ſit attenuans & exſiccans: & aquas ſpõte natas, potiúſque aluminoſas & nitroſas, ac deinde ſulphureas oportet ſumere, alia verò genera lauationũ raro ſunt adhibenda. Eos autem mirandum in modũ largior abſinthij potus, cottabiſmíque & dropaces iuuant.

De aqua inter cutem. *Cap.* XXIII.

AQVA inter cutem fit vel propter nimiã iecoris refrigerationẽ: vel ex frigoris multitudine quę in tota mole corporis redũdet: vel ex quibuſdã aliis partibus vehemẽter refrigeratis, quę iecur æquè ac ipſæ ſunt, poſſunt afficere. Nã niſi refri-

geratum iecur ſit, effici hydrops non poteſt. Simul verò iecur afficitur, cum lien, & ventriculus, & inteſtina ac præſertim ieiunum, itémque cum pulmo, renes, & ſeptum tranſuerſum refrigerata fuerint. Oritur etiã ex immoderata hæmorrhoidum euacuatione, & fluxu muliebri, atq; etiam menſtruis purgationibus ſuppreſſis. Atque eius tres ſpecies ſunt, quarum vna aſcites nominatur, in qua humor tenuis ea loca implet, quæ infra thoracem ſunt: altera tympanias eſt, quæ eadẽ loca flatu implet: tertia dicitur hypoſarca in qua totum corpus intumeſcit, & cadaueri ferè ſimile redditur. Hydropicorum verò curatio non eſt cuíque facilis, indigétque artificis præſentia. Et tamen quædam ad curationẽ accõmodata indicabo, quæ tu quoque poſsis efficere. Stercus bouis gregarij ſiccũ diligẽter tere, in poſca coque, vt farinã hordeaceã, ſulphuris quartam partem inſperge, & ſuper totius ventris capacitatẽ impone. Aut caprinũ ſtercus in pueri vrina, aut capræ ad luti ſpiſſitudinẽ ventri applicata ſummè eos purgat. Dabis etiam potui decoctum radicis calaminthæ, aut apij, aut corticis radicis ari ex vino. Aut ficum agreſtem vino au-

ſtero triduũ macerato & cyathũ vnũ dato, & paulò pòſt vſque ad tres cyathos exhibeto, vel ſquamæ drach. I. medulla panis excipe. Catapotia fac, & da. Epithema vehementer aquã educens. Fœnigræci vnc. quatuor, farinæ hordeaceæ vnc. tres. ſtercoris columbini vnc. quatuor, reſinæ frictæ lib. vnam axũgiæ veteris lib. duas: quæ liquari poſſunt, eliquentur, aliíſque prius tritis in aceto effundantur, vtitor.

De lienis affectionibus. Cap. XXIIII.

CVM lien inflammatione laborat, ſcirrhum ſtatim contrahit, ſanguine qui in venis eſt, propter craſsitudinem obſtructo. Opus ergo eſt medicamentis attenuantibus, nec manifeſtò calfacientibus: iiſq; parũ adſtringentiũ admiſcere oportet, vt firmata particula propriam actionẽ ſeruet. Hanc verò ſuaptè natura vim habere videtur flos ſalis, qui in veſica appoſitus lienis ſcirrhos curat. Poſt hui⁹ vſum valẽtioribus etiam remediis vtendum eſt. Compeſcit enim abſque moleſtia lienem cortex radicis capparis: ſed nihilo minus induratũ ſplenẽ iuuat extrinſecus impoſitus, & in potu ſumptus: ſiquidẽ epotus craſſos, glutinoſóſq; humores, & quãdoque etiã cruẽtos eóſque nõ modo per vri-

nam,ſed per aluum etiã vacuat. Idẽ facit minoris centaurij ſuccus foris adhibitus, & epotus, & ciclaminus viridis & ſiccus illitus: violæ albæ radices cũ aceto, acorũ, ammoniacũ, caprinum ſtercus illitum, & foris cum ficubus applicitum: lupinorum amarorum decoctum cum ruta & pipere potui datum, eorundem farina illita: aqua in qua ferrum candens ſæpe extinctũ ſit, hanc febricitantibus per ſe dabis, non febricitantibus verò, cum vino. Illine etiã cinerem cochlearum cum aceto, aut capparim aceto maceratã, tritámq; & cyprino cerato exceptam. Aut fecem ex acri aceto impone. Cataplaſma verò adhibe ex fœnigræci vnciis quatuor, farinæ hordeaceæ vnc. tribus, cardamomi vnc. I. ficuum pinguium libra vna, verbenacæ vncia vna. ficus aceto acerrimo perfunde, & valide contundens in mortario cætera miſce, & in vnum redactis vtitor.

De renum & veſicæ affectionibus. *Cap.* XXV.

RENIBVS natura cõparatum eſt, vt ſeroſum excrementum tenuiſsimo ſanguini in venis commixto in ſe trahãt. Ergo vbi meatus per quos huiuſmodi excrementum attrahitur, plus, quàm par eſt,

fuerint dilatati, veriſimile eſt cum tenui ſanguine craſsiorem quoq; materiā tranſmitti, deinde ſi renes calidiore acrioréque temperatura fuerint, neceſſe eſt craſsiorē illam materiam excalfactam, & exſiccatam in arenæ, lapillorúmque ignitorum formam concreſcere. Ergo lapidem frangentibus, & incidētibus citra perſpicuam caliditatē medicamentis vti oportet. Maior enim caliditas cū magis exſiccet, calculorum aut arenæ concretionem adiuuat. Calculos frangētia. Huiuſmodi ſunt baſilicorum, aſparagorum radices, rubíque & vitrum combuſtum, graminis radix adiantum, bdelium, lauri radicis cortex. althææ ſemen, cicer arietinum, & præſertim nigrum: ceraſi, rhu, arboris, & pruni gummi, cyperi radix, paliuri fructus, triboli fructus, lapis ſpongiarum, acetum ſcillite, maluæ agreſtis radix, rutæ ſylueſtris radix. Apij radicem in vino coque, humorémque exprime, eiúſque cyathos binos dato, & aquæ tantundem, ac lapides quidē qui in renibus ſunt, in declinante ætate: qui verò in veſica gignuntur, in puerili fieri conſueuerunt. Medicamentum quod calculoſis inſpergitur. Balſami fructus lapidis ſpongia-

rum, pulegij ſicci, maluæ agreſtis ſeminis ſicci pares portiones cõtunde, cribra, datóque cochlear vnum ex vini diluti cyathis duobus. Lapides enim confringit.

De renum, & veſicæ inflammationibus.
Cap. XXVI.

RENVM veſicæque inflãmatio prçcipuam curationem poſtulat. Nam cum ſeroſum excrementum per eas partes purgetur, ideo fit, vt ſi id acre, & bilioſum in toto corpore ſit, nullo eorum, quæ vrinã cient, vti debeamus. Nocebunt enim: vtpote mordaces ſuccos partibus inflammatis inducẽtes. Si verò nihil tale ſubſit, neque malitia humorum in toto corpore inſit, mulſa dilutior potui dabitur. Ea enim inflammationes ſoluit citra mordicationem humores impactos euacuans. Nam & incidit, & attenuat, & rarefacit. Cæterum quod de mulſa exempli gratia dictum eſt, ad omnia, quæ attenuant, & incidunt citra mordicationem, transferri poteſt. Et quemadmodum particulis omnibus inflammatis quies conuenit, ita has quoq; quieſcere eſt meli⁹. Sed cũ quieſcere non poſsint, cum ipſa vrinæ ſint inſtrumenta, perexiguã admodum potionẽ dare oportet, vt quo longiore tempore

fieri poſsit, conquieſcant. Illud eſt præterea perpendendum, totum ne corpus acrium excrementorum ſit plenum. Nam ſi ita ſit, quo plures ad renes & veſicã humores ferentur, eò magis conualeſcent. Potúſque copioſior eſt offerendus, acrimoniáque minus obtundenda: & præſertim nobis quę mordicationes obtundunt, commiſcentibus. In tempore verò inflammationum cataplaſmata, & medicamenta, & irrigationes ex oleo, & cętera omnia, quæ inflammationes ſoluunt, adhibere oportet. Ad renum & veſicæ affectionem inflammationis ſenſum referentem. Seminis lini drach. I. amyli drach. I. dato cochlear ex aqua modicè bibendum.

De abſceſſu renum, & veſicæ, & meatuum vrinæ exulceratione.

Cap. XXVII.

DOLORES circa ilia, per interualla horrores inæquales, febréſq; inordinatę accidunt ijs, quorũ renes abſceſſus infeſtat: pus autem concoctum per vrinas excretum, vlcus eſſe teſtatur, quod celeri auxilio indiget. Nam ſi non cito ad cicatricem perducatur, difficilem curationem reddit. Vlcera verò quæ in renibus quæq; in veſica ſunt, ex ſitu, actione, & pro-

prietate eorum ſubſtantiæ, & facultatis diſcerni debent. Ex ſitu verò ad hunc modum. Cum veſica patitur, in pube, imóque ventre dolor ſentitur, at renibus affectis, lumbos dolor poſterius exercet. Ex actione, difficultas vrinæ, eiuſdémque ſuppreſsio fit, cum veſica morbo cauſam affert. Sed renibus laborantibus vrina ſine impedimento redditur. Ex corporis proprietate, carnes fibroſæ ex renibus excernuntur, ſquamę verò mēbranoſę ex veſica vlcerata, ex ipſa deniq; facultate, quia in exulcerationibus veſica vehementi dolore cruciatur, renes verò obſcurè dolent: & quaſi pōderis ſenſum in lumbis habēt. In meatibus quoque vrinæ exulceratio quandoque oritur, púſque & ſanguis mingitur. Sunt enim hi inter renes & veſicam collocati. Si verò exulceratum pudendum ſit, pus & ſanguis citra vrinam excernitur. Ad abſceſſus, qui renes & veſicam obſident. Seminis lini, ſeminis cucumeris, ſeminis papaueris albi, tragacanthæ ſingulorum drach. * octo, amyli, drachmas quatuor, paſtillos confice. Ad vlcera veſicæ cum inflammatione. Nuclei pinei numero viginti, cucumeris ſatiui ſeminis grana XL. amyli, nardi, ſingulo. drachma,

Gal. habet duas.

ſeminis apij drach. v. nardum & apium in aquæ ſextario coquãtur, deinde ex decocto duo cyathi præſcriptis admiſcentur. Ad ſanguinis profluuium ex veſica. Aluminis ſciſsilis drachmam, tragacanthę drach. 8. gummi obolos v. cũ paſſo dabis.

De renum duritie ex Rufo. *Cap.* XXVIII.

QVAECVNQVE durities in renibus oriuntur, dolorem nullum afferũt: ægris tamen ceu põdus quoddam ab ilijs videtur pendere, coxendices ſtupent, crura imbecilla ſunt, vrina modica emittitur: totus denique habitus ijs ſimillimus eſt, qui aqua inter cutem laborant. Hos ergo mollire ceratis, malagmatis, frictionibus, & fomentis oportet: eíſque offerenda ſunt quę vrinam cient, & item ſubduci aluus debet.

De renum imbecillitate. *Cap.* XXIX.

EST autem hic etiam renum morbus, quo efficitur, vt continere vrinam non queant, ſed latioribus effectis aliquid etiam ſanguinis è vena laxati emittitur, & alia itidem craſsiora effluunt. His cibi adſtringentes, & vinum nigrum conueniunt, ab vrinam verò mouentibus abſti-

nendum. Exhibenda in potu ſunt ea, quæ ad ſanguinis reiectationem valent, præcipuè verò ſanguinariæ ſuccus, tragacantha in vino macerata, ſimphiti radicis decoctum. Extrinſecus autem imponenda ſunt quæ ad fluxum, & ad ſputum ſanguinis accõmodata ſunt. His confectis reficere ægrum oportet aſinino lacte, ſitanio pane, & carnibus. Si verò ſanguis per circuitũ quendam excernatur, priuſquàm ſanguis ipſe vacuetur, grauitas in lumbis & humeris ſentitur: ſanguine euacuato, leuitas ſequitur. Ergo vena in cubito paulò ante circuitum ſecanda eſt: victúſque ratio inſtituenda, quæ humorum redundantiam non gignat.

De ſcabioſa veſica. Cap. XXX.

CVM vnà cum vrina furfuracea ſubſiſidentia excernuntur, tum venas aut veſicam ſcabie tentari ſignum eſt. Id verò & tenuitate, & craſsitudine vrinarum internoſcetur. Nam vrinæ tenues, venas: non tenues, veſicam affectam eſſe oſtendent.

De veſicæ inflammatione ex Rufo. Cap. XXXI.

VESICAE inflammatio cum difficillimè curatu, tũ verò maximè mortifera

affectio eſt. Nam & febrim acutam ęgroti habent, & vigilijs torquentur, & delirant, & химioſa pura euomunt, & excernere vrinam non poſſunt. In his, ſi nihil prohibet, vena ſine mora ſecanda eſt: perfuſionibúſque continenter calefacere eos oportet. Porrò in oleo coquatur ruta, anethum, & althææ radix. Aluus molli clyſtere abluatur. Præſtabit etiam oleo papauer indere, & anſeris adipem eliquare, aut gallinæ adipem infundere. Atque ego quidem ſemiobolum ſucci papaueris cum myrrhæ, & croci portiuncula diſſoluens in oleum quandoquè conieci, peſſúſque confeci, vt mulieribus adhiberi ſolent: & ſtatim dolor ſedatus eſt, & ſomnus homini irrepſit. Fomentis etiam vti prodeſt: & in aqua calida inſidere: eſto autem ea aqua ſeminis lini, & fœni Græci decoctum. Cerata quoque ex hyſſopo, & caſtoreo confecta ſunt imponenda.

De vaſe rupto in veſica. Cap. XXXII.

VAS in veſica ruptum acutum morbũ parit. Sanguis partim foras emittitur, partim intus condenſatur, ac ad ſanguinis quidem defluuium talia adhibebis, qualia cæteris quoque ſanguinis defluxioni-

buſconueniunt. Id quod & potui dando, & foris imponendo medicamenta idonea perficies, ſed cum ſanguis in veſica concretus eſt, in primis dāda nobis opera eſt, vt eum medicamentis diſſoluamus. Artemiſia igitur in potu prębenda eſt, & elichryſum, & cyrenaicus liquor, & ſilphiū, & conyza, & abſinthij & radiculæ ſemen vino ſolutum. Poſt hæc verò, niſi grumi diſſoluantur, ſpatium quod inter anum et pudēdum interiacet, quod perinæum dicitur, ſecare oportebit, quemadmodum in veſicæ calculo fieri conſueuit, atque ita grumos educere. In cæteris rebus non ſecus, quàm in ſanguinis defluuio, progrediendum eſt.

De veſicæ tuberculis. *Cap.* XXXIII.

CVM in veſica tubercula oriuntur, optimum eſt curare vt matureſcant, vt cum primum incipiunt, diſſoluantur: ne in ſuppurationem conuertantur. Si verò maturari non queant, iis medicamentis, quæ ad renes conſcripſimus, addendum erit naſturtium, erui farina cū melle, ſtercore columbino, & caricis, & fomentis vtemur.

De veſicæ vlceribus. *Cap.* XXXIIII.

VLCERVM veſicæ curatio nō dif-

fert ab ea, quã ad renum vlcera deſcripſimus. Nam & hic quoque copioſius lactis potus conuenit. Reliqua verò diæta frugi & bona eſſe debet. Leniens itidem medicamentum ſuperne quod pectinẽ comprehendat, adhibibetur: itémq; ceratrũ, quod ex œſypo loto, butyro, ſtyrace, & anſerino adipe conficiatur. In meatum verò vrinæ infundemus aquam & lac, & roſaceũ calidum: in inteſtina verò ptiſſanę cremorem, butyrum, cucumeris ſemen cum lacte tritum, ſingulis roſaceo perfuſis, iniiciemus. Cum iniicere clyſterem velis, in genua pronus homo reclinetur: ita enim veſicæ ſecedunt, & inteſtinum laxant, vt infuſum commodè recipiant. Frequenter etiam in aqua calida æger deſideat, cæteráque faciat, quæ de renum vlceribus pręſcripta ſunt nobis.

De diabete ex Galeno. Cap. XXXV.

MIHI quidẽ ad renes etiam pertinere videtur morbus, quem nonnulli hydropẽ matellæ, nõnulli profluuium vrinæ, nonnulli diabetem, nonnulli verò ab immenſa ſiti dipſacon nominant: qui rariſsimè contingit. Qui hoc morbo tenentur, ſiti enecãtur, & idcirco largè bibũt: ídq; quod biberũt, tale reddũt, quale fuit ab eis epo-

tum. Huius morbi cauſam renum imbecillitati quiſpiam poſſet attribuere.

Diabetæ curatio ex Rufo. Cap. XXXVI.

SVMMVM remedium huic morbo eſt, vomitum ſtatim prouocare, potum verò frigidiorē exhibere: & reliqua dięta vti frigidiore ita, vt coctis oleribus veſcatur, potionem ex melle & vino mixtam bibat, ptiſſanęque cremorem ſorbeat. Vrinam prouocantia adhibenda non ſunt, pręterea per ſudores reuellere oportet. Optimè quoque faciet, ſi in dolio ita fiat euaporatio ad exudādum, vt caput foras excedat, reliquum verò corpus totum calefiat, & aerem ipſe frigidum trahat. In cæteris, velut febris ardens, curandus morbus eſt. Ergo farinæ florem aceto & roſaceo ſubactū cataplaſmatis modo præcordijs impone: vitis etiā folia tenera cōtrita, & vmbilici veneris, & parietariæ, & portulacæ, & aliarum omnium conſimilium: herbæ verò ſanguinalis ſuccum & helenium aſſiduè præbibendum in vino nigro dabis: & palmularum cremorem, & item baccarum myrti, & pirorum. In principijs verò venam etiā in cubito ſecamus, & quandoque medicamentis torporem inducentibus vtimur.

De vlceribus qui in ſede & pudendis ſunt. Cap. XXXVII.

PVDENDORVM, aníq; vlcera, quæ abſque inflãmatione oriuntur, valde exſiccantia medicamenta poſtulant: quale eſt, quod ex cartha combuſta conficitur: anethum vſtum aridum, & cucurbita cremata. Siccis verò recentibúſque vlceribus etiam aloë arida in puluerem redacta & applicata prodeſt. Sed omniũ maximè dolorem lenit, & nihilo tamen minus efficax eſt põpholyx. Si humida ſint vlcera, pini cortex per ſe, & lapis hæmatites conueniet. Si verò etiã altè deſcendant, prædictis mãna miſcebitur. Cæterũ vteri veſicæq́; exulcerationes iiſdẽ remedijs curantur, indigent aũt inſtrumentis, per quę intromittantur. Quocirca ex medicamẽtis, quæ inſperſilia nominantur, aptiora ſunt ea quę ſicciora ſunt, vt crocus, & põpholyx & aloë roſaceo miſta, tũ plantaginis, aut alio etiam ſimili ſucco excepta.

Ad teſtium & pudendi affectiones. Cap. XXXVIII.

AD ſcroti pudendi dolores butyri, reſinæ paribus portionibus vtitor, vel lini ſemen cũ aqua decoquito, additáq; myrrhæ & reſinæ decima parte, illinito. Ad

pudendũ verò intumeſcens facit hoc, vitis folia x x x. thuris denarius, ceruſſæ denarij quinque, tere & illine. Vtere etiam marinæ frigidæ perfuſione, & quiete & colis deligatione. Si verò à ſudoribus vlcera in ſcroto gignantur, gallam tritam, aut alumen inſperge. Ad excreſcentia verò, quæ thymia dicuntur, elaterium infunde: piri ſemen contritum impone, aut menularũ quinque & viginti capita contere, & illine, & hircinum fel oblinito. Iam ad rimas quoque pudendorum, valet reſina fricta cum roſaceo trita, donec ad ſtrigmenti craſsitudinem, mixto etiam oui aſſati vitello redigatur. Hederæ quoque foliorum ſiccorum cõbuſtorum cinis cum roſaceo in pila plumbea tritus imponitur. Ad inflammationes verò pudendorũ vuam paſſam exectis acinis, & cuminum trita impo nito, aut hordei farinam aqua mulſa inco quito, aut vitis folia tenera trita cum polenta imponito: aut cuminum tritum cum butyri & reſinę pari portione eliquata adhibeto. Teſticulos verò vlcere aphthis ſimili correptos, terra cimolia ex aqua oblinito, ſinitóq; ſicceſcere, & aqua calida abluito, myrto arida trita, & modio ſmyrnio trito cõſpergito. Carnem verò in teſtibus

increſcentem cinis ſarmentorum cum nitro & aqua ſubactus, atque illitus curat.

De gonorrhœa, & ſatyriaſi.

Cap. XXXIX.

GONORRHOEA eſt ſeminis excretio inuita, quæ continuò fit citra colis extenſionem: in ſatyriaſi verò pudendum palpitat, quẽadmodum etiã alia corporis pars palpitatiõe corripitur, ac niſi pudẽdi palpitatio ſedetur, vaſa ſeminis in reſolutionem, vel conuulſionem cadunt. Pudendum verò in ſatyriaſi ſemper arrectũ eſt, moriuntúrq; celerrimè, qui ſic affecti ſunt, cúmq; vitam finiunt, aluus inflatur, & frigidi ſudores erumpunt, quales occupare etiam alios ſolent, quibus conuulſiones vitã auferunt. Hic morbus rarò mulieribus accidit. Ergo vbi pudendũ palpitat, vena ſecãda eſt, et victus ratio attenuãs inſtituenda, vinúmque circuncidendum, cibum aſſumere quotidie quidem, valenter nunquam, ſed paulatim conuenit. Optima autem ſunt beta, & malua, & modicũ mercurialis eis admixta, & ius cochlearum eſculentum. Non peſsimè feceris, ſi clyſterem quoque ſimplicem inieceris. Quæ vrinam mouent, cauenda ſunt. Lumbis verò refrigerãtia, vt ſolani ſuccus, aut

portulacæ,aut alterci,aut cicutę,adhibeãtur. Eſt etiam neceſſe colem,& pubem aliquo refrigerante, quod dolorem leniat inungere:vt argenti ſpuma,cimolia,et ceruſſa, quæ aceto, aut aqua aut vino dulci, aut ſapa diluantur. Supinum verò requieſcere noxium eſt. Cōuenit etiam bibere medicamentum ex nymphææ radice atq; iride confectum. Rutæ verò ſuccus & ei, qui profluuio ſeminis vexetur, & ei,cuius penis arrectus ſit, proderit.

De pollutione,quæ in ſomnis fit.
Cap. XL.

POLLVTIONES,quæ in ſomnis contingunt, cohibere oportet victus diminutione, & qui minus calefaciat, & laſsitudinibus cauēdis,adiuuat etiã cubile frigidius,& corporis in dextram vel ſiniſtram partem reclinatio, & medicamenta omnia frigida lũbis ſubſtrata,qualia ſunt corianum,*apium,cicuta,ceruſſa,& portulaca. Eáque omnia ex aceto.

De priapiſmo. Cap. XLI.

PRIAPISMVS eſt auctio pudendi ſtabilis in longitudinem, & orbem tumefacti,ſine venerearum rerum appetitu: eſt autē flatus ventoſus,qui membrum tu mefacit,ex humoribus glutinoſis&craſsis

à magna caliditate generatus. Perſpicuũ autem eſt, non oportere membra calefacere, ſed leniter refrigerare cerato roſaceo cum aqua conquaſſato, & ex chamæmelino pudẽdo & lũbis impoſito. Victus medicamentáque adhibenda ſunt, quæ attenuãdi vi citra manifeſtam calefactionem ſint prædita. Vtendum etiam eſt iis, quæ ſuapte natura efficacia ſunt, & per experientiam inuenta: nymphæáque in potu danda, & viticis ſemen. Et ruta viridis obſoniis miſcenda, ſed hæc in principio danda non eſt: abunde enim calfacit: ſed poſt aliorum extenuantium vſum adhiberi debet. Qui euacuatione vti velit, id vomitibus faciet. Quæ enim per inferiores partes euacuationes fiunt, ſæpenumero vicinas partes fluxione tentant.

De hæmorrhoidibus. Cap. XLII.

QVIBVS venæ, quæ in ano ſunt, nĩmio plus ſanguinem profuderunt, iis habitum in aquam inter cutem tranſire contingit: habitúſque fieri deteriores, & eiuſmodi, vt nõ nutriãtur. Qui enim ita ſunt affecti, curari difficulter poſſunt. Periculum enim eſt, ne cohibito quandoque ſanguine, cum largum eius profluuium ſit, propter defectionem, & imbecillitaté ali-

quid patiantur, quocirca cũ multę hęmorrhoides ſint, vna relinquenda eſt, per quã fiat expurgatio. Sed nonnullæ ſunt interius, quæ non apparent, eęque difficilius curantur: nonnullæ verò cæcę, quæ cruẽti quidem nihil excernunt: ſed tamen plus doloris, quàm illæ, afferunt, harum verò ora ciclamini ſuccus illitus aperit.

De vteri affectionibus. Cap. XLIII.

SVFFOCATIONIBVS quæ ex vtero fiunt, cõuenit agarici drachma ex vino. Plantaginis fructus, & ſuccus cum vino, vngula, qualis cochleæ eſt, epota, acetum ſcillite abſorbtum. Olfacta verò ſuffocatas excitant, bitumen, caſtoreum, galbanum, pix liquida, cedria, accenſum & extinctum ex lucerna linamentum naribus admotum, capilli combuſti, ruta, ſilphium, cepæ. Suffitus præterea fiunt ex gagate lapide, vnge purpurarum, bitumine, caſtoreo, galbano, ſilphio, cornu ceruino. Ano verò ruta cum melle lana excepta imponitur.

De nimia purgatione. Cap. XLIIII.

IN primis extremæ partes vinciendæ ſunt. Poſca potui danda, & ex poſca perfuſiones fiant, micæ panis in poſca ſumantur, aut alica lota, aut oryza, aut ouũ tene-

rum frigidum, loco autem imponẽdũ eſt medicamentum ad ſanguinis profluuium accommodatum. Potui verò dandum balauſtium cũ poſca, aut hypocyſtidos, aut acaciæ ſuccus, aut terræ ſamiæ aſter, oĩbus præſtat ſeſamum in poſca madefactũ, donec tenerũ reddatur, deinde edatur, rheũ quoque cum poſca ad id valet. Sed & per ſinum muliebrem inditum ſanguinis fluxionem compeſcit. Quod facit etiam hypocyſtidis, itémq; acaciæ ſuccus cũ aceto ex mãna cõtritus. Mirificè quoque auxilia tur ſpongia noua in liquida pice intincta, deinde combuſta, tum trita, & admota. Suber quoque vetuſtiſsimo fictili comburitur, donec candeſcat, deinde teritur, & tum loco inſpergitur, tum verò in peſſo iniicitur. Vtilia quoque ſunt ad ſanguinem cohibendum ea, quæ extrinſecus admouẽtur: ac pręſertim quod ex taurocolla conficitur, taurocolla enim pulchra, & dilucida in poſca madeſcit quoad diſſoluatur, deinde in linteolum validum illinitur, tũ pubi lumbíſq; agglutinatur. Emplaſtra quoq; agglutinãtia ad hoc valẽt.

Mulierum non concipientium curatio.
Cap. XLV.

MVLIERIBVS non cõcipientibus

inſtituenda victus ratio eſt, vt neque ocioſe, neque laborioſe vitam degant: lauacra adhibenda ſunt neque aſsidua, neque copioſa, cibi, potúſque ſufficient, qui facilius concoquantur. Hoc verò quod præcipuum eſt minimè deſpici debet, vt neque viri, neque fœminę corpus obeſum reddatur. Vir enim pinguis ad liberorũ procreationém aptus nõ eſt, quia pudendũ pudẽdo aptè conferre non poteſt, & pingues parum ſeminis emittũt. Sed neque admodum attenuandæ ſunt, quas concipere velimus, eſt enim perſpicuum ſi aqua, aut aliud quippiã excernatur, eas nõ eſſe liberis creandis idoneas. Aquæ vitandæ ſunt quæ per aquæ ductus importantur, & cæteræ quę durę, ſalſę, & nitroſæ ſunt quæque aluũ ſubducunt. Nam quæ plus ſubducunt, propter imbecillitatẽ conceptionem impediunt. Porro calefacientia omnia iuuant, quæq́ue leniter flatus pariunt, ergo vini potũ aquæ potui præponimus: ex oleribus, orminum, eriſymũ, erucam, et ſiquid aliud eiuſmodi eſt, miſceri adhortamur. Ruta verò & menta maximè omniũ vitandę ſunt. Cum autem purgatio propinqua eſt, ei, quæ vſa ſit cibis ſanguinem gignentibus, & vberius ſit educata,

alimentum ſubtrahendum erit, & aliquid addendum quod minus ſanguinis creet: & item quippiam ſumendum, quod purgationé irritet: qualia ſunt odorata, acriáq; olera. Hæc enim vuluam excitant, præſertim verò ſcandix, crethmon, fœniculũ, apium, ſmyrniúmq;. Si verò propter ſuccorum malitiam mulier non concipiat, ea erit euacuanda, aut bona victus ratione corrigenda. Sin ob vteri frigiditatem conceptus non fiat, laboribus, omnibúſq; fomentis adhibitis calor erit reuocãdus, nec ab re fuerit caſtoreum potui dare, itémq; ſemina odorata offerre, vt cuminum, aniſum, pulegij comã, iuniperi fructũ, pipere ſingulis adiecto. Sed præſtabit hoc vti medicamento: epithymum, euphorbium piper, dauci ſemen, petroſelini ſemẽ, contere ad drach. octo. potui hoc dato. Ventrẽ probè ſubducit, vterúmq; calefacit ita vt multis iam mẽſtruę purgationes fluxerint, quæ antè non purgabantur. Si non ſatis ſit per inferiora purgatio, vomitus ciendus erit. Id enim quod pituitam quæ inferiores partes obſidet, euacuat, omnino prodeſt, id faciunt vteri fomenta: hæc vaporibus perficiuntur. vapores autem ex aqua calida adhibẽtur. Ergo mulier ĩ ſella

collocata vapores rectè aſſumet. Abluenda autem aqua eſt, in qua eleliſphacus, artemiſia, rutha, cyperus, pulegium, & & acorum, ſemináque odorata ſint incocta. Hæc etiam ſingulatim pubi applicantur. Polyarchi quoque epithema proficit, quin & frictiones pubis & lumborũ nihilo minus conducunt: vuluæ quoq; apponenda ſunt calefacientia. Sunto autem quæ apponenda ſunt, ex myrrha, rutha, galbano, & caſtoreo confecta. Vulua tamen prius aqua mulſa, aut marina fouenda eſt. Quandoque etiam ex aceto diluto, medicamenta imponenda ſunt. Tenui autem linteo, aut molli lana ſunt illinenda, vt ne adhibita corpus erodant, aut exulcerent. Arguit autem frigidiorem vuluam menſium ſuppreſsio, victus non probè inſtitutus, & craſsi ſucci, & ſtupor in pube, lumbis, & cruribus. Quæ verò penitus refrigeratæ ſunt, eæ ne venerem quidem cupiunt. Ergo in frigidis ſic progredi oportet. Calidiores verò vuluas cognoſces tum ex toto reliquo corpore calidiore, tum verò ex menſtruis purgationibus perexiguis, & laborioſis, & pudenda muliebria exulcerantibus. Et ex multa caliditate ſiccitas conſequitur, ergo humi-

diora alimenta his adhibenda ſunt, atque ex oleribus maximè conueniunt lactuca, malua, blitum, aut cucurbita, cucumis, pepon, atriplex, portulaca, & omnia ea, quæ frigidiora ſunt. Veſicæ verò, & lumbis & pubi refrigerantia imponenda ſunt. Et ſucci etiam ſunt illinendi. Cum verò menſtruas purgationes rectè procedere appareat, tunc deſinente purgatione opportunum corporis commiſcendi tempus eſt. Cum verò ſucci humidiores conceptũ impediunt, victus ſiccior cõuenit, labores partiũ ſuperiorum augere, frictionéſque adhibere, & vomitus copioſius ciere, exſiccaréq; alimenti mediocritate oportet, & victus omnis ſiccior inſtituẽdus eſt. Sed proderit etiã vuluam medicamentis adſtringẽtibus confirmare: qualia ſunt lentiſci, myrti, roſarũ, rhu, & punici, rubíque florum tenerorum, & gallarum decocta. Si verò à craſsioribus ſuccis concipere prohibeantur, humor erit conſiderandus. Si erodẽs ſit, mulieres purgare medicamento cuique humori accõmodato oportebit: deinde ſero lactis aluũ ducere, tũ victũ meliorẽ inſtituere: pituitoſos autem aquoſóſq; humores laboribus, ſudoribus, & vomitionib⁹ abſumere.

Sufficiet autem caſtoreum bibere, & fomentis foueri. Quoniam verò flatus quoque, ne mulier concipiat, impedimento ſunt, primùm cibi parcitas imperanda eſt: deinde cuminum & aniſum, & apij ſemen, ruthæq́ue, & anethum, & permulta aromata offerenda ſunt: quæ tum potui danda, tum verò præparanda, & imponenda. Quæ verò propter vteri os clauſum non concipiunt, earum vterus odoratorum ablutionibus, fomentis, & applicatis medicamentis aperiendus eſt. Prius tamen molliores ablutiones adhibendæ ſunt, in quibus malua, & lini ſemen & fœnum Græcum ſit incoctum, & oleum probum ſit infuſum. Quandoque etiam mel iniicitur. Poſt molliora verò ad validiora progrediendum eſt, vt ad artemiſiam, ad conyzam, ad calaminthã, ad pulegium, & ad anthemida. Applicabuntur verò reſina terebinthina, nitrum, ficus pingues, caſia, & ſerum picis. Quibus verò vteri os nimium fatiſcit, victus ſiccior, fomenta, medicamentáque ſicciora conueniunt, vt horum ope vteri os conniueat. Talia ſunt capitula punici mali, lentiſcus, rubi radix, & myrtus. Poſtremo autem vteri auerſiònes fomẽtis dirigemus.

dirigemus. id enim fométa præcipuè poſſunt. Quod fiet etiam iis, quæ molliunt, inditis. Cæterum præpoſtera venus maximè facere ad conceptionem videtur.

Non ſpirantium curatio. *Cap.* XLVI.

QVAECVNQVE propter repletionem, & ſuppreſsionem ſanguinis ſpiritu priuantur, eis venam ſtatim incidere cōuenit. Siquidē ita celeriter reſpirāt, ſunt parciore victu alēdæ. Si verò in hoc malum, propter perfrictionem & imbecillitatem caloris, qui in corde eſt, cadant, euacuationes vitare oportet, ne euacuando magis etiam perfrigerentur. Præſtat igitur, quacunque fieri ratione poſsit, calorem deinceps excitare, vt ipſæ refrigerij cupiditate externum aërem trahant. Ad quod cùm peruenerint, curatæ ſunt, neq; vlla præterea curatione indigent.

De ſuffocatione ex vtero ex Philumeno.
Cap. XLVII.

IN prima acceſsione, vel ſi iam vteri ſuffocatione correpta mulier ſit, ſumma deligare, & poſt vincula fricare valenter poplites, ſuras, cruráque omnia conuenit: quæq; fœdioris odoris ſunt, naribus admouere: & cucurbitulas inguinibus & imo ventri agglutinare: clyſterémque in-

ijcere. In lōgis verò acceſsionibus etiam quæ flatus educunt,in anum, & ſinū muliebrem indēda ſunt: quale eſt hoc, quod cōſtat ex ruta trita cum melle,addito modico cumini & nitri: quo partes vtrobiq; copioſè inunguntur. Cæterum vnguenta odorata in vuluam indita, ipſam ad ſe trahere conſueuerunt, Ad hæc verò quiſpiam voce aſperiuſcula eaſdem inclamet: deinde admoueat quæ ſternutamentū excitant. Cùm mulier ab acceſsione euaſerit,ei vena ſecāda eſt,ſi nihil vetet. Et melius eſt, vt à poplite ſanguis detrahatur. Interpoſito verò ſeptem dierum ſpatio, hiera ex colocynthide dabitur. Mox caſtorei potione vtemur. Hoc enim ſæpe mulierem ægram morbo liberauit:diluēdum autem eſt mulſa, & artemiſiæ decocto. Peſſuli quoque mollientes,& inſeſſus eidem affectioni aptè adhibebuntur.

De fluore muliebri. *Cap.* XLVIII.

FLVOR, qui muliebris dicitur, eſt cùm totum corpus per vterum expurgatur & euacuatur citra vuluæ ipſius affectum. Id verò quod euacuatur, eiuſmodi eſt,cuiuſmodi eſt id,quod ſuperat in corpore. Nam quod rubrum eſt, ſanies ſanguinis eſt, quódque album eſt, à pituita

prouenit. Pallidũ verò à bili proficiſcitur:quandoque verò aquę ſpeciem præ ſe fert. Si verò ſanguis purus fluat, vt in venæ ſectione fit, diligenter animaduertendum eſt, ne qua eroſio in vulua ſit facta. Ergo cùm affectus ſit humidus, oportet auxilia ſiccantia citra manifeſtum calorẽ adhibere:frictionibus totius corporis, & vnctione ex melle abunde cocto vti. Daréque medicamenta, quæ vrinã moueant, qualis eſt aqua, in qua aſarum & apium ſint incocta. Prætcrea totum corpus per ventrem euacuare expedit.

Simplicia muliebrem fluorem curantia.
Cap. XLIX.

PORTVLACA in paſtu, & eius ſuccus in potu acceptus:balauſtij, rubíq; fructus, & flos:roboris pars quæ ſuo cortice habetur, trũci mẽbranoſa pars: quod glandis putamini ſubeſt:cauda equina maximè rubrum fluorem ex vino aut aqua pota curat. Itémque hypocyſtis, lentiſci fructus, frictus, & ex vino epotus rubrum quoque fluorem ſamius aſter, & lemnia ſphragis compeſcit.

De vteri inflammatione. *Cap.* L.

IN primis irrigatione ex vino & roſaceo, deinde ex oleo puro vtendum eſt.

Hapſus verò lanæ ſuccidæ pubi & lumbis abſque deligatione adhibeatur. Poſt triduum, vena ſecanda eſt: ſanguíſque à cubito detrahi debet. Cibus erit alica ex mulſa, & panis lotus. Aut oua ſorbilia. Facta inclinatione, cataplaſmatis vtendū eſt. Cōponetur autem cataplaſma dolorem leniens, & ſomnum conciliās, ſi quis capita papauerum in mulſa coquat, eáq; capita abiiciat, & oleū immiſceat: & quæ ad cataplaſma adhibenda ſunt, adiiciat. Si verò inflāmatio calidis irritabitur, cum affectum eryſipelatis naturam referētem habeat, ab iis cataplaſmatis abſtinere conuenit. Vti autem eo, quod ex ouorum luteis vna contritis & addito roſaceo, aut melino conſtat Cum verò declinatio apparet, refrigerantia cataplaſmata omittēda ſunt, & ad cerata tranſeundum. Denique per totum curationis tempus inſeſſibus vti expedit.

De vuluæ abſceſsibus. Cap. LI.

CVM inflāmatio in ſuppurationē conuerſa eſt, ſuppuratio cataplaſmate ex fœno græco, & lini ſemine, & præcipuè etiā ex hordeacea farina cui ficus adijciatur, adiuuanda eſt. Interdum verò ſtercus quoque columbinum adhibetur. Inſeſſus

frequentiores vtiles ſunt. Peſſuli imponãtur, in quibus calefaciẽdi, & irritandi vis inſit. Sciendum verò eſt, abſceſſum rumpi quandoque per vuluæ ipſius os, quandoque per veſicam. Ac ſępe etiam in rectum inteſtinum rumpetur.

De vteri vlceribus. *Cap.* LII.

APTE' quis curabit vuluæ vlcera tũ inſeſsibus, tũ irrigationibus, tum verò etiã cataplaſmatis. Sed accõmodatius hoc medicamentũ eſt. Crocus optimus cũ muliebri lacte læuigatur. Deĩde cera tyrrhenica ſoluta cum roſaceo, & adipe anſerino excipitur. Tũ linteolo inũgitur. Sed quod ſequitur, & melius eſt, & ad dolorẽ ſedãdũ multo aptius. Capita papaueris in paſſo diluto biduũ, aut triduũ madeſcũt: deinde coquũtur, donec abunde molleſcãt: mox capere oportet florũ roſarũ, aut foliorũ contuſorũ & cribratorũ drach. v. & croci drach. III. & ſimul omnia cõterere: tum decoctũ papauerũ his admiſcere, ceræ Tyrrhenicæ drach. octo eliquatas, roſaceiſque parem portionem affundere iis, quæ in pila fuerint, ac ſimul mollire. Poſtremo verò medicamentum in vaſe ſtãneo ſeruare, & in ipſo vſu roſaceo deliquare, & in peſſo imponere.

De cancro vulua. Cap. LIII.

HIC morbus curationem non recipit, lenire tamen, & dolores temperare conuenit inſeſsibus, ex fœnigræci maluæq; decocto. Egregiè autem leniunt, in ipſis acceſsionibus adhibita maluæ, aut althæę folia in mulſa cocta, donec flacceſcant, pauciſque micis, & roſaceo & caricis, melilotóque & ruta adiectis. Hęc enim quandoque indurata diſſoluunt. His peractis cerata lenientia applicanda ſunt. Lac verò muliebre emulſum leuat: ſuccúſque plantaginis calidus: itémque peſsi ex croco, * hyſſopo, & lacte muliebri confecti ægrotas etiant leuant.

al. œſippo.

Ad vuluæ fiſſa. Cap. LIIII.

AD vuluæ fiſſa iridem cum melle, & terebinthinam ſimul emollias, & imponas. Inſeſſus quoq; ex ptiſſana in craſſum ſuccum diſſoluta, aut ex ficuum decocto con ueniunt. Callis enim ſublatis, id quod è cadmia conficitur, roſaceo deliquatum conueniet.

De phymo vteri. Cap. LV.

ORITVR phymus in ore vuluę vel propter exulcerationem præcedentē, vel propter inflammationem, quæ ſcirrhum contraxit. Curandus verò eſt inſeſsibus

emollientibus ex hydrelæo, & fœnigræci decocto, & cataplaſmatum, & peſſuum emollientium impoſitione. Si inueterarit vtendum erit vaporibus, & ſuffitibus ex aromatibus. Phymũ denique ſoluit peſſus ex * hyſſopo, reſina, & terebinthina confectus. *al. œſyppo.*

De vuluæ inflatione. *Cap.* LVI.

INFLATVR vulua tum ſpiritu in concauo eius ſpatio cõcepto, quo caſu pubes etiã intumeſcit: tum verò etiam cum totus imus venter non minor eſt, quàm in hydrope tympanite conſpicitur. Statim autẽ affectæ mulieri in initio auxiliari oportet. Nã ſi inueterarit, curari nullo pacto poteſt. Ergo in principio, ſi nihil impediat, venæ ſectio facienda eſt, aut tentanda per hieram ex colocynthide purgatio. Mox cataplaſmata ex caricis, hyſſopo, nitro, ruta, adhibenda: tũ cucurbitulæ cum ſcarificatione affigendæ, & malagma Polyarchi imponendum, & vtendum inſeſſibus ex rutæ, pulegij, artemiſiæ, caſiæ, & caricarum decocto. Peſſus quoq; ex terebinthina, galbano, myrrha, iride, & hyſſopo confecti conuenient.

De vtero procidente. *Cap.* LVII.

VTERVM procidentem continere

ſuo loco oportet, prius iniecto clyſteri ad feces deiiciendas. Eodémque modo, ſi in veſica excrementa ſint, per catheterem fiſtulá erunt educenda. Deinde ęgra in ſella ſupina collocanda eſt, coxis accliuibus, poplitibúſq; reflexis, & cruribus diuaricatis: deinde hapſus lanæ mollis capiendus eſt, qui figura & craſsitudine ſinui muliebri pro portione reſpondeat, tenuique linteolo circũdandus eſt, & in ſuccum hypociſtidos, aut acaciæ vino dilutę immergendus, & vulue imponendus, & citra laborẽ id totum, quod procidit, ſurſum agendũ, quoad totus tumor in ſinu factus ſubſederit. Pubes verò ſpongia ex poſca expreſſa extrinſecus operienda eſt. Porrò mulier ita iacebit, vt cruribus extenſis ſit, alterúmq; alteri incumbat. His cõfectis, cucurbitulas cum flãma copioſiore ſupra ad vmbilicum & vtraq; ilia affigere oportet. Tertio die lana ſinui iniecta inſideat mulier in vino nigro auſtero modicè tepido: aut in rubi, aut myrti, aut malicorij decocto. Cum hæc peracta fuerint, lana iniecta tollitur, alteráq; eodem medicamẽto imbuta imponitur. Cataplaſmata verò foris imponũtur ſuper imum ventrẽ, quæ ex palmulis, & polenta, vel lenti-

cula, vel malicorio conficiuntur, tribus deinde diebus interpoſitis eadem fiant, donec ex eo quod particulæ conſtrictæ manent, firmum argumentum vitij ſublati capiamus.

De articulorum doloribus, podagricis, iſchiadicíſque ſanandis. Cap. LVIII.

HORVM curandorum intentio communis eſt cum ea, quæ inflammatis particulis adhibetur. Diſcutiendum enim eſt id, quod in loca confluxit, quod ſi tenue ſit, breuiore tẽporis ſpatio fiet. Sin craſsũ & tenax, longiore, & multo etiam lõgiore ſi glutinoſus, craſſúſq; ſanguis ſit, & licet longius proferatur, tamen quadrageſimũ diem non excedet inflãmationis curatio, ſi medicus omnia rectè faciat, & æger dicto audiens ſit. Quandoque autem humor, qui irruit, ſanguineus eſt, quem plerunque in doloribus articulorum eſſe dixeris. Eſtq; hic craſſus ad ſimilitudinẽ quodammodo craſsitudinis vitri fuſi, vbi verò in ipſis articulis diutius immoratus ſit, non ſolum craſsior, ſed glutinoſior etiã redditur, atque ex his tophi oriuntur, & poſt quã effecti fuerint, articulũ ad priſtinum ſtatum redire planè poſſe ne ſperaueris. Principiũ verò curationis ſumen-

dum eſt à vacuatione humoris affligentis. Si corpus humoribus ex æquo redundârit, facta primum omnium venę ſectione, purgatio deinde adhibeatur, cui ſuccedat vſus medicamentorum localium loco & tempore adhibendorũ ita, vt manibus, & pedibus ea imponantur, quæ repellere defluxum poſsint: in coxendicum verò morbis, hæc vitemus. Cum enim ea in profundo ſita ſit, ſanguis à vicinis vaſculis & muſculis ad ipſam attrahitur. Ergo in coxendicum dolore mitigantibus medicamentis in principio opus eſt, quę neq; multum refrigerent, neq; valenter calefaciant: qualia poſteà adhiberi oportet. Cæterũ eos, qui abdomini inſeruiunt, quíque mala victus ratione vtuntur, ne curandos quidem ſuſcipere debemus. Qui verò nobis curantibus parent, maximopere iuuabis, ſi ineunte vere primum euacuabis, deinde ad exercitationes, & ſalubrem diætam perduces. Cum autem coxendicum dolor à ſanguinis multitudine non rarò fiat, eum celerrimè curabimus venis poplitis, aut malleolorum inciſis. Si quis verò ante totius corporis vacuationem acria medicamenta ſuper particulas affectas imponat, is affectum ita reddit, vt ſa-

nari nullo pacto poſsit, copia nimirum ibidem condenſata, atque impacta. Iam verò vomitus quoque, coxendicum doloribus magis, quàm infernæ euacuationes auxiliantur. In quibus verò humorum dẽſatio vehemens, & quæ diſſolui ægrè poſſit, ab acribus medicamentis facta ſit, iis affixa cucurbita ſummum affert auxilium. Itémq; clyſter ex purgantibus confectus, qualis eſt is, qui ex colocynthide paratur. Ad articulos podagra laborantes, & affectiones ex defluxionibus obortas, & item ſcirrhos, Ariſtolochia ex aqua epota, iuuat. Farina fabarum cocta ſuillo adipe adiecto ad hæc valde facit, vt verò Adamantinus cenſuit, braſsicarum ſiccarũ radicum & caulium combuſtorum cinis, cum ſuillo adipe optimè facit: ſi dolor adſit, nouo & inſulſo: ſi digerendum ſit, vetuſto & ſalſo. Vulpes totæ incoctæ in oleo, articulorum morbos ſanant. Has nõnulli viuas in magnum vas nonnulli verò mortuas coniiciunt. Simili quoque modo hyenas coquunt, & oleũ digerens cõficiunt, deinde peluim eo implẽt, & totos in eo arthriticos immerſos voluerunt, atque vt ibidem diutius immorarentur, imperauerũt, ex hoc enim effectum eſt, vt nõ ſo-

lum tumores,qui in articulis eſſent,ſed vt totum etiam corpus euacuaretur. Cæterũ de tophis licet ſeptimo libro dictum ſit, tamen nonnulla etiam dicentur.

Curatio tophorum,qui in morbo articulorum ſunt. Cap. LIX.

ALBARVM violarum radices cum aceto ſcirrhoſas inflammationes in articulis curant. Caſeo quoque accerrimo in tophis articulorum vſus ſum,eſt auté diſſoluendus carnis ſuillæ ſale conditæ decocto,& diligenter in mortario terendus, atq; ita tophis impoſitus magnopere prodeſt,nam cũ ſponte ſua cutis rũpatur,quotidie & ſectionem ipſam, & tophos abſque moleſtia, humore qui excernitur, replet. Platani folia viridia trita inflammationes,quæ in genibus ſunt,iuuant. Præterea genu, quod ex frigore dolorem cõtraxit, euphorbium tritum oleo eliquato mixtum & cera adiecta ſæpe adhibui. Id quod etiam in aliis particulis feci, & ſtatim dolorem ſedaui.

Ad ſcirrhos Philagrij medicamentum in quinto podagricorum. Cap. LX.

PAVCEDANI radicis,alij lapidis floris, ſi huius copia non ſit, ſalis ammoniaci, propolidis pinguis ſingulorum

vnc.duas,ammoniaci thymiamatis vnc.I. lanæ ſuccidæ cõbuſtæ vnc.I. ariſtolochiæ rotundę,pumicis,canini ſtercoris,æruginis raſæ,ſquamæ æris,miſyos ſingulorum denar. XVIII. caſtorei ſcrup. duodecim, myrrhæ vncias tres, viſci quercini vncias tres, ceræ vnciæ XI. & ſemiſſem, pithynæ vnc.duodecim, & ſemiſſem,picis brutiæ vnc.XVIII.ſcrup.duodecim, olei veteris,& aceti acerrimi,vtriuſque quantum ſatis ſit.

Quomodo ſe quiſpiam à podagra tueatur. Cap LXI.

SAL cum oleo tritus in frictione adhibitus omnes, qui ſe à podagra vendicare voluerunt, niſi admodum ſicca intemperie præditi eſſent, mirum in modum iuuit. Hoc autem remedio per totum vitæ ſpatium mane & veſperi,& vbi inflammationes declinauerint vtendum eſt. Aliud ad podagricos. Quæ tertio libro Capite I. deſcripta ſunt cape, oleo vetuſtiſsimo coque ad emplaſtri craſsitudinem, & nitrum tritiſsimum inſperge,tum excipe,& linteum illinendo vtere.

Ad iſchiadicos. Cap. LXII.

FARINAM lupinorum amarorum cum aceto, aut oxymelite, aut poſca

iſchiadicis applicant. Aut calaminthã coquunt, & cataplaſma conficiunt, iſchiadicíſque vt efficax remedium admouent. Capparis radicis cortex coxendicum dolores tum epotus, tũ extrinſecus cataplaſmatis accommodatis mixtus iuuat. Coſto pręterea & oleo reſolutos & iſchiadicos vtiliter perfricamus, garũ et muria ex piſcibus ſale cõditis iſchiadicis infunditur, eoſdem etiam thlaſpis ſemẽ ſanguineum humorem vacuans per anum impoſitum, iuuat. Cum centaurij verò minoris decocto nonnulli infundũt, ac bilioſum humorem vacuat, ſed ſi ſanguineum educat, magis proficiet. Sunt etiam quædam in potione experta, vt omnino à morbo liberare exiſtimẽtur. Sed ſimpliciſsimum eſt id, quod diateſſarõ nominatur. Chamædrios lib. I. gentianæ vnc. I x. ariſtolochiæ rotundæ vnc. I x. ſeminis rutæ ſicci ſeſtarius, contundenda ſunt, & per cribrum traiicienda, dandúmque ex eis quotidie cochlear vnum magnum ieiunis, & peracta concoctiõe ex aquę frigidæ cyathis duobus per annuum tempus. Quod verò ex ſeptem rebus conficitur, eſt huiuſmodi, hyperici vnc. I. cẽtaurij vnc. III. chamæpityos vnc. III. gentianæ vnc. V. ariſtolochiæ rotun-

dæ vnc.I.agarici vnc.I I I.petroſelini vnc. I.mellis attici lib.v.Datur autem drachma ex aquæ cyathis tribus.Atque ita deinceps eo eſt vtendum.

Finis Noni & vltimi Libri.

INTERIM dum editionem Oribaſij librorum, qui ex epitome collectorum ad Iulianum ſuperſunt, paramus : hoc opuſculum in lucem protulimus . Quanuis enim videremus multa menda ſubeſſe, quæ neque auxilio eorum codicum, quos habuimus,neq; Galeno, quem Oribaſius auctorem habet,neque Paulo & Aëtio,qui ſtudioſè Oribaſium ſunt ſequuti,adiuuãtibus reſtitui potuerunt:tamen maluimus hoc, qualecũque eſt, in manus hominum peruenire,vt fructum,quem poterunt, ex eo ferant, quàm vt re tãdiu deſiderata ob hanc cauſam diutius priuarentur. Nos verò, ſi melior vnquam codex in manus noſtras incidet,curabimus diligẽter,vt quod nobis conceſſum nunc non fuit,tunc planè conficiamus. Hæc te ſcire interpres volebat.

BIBLIOTECA NAZ. ROMA VITTORIO EMANUELE

Excudebat Lutetiæ Pariſiorum ſuis typis Mauricius Menier Typographus, in ſuburbijs Victorianis, ad Diui Petri inſigne. Anno domini milleſimo quingenteſimo quinquageſimo quarto, octauo calend. Auguſt.